

მ ი ჯ ნ ა

№1 (24) თებერვალი, 2023 წელი

სიყვავას ღმერთი, უღრევ დედა, მზე, ცა,
სიყვანულა... სიყვავას - შვილი და ყველასფერი
ის, რას ადამიანს ცხოველსგან გამოაჩვენებს...
სიყვავას ყველასფერი, დასახელებს და
დასახელებს...

მიჯნა

საზოგადოებრივი ჟურნალი, № 1 (24), თებერვალი, 2023

დამფუძნებელი, პროექტის
ავტორი და გამომცემელი:
თავისუფალ შემოქმედთა გაერთიანება და შპს „გამომცემლობა
„მიჯნა“, რეგისტრაციის
№ B12127840

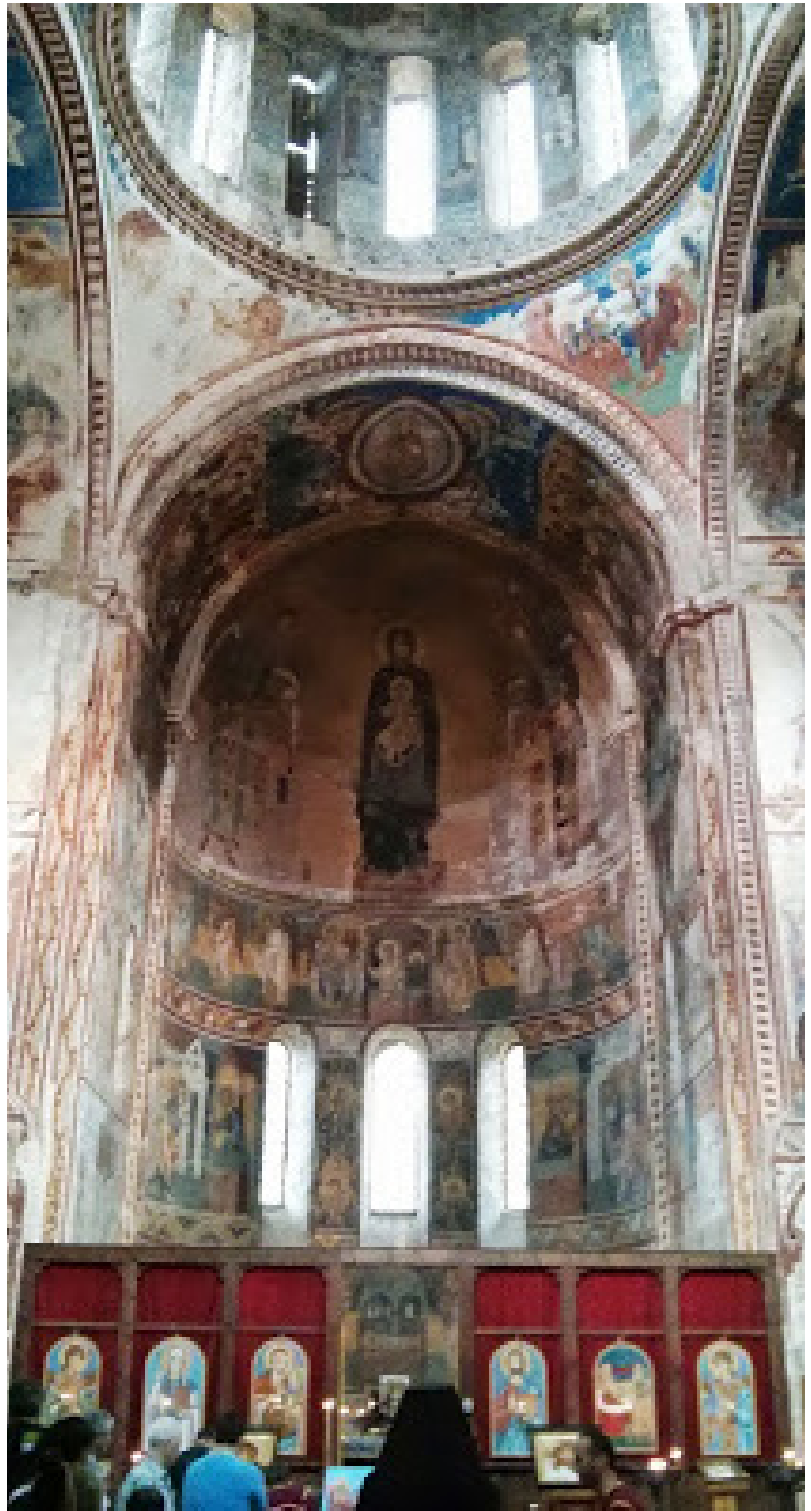
რედაქტორ-
გამომცემელი
მურმან ზაქარაია

რედაქტორი
ჯემალ შონია

კონსულტანტი
უჩა ოქროპირიძე

მისამართი:
ქ. თბილისი, ტაშკენტის ქ.
№25, ბ. 1, ტელ./ფაქსი
2-38-03-11

ISSN
მიჯნა 2449-237X

ს ა რ ჩ ე ვ ი

მილოცვა

შობა-ახალ წელს გვილოცავს იუბილარი 3

კლასიკა

კონსტანტინე გამსახურდია

მთარგმნელის ოსტატობისთვის (ნანყვეტი) 5

ლაშა გვასალია – 50

მურმან ზაქარაია

ამაღლებული სიტყვის ლეგენდა 9

ბიოგრაფია

ცხოვრების გზა 13

გულითადი მილოცვები

საქართველოს მწერალთა კავშირი

ლაშა გვასალია – 50 14

სახელმწიფო რწმუნებულის

სამეგრელო-ზემო სვანეთის

სამხარეო ადმინისტრაცია

გულითადი მილოცვა 15

ზურაბ ხონელიძე

მილოცვა 17

გაზეთი „ზვონის მაცნელები“

ნანა ჯგუშია

ღვთისკაცი ლაშა – 50 17

„ტაშკენტის ოცდახუთი“ გილოცავთ! 18

ლაშა გვასალიას შემოქმედება

პროზა, პუბლიცისტიკა, ესეი, პოეზია

მწერლობა საღვთოობაა 19

მამა 19

„ვარე შარა ვაჭურევე...“ 20

რწმენით ქართულით 21

წუხილს მინებებული რაფსოდია 22

სოსო სიგუას მითოსურ-რელიგიური სიმბო-

ლოები და ფიქრი ზვიად გამსახურდიაზე 24

სპარსოფილური გავლენის კვალზე 25

წუცა ტაბიძე 26

უბის ნიგნაკიდან 27

აკა სი რექ იშო... 32

ლიბერტარიანელობასა და მორალურ

ღირებულებებზე 33

კაკაბია (მოთხრობა) 34

ჭა (მოთხრობა) 36

ქართული ლექსები 40

მეგრული ლექსები 46

ჩქიმ ნანაგე 51

მილოცვები

კახა ქაცხაია

ლოცვით დაწმენდილი გონი 52

ჯემალ შონია

აზრისა და კალმის სინათლით 54

რ. პეტრიაშვილი, გ. აბსანაძე

კალმით, სიმღერით თუ სიტყვით 56

ირინე ტალიაშვილი

ჭეშმარიტი რაინდი პოეზიისა 56

გიორგი სიჭინავა

გზა, რომელიც ტაძრისკენ მიდის 57

ზაურ მოლაშხიას მიუღწეველი - ნატო

ვულოცავ ბატონ ლაშა გვასალიას 60

გური ოტოზია

ერგასი წლის ჩვენი ლაშა გვასალია 61

სვეტლანა კვიციანი

ლ. გვასალიას მასტერკლასები 63

კლიმენტი კიკალიშვილი

ლაშას 64

ლუარა გამყრალიძე

ჩვენს ბუდეში დაფრთიანებული 65

იუბილე

ჟურნალი „მიჯნა“

ირაკლი კალანდია — 75 66

გახსენება

ჯემალ შონია

ირაკლი გოცირიძე – 100 68

პოეზია

ნანა ჭურღულია

ლექსები 72

ეკატერინე სოჭოლავა

ლექსები 75

თარგმანი

ჩარლზ ბუკოვსკი (აშშ)

ლექსები 79

თარგმანი თორნიკე ქავშბაიასი

ისტორია

ურსა ოქროპირიძე

თანამედროვე ქართული ეროვნული

მოძრაობა და სამხრეთ-დასავლეთი საქარ-

თველო ქართული არაფორმალური პრესის

მიხედვით 90

რუსულენოვანი მწერლობა

იგორ ავანესოვი

ლექსები 100

რაინა მუზიჩანკო

მოთხრობები 103

ეთარ აბარონოვა

ლექსები 106

დინა ბაზიი

მოთხრობები 108

ვალენტინა გვილავა

ლექსები 112

შობა-ახალ წელს გელოცავს თბილარი

გარდასულ შობა-ახალწელს გილოცავთ, ძვირფასო მეგობრებო, ღმერთმა სიკეთე, ბედნიერება, სიხარული, ჯანმრთელობა და ბარაქა მოგვინაგროს გამჩენმა, უფლისმიერ სიყვარულთან თანამზეურად.

იმისათვის, რომ „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს...“ სამამულე და საერო საქმეს უნდა მოვეკიდოთ გულისყურით, ჩვენივე საკმარი „რამე-რუმეები“ ჩვენივე შრომითა და ოფლით მოვიპოვოთ, მინას უცილობელი ფუნქცია აღვუდგინოთ და პურ-ღვინის ქვეყანა რომ ვართ, კიდევე ერთხელ დავამტკიცოთ.

მოყვარეს მოყვრულად დავხვდეთ, მტერს კიდევე მტრულად. ზეციერზე დიდ მოაზროვნე-მეცნიერებად ნუ დავისახავთ საკუთარ თავს და გვახსოვდეს: „აღბდების რაიც წერილ არს...“

ჩვენი გზა, როგორც ერთმა უდიდესმა ქართველმა ბრძანა, „ქრისტეს გზაა...“ ამ გზაზე

კი ყველაფერია მოსალოდნელი, რადგან ის მარადიული ბრძოლისა და ტანჯვა-ნამების სანიერია.

მხარეთმოზე წამონოლილი, ჩვენი ზღაპარ-გმირის, ნაცარქექიას წარმოდგენაა კარგი, თორემ „ნამდვილ“ ქართველს დროის ნასაგებად სადა სცალიან. თუ ყველაფერზე არ ავმალდით და საქმეში უწინარესობა ვერ შევიძელით, ცუდად მაშინ წაგვივა საქმე და ნანატრი სამამულო წადილიც გაგვინყალდება!..

ღმერთო მაღალო, შენ მოუშვებე ყოველ ქართველს და სრულიად საქართველოს ცას მიმწვდომი სიხარული და ბედნიერება...

მრავალჟამიერ, მრავალჟამიერ, მრავალჟამიერ...

სადავოი კირიალესა-ცისა და მინის სადღეგრძელოვ,

ღმერთისა და კაცის მღერად გასაგონარო, აკვნის სიმრავლევ და ჯან-ძალისად მოარულო,

სიყვარულის მემზევევ და სიძულვილის დამმარცხებელო,

ამომშანთავო ბოროტებისავ, სიკეთის მეკვლევე.

ანგელოზთა ბაგეთაგან გადმოდენილო ანკარა წყაროვ.

ჩვენო მეკუჩხურო და მეკეთილევ, ამინად შეგენიოს-

ხმაი უფლისა, ჩვენზე ბედნიერების მოსურვილეს...

შენაც გვყავდე იმედად და გვესალტე რწმენად

მარადიული, დაუსრულებელი ბედნიერებისა...

ამინ, ამინ და ამინ...

გვითბილევ, უფალო ჩვენო, გვისხივე ნათელი შენი!..

* * *

გაგვიგია და გვინახავს უამრავი შობანი, წარმართული ყოფის პანთეონიდან გადმომზევებული საოცრებანი.

იყო ჰინანა – შუმერული ქარაგმულიდან, იყო მედეა, ამური და მშობელი ზევსის...

გვინახავს „ილიადას“ საზღაპრულეთში გმირთა ხატების გენიალიზმი. ვიხილეთ – მტერთა უმონყალოდ მჟღეტ აქილევსს ვით გამოედევნა მდინარე, რათა ეძია შური დახოცილთა სისხლით „შემთვრალს“...

როგორი დედები არ გვინახავს?!

როგორი შვილები არ გვიხილავს?!.

როგორი შობის მომსწრენი და გამგონენი არ ვყოფილვართ, მაგრამ მსგავსისა, მარიამ ღვთისმშობლის ქალწულებრივად უმნიკვლოდ სასწაულებრივ შობისა – არასოდეს!..

როგორი გმირი არ გვიხილავს: გილგამეში თუ ენქიდუ, აიეტი თუ ფარტაზი, კუხულაინი თუ ღვთისავარი, პრომეთეოსი თუ ამირანი, ტარიელი თუ ავთანდილი... რა არ ჩაუდენიათ,

როგორ არ უგმირკაციათ, რა არ გაუკეთებიათ, რარიგად არ უმეტყველიათ, მაგრამ ისე არავის და ვერავის, როგორც მაცხოვარს ჩვენსას, სიყვარულს მარადისს – იესო ქრისტეს...

აბა რომელი მათგანი იტყოდა: “გიყვარდეს მტერი შენი, ვითარცა თავი შენი”. ან “მარცხენა ლოყაზე რომ გაგარტყამენ, მარჯვენა მიუშვირეთ”..

შენა ხარ საფანელი სულისა და მრწამსი მერმისისა, შენა ხარ სისავსე და მარადისობა, შენა ხარ უსასრულობა და მომავალი,

ძალა და რწმენა, იმედი და ამაღლება...

დიდება შენს გაჩენას, უფალო იესო!..

დიდება ნაყოფს შენსას, წმინდაო დედაო, სათუთო და უნეტარესო მარიამ, წილ-მეგულევ სულიერი და ხორციელი საქართველოისა!..

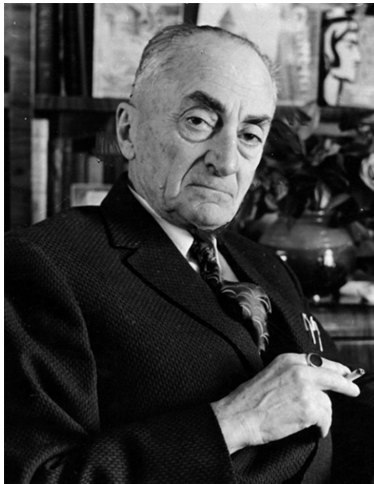
დიდება გზასა შენსა, მაღალო ღმერთო, ვინაც გვიბოძე სიცოცხლე და გვიშვი სიყვარული!..

მრავალ შობას, ქართველებო და საქართველოვ!..

ლავა გვასალია

კონსტანტინე გამსახურდია

მთარგმნელის ოსტატობისთვის

(ნაწყვეტი)

დიდი მწერლის ეს სიტყვა, წარმოთქმული საქართველოს მწერალთა კავშირში, ეძღვნებოდა იმ მთარგმნელობით ქაოსს, რომელსაც წალეკილი ჰქონდა იმდროინდელი რუსულიდან თარგმნილი წიგნის ბაზარი, რომელშიც იკარგებოდა ჭეშმარიტი ლიტერატურულად ფასეული ტექსტები, დღეს ეს პრობლემა ეხება არა მარტო რუსულიდან, არამედ მსოფლიოს სხვა ენებიდან თარგმნილ უგემოვნო ლიტერატურასაც, რომელსაც არავითარი სიკეთე არ მოაქვს „თავისუფალი“ ქართული მწერლობისათვის.

თარგმნის ხელოვნება მწერლობის მომიჯნე სფეროა. ყოველ დროში ამ საქმეს აწარმოებდნენ თავათ მწერლები, დიდზე დიდი კორიფენი სიტყვისა, ან არადა მაღალგანსწავლული მეცნიერები, რომელთაც პოეტური ნიჭი მოსდგამდათ.

მთარგმნელი ის გამრჯე ფუტკარი იყო, რომელსაც სხვადასხვა ენებსა და ერებს შორის მიმოჰქონდა მადლიანი სურნელება და ანაყოფიერებდა ამა თუ იმ ნაციონალურ კულტურას.

ჯერ კიდევ ანტიკურ ეპოქაში რომაელმა მაღალხარისხოვანმა მთარგმნელებმა შექმნეს ლათინურ ენაზე ბერძნული პოეზიის შედეგრთა მიმსგავსებანი, ხოლო შუასაუკუნეებში დასავლეთის ქრისტიანულმა ხალხებმა ბერძნული და რომაული ლიტერატურისა თავიანთ ნაციონალურ ენებზე. ამ გარემოებამ საფუძველი ჩაუყარა როგორც დასავლეთ ევროპის, ისე აღმოსავლეთ ევროპის ნაციონალურ კულტურებს.

ცნობილია, ბიბლიამ, როგორც საკრალურ-რელიგიურმა წიგნმა, წარმოშვა კათოლიკური მისტიციზმი. ამ ნიადაგზე აღმოცენდა როგორც დასავლეთის, ისე აღმოსავლეთის ქრისტიანობის სქოლასტიციზმი, ამავე წიგნმა უდიდესი ისტორიული როლი შეასრულა ქრისტიანული ცივილიზაციის შექმნაში.

საბჭოთა კავშირის ხალხების, სახელდობრ: ქართველების, რუსებისა და სომხების მწერლობაში ამავე წიგნმა ჩაუყარა საფუძველი ძველ

ლიტერატურას და უდიდესი წვლილი დაიდო ამ კულტურების დადგენისა და აღზევების საქმეში.

რადგან იმ პერიოდებში საკრალურ წიგნად ითვლებოდა ბიბლია, უაღრესი სიზუსტით თარგმნიდნენ სხვადასხვა ენებზე მას, რათა ნაციონალური ადექვატები მიეღოთ და ეს გარემოება დიდი ლაპიდარობისა და სიზუსტის ტრადიციას ამყარებდა მათ დამწერლობაში.

ამ ტრადიციებმა აღზარდეს ქართული პატრიტიკული და ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურის კორიფენი: გიორგი მერჩულე, გიორგი მთაწმინდელი და ეფრემ მცირე. ქართული ენა ამ საკრალური წიგნების თარგმნის მეოხებით უშუალოდ ეხებოდა და გზადაგზა ითვისებდა ანტიკური სამყაროს უბრწყინვალესი ენის – ბერძნულის ტრადიციებს.

მთარგმნელს, ამ გამრჯე ფუტკარს, ყოველთვის გადმოაქვს თვალთ უხილავი მადლი და მშვენება იმ ენიდან, საიდანაც ითარგმნება ნაწარმოები. სწორედ ამით განსხვავდება კარგი მთარგმნელი ცუდისაგან, რომ იგი გამანაყოფიერებელ როლს ასრულებს თავის ნაციონალურ ენაში, მისი სტილისა და აღნაგობის შეუღახავად, შემოაქვს კარგი სტილის ტრადიციები, ხოლო ცუდი მთარგმნელი ვერ პოულობს იმ მიჯნას, რომლის გადალახვა მხოლოდ ზიანს აყენებს ენას, რადგან იგი უხეშად თავს ახვევს ნაციონალურ ენას, მეორე, სულ სხვა ბუნების

ენის სინტაქსიდან გამომდინარე პრინციპებს.

ლიტერატურული ზეგავლენანი პარალელურად მოქმედებენ პოლიტიკურთან, ამიტომაც იყვნენ იძულებულნი ქართული სიტყვის დიდოსტატები, ბიზანტიველების, ირანელებისა და არაბების მწერლობათა პერმანენტული ზეგავლენა ქართულ მეტყველებაში ნაციონალური კოლორიტით აღებეჭდათ მუდამ. ამიტომ ატარებენ ნაციონალურ იერს „ვისრამიანი“ და „ქილილა და დამანა“, ისე მაღალხარისხოვნად არის თარგმნილი ეს ქმნილებები ქართულად.

ქართული ენის განვითარებას სხვადასხვა ეტაპზე არაბულ და ირანულ ენებიდან თარგმნაც ხელს უწყობდა იმ მხრივ, რომ ეს ფაქტორი ანელებდა იმ სქოლასტიკურ ფერმენტს, რომელსაც აძლევდა ქართულს ბერძნულიდან თარგმნილი ჰაგიოგრაფია და ჰატრისტიკა.

ამ ორ თითქმის პარალელურ ზეგავლენას უპირისპირდებოდა მდიდარი ქართული ზღაპრისა და ხალხური პოეზიის ძლიერი ნაკადები. ჩვენი დიდი მთარგმნელების მაღალხარისხოვნა ხელოვნებამ შემოინახა ქართული ენის თავისთავადობა, უამისოდ ეს პერმანენტული ზეგავლენა უცხო ენებისა სავსებით დაუკარგავდა ქართულს თავის ნაციონალურ ინტონაციასა და კოლორიტს.

მხოლოდ და მხოლოდ გაუტეხელი სული ქართველი ხალხისა და ჩვენი ძველი მწერლობისა თუ გაუძლებდა იმ განუზომელ წნევას, რომელთაც ახდენდნენ აღმოსავლეთითა და დასავლეთით დიდად გავრცელებული ენები: არაბული, ირანული და ბერძნული ჩვენს ნაციონალურ მეტყველებაზე.

ძნელად ჩამოსათვლელია, თუ რამდენმა ხალხმა და ენამ დაჰკარგა თავისი ნაციონალური სახე ამ ენების გამსრესი ზეგავლენის მეოხებით წინააზიასა და კავკასიაში.

ზოგმა მათგანმა ძველიც დაჰკარგა. ზოგმაც ახლად ენის ადგმა ვერ შესძლო, მაგალითისათვის კმარა ჩვენი ჩრდილოეთ კავკასიელი ტომები, რომელთაც არაბულისა და თურქულის ზეგავლენის მეოხებით ვერც ალფაბეტი შექმნეს და ვერც ნაციონალური ლიტერატურა წარსულში.

თარგმანი ჩვენს ეპოქაში ძლიერი იარაღია ხალხთა შექმნისა და მათი ენებისა და ლიტე-

რატურის პოპულარიზებისათვის. ამ მიმართულებით იმდენი რამ გაკეთდა, რაც ამ ხალხთა ენების არსებობის მანძილზე არ შექმნილა.

ამ დიდ საქმეს ჯერაც მრავალი დამაბრკოლებელი მიზეზები და გარემოება აფერხებს. საერთოდ დიდი ეპიკური ქმნილებების თარგმანს მრავალგზისი დაფიქსირება ესაჭიროება წინასწარ, მეტრის შერჩევა და ტექსტის ჯეროვნად შესწავლა. უწინარეს ყოვლისა უნდა აღინიშნოს, დიდი ეპიკური ქმნილებების თარგმნა ერთჯერად არავის შესძლებია, ახალი და ახალი ლიტერატურული თაობანი ხელახლა თარგმნიდნენ ხოლმე ჰომეროსს, დანტეს, შექსპირს, ბაირონს, იგივე ითქმის რუსთაველსა და პუშკინის თარგმნის გამოც.

საერთოდ, გენიოსური ნაწარმოების აბსოლუტურად ზუსტი თარგმანის მოცემა შეუძლებელი საქმეა. ეს რომ ასე არ იყოს, მაშინ მათი დუბლიკატები გაჩნდებოდნენ სხვადასხვა ენაზე.

პუშკინისა და გოგოლის მაგალითი რომ ავიღოთ, ეს ორი პოეტი ისე ღრმად შესულნი არიან რუსული ენის გენიაში, რომ ძნელდება მათი თარგმნა სხვა ენაზე. ისინი ისე ღრმად არიან შესული რუსული ენის სტიქიაში, რომ ეს არ ესმით მათ მთარგმნელებს. და საზოგადოდ, რამდენადაც დიდია მწერალი, ის ისე ღრმად შედის თავისი ენის სტიქიაში, რომ მისი გამოყვანა ამ სტიქიიდან და ამავე სამკაულებით შემკობა სხვა ენაზე ძნელი ხდება. და მე მიმაჩნია გოგოლი არის უდიდესი მწერალი არა მარტო რუსეთში, არამედ მთელ მსოფლიოში, იმიტომ, რომ გოგოლი დარჩა თავისი ენის ტყვეობაში და ვერ გამოიყვანეს ამ ენის ტყვეობიდან, იგივე მოუვიდა პუშკინს და იგივე მოუვიდა ვაჟა-ფშაველას.

თარგმანის ხელოვნების მრავალსაუკუნოანი ისტორია და გამოცდილება გვასწავლის, რომ თარგმანისათვის ლექსური ინსტრუმენტის წინასწარ შერჩევას უდიდესი მნიშვნელობა ეძლეოდა ყოველთვის. ეს მომენტი გადამწყვეტი პირობაა გამარჯვებისა. ეპიკური პოემების თარგმნისას არაა სავალდებულო ეს თუ ის პოემა იმავე ლექსური მეტრით ითარგმნოს, როგორც იგი წარმოშობილია ამა თუ იმ ნაციონალურ ენაზე.

მაგალითისათვის ავიღოთ ჰომეროსის

„ილიადა“ და „ოდისეი“. ეს ნაწარმოებები ითარგმნა ჰექზამეტრით ლათინურად, ფრანგულად, რუსულად, გერმანულად და მსოფლიო სხვა კულტურულ ენებზე და უნდა ითქვას, არცერთ ენაზე ჰექზამეტრულ თარგმანებს დიდებით შედეგი არ მოუცია, რადგანაც ეს ლექსური ზომა სხვა ენაზე არ ჟღერს.

ჰექზამეტრი ძველი ბერძნული ექვსტერფიანი დაქტილური ლექსია, რომელიც ჰომეროსმა აილო ძველი საბერძნეთის ხალხური პოეზიიდან.

ამ ლექსის ზომამ ისეთი გამსრესელი ზეგავლენა მოახდინა ევროპული ხალხების ლიტერატურაზე, რომ ბარე სამი საუკუნის მანძილზე შეანყდნენ ამ ზომას მსოფლიო ლიტერატურის უდიდესი პოეტები და მთარგმნელები: ფრანგები, რუსები, ინგლისელები, გერმანელები, შვედები და ვერცერთ არაბერძნულ ენაზე მას ვერ მიახიჭეს ნაციონალური ჟღერა.

რომაელებმა აწვალეს იგი მრავალი საუკუნის მანძილზე და შედეგი ის იყო, რომ ლათინურმა პოეზიამ ვერ შესძლო ჰექზამეტრის გაეროვნულება და საბოლოო ჯამში რომაულ მწერლობას შერჩა მშრალი ნათარგმნის იერი.

ბევრი ოფლი ღვარეს კლოპშტოკმა, გოეტემ, შილერმა, შლეგელმა, ფოსმა, შელიმ, გნედიჩმა, ჟუკოვსკიმ, იტალიის, საფრანგეთის და შვეციის დიდმა პოეტებმა და მთარგმნელებმა, ბოლოს ამავე ერების მთარგმნელები მიხვდნენ ამ ტენდენციის უნაყოფობას და ჰომეროსის თარგმნა დაიწყეს ისეთი მეტრით, როგორც გამარჯვებული იყო ამა თუ იმ ნაციონალურ მწერლობაში.

და ეს იმიტომ მოხდა, რომ ექვსმუხლიანი დაქტილური ლექსი წარმოადგენდა თვით ბერძნული ენის ბუნებაში ღრმად გამჯდარ ფენომენს.

ამ უკანასკნელ წლებში ზოგიერთები შეუდგნენ იმის მტკიცებას, თითქოს ჰექზამეტრული რიტმი ქართული ენის ბუნებაში იყოს მოცემული, მაგრამ ჩემის აზრით ეს ჰიპოტეზა ცარიელი ფანტაზიაა.

ჰომეროსის პოემები დიდად პოპულარულნი იყვნენ ჩვენში ჯერ კიდევ ადრიანი შუასაუკუნეების მანძილზე.

ეს დიდი საქმე კარგა ხანია, გამკეთებელს უცდის, ჩვენის აზრით, ამ პოემების თარგმნი-

სათვის ხელმარჯვე იქნება ქართული პოეზიის ერთ-ერთი გამარჯვებული მეტრთაგანი, თოთხმეტმარცვლიანი, ან არა და თექვსმეტმარცვლიანი ლექსი. ამ მეტრებით დაწერილია ქართულში უდიდესი პოემები და სწორედ ესენი გახლავთ ხელმარჯვენი ეპიური თხრობისათვის.

ასეთივე ძნელბედობას, როგორც შეემთხვა ჰექზამეტრით ჰომეროსის თარგმნას, შევამჩნევთ დანტეს ტერცინების სხვა ენებზე გადატანის საქმეში.

ტერცინი იტალიური სალექსო ზომაა, დანტეს მიერ პირველად შემოღებული. ტერცინი სამმაგი, თერთმეტმარცვლიანი ლექსია, რომელშიც ყოველი პირველი და მესამე ლექსი ურთიერთს ერითმებიან.

ამ მეტრის სხვა ენებზე გადანერგვა სცადეს ათეული წლების მანძილზე შლეგელმა, როუკერმა, შამისსომ, ჰაიზელმა და სხვათა. ანალოგიური ცდები ჩაატარეს რუსებმა, ინგლისელებმა და ფრანგებმა.

მეოცე საუკუნეში დანტეს კომედიის ტერცინებით თარგმნა განიზრახა გერმანული ლექსის ვირტუოზმა სტეფან გეორგემ. მაგრამ მისი ცდა დასრულდა ღვთაებრივი კომედიის მხოლოდ ორიოდე ქების გადათარგმნით.

დანტეს სხვა ენებზე თარგმნა ხშირად უცდიათ სხვადასხვა სალექსო მეტრზედაც, მაგრამ ამ ცდებში ყველაზე ხელმარჯვე აღმოჩნდა თოთხმეტმარცვლოვანი ლექსი.

სხვადასხვა ენებზე მრავალჯერ უთარგმნიათ დანტეს კომედია ტერცინებით, მაგრამ ეს თარგმანები მეტწილად ისეთი რითმებითაა შესრულებული, ეს ცდები ჩამოთვლადაც არ ღირს.

რუსთაველის ლექსი, მისი მაღალი და დაბალი შაირი ისეთივე ულტრანაციონალური ქართული ლექსია, როგორცაა ბერძნულისათვის ჰექზამეტრი, ხოლო ტერცინი – იტალიურისათვის.

საქმე ისაა, რომ თვით ენის ნიაღში არსებული მუსიკალური ჟღერადობა და პოტენციული რიტმიდონენონ განსაზღვრავენ ამა თუ იმ სალექსო ზომის პრიმატს. და მისი ზუსტი ადაპტირების ცდა სხვა ენაზე უთუოდ გადაიტყუებს მთარგმნელს ტექსტისადმი ღალატისაკენ.

საბოლოოდ კი ასეთი თარგმანი მიუწვდომელი ხდება მკითხველთა მასების ცნობიერე-

ბისათვის.

აქ გამოვიდა რუსი ამხანაგი დეევი და სრულიად მართებულად აღნიშნა ამ ბნკარედებით მუშაობის მეთოდზე, რომელსაც ისე შეეჩვივნ ჩვენი მთარგმნელები და რის გამოც ასეთი უარყოფითი მხარეები ახლავს ამ დიდ საქმეს. მე მესმის ის დიდი ღვაწლი, რომელიც დაგვდეს ჩვენი კავშირის დიდმა პოეტებმა ტიხონოვმა, პასტერნაკმა, ანტოკოლსკიმ და სხვებმა. ეს დიდი ღვაწლი, დიდი სიყვარულია ქართული მწერლებისადმი, მაგრამ ჩვენ მაინც უნდა უარვყოთ ე.წ. ბნკარედების პრაქტიკა. აქეთკენ მიგვითითებენ თვითონ ჩვენი რუსი ამხანაგები და მე მგონი კონსტანტინე ჭიჭინაძის ასეთი დებულება ჩვენ არ უნდა დავიხვიოთ ხელზე. იმიტომ, რომ ეს წესი მაგონებს იმ გამრჯე ფუტკარს, რომელსაც სხვა ყვაველიდან მოაქვს თავის სურნელება, ე.ი. მოაქვს თავისი ენის სურნელება და სავსებით მართალი იყო ამხანაგი დეევის განცხადება. მაინც იგრძნობა, რომ აქ გ.ტაბიძის, ლეონიძის, აბაშელის ენა არ არის მთლიანად შესწავლილი, მათ მიერ იმიტომ, რომ მათ არ მიუწვდებათ ხელი ქართული ენის სიღრმისადმი. ამიტომ მას აკლია ის ნაციონალური კოლორიტი, რომელიც დედაენაში არის. ამიტომ ასეთ თარგმანზე ჩვენ უნდა დავაყენოთ საკითხი კადრების აღზრდის შესახებ.

მოგეხსენებათ, რომ რუსეთის უდიდესი მწერალი ლევ ტოლსტოი 60 წელს გადაცილებული იყო, როცა მან ისწავლა ბერძნული ენა ჰომეროსისადმი ინტერესით აღძრულმა. ამიტომ საჭირო არის რომ მეტი ინტერესით მოვეკიდოთ ერთმანეთის ენას.

მე ხშირად ვლებულობ ჩვენი უნივერსიტე-

ტის ახალგაზრდების წერილებს და ვხედავ, რომ ჩვენთანაც ეს ამბავი სავალალოა.

მე არაფერი მწამს ამხანაგ დეევის მიერ ნახსენებ თვრამეტი ენის მცოდნე პოლიგლოტისა, კაცი რომელიც 19 ენის ცოდნას დაიკვეხნის, დამერწმუნეთ არც ერთი ენის კარგად მცოდნე არ არის.

ჩვენი ხელისუფლების შემწეობით უნდა დავაყენოთ საკითხი, რომ საბჭოთა კავშირის ზოგიერთ ცენტრებში მაინც უმაღლეს სასწავლებლებში ისწავლებოდეს ქართული ენა, რომ მომავლისთვის მაინც მოვამზადოთ კარგი კადრები, რათა საბოლოოდ აღიკვეთოს ბნკარედები.

ერთის მხრივ უნდა ვიზრუნოთ ქართული ენის შესწავლისათვის საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში, მეორეს მხრივ საკავშირო მწერალთა კავშირში, ასევე გამომცემლობა „ზარია ვოსტოკაში“ და „გოსლიტიზდატში“, რომ შეექმნათ სპეციალური კომისია ენის მცოდნეთა. ეს ზომები განსაკუთრებულ სიმძაფრით უნდა იყოს მიღებული ამიერიდან, რომ ეს ამბები წავიდეს ისეთი დინებით, როგორც ჩვენი კულტურისათვის ხელმარჯვეა.

პლენუმის მორიგ საკითხად უნდა იყოს დასმული რუსული მწერლობის ქართულად თარგმნის საკითხი და გავსინჯოთ თუ რა დიდი ბოროტება ხდება ამ მიმართულებით. ჩვენ აქ მოვისმინეთ ამხანაგ ფადეევის მშვენიერი რომანის დამახინჯება. ჩვენ ვხედავთ, რომ ცუდმა მთარგმნელმა ლამისაა შეაძლოს მკითხველს მაიაკოვსკი და პუშკინი, ეს შესანიშნავი პოეტები. ამას სარიოზულად უნდა დავუფიქრდეთ და ამ მხრივაც ზომებია მისაღები.

რედაქტორის გვერდი

მუშრან ზაქარაია

აძლეული სიტყვის ლექსი

ე.ნ. კოვიდურმა მსოფლიო ტრაგედიამ, რა თქმა უნდა არც „ტაშკენტის-25“-ის შემოქმედებით ჯგუფს აუარა გვერდი და სამარადისო გულისტკივილად შემოგვატოვა ბევრი ჩვენი მეგობრისა და თანამებრძოლის სრულიად მოულოდნელი განსვლა ამქვეყნიდან. ყოველივე ამან, რა თქმა უნდა, თავისი დალი დაასვა ჩვენ საგამომცემლო საქმიანობას; როგორც ყველგან, ჩვენშიც დაირღვა მისი რიტმი და სისტემატურობა. ასეთ ვითარებაში „შიშველი“ ენთუზიაზმით გამომავალი (სხვათა შორის, აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ გაზეთ „აღდგომის“ გამოსვლიდან მოყოლებული (1993 წელი) დღევანდლობამდე (2023 წ.) მთელი 30 წელია, ამ გაზეთის ბაზაზე აღმოცენებული მრავალი ჟურნალ-გაზეთი თუ სხვადასხვა სახის საგამომცემლო პროდუქცია ძირითადად საკუთარი სახსრებით გამოიცემოდა) ჟურნალი „მიჯნა“ ხელახლა ფეხზე წამოდგომასა და მისი თანამშრომლების პენსიებიდან შეგროვილი კაპიკებით ფეხზე დადგომას ვერ შეძლებდა, რომ არა გამომცემლობა „უნივერსალის“ ხელმძღვანელის ბატონ გოჩა ხარებავასა და მისი გამორჩეული პროფესიონალიზმითა და სულიერებით აღსავსე კოლექტივის გვერდში დგომა და ხელშეწყობა.

ჟურნალ „მიჯნის“ გამოცემის პოსტკოვიდურ პერიოდში ისე წარიმართა, რომ თითქოს საგანგებოდ, ყველა ნომერში გვიხდებოდა კოვიდით დაღუპული ჩვენი მეგობრების მოხსენება; ერთი ნომერი კი თითქმის მთლიანად მიეძღვნა ქართული პოეზიის თვალსაჩინო წარმომადგენლის ზაურ მოლაშხიას ხსოვნას.

ამასობაში ჩვენი ცოცხალი მეგობრების, „ტაშკენტის 25-ის“ ღირსეული წარმომადგენლების იუბილეებმაც მოაწია და „მიჯნის“

ცალკე ნომრები მიეძღვნა გიორგი სიჭინავას დაბადების 80 წლისთავს და ბრწყინვალე ქართველი პოეტის, ჩვენი ჟურნალის რედაქტორის ჯემალ შონიას დაბადების 75 წლისთავს.

ამჟამადაც ჩვენი ჟურნალის ახალი ნომერი ეძღვნება კონკრეტულ საიუბილეო თარიღს; როგორც ჩვენი მხცოვანი მეგობრები ხუმრობით იტყვიან, სად იყო და სად არა, „წამოგვპარვია“ „ტაშკენტის 25-ის“ ახალგაზრდული ფრთის წარმომადგენლის, ტაშკენტის ოცდახუთისათვის კუთვნილი იდეური ცნების მომნიჭებლის, ნიჭიერი პოეტისა და პროზაიკოსის, მხატვრული სიტყვათქმნადობის გამორჩეული ოსტატის, სტუდენტობის წლებიდანვე საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობისათვის, პუტჩისტური ალიანსის მიერ დამხობილი ხელისუფლების აღდგენისათვის, ეროვნული თანხმობის იდეის განხორციელებისათვის თავდადებული მებრძოლის ლაშა გვასალიას 50 წლის იუბილეს.

* * *

ამ ჩვენს, პოსტპუტჩისტურ ფსევდოსაზოგადოებაში, სადაც უმადურობამ და უვიცობამ დაანგრია „უმადლესი სიკეთე“ – განხორციელებული ქვეყნის ორსაუკუნოვანი იმპერიული ჩაგვრისგან თავდახსნისა და დამოუკიდებლობის მოპოვების პროცესში მხოლოდ ჭეშმარიტად ეროვნული სულიერებით მსუნთქავ მართალ სიტყვას ძალუძს გამოხატოს არა მარტო ცალკეული ინდივიდის თავისუფალი ნება, არამედ ასახოს მთელი ერის შემოქმედებითი პოტენციალი; შესაბამისად, იმედი ჩაუსახოს ამ უვიცობითა და უმადურობით გათანგული საზოგადოების თუნდაც მცირე, მაგრამ ღირსე-

ბადაუხურდავებელ ნაწილს, რომელთათვისაც პირადი თავისუფლება და სამშობლოს სიყვარული (პატრიოტიზმი) თანაზიარი მოვლენაა. სწორედ ასეთი, ჭეშმარიტად ეროვნული სულით დამუხტული მართალი სიტყვის მაძიებელი შემოქმედია ჩვენი იუბილარი.

ლაშა გვასალიას მრავალფეროვანი შემოქმედების, განსაკუთრებით მისი პოეზიისა და პროზის ენა ღვთისგან ბოძებული ძლიერი ნიჭიერებითაა გაცნისკროვნებული. მაღალხელოვნურად დამუშავებული სიტყვაქმნადობა მისი შემოქმედებითი მოღვაწეობის გამორჩეულად ამაღლებული პროცესია ამ სიტყვებიდან მთელი სისრულით მოჩქეფს კოლხ-იბერული მოდგმის ეთნოგენური და ეთნოკულტურული ენერგია. მათში გამოხატულად იკვეთება მოდგმის ამაღლებული ნიჭის ლეგენდა. ისინი თითქოსდა ათავისუფლებენ ადამიანს თანდაყოლილი სიკვდილის (დაცემულობის) შიშისგან. ამიტომ მის ზნეობრივად ამაღლებულ მართალ სიტყვას, – სიტყვა ლეგენდას, ძლიერი შთამაგონებელი ძალა და ენერგია გააჩნია ამ ჩვენს, კულტურული (მე ვიტყოდი, ყოველნაირიც) დეკადანსის მომძლავრების ხანაში.

დღეს, ევროპის კულტურისთვის 2000 წლის წინათ დადგენილი ზნეობრივ ნორმებთან, ზოგადად მის კულტურასთან მიბრუნების პოზიტიური პროცესი დაჩრდილა პასუხისმგებლობისგან დაცლილმა ფსევდოკულტურულმა „ინსტინქტის აგრესიამ“. შედეგად, ახლად აღორძინებული დამოუკიდებელი ქვეყნის „თავისუფალი (განთავისუფლებული) კულტურა“ „დიადმა ქაოსმა“ მოიცვა. ჩვენი ეროვნული კულტურის ბუნებრივი განვითარებისთვის ზრუნვა ისევ დადგა დღის წესრიგში და პირველ რიგში ენისა, როგორც ერის სულიერი ენერგიის, მისი გონისა და აზრის გამოსახვის საშუალებისა.

თერგდალეულთა მიერ აღორძინებული იაკობ ცურტაველის, გრიგოლ ხანძთელის, მთაწმინდელების, შოთას და გურამიშვილის ეს ენა, რომელშიც მთელი სისრულით აისახა ენის ღვთაებრივი (ბუნებრივი) მისია იყოს „აქტი სამყაროს არსიდან აზრად გადაქცევისა“ (ჰუმბოლტი), ამ ფსევდოკულტურული ანარქიის შემოტევის შედეგად ისევ აღმოჩნდა გამოცდის

წინაშე. ან გადარჩენა და თავისი ღირსეული ადგილის დაკავება მსოფლიოს კულტურულ ენებს შორის, როგორც სუბიექტურის ობიექტურად გარდაქმნის დიადი საშუალებისა. ენისა, რომელსაც ძალუძს თავის მიერ შექმნილ ახალ სტიქიაში ასახოს სამყაროსა და ადამიანის არსი. ასეთი ახალი სტიქიის შემოქმედად გვესახება ლაშა გვასალია, მის შემოქმედებაში გონებითი აქტის მგრძნობელობითი ასახვა ხდება ენობრივი შესაძლებლობების მუდმივი მეტამორფოზირებისა და უსასრულოდ განახლებად პროცესში, მოდგმის გენეტიკური ენერგიის გამოხმობით.

ლაშა გვასალიას პოეზიისა და პროზის ფენომენი სწორედ ამ ბუნებრივი ნიჭის მოცემულობითაა განპირობებული, თავის თავში გულისხმობს ძლიერ გონებრივ შემართებასა და შრომისმოყვარეობას, რომელიც ბუნების ამ ნაბოძვარს (ნიჭს) სიტყვის ძალით გადააქცევს ხელოვნებად – ახალ სულიერებად. ამაშია მისი სიტყვაკაზმული შემოქმედების საზრისი.

მის პოეზიისა და პროზაში თანაბარი სისრულით გამოსჭვივის მშობლიური ენისა და სიტყვის ის ემანაციური, – აშკარად აღქმადი, მაგრამ მაინც თავისი არსით ამოუხსნელი აქტიური საწყისი, რომელიც მწერლის სულიერი და ინტელექტუალური ენერგიის წყაროს წარმოადგენს. მისი კალმის ქვეშ მშობლიური სიტყვის ეს აქტიური საწყისი იმუხტება ახალი ენერგიით და იღებს მაღალმხატვრულ იერსახეს, რაც მთავარია, მთელი სისრულით წარმოაჩენს ამ სიტყვებში იმთავითვე ჩადებულ ენობრივ შესაძლებლობებს, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, იქმნება არა უბრალოდ ახალი სიტყვა თუ კომპოზიტი, არამედ – სიტყვა ლეგენდა.

ამდენად, მშობლიური სიტყვის (ენის) ამ ამოუწურავი შესაძლებლობების გამომზეურობასა და მათი მაღალმხატვრულ დონეზე წარმოჩენის ძალზე რთულ, მაგრამ საშვილიშვილო საქმეს არის შეჭიდებული ჩვენი იუბილარი. სიტყვის ძალმოსილება ყველაფერია მისთვის. სიტყვიდან მომდინარე ულევო ენერგია გარდატყდება მის გონების პრიზმაში და ბადებს ახალ თვითთავადობას – სულიერებას, ამი-

ტომ სიტყვა ღმერთია მისთვის, დასაწყისიც და დასასრულიც. მაგრამ ჯობია ვნახოთ მისი პროზაული კრებულის „ორანის“ გარეკანზე გამოტანილი სიტყვა – სიტყვაზე:

„...სიტყვაა მთავარი. ღმერთია სიტყვა და მარადისი... თითოეული სიტყვის არსში უფლის სულთქმად დავანებული თავისთავადი ყლერადობითა და ცამაღლობით, როგორც ანგელოზების ფრთა ბორიო ატმის ყვავილების საღვთო ბაღში.

საუკუნეებზე ხნიერია გულძარღვი ქართული დედოსიტყვებისა. ათას ქარცეცხლსა და სისხლვებას გაუძლეს დალოცვილებმა და ცინცხალი სიხასხასით მოაღწიეს მოაქყამომდე. ნიშნად მარადიულობისა და უკვდავებისა იმ ერისა, რომელმაც თავისი მიწა, წყალი და სიმშვენიერე შემოინახა ხატად უფლისა და ამზეკაბანებს, სილამაზის სივრცით მიუწვდომლობაში...

სიტყვაა ღმერთი, კიდევ დედა, მზე, ცა, სიყვარული... სიტყვაა – შვილი და ყველაფერი ის, რაც ადამიანს ცხოველისგან გამოარჩევს...

სიტყვაა – „წინწყარო“, „ჩაკრულო“, „ნანა“, „ჩელა“ და ჰენდელის „ალილუია“, რომელიც სულ ღმერთისგან შექმნილი მგონია დანკურული სამყაროს გასანათლებლად...

სიტყვაა – ერთადერთი ხიდი უფალთან მისასვლელი და ღმერთმა ნუ ქნას, ბურჯები შეერყეს ხიდს ესე...

სიტყვაა ყველაფერი, დასაწყისიც და დასასრულიც“.

მშობლიური სიტყვისადმი ასეთი სათუთო და გულაღალი მიდგომის ძალითა და ნებითაა, რომ მისი პოეზია და პროზა თანაბარძალოვანია. თუნდაც ეს ჰიმნი დედასიტყვაზე ნათელს ხდის, რომ მისი პროზა პოეტურია, ხოლო პოეზია – მეტაფიზიკური (ფილოსოფიური).

ამიტომ, ის სრულფასოვნად შეესაბამება იმ დიად ამოცანებს, რომელთაც მათ წინაშე აყენებდა კლასიკური მწერლობა და ლიტერატურათმცოდნეობა.

ლაშა გვასალიას შემოქმედების შეფასებისთვის თუ ვისარგებლებთ ჰუმბოლდტის მიერ გამოთქმული მოსაზრებით და თუ ჩვენ შევხედავთ მის პოეზიასა და პროზას ერთდროულად, უკიდურესად კონკრეტული და იდეალური მხრით, ჩვენ დავინახავთ, რომ ისინი მიდიან სხვადასხვა გზით ერთი და იმავე მიზნისკენ. ორივე ამოდის სინამდვილიდან და მიემართება მის მიღმა. **პოეზია**, ისრუტავს რა სინამდვილეს მგრძნობელობით პლანში, ლებულობს მის გარეგან და შინაგან არსს, მაგრამ არ იძიებს მის გამომწვევ წყაროსა და მიზეზებს. პოეზია თავის მგრძნობელობით გამოვლინებას უთავსებს ფანტაზიის ძალას და აყალიბებს მხატვრულად იდეალურ მთლიან სურათს. **პროზა** კი ეძებს იმ სინამდვილეს, რომლითაც ის ფესვებგადგმულია ამ ყოფიერებაში (ცხოვრებაში). ის (პროზა) ცდილობს გონების ძალით, ფაქტის – ფაქტთან, ცნების – ცნებასთან შეჯერებით დაადგინოს მათი ობიექტური ურთიერთკავშირი ერთიანი იდეის შუქზე. მაშასადამე, ორივე ისინი, მიუხედავად მათი ფორმით თუ არსობრივი განსხვავებისა მოითხოვენ მთელი სულიერი ძალების მობილიზებას, რომელიც საჭიროა უსასრულოდ მრავალფეროვანი სინამდვილის არსში წვდომისთვის. ამას ახერხებს ჩვენი იუბილარი, ის მიჰყვება ღვთიური ნიჭით განსაზღვრულ გზას სულის ძახილისას. მისი პოეზიისა და პროზის შემოქმედი შინაგანი, პოეტური, ენერგია, გარდაქმნილი სიტყვად ახალ ბურჯად ეყენება ეროვნული სულიერების უფალთან მისასვლელ ხიდს.

ცხოვრების გზა

ლაშა რომანის ძე გვასალია დაიბადა 1973 წლის 7 თებერვალს ხობის რაიონის სოფელ პირველ გურიფულში.

1989 დაამთავრა ხობის N1 საშუალო სკოლა. 1990-95 წლებში სწავლობდა თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, 1992-97 წლებში - თბილისის ბიზნესისა და მარკეტინგის ინსტიტუტში.

პირველი ლექსი „სამშობლო“ 1986 წელს დაბეჭდა ხობის რაიონულ გაზეთში. სკოლის ასაკიდანვე იბეჭდებოდა რესპუბლიკის სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთში. იყო ჟურნალ „დილას“ წლის სტიპენდიატი.

პირველი კურსიდანვე აქტიურად იყო ჩართული ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობაში. თავის ბიოგრაფიაში „ზვიადელობას“ მიიჩნევს ყველაზე დიდ და მნიშვნელოვან გზა-საწიერად.

გამოცემული აქვს პოეტური და პროზაული კრებულები. მისი ლექსები და მოთხრობები იბეჭდებოდა ქვეყანაში გამომავალ თითქმის ყველა ლიტერატურულ პერიოდიკაში.

მიღებული აქვს სხვადასხვა ლიტერატურული ჯილდო, მათ შორის: „ილია ჭავჭავაძის სახელობის პრემია“, „წმინდა ილია მართლის პრემია“, რეზო ინანიშვილის სახელობის პრემია, ტერენტი გრანელის პრემია, ასევე არის „მსოფლიოს მცირე პროზის კონკურსის ლაურეატი“ (2007 წ.) და სხვ.

იყო სხვადასხვა პოლიტიკურ-საზოგადოებრივი და ლიტერატურული გამოცემის რედაქტორი. ამჟამად რედაქტორობს ლიტერატურულ ჟურნალს „მწერლობა-21“.

არის სხვადასხვა სამეცნიერო და საზოგადოებრივი აკადემიის, საქართველოს მწერალთა კავშირისა და მწერალთა და მეცნიერთა აკადემიის წევრი, საქართველოს მწერალთა კავშირის სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონალური ორგანიზაციის ხელმძღვანელი.

წლების განმავლობაში მუშაობდა სხვადასხვა თანამდებობაზე. ამჟამად სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამხარეო ადმინისტრაციის უფროსია.

ჰყავს მეუღლე და შვილები.

ლაშა გვასალია – 50

50 წლისა შესრულდა თვალსაჩინო ქართველი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ლაშა რომანის ძე გვასალია. ამის გამო საქართველოს მწერალთა კავშირმა იუბილარს მისალმება გაუგზავნა. მისალმებაში ნათქვამია:

ძვირფასო ლაშა!!

ჩვენო ერთგულო თანამოქალაქე!

საქართველოს მწერალთა კავშირი, თქვენი მეგობარი ქართველი მწერლები ღრმა პატივისცემით მოგესალმებიან ძმასა და მეგობარს, ჩვენი სამწერლო ოჯახის ღირსეულ წევრს და გილოცავენ ღირსშესანიშნავ თარიღს თქვენს ცხოვრებაში – დაბადების 50 წლისთავს.

თითქმის ოთხი ათეული წელია, რაც რწმენითა და სიყვარულით ემსახურებით მშობლიურ მწერლობას, მშობელ ქვეყანასა და ერს. თქვენი სამწერლო დებიუტი 1985 წელს შედგა, როდესაც ხობის რაიონულ გაზეთ „კომუნიზმის მშენებელში“ გამოაქვეყნეთ პირველი ლექსი „სამშობლო“. მას შემდეგ თქვენი ნაწარმოებები – ლექსები, მოთხრობები, ნოველები, მხატვრული თარგმანები სისტემატურად ქვეყნდება ქართულ სალიტერატურო პერიოდიკაში, გადის ცალკე წიგნებად.

ქართველი მკითხველი გიცნობთ, როგორც

ჩინებულ პოეტს. ამის დასტურია თქვენი ლირიკული კრებულები „სანიერი“, „გზა“, „ფიქრების ქარი“, „დასაწყისი“, „სრულებით“. ამ კრებულებით კიდევ ერთხელ გაცხადდა, თუ როგორ უნდა უყვარდეს ჭეშმარიტ შემოქმედს თავისი სამშობლო, მისი წარსული თუ მომავალი. ამ კრებულებში შესული ლექსების ლირიკული გმირი ხომ მუდამ იმ ხალხს შესტრფის და შესციცინებს, ვინც მშობელი მიწის ერთ მტკაველ ველსაც კი არ თმობდა, შესტრფის ქართველ გუთნისდედას, კირითხუროს, მეზვრეს, ყველას, ვინც აქამომდე მოიყვანა ღვთისმშობლის წილხვდომილი ქვეყანა. გული უკვდება იმის შემხედვარეს, თუ როგორ პატარავდება შაგრენის ტყავივით მისი საესავი მამული, როგორ ტირიან კოინდრები ილორის კურთხეულ სანახებში, როგორ შავდება ცა, ცრემლითა და ძაძით ნაფერი. ენატრება დიდი დავითი და ილია, თამარი და დემეტრე, ცოტნე და თევდორე მღვდელი. კვეტარის ციხიდან დანახული საქართველო ეიმედება და ძველ ლომგულთა დარი ქართველების მოვლინებას შესთხოვს არსთაგამრიგეს...

თქვენი პოეზიის ორგანულ გაგრძელებას წარმოადგენს თქვენეული პროზა, რომელმაც

გაგრძელება გვ. 15

გისურვებთ ყოველივე ადამიანურ სიკეთეს

სახელმწიფო რწმუნებულის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამხარეო ადმინისტრაცია გულითადად ულოცავს ამავე ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს, ცნობილ მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს ბატონ ლაშა გვასალიას 50 წლის იუბილეს და ჯანის სიმრთელესა და სამსახურებრივ წარმატებებთან ერთად უსურვებს შემოქმედებით წინსვლას და ყოველივე ადამიანურ სიკეთეს. ბატონო ლაშა, 50 წელი დასაწყისია მაღალგონიერი შემოქმედებისა და დიდი მამულიშვილური საქმეების საკეთებლად, ჯერ ყველაფერი წინაა, მინიმუმ ამდენივე წელი მაინც! უფალმა დიდხანს გამყოფოთ ასე მხნედ და წარმატებულად, თქვენი საყვარელი ოჯახისა და ქვეყნის საკეთილდღეოდ. იხარეთ და იმზერდეთ!

**სახელმწიფო რწმუნებულის
სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამხარეო ადმინისტრაცია**

წინა გვერდიდან

ისეთ კრებულებში დაივანა, როგორცაა „ფიქრი“, „ყველაფერსა და არაფერს შუა“, „ორანი“, „ზოლამ ბერეთე (ზღვის შვილი)“.

თქვენი თარგმანებით გაეცნო ქართველი მკითხველი ჰაინრიხ ჰაინეს, ალექსანდრე პუშკინის, ანა ახმატოვას, მოლა ორაზის, ალექსანდრე ბლოკის, კონსტანტინე პაუსტოვსკის შემოქმედების ცალკეულ ნიმუშებს.

თქვენი ლექსები თარგმნილია თურქულ, აზერბაიჯანულ, ლაზურ, გერმანულ, იტალიურ, ფრანგულ ენებზე.

სხვადასხვა დროს რედაქტორობდით ისეთ მნიშვნელოვან ლიტერატურულ ორგანოებს, როგორცაა გაზეთი „მაფშალია“, ჟურნალი „მწერლობა-XXI“, გაზეთი „ლიტერატურა“, გაზეთი „აღდგომა“, „მთავარი გაზეთი“, მუშაობდით სახელმწიფო კანცელარიის კულტურის განყოფილების ხელმძღვანელად, საქართველოს პარლამენტის კავკასიის საკითხთა მმართველების მთავარ სპეციალისტად, პოსტინდუსტრიული „ახალი საზოგადოების კვლევითი ცენტრის ხელმძღვანელად, სამეგრელო-ზემო

სვანეთის სამხარეო ადმინისტრაციის უფროსად, საქართველოს მწერალთა კავშირის სამეგრელოს რეგიონალური ორგანიზაციის ხელმძღვანელად და ყველგან უნარიანად და საქმის ცოდნით უძღვებოდით და უძღვებით დაკისრებულ მოვალეობას.

დაჯილდოებული ხართ ილია ჭავჭავაძისა და რევაზ ინანიშვილის სახელობის პრემიებით. ყველა გაგვახარეთ, როდესაც იტალიაში გამართულ მცირე პროზის კონკურსზე გრან-პრი მოიპოვეთ.

თქვენს მეგობრებს გვეიმედებით, როგორც ერთი გულანთებული ქართველი, რომელიც ჩვენს ულამაზეს და უმშვენიერეს კუთხეში – სამეგრელოში მტკიცედ იცავს საქართველოს ერთიანობის იდეასა და ურღვევობას.

ჩვენო ლაშა!

კიდევ ერთხელ გულმხურვალედ გილოცავთ საიუბილეო თარიღს შესანიშნავ შემოქმედს, ჭეშმარიტ მეციხოვნეს საქართველოსას, გისურვებთ დღეგრძელობას და მზეგრძელობას მშობელი ქვეყნის სადიდებლად.

საქართველოს მწერალთა კავშირი

მილოცვა

საქართველოს მწერალთა კავშირის სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონალური ორგანიზაცია ულოცავს ამავე ორგანიზაციის ხელმძღვანელს, ცნობილ მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს ბატონ ლაშა გვასალიას 50 წლის იუბილეს და პირად წარმატებასთან ერთად უსურვებს წინსვლას საზოგადოებრივ და შემოქმედებით საქმიანობაში. ბატონი ლაშას შემოქმედება ერთი დიდი ანთოლოგიაა ზოგადსაკაცობრიო სამზერისიდან მშობლიური ქვეყნის სადიდებლად.

სიტყვა აბსოლუტურად სხვა განზომილებით ისახება მის პოეტურ თუ პროზაულ ქმნილებებში. სიტყვაქმნადობა მისი შემოქმედების ხერხემალია. მისი კომპოზიციები თუ ახლადწარმოებული ნიმუშები ამდიდრებენ და ალამაზებენ ჩვენ სინტაქსსა და „გამომსახველობით პანოს“. ცალკე საუბრისა და განხილვის თემაა ბატონი ლაშას თარგმანები და პოეტური ნიმუშები მეგრულ ენაზე და საერთოდ მისი დამოკიდებულება ქართველური ენების გაცოცხლებისა და გამრავალფეროვნების საქმეში.

ღმერთმა ბედნიერებითა და წარმატებებით მოასწროს მრავალ ღირსშესანიშნავ თარიღსა და იუბილეს!

ქილოცვა

ცნობილ ქართველ მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს, საქართველოს მწერალთა კავშირის წევრს და სამეგრელოს რეგიონალური ორგანიზაციის ხელმძღვანელს, ილია ჭავჭავაძისა და რევაზ ინანიშვილის პრემიების ლაურეატს, არაერთი ეროვნული და საერთაშორისო ლიტერატურული კონკურსის გამარჯვებულს, ღირსეულ მამულიშვილს ბატონ ლაშა გვასალიას ვულოცავთ 50 წლის იუბილეს.

გისურვებთ ჯანმრთელობას, ბედნიერებას, წინსვლასა და წარმატებებს საზოგადოებრივ და შემოქმედებით საქმიანობაში. კვლავაც მრავალი წელი ყოფილიყავით თქვენი სათაყვანებელი სამშობლოს კეთილდღეობისათვის მებრძოლი, როგორც კალმით, ასევე – სიტყვით.

პატივისცემით,

ზურაბ სონელიძე,

რექტორი, პროფესორი

საქართველოს განათლების მეცნიერებათა

აკადემიის პრეზიდენტი

ღვთისკაცი ლაშა – 50

დედამინაზე უფლის ნებით ეშვებიან ადამიანები ადამიანთა გადასარჩენად, რათა სულის სალბუნად მოველინონ განსაცდელში მყოფთ და სამზეოზე გაიყვანონ, ყოველგვარ ბოროტეულს ააცდინონ, სწორი გზით ატარონ და ამწუთიერი სამყაროს ტვირთი ამ ცოდვილ დედამინაზე შეუმსუბუქონ, მზის ნათელი და ანახვონ, ერთმანეთს გულის კარები გაუღონ და სიყვარულითა და თანადგომით ერთმანეთის ტვირთი იტვირთონ, რათა ამ სოფელში ნათელი მოველინოს მათ გზა-სავალს, რომ მათი არყოფნის მერეც გამოადგეთ თაობებს გზასავალად, თორემ ისედაც მცირეა დრო, რაც გვეძლევა ამ დუნიაზე, მით უფრო ისეთ გარდამავალ ეპოქაში, სადაც ჩვენს თაობას მოუწია ცხოვრებამ ერთი საუკუნის დასასრულსა და მეორის დასაწყისში. ათასი წელი ჩვენნაირი მოკვდავებისთვის საკმაოდ დიდი დროა, თუმცა უფლისთვის ერთი თვალის დახამხამება.

... რა ჩქარა გასულა წლები, თურმე 50-ის ხდება ჩვენი ლაშა, ქვეყნის საამაყო შვილი, მრავალმხრივი ნიჭით დაჯილდოებული და გამორჩეული, ყველასთვის ჭირში გვერდით მდგომი, გაჭირვების ტალკვესი ყოველგვარი ანგარებისა და ხმაურის გარეშე, მიუხედავად თავისი რეგალიებისა ლაშას სამსახურის კაბი-

ნეტის კარები მუდამ ღიაა ადამიანებისათვის, რომელთაც სხვადასხვა პრობლემასთან უწევთ შეჭიდება, მისგან მუდამ კეთილ რჩევებს და თანადგომას იღებენ, სწორედ ამიტომ შეიყვარა იგი ხალხმა და სამართლიანად უწოდეს „სამეგრელოს მშვიდობის ელჩი“, ღვთისკაცი, ერისკაცი, მამულიშვილი, ლაშას, როგორც მწერალს, პოეტს, მთარგმნელს, პუბლიცისტს, კრიტიკოსს, საზოგადო მოღვაწეს, მრავალი პრემიისა და ჯილდოს მფლობელს საქართველოს ფარგლებს გარეთაც კარგად იცნობენ.

ლაშა გვასალია ფაქტობრივად კრავდა სამეგრელოს რეგიონს მეოცე საუკუნის მინურელსა და ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში, მას ლომის წილი უდევს სამეგრელოს ერთადერთი რეგიონალური გაზეთის, მემატიანის – „ეგრისის მაცნეს“ გადარჩენაში, რომელიც თავის სიტყვას იტყვის სამომავლოდ და აღიარებული იქნება იმ მავანთაგანაც, რომლებიც მის არსებობას ხელს უშლიდნენ.

დიდია ლაშა გვასალიას ღვანლი და საქმეები ერისა და მამულის, რეგიონის წინაშე. ჩვენო ღვთისკაცო ლაშა, გილოცავთ საიუბილეო თარიღს, ვუსურვებთ ჩვენს ქვეყანას თქვენნაირი შვილების სიმრავლეს. მრავალჟამიერ თქვენი სიცოცხლე!

სიყვარულითა და პატივისცემით,

„ეგრისის მაცნელები“ და

ნათია ჯგუშია

„ტაშკენტის ოცდახუთი“ გილოცავთ!

„ტაშკენტის ოცდახუთის“ მოღვაწეთა უმცროსი თაობის ერთ-ერთი გამორჩეული წარმომადგენელი ლაშა გვასალია უკვე 50 წლისაა!

დრო მიდის, არ ჩერდება, მიდის და გვიტოვებს წლებს, გვმატებს ასაკს და ჩვენც, ამ წუთისოფლის შვილები, ვცდილობთ, რომ ამ სწრაფმავალ დროში მოვასწროთ რაც შეიძლება მეტი, რაც შეიძლება ბევრი, თუ გვინდა, რომ ღირსეული კვალი დავტოვოთ ამქვეყნად...

ჩვენს ლაშას ამ მხრივ ბევრი აქვს საამაყო: მშვენიერი პოეტური თუ პროზაული ნაწარმოებები, მკითხველთა მიერ აღიარებული კრებულები, ჟურნალისტური, საზოგადოებრივი მოღვაწეობა, ეროვნულ მოძრაობაში შეტანილი წვლილი. ლაშა გვასალია სიმართლის, სამართლიანობის, თანამშობისა და გულისხმიერების შესაშურ მაგალითს იძლევა.

თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ის საუკეთესო ადამიანური თვისებები, რომლებიც ამკობს ლაშა გვასალიას, როგორც შემოქმედსა და მოქალაქეს, მის ოჯახურ გარემოსთან ერთად ტაშკენტის ოცდახუთის კედლებში ყალიბდებოდა და იხვეწებოდა; აქ აიღვა მან ფეხი, როგორც შემოქმედმა, უნიჭიერესმა პოეტმა და პროზაიკოსმა, ჟურნალისტმა და, თუ გნებავთ, პოლიტიკოსმა, რომლის იდეები და მსოფლმხედველობა ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობიდან მოდის; ლაშა გვასალია დღემდე ზვიად გამსახურდიასა და მერაბ კოსტავას ურყევ თანამებრძოლთა რიგებშია და ესაა მისი პიროვნული ღირსებაც და მთელი მისი შემოქმედების მკვებავი ეროვნულობისა და ჰუმანურობის მასაზრდოებელი წყაროც.

ტაშკენტის ოცდახუთში გამოსცემდა ჯერ კიდევ ჭაბუკი ლაშა გვასალია ლიტერატურულ გაზეთებს, არაერთი ლიტერატურული საღამო ჩატარებულა მისი ინიციატივით, ხოლო მისი რედაქტორობით გამოცემული ჟურნალი „მწერლობა-XXI“ ერთ-ერთი საუკეთესო იყო მსგავსი პროფილის ჟურნალთა შორის.

ტაშკენტის ოცდახუთში, როგორც კი დრო მიეცემოდა, ქმნიდა იგი თავის პირველ მოთხრობებს, ესეებს, ჩანახატებს, ლექსებს. ტაშკენტის ოცდახუთი იყო მისი მეორე ოჯახიცა და ცხოვრების სკოლაც, სადაც მან ახლოს გაიცნო მურმან ზაქარაიასა და ლუარა გამყრელიძის ირგვლივ თავმოყრილი გამოჩენილი ეროვნული მოღვაწეები – პოეტები, მწერლები, ჟურნალისტები, გამომცემლები, პუბლიცისტიკოსები, სუფლები, მწერლები, პუბლიცისტიკოსები, ეროვნული მოძრაობის რიგითი

წარმომადგენლები. დღეს მათგან ბევრმა დატოვა წუთისოფელი, ხოლო ისინი, რომლებიც დღემდე სტუმრობენ ტაშკენტის ოცდახუთს, ყოველთვის მოიკითხავენ და მოინატრებენ ლაშა გვასალიას, ურომლისოდაც ეს ბინა და მისი კედლები წარმოუდგენელია.

სწორედ ლაშა გვასალიამ მიანიჭა ტაშკენტის ოცდახუთს სამშობლოს თავისუფლებისათვის დაუცხრომელი ბრძოლის, უკანონო ხელისუფლების მიმართ დაუმორჩილებლობის შინაარსი და დღეს ჩვენთვის და ჩვენი თანამებრძოლებისთვის „ტაშკენტის ოცდახუთი“ მისამართი კი არ არის ერთი კონკრეტული ბინისა, არამედ თავდადებულ მამულიშვილთა იმ იდეური ერთობის სიმბოლოა, რომელიც ერისა და ქართული სახელმწიფოებრიობის უზენაესი მიზნების სამსახურში მარადის იქნება!

არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ ისიც, რომ სწორედ ტაშკენტის ოცდახუთში იშვა ის სპეციაკი სიყვარული, რომლითაც „ტაშკენტის ოცდახუთელთა“ ახალგაზრდა თაობის გამორჩეულმა წარმომადგენლებმა, თეანა ზაქარაიამ და ლაშა გვასალიამ, დიდებული ოჯახი შექმნეს და ახლა უმშვენიერესი და უნიჭიერესი შვილებით, დემეტრე და თათე გვასალიებით ახარებენ ოჯახსაც და მთელ ქვეყანასაც.

ტაშკენტის ოცდახუთი გილოცავთ დაბადების დიდებულ თარიღს – 50 წლის ლაშა გვასალიას, ჩვენს საამაყო თანამებრძოლს, ჩვენი ეროვნული ოჯახის სასახელო წევრს და უამრავ შემოქმედებით გამარჯვებას, წინსვლასა და გახარებას გისურვებთ მომავალში!

ლაშასთან ერთად ამ ლამაზ თარიღს ვულოცავთ მის ბრწყინვალე ოჯახს: მეუღლეს, თეანა ზაქარაიას, შვილებს, დედას, დებს, აგრეთვე ლალი და მურმან ზაქარაიებს, დათო ზაქარაიას, რომლებსთვისაც უმნიშვნელოვანესია ლაშასა და მისი ოჯახის ყოველი წარმატება!

თავისი საამაყო ვაჟკაცის 50 წლისთავს ვულოცავთ ჩვენგან უდროოდ წასულ რომან გვასალიას, რომელიც ტაშკენტის ოცდახუთის ხშირი და სასურველი სტუმარი იყო და სამუდამოდ რჩება ჩვენი ერთიანი ოჯახის ღირსეულ წევრად!

იხარე, ჩვენო ლაშა! მეორე ნახევარი საუკუნეც ასე სახელოვნად გაგველოს ქართული სიტყვის, მშობელი ერის კეთილდღეობის სამსახურში!

ტაშკენტის ოცდახუთელები

ლაშა გვასალიას შემოქმედება: პროზა, პუბლიცისტიკა, ესეი, პოეზია

ქერლობა საღვთობაა...

სერვანტესი თავის ერთ-ერთ ნოველაში – „ლიცეციანტი ვიდრეირა“ გვიამბობს ერთ სულით ავადმყოფ კაცზე, ადრე მეტად განსწავლულ და საზოგადოებაში დაფასებულ სენიორზე, რომელიც დიდი ფიქრისა და მტკიცის შემდგომ მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ შეიძლება დაფშენილ-დამსხვრეულიყო, რადგანაც თიხისგან, ანუ მიწისგან იყო შექმნილი და უმნიშვნელო გაუფრთხილებლობის შედეგად უცილოდ დაიმსხვრეოდა, გაცამტვერდებოდა. თავის შიშს ის ხმამაღლა აცხადებდა და დაინტერესებულ მსმენელებს არწმუნებდა აზრის ჭეშმარიტებაში. შედეგმაც არ დააყოვნა და გამოუჩინდნენ თანამოაზრეები, რომლებმაც ბრძენი „მოძღვარი“ ჯორზე აკიდებულ, თივაჩაფენილ კალათაში ფრთხილად ჩასვეს და ასე ატარებდნენ ესპანეთის პროვინციებში. ნოველა ყველაფერთან ერთად საინტერესოა იმ თვალსაზრისითაც, რომ გამოხატავს ადამიანებზე პიროვნების ფსიქოლოგიური ზემოქმედების ძალასა და მნიშვნელობას. სერვანტესმა ამით განგაშის ზარი შემოკრა და გააფრთხილა საზოგადოება, რომ ყოველგვარ იდეას, თუნდაც აშკარად გამომხატულ სისულელეს, აქვს მის

მატარებელთან იდენტურობის განცდის ძალა და მას მივუდგეთ უნდა მეტად სერიოზულად, რათა არ განვითარდეს, არ გაბატონდეს ჩვენზე და მასთან საზოგადოებაზე. დიდმა მწერალმა გამოკვეთილად გვამცნო: მთავარია იყოს იდეა და კაცი მისი მატარებელი, მიმდევრებზე არ ვიდარდოთ, ისინი ყოველთვის გამოჩნდებიან. ისიც გამახსენდა: თავლი მითხარი, თორემ ბუზი სტამბოლიდან მოფრინდებაო!

ეს ნოველა რატომაც გავიხსენე და მოვიტანე ასე გახმამაღლებულად, ძვირფასი მკითხველი მიმიხვდება, ათას უბედურებათა მიმდევარ-მეხმატკბილედ გვიხილავს საკუთარი ხალხი და ის საზოგადოება, რომელსაც ქვეყნის აღმშენებლობაზე ჰქონდა პრეტენზია! ჩვენ, ძვირფასო მეგობრებო, იმდენი რამ გვიხილავს, იმდენი რამის მომსწრენი ვართ, რა უნდა გაგვიკვირდეს, თანაც ახალს არაფერს ვამბობ, მაგრამ მწერლობა რომ საღვთობაა, ამისთვის მსურდა გამესვა ხაზი!..

კიდევ იმისთვის, რომ ცრუ კახაბერებს უნდა მოვერიდოთ, დღეს ჭეშმარიტი, ნამდვილი კახაბერების დროა!..

ქაქა

ყველაფერს ერჩევა კაცი. მამის სიკვდილიც გადავიტანე. ჩვეულებრივად, ვჭამ, ვსვამ, ვქეიფობ... და ვაკეთებ ყველაფერ იმას, რაც ცოცხალ ადამიანს მიცვალებულისგან განარჩევს. ჩემი კარგი და გულნათელი, მუხლჩაუხრელი და ოჯახზე გადაგებული მამა.

მთელი ცხოვრება თავს ვაწონებდი, უფრო სწორად, მინდოდა ეამაყა ჩემით, არ ვიცი, რამდენად შევძელი ეს, მაგრამ ჩემთან ყოფნა რომ აბედნიერებდა, ნამდვილად ვიცი. დედაქალაქში დიდებულად მონყობილს, საყვარელ საქმეს მიკეთილებულს, საშველი არ დამაყენა, სანამ მშობლიური ალაგისკენ არ მომაბრუნა. მხოლოდ სადღეგრძელოებში კი არ უნდა გიყ-

ვარდეს შენი კუთხე-კუნჭული, ოდაბადე და საფლავები, მოხვიდე უნდა – გასხლა, დაბარო, გათოხნო, მოეფერო, გათხარო და მიაბარო.. ამას კი ამბობდა, მაგრამ ჩემი შენუხება არ უყვარდა, სულ მარტო, სულ თავად აგვარებდა და აკეთებდა ყველაფერს. შენ წერე და იკითხეო, მაგრამ ეგრე სადაა სოფელში. როგორც სულმნათმა ბაბუაჩემმა იცოდა, საქმე ჭირივითაა, თუ დროულად არ მიხედე და არ მოუარე, გადაგიყოლებს, დაგჩაგრავს, სულს ამოგხდის...

დავრჩი მამის გარეშე ამ უსაშველო სამყაროში, არ მშორდება მაინც, სულ მესიზმრება, სულ მეფერება და მიფრთხილდება იმ ქვეყნიდანაც, მარა ამქვეყნად მოგნიასე კაცს რას

გიშველის იქიდან მოსიზმრებული სიტბო, მით უფრო, ვაი-უშველებელი ყოფა ლოდევით რომ გაძევს ზურგზე და სულის მოთქმის საშუალებას რომ არ გაძლევს...

ზაფხულიც მიილია, შემოლეგავდა შემოდგომა სევდისად, ფიქრიანად, შიშით – გრძელი ზამთრისა წინ რომ გვიძევს და რამდენი რამაა სადარდო: კაცი, ცხოველი, ფრინველი, საგარეო, საშინაო რამეები. მოსავალსაც არ უჩანს კარგი პირი, გაანადგურა აზიურმა ფაროსანამ – ვენახი, ხილი, ბოსტანი, ყანა... არაა საშველი, ყველა და ყველაფერი ადამიანს ემტერება, თავად ადამიანიც მტრობს საკუთარ თავს და ეს რა გასაკვირია. აგერ, ახლახან „ირმად“ წოდებულმა ქარიშხალმა წაღვია და მუსრი გაავლო ამერიკას, ინფრასტრუქტურისა და საცხოვრებელი სახლების დანგრევას ვინ ჩივის, ოკეანე გააქრო, თუ თავად ოკეანე გაიქცა თავისი სამყოფლოდან და უწყლოდ დარჩენილი ოკეანის ბინადარნი კიბორჩხალები და ა. შ. მეორედ მოსვლის მაუნყებლებივით დადიან თუ დაბობლავენ შარაგზებზე...

თუმცა რა, ქართველებს არ გაგვექცა ზღვა? ნავიდა, მიგვატოვა, მართალია, ძალიან შორს არ წასულა, მაგრამ მაინც დაიხია დამარცხებული ჯარივით უკან და დაგუბდა, დაბანაკდა უკიდურეს დაბლობში. მას მერე ჩვენც აღმაცერად შევეყურებთ „მოლალატე“ ტალღოვან გიგანტს...

მამასთან მიყვარდა ასეთ რაღაცებზე საუბარი, გულისყურით, როგორც თავად უყვარდა თქმა – მადიანად მისმენდა და შიგადაშიგ ისე გონივრულად ჩამერთვებოდა, საღერღელს საუბრისას უფრო ამიშლიდა ხოლმე...

მიდიან დღეები და თვეები, წელიწადები, დროს უფალიც ვერ აჩერებსო და უკვე მეორედ ნავიდა შენი გაცილების გარეშე დემეტრე სკოლაში. დღეს 2017 წლის 15 სექტემბერია, სულ რაღაც 13 დღეში შენი დაბადების დღეა, ისიც შენს გარეშე დადგება... მოკლედ, ვართ, ვგრძელდებით უფლის შეწევნით... ვეჩვევით უშენობას, გვიჭირს, მაგრამ მაინც. რას ვიზამთ?!

მიყვარხარ, მენატრები, მეიმედები...
რავიცი აბა?!..

„კარა შარე კაქურეეეე...“

1992 წლის 14 აგვისტო – აფხაზეთში ომის დაწყების ტკივილიანი დღეა. საბედისწერო ჟამი ცრემლად და უბედურებად დაუდგა ჩვენს ქვეყანას. რუსეთის იმპერიის მიერ წაქეზებულმა სეპარატისტებმა და საქართველოს მარიონეტულმა, მოლალატე ხელისუფლებამ კრემლის სცენარით მკერდი მოგლიჯეს საქართველოს... აკი პოეტმაც ავად იწინასწარმეტყველა თავის დროზე: „ო, აფხაზეთო, ბევრი კარგი მოყმის გამდელი, ამორძალი ხარ მკერდმოჭრილი უსაქართველოდ!..“

და ვართ დღეს, იმ ბრმა ტყვიისა და ბრმა ომის უღვთო ბედს მიდევნებულნი – უიმედოდ და უსასოოდ...

ჩვენ, აფხაზებმა და ქართველებმა დაგვკარგეთ ერთმანეთთან მისასვლელი გზები და ჩვენს აბაყაში უცხონი ნადიმობენ და წრუპავენ ჩვენი გულიდან გადმონაჟურ: ოჯალეშსა

და ამილახუს, ადესასა და აპაჭიჭყას... ჩვენს მოძახილს, ასე ერთხმად რომ შევუხმატკბილეთ საუკუნეებს, უხიაგად და ხმაუთანაბროდ წამოიყვირებენ ჟამი-ჟამ...

„ვარადო, ვო რირავო, ვარადა რიი...
ვარადა, სი ვარადა ვოოო...“

მზისა და მთვარის თეთრო რაინდო, ჯეგე – მისარონო, გადმოსხივდი და შენი სვენათელი ორანით მოგვაკეთილე ერთ საუფლოში, გადაგვიხურე უთავბედო სახლი ჩვენი, რათა დავარწიოთ აკვანი სამერმისო, ჩავიკრათ გულში ერთურთის სიყვარული და ვენიოთ მზეს... ჩხანამ ყ-ოროფას... შენმა ისარმა თუ არა, დიდო მისარონო, ხანგარამის თავბასრმა შუბმა იქნებ განგმიროს წითელი გველეშაპი და მოსრას მტერ-ბარაბა ჩვენი!..

ოჰოი, დიდებულო წინაპრებო, მოგვაშველეთ სულძალა თქვენი, რათა ერთხელ კიდევ

მივუღებთ ერთურთს და „მრავალჟამიერის“ აცამალლებით გავაგონოთ ერსა და ბერს, მტერსა თუ მოყვარეს- ჩვენ, აფხაზებსა და ქართველებს, ქართველებსა და აფხაზებს- ერთი სამშობლო და საყუდელი გვაქვს, ერთი ქირი და ვარამი, ერთი სიხარული და სანათელო... საერთო წესი და საფლავები...

გვტყვიან აფხაზეთი- დაუთმობლად და მოუშუშებლად...

ბაბუას ლილინი ჩამესმა ყურში: „ვარე შარე,

ვაქურეეეე, ვარადა გუშა და ვარადა... ჰოოო...“

მჯერა, ღმერთი არ დაუშვებს ჩვენს ცალ-ცალკეობას და უცილოდ დავუბრუნდებით ერთმანეთს... უცილოდ შევდგებით ერთმანეთისთვის...

– არ დაგვაგინყდეს, მაშინ, 1992 წლის ზუსტად ამ დღეს გავარდა საბედისწერო ტყვიან და დაინყო სიკვდილის ომი, ძმამ ძმას სასრული მოუნაგრა!..

ავაიჰა, ავაჰ!.. – აფხაზურად...

ვავა დო ახავაი!.. – ჩვენებურად!..

ჩუქნით ქართულით...

(მუხრან მაჭავარიანი, ოთარ ჩხეიძე...)

მეოცე საუკუნის მიწურულს, ჩვენს თვალწინ და ჩვენი მონანილებით მოპოვებული თავისუფლების გზაზე გამორჩეულად ორი დიდი შემოქმედი გვინათებდა ეროვნულ სანიერს – პოეტი მუხრან მაჭავარიანი და პროზაიკოსი ოთარ ჩხეიძე. თავდადების, უშიშრობის, მართალქართველობისა და იმედის კვალი ამ ორი ბუმბერაზი ქართველის შემოქმედებაზე გადიოდა.

მუხრან მაჭავარიანი – მუდამ ყალყზე შემდგარი, საფიცარი მამულის ყოველდღიურობას უფლის სიფხიზლით მითვალმზერებელი ჭექდა და კვერავდა მებრძოლი, მართალი და ძარღვიანი სიტყვის ფოლადს, მახვილზე ბასრსა და ელვარეს!.. მუხრანი არასდროს დუმდა, თუმცა მისი „დუმულიც რეკდა“. მებრძოლი სამშობლოს ალიკვალი პოეტი და ეროვნული მოღვაწე – დიდი მუხრანი...

ოთარ ჩხეიძე – საქართველოს უკვდავი ანდერძით – მარადიული თავდადებით ათენალამებდა. ვისი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური არსობის გულის – გული, თავისი მრავალმხრივი დანაშრეგებით – ქართული იდენტური სინრფელე და გაღმერთებული პატრიოტიზმი გახლდათ. ოთარ ჩხეიძე თვალდაუხამხამებლად მამხილებელი ყოველი უკეთურებისა, ყოველივე საუკეთესოს სამზეოზე გამომტანი, „უშიშარი, ვითარცა უხორცო“, სიტყვის გამმახვილებელი და მარადიულობის სულის ჩამდგმელი... ვიხ-

სენებ ავბედით დღეებს ჩვენი ქვეყნისას, როცა სიკვდილი უღმობლად დათარეშობდა და უბედურებებს მშობიარობდა, როცა პირსისხლიანი ჯალათები ყოველივე ეროვნულს კლავდნენ და მიწასთან ასწორებდნენ, როცა ასერგასული ავბედითობა მოუჟამეს იმპერიისგან მოსყიდულმა ვაი-ქართველებმა ჩვენს სამშობლოს, ოთარ ჩხეიძე დაუჯერებელს აკეთებდა, „თითის მიშვერით“, სახელითა და გვარებით ასახელებდა პუტჩისტ თანამემამულეთ და საზოგადოებას იმედსა და რწმენას უძლიერებდა. იმედს იმისას, რომ ვერანაირი ტყვია და სიკვდილის შიში ვერ შეაჩერებდა „სიტყვას გაბედულს“, ამ საოცარმა კალმოსანმა ყველაფერი იღონა იმისათვის, რომ ქვეგამხედვარნი პირუთვნელად წარსდგნენ მომავალი თაობის სამსჯავროს წინაშე! ..

სიკვდილი დაუნდობლად სრავდა ღირსეულთ...

ბევრმა ღირსეულმა ქართველმა – მოღვაწემ, შემოქმედმა გაქცევით უშველა თავს. განერიდნენ სატანისტურ უკუნეთს. ვერც გამტყუნებ, მათ ოჯახები, შვილები და მომავალი იხსნეს.

მაგრამ იყვნენ გამორჩეული ადამიანები, ოთარ ჩხეიძისა და მუხრან მაჭავარიანის წინამძღოლობით, არაფერს რომ შეუშინდნენ და არ დატოვეს სამშობლო, თუ რის ფასად, ამაზე საუბარი შორს წაგვიყვანდა. ეს გახლდათ მისია, დიახ, უფლისეული მისია – იმედის

გადარჩენისა, ბრძოლისუნარიანობის შენარჩუნებისა! სწორედ ამ გაღვთიურებული ადამიანების დაულალავმა საზოგადოებრივმა და შემოქმედებითმა მენტორმა დალაღა და ქანცი გამოაცალა კომპრომიტირებული ინტელიგენციის იმპერიისეულ გნიასსა და უსამართლობას. აუნონავია მათი ღვანლი მშობლიური ხალხისა და ქვეყნის წინაშე!

მუხრან მაჭავარიანი და ოთარ ჩხეიძე,
ოთარ ჩხეიძე და მუხრან მაჭავარიანი...

ჩემი ოცნება და მასთან საზრუნავიცაა, ნიშნად უღირსეულესი და პირუთვნელი მამუ-

ლიშვილობისა, ამ ორ დიდ ქართველს ერთად, ერთმანეთის გვერდი-გვერდ, ქალაქის თვალსაჩინო ალაგას დავუდგათ ძეგლი – სახელწოდებით „რწმენით ქართულით“! ეს იქნება პასუხი ყოველგვარ უკეთურებასა და არამამულიშვილურზე – სიყვარულისა და ეროვნულობის გამარჯვებისა! ეს იქნება ამალღება მართალი, სამშობლოსათვის თავდადებული პატრიოტიზისა!..

დიას, მუხრან მაჭავარიანი და ოთარ ჩხეიძე!..

ოთარ ჩხეიძე და მუხრან მაჭავარიანი!..

წუხილს მიხებულო ჩაფსოდა...

ჩვენ ვგავართ უფალს!..

მე ვწერ ღამეების ფიქრიან ცაზე და ვარსკვლავებით ვარ ბედნიერი, მთვარეც ისეთია, ღამისაა გულში ჩაიკრა, ღრჯუ და პირქუში შორეთიდან დიან ღრუბლები და ათასგზის განზილებულ მეთევზის ცოლივით, კვლავაც ატყუებენ სამყაროს ესე... ზნეობრივი გააფრთხებით წუხს მახარია, რომ სანთელასანთები სინმინდეები, საჩვენოდ და საღმერთოდ მონაგრებულნი, მტვერცად იბნევიან და რა ეშველებათ ბებიაჩემის კალთისა და თავშლის სადარდისებს... რა ეშველებათ მახა ბაბუას სალოცავად ასანთლებულ ყელმოქცეულ ქვევრებს? ან ჭყონის მითაჟამინდელ საწინახელში ჩამწყვდეული ჭინკების გნიასს, ოჩოკოჩის ჩაჟამებული თვალების ხვამფალს და ოდო ღმერთს, მთოხნელების იმედად და ხმის ძალად დარჩენილებს? ოჰო – ჰოიო, ამოხარხალდება მითიური სკივრიდან ბერკოჩიას დაღლილი ხმა და ისევ იგივე წუხილით დაიწყებს დარდსა და წუნუნს, კვლავაც შესტირებს მარტოდ ქცეულ ცისიეთს მითაჟამინდელ სადარდისოს – რომ გადაგვვარდით, გადავსხვაფერდით, გადავკაცდით სხვა სამზერეთში და დავივიწყეთ ის, რისთვისაც მოგვავლინა ამ ქვეყანაზე კეთილმა გამჩენმა ... ჩვენ სევდის კაცები ვართ, ჩვენი სევდიდან ამოკაცდა უფალი ჩვენი და გაეკრა ჯვარს ტკივილად და თავგანწირვად... შემცნო არსი ადამიანური ცოდვისა და წუხილისა!

არცერთი ხალხის სიმღერა და ყოფა არ ესატყვისება უფლის ყოფასა და სახითობას ისე, როგორც ჩვენი... სიმღერაც სევდიანი გვაქვს და თვალებიდან ამოკრთობილი მზერაც... ჩვენ ვგავართ უფალს!

ახლა კი ვწერ ღამეების ფიქრიან ცაზე და ვარსკვლავებით ვარ ბედნიერი!..

არ მითხრა, თვალსაოცარო მახარიავე, რა გიხარია, რამ აღგაფრთოვანა, რამ აგიმღერა სათქმელ-საბაასო? მზის ბარჩხალმა და მთვარის ერთგულეებამ, ჩემო ხარხუხტიავ, ეს ღვთიური მნათობნი მაინც დაგვირჩენენ მარადისად უღალატონი და დაუყვედრებლად მოგვამკვიდრეს სხივები უცისკრესი, რწმენა შეუცვლელი. მივიწვევთ უსასრულობისკენ, უკან სისხლითა და ოფლით გაჯერებული წარსული შემოგვყურებს, ანმყო – არეული არვიცრაობით ეპოტინება მომავლის ჭდეებს და აუხსნელი იმედებით გვაპურებს. არადა, თუ სტუმარმასპინძლობის მერეთი ძალა შევასუსტეთ, თუ სუფრასა და თამადას ბისტი ვუქენით, თუ სიმღერები კაცის სმენას მოვამორეთ, თუ სიტყვა ეშმაკეულ ლიზლად ვაქციეთ, თუ სიყვარულს სიძულვილის სამსალა გავურით – როგორღა გადავრჩებით?! ან, ღმერთის ძალისად, კაცად ქმნილი – ქალად დავსახეთ, ან პირიქით, სადღა მივიღვართ მაშინ, სად მიგვესვლება, ან მივიღვართ კია საერთოდ? ვინძლო ადგილზე უაზრო და უმიზნო ხვარხვალთ ჩვენვე ვითხრით

ჩვენსავე სამარეებს?!.. ჰაი, უგერგილო ძალავ, როგორ მოიფომფლე და მოიშენე ულონო რწმენა, როგორ ხმაჩაკმენდილად ხვდები აზავთებას გლობალურად ატალღებული სამყაროსი?! ერი და კაციც მაშინ გადაშენდება და აღიგვება პირისაგან მიწისა, როცა თავად დაიწყებს საკუთარი საფლავის თხრას და სიკვდილამდე დახუჭავს თვალებს! განეშორე უნდა სამარედ განკუთვნილ ალაგს და ჯიუტად წაინიო წინ.

ჯერ კიდევ ჩვენს ერამდე 63 წელს რომელი ჯარისკაცები, გნეუს პომპეუსის მხედართმთავრობით, მოუყვებოდნენ პალესტინის საქარავნე გზას. მსოფლიოს დასაპყრობად მიზანმიმართულ პომპეუსს შორს გავარდნოდა ნიჭიერი სტრატეგისა და მასთან დაუნდობელი მეზრძოლის სახელი. მსოფლიო ბატონობაზე მეოცნებე, საერთაშორისო არბიტრის ტოგაში გამოწყობილ სარდალს პრეტენზია ჰქონდა, არა როგორც დამპყრობლის, არამედ როგორც განმანთავისუფლებელისა და წესრიგის დამცველის სახელის მოხვეჭისა. მაგრამ იმას კი არ ბრძანებდა, თუ ვისგან იცავდა ან სირიას, ან პონტოსა თუ სომხთა ქვეყანას? მას ხომ ახალი დამარცხებული ჰყავდა იმდროისათვის უკვე შესუსტებული სამეფოს წინამძღოლი მითრიდატე პონტოელი და ასევე ჩვენი მეზობელი – ტიგრან სომხელი. აღსანიშნავია ისიც, რომ ეს პერიოდი იერუსალიმის ტახტისთვის მეზრძოლი ორი პრეტენდენტი ძმის: არისტობულსა და გირკანს შორის ომს დაემთხვა. რომლებმაც პომპეუსს დახმარებისთვის მიმართეს. დაიწყო დამასკოში მოლაპარაკებათა გამართვა ძმების შესარიგებლად, თუმცა, პომპეუსმა ამ მოლაპარაკებებში ჩადო თავისი ვერაგული გეგმა, რომელიც ითვალისწინებდა ძმებს შორის კონფლიქტის უფრორე გაღვივებას, მათ შესუსტებას და მერმის იერუსალიმის თავისუფლად, დანაკარგების გარეშე აღებას. რასაც, უფროსი ძმისგან განსხვავებით, მიუხვდა არისტობული და პომპეუსის დახმარებაზე უარი განაცხადა, ამას კი რომაელთა ჯარის დაჩქარებული წესით იერუსალიმში შესვლა მოჰყვა.

პალესტინა, ანუ ისრაელის ქვეყანა, იქ, სადაც იმ დროისთვის რომაელთა ჯარი მოედინებოდა, სადაც ასი წლის შემდეგ მაცხოვრის ჩვენის იესო ქრისტეს სიტყვები უნდა წარმოთ-

ქმულიყო, ევროპის, აზიისა და აფრიკის გზავსაყარზე მდებარეობს და სწორედ იქ, მრავალი საუკუნეების მანძილზე წარმოებული ომები თუ დაპირისპირებანი განსაზღვრავდნენ როგორც სხვების, ასევე ჩვენი ქვეყნის შიდა და გარე პოლიტიკურ ვექტორებს. ჩვენ გავხვდით განუყოფელი ნაწილი ქრისტიანული სივრცისა. ბრძენი მითრიდატე პონტოელის წინასწარული ნათქვამი, რომ პომპეუსთან დამარცხებას სხვა ეპოქასა და სივრცეში გადაჰყავდა პონტოსა და არა მარტო, სამეფო, აბსოლუტურად მართალი გამოდგა, მოდგა ახალი ჟამი, უარყოფა ძველი ღმერთების პანთეონისა და მოუფლება ჭეშმარიტი ღმერთისა, რომელიც ჩვენს გამო განკაცდა, ეწამა და განეკრა ჯვარს.

კაცობრიობა ახალი თვალსაწიერით შეუდგა სამომავლო გზას. სხვებივით, ჩვენც ვანგრევდით, ვამსხვრევდით კერპებად სახელდებულ უცამაღლეს რწმენით სახელებს და მათთან ერთად ნადგურდებოდა მითაჟამინდელი კულტურა და სიმაღლე ჩვენი. ეკლესიამ, რომელმაც თავისთავში მოიქცია ყველა და ყველაფერი, მისი არსიდან განდევნა ოდო ღმერთის სადიდებელი სიმღერა „ოდოი“, ასევე ნანა ღმერთის სადიდებელი გალობანი უარყო, ვითარცა წინააღმდეგნი წმინდა სამების ერთსახობისა. უძველესი და უდიდესი კულტურა დარჩა ყოველგვარი პატრონისა და მეგულსიტყვის გარეშე, ოდენ დამახინჯებული სახით გადმოვანდა ჩვენამდე. ეკლესიის ხატოვანმა გუმბათმა მოიმზევა ის შუქი და ხმოვანება, რომელიც უფლის სევდიან ყოფასა და უღიმელო სახეს შეეფერებოდა. ჩვენ სული აღვიმაღლეთ და მივენდეთ იმ ღვთაებრიობას, რომელიც სიყვარულს ქადაგებდა და ზნეობრივი სინატიფით აღამაღლებდა ადამიანს, განურჩევლად მისი წარმომავლობისა, ფერისა და სხვა რამ ბუნებრი თუ საზოგადოებრივი დიფერენციაციისა!.. თუ ადრე ღმერთები შიშითა და თავიანთი ყოვლისშემძლეობით იმკვიდრებდნენ ადგილს, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, მამა ღმერთის ძალგულოვნებით, სიყვარულსა და მხოლოდ სიყვარულს ქადაგებს... როცა ერთ ლოყაზე გითავაზებენ, მეორე ლოყის მიშვერის ფილოსოფიას გვასწავლის, შეიყვარეო მტერი შენი – გვმოძღვრავს და კიდევ ერთხელ ასაოცრებს დიდი ზვიად გამსა-

ხურდიას სიტყვებს, რომლითაც მან, თავიანთ მოძმეთ დაპირისპირებულ, მეომრებს მიმართა: ისინი ტყვიებს რომ გვესვრიან, ჩვენ ყვავილები ვესროლოთო!.. ეს ღვთაებრი მიდგომაც შეცდომად, სისუსტედ და არაპოლიტიკურ ქმედებად ჩაუთვალეს ამ ცამალალ ადამიანს. ეს კიდევ ერთი დასტური გახლდათ იმისა, რომ ჩვენ ვაღიარებდით თითქოსდა ჩვენს უფლისმიერებას, ვქრისტიანობდით, მაგრამ „ყვავილებით“ ანუ სიყვარულითა და მშვენიერებით ბოროტების დამარცხება არ შეგვეძლო და არც ახლა შეგვიძლია. ჩვენი ქმედებითა და ძალისხმევით, ჩვენ ძველი ღმერთების მსგავსებას უფრო ვაფიქსი-

რებთ, ვიდრე მაცხოვარისას, რომელმაც თავი სიყვარულით და არა ძალადობით, იარაღისა თუ „მუსკულების“ თამაშით დაიმკვიდრა.

თქვენ ხომ ყველაფერი დიდებულად უწყით, ბარჩხალია მზევ და სხივმდუმარე მთვარე, თვენ ხომ ყოველივეს მოსწრებიხართ, ჩემო ჩაუქრობო ვარსკვლავებო... ეს მიხარია, რომ მარტო არა ვარ ამ სამზერეთში და მეგულებით თქვენ ჭეშმარიტებისა და სიყვარულის მესწორდიდეები...

ახლა კი ვწერ, კვლავაც ვწერ ღამეების ფიქრიან ცაზე და ვარსკვლავებით ვარ ბედნიერი!..

სოსო სიგუას „ძითოსურ-რელიგიური“ სიმბოლოები და ფიქრი ზვიად გამსახურდიასზე

ცეცხლი სტიქიონია, თავისუფლების სიმბოლო. ზვიად გამსახურდია პრომეთეა, ჩვენებურად ამირანი, რომელმაც ცეცხლი გამოსტაცა „ღმერთებს“ და გადასცა თავის ხალხს- სიცოცხლისა და მარადიულობის ნიშანსვეტად.

ზვიადმა კომუნისტ ათეისტებს გამოსტაცა ცეცხლი, ანუ თავისუფლება, იმ ძალას, რომელმაც დაბლა დასწია, უარყო ღმერთი და აღაზევა საკუთარი თავი. ამიტომაც და ამისთვის ზვიადი, როგორც პრომეთეოსი, ანუ ამირანი სამუდამოდ დაისაჯა, მან გაიღო ყველაზე დიდი, რაც უფლისგან ბოძებია ძე-ხორციელს - სიცოცხლე და ჰპოვა ადგილი თვისი- უკვდავება, ანუ ზე-ცა!

თავისით არაფერი მოდის, არაფერი მიიღწევა. ცეცხლი მოიპოვა ამირანმა, თავისუფლება მოიპოვა ზვიადმა, ქართველ ხალხთან ერთად, რომლებიც ერთ მუშტად, ერთ სურვილად შეკრა. სასჯელი კი, როგორც ყველაფრის თავმა და შემოქმედმა ყოველივესი თავად მიიღო. დაისაჯა, ერს კი დარჩა მიღწეული თავისუფლება.

გამსახურდიამ კრემლს, იმპერიის გულს წარსტაცა ცეცხლი - ქალი. დიახ, ქალი, როგორც ნაყოფიერების სიმბოლო და ის განუკუთვნა ცას - მარადიულობას, უსასრულობას, ქართული არსის ოცნებას- „ჩვენი თავი ჩვე-

ნადვე გვეყუდნეს“. ამიტომაც ქართველისთვის ზვიად გამსახურდია პრეზიდენტზე მეტია. ის ზე-ქართველია, ზე-პრეზიდენტი, ზე-ადამიანია. სახე და სიმბოლო თავისუფლებისა, მისი ყოველნაირი გაგებით!..

ზვიადი თეორიებზე მაღლა დადგა, ანუ სწავლებებზე მაღლა და პრაქტიკულად განახორციელა ის, რაზეც ჩვენი ღვთივნინაპრები საუკუნეების მანძილზე ოცნებობდნენ, ფიქრობდნენ, დარდობდნენ...

უამრავ ღირსეულ ქართველს სწადადა თავისუფლება, იბრძოდა მის მოსაპოვებლად, მაგრამ „ათეისტ ღმერთებს“ ვერ გამოსტაცეს ცეცხლი, ვერ გახდნენ პრომეთეოსები.

„მეფე (ბელადი), სიცოცხლისა და ნაყოფიერების სიმბოლოდ მიიჩნეოდა, ამიტომ სიბერით ვერ მოკვდებოდა – რიტუალურად უნდა მოეკლათ, რათა მისი ძალა და სისხლი ხალხს გადასცემოდა. იგი ციდან იყო ჩამოსული და ცად უნდა ამაღლებულიყო“ (სოსო სიგუა).

ზვიად გამსახურდიას დევნილობის, სამეგრელოს ტყეებში ხეტიალისას თანამგზავრები იხსენებდნენ და ხაზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ დევნილი პრეზიდენტი მუდმივად ბიბლიას კითხულობდა, რომელსაც ძალად და ზე-არსობის სიმბოლოდ, გვირგვინად, სკიპტრად ატარებდა.

ბოლოს ღმერთის რჩეული უფალს ეახლა, რიტუალურად განემორა ნუთისოფელს!

უფლის ძალისხმევა კონცენტრირებულია სიკეთითა და სიყვარულით გამოხატულ ძალაუფლებაში. ღმერთის ნებითი გამოხატულება გახლდათ ზვიად გამსახურდია, ამიტომაც იყო ის უფრო მეტი, ვიდრე უბრალოდ პრეზიდენტი.

უფრო მაღალი, ვიდრე თანამდებობა, სავარძელი, ტახტი.

მახსენდება ცეცხლოვანი სიღრმეები „მარტივი და ალამდარისა“, უკედავი სახე ასკეტი ქართველისა, ვისი ცხოვრების ალამდარობასაც მიეძღვნა დამოუკიდებლობა ივერიისა!..

სპარსოფილური გავლენის კვლევები...

ინტერნეტსივრცის აქტიურად მომხმარებელმა ქალბატონმა მანანა ქ-მ, რომელიც ხშირად საინტერესო საკუთარ პოეტურ ნიმუშებსაც გვთავაზობს, პირადში ასეთი რიტორიკული კითხვა გამომიგზავნა: „რატომ თქვა თეიმურაზმა „მძიმეა ენა ქართველთაო...“ – პირადშივე გავეცი პასუხი, მაგრამ ეტყობა, ამან ვერ დააკმაყოფილა და ახლა უკვე საჯაროდ დასვა იგივე კითხვა. ვეცდები ამ ფორმატისთვის შესაფერისად, უფრო ფართოდ განვმარტო.

ამ კითხვის გაჩენა ლოგიკურად და ბუნებრივად მიმაჩნია, რადგან თეიმურაზ პირველმა (1589- 1663) ზემოთ აღნიშნული სიტყვების გარდა, ასევე დაწერა: „სპარსთა ენისა სიტყობანი მასურვა მუსიკობანი“. სპარსოფილური გაცემა ნამდვილად ეტყობა ქართველთა მეფეს, რომელიც თავდადებით ებრძოდა სპარსელებს, მაგრამ სპარსეთში გაზრდილს და განათლება მიღებულს, თავისთავადია, მთელ არსში გამჯდარი ჰქონდა სპარსული ენის მუსიკალურობა, მისი სიტყბო და ჰარმონიულობა. თუმცა ვერ დავეთანხმები იმ აზრს, რომ მის პოეტურ ნიმუშებს, „ვეფხისტყაოსნის“ ქვეყანაში, სპარსული სამშვიდველი ედო, მიუხედავად იმისა, რომ სპარსული კულტურა და ესთეტიური მოცემულობა იმდენად დიდი და მაღალი გახლდათ, მისი ჩრდილისგან თავის დაღწევა უაღრესად რთული გახლდათ.

1453 წელს თურქებმა კონსტანტინოპოლი დაიპყრეს და აია-სოფიას ღვთაებრივი ტაძრის

გუმბათზე მუსლიმთა სიმბოლო-ნახევარმთვარე აღმართეს. ბიზანტიის უძველესი დედაქალაქის ისტამბულად ქცევით, დაიხშო აღმოსავლეთისა და დასავლეთის შემაკავშირებელი არტერია. დაეცა ბიზანტია, მის დაცემას ჩვენი ქვეყანა მონღოლთაგან განადგურებული და გაცამტვერებული შეხვდა. მას ფაქტიურად განყვეტილი ჰქონდა კავშირი კულტურულ მსოფლიოსთან. მისავათებული კონსტანტინოპოლი უკვე ვერანაირ კულტურულ დახმარებას ვერ გაუწევდა ჩვენს ინტელექტუალურ სივრცეს. რომლისთვისაც ეს უდიდესი ქალაქი გადაშლილი ნიგნივით იყო. მოცემულმა რთულმა სიტუაციამ ეს კულტურული „კარაბადინი“ დახურა.

სპარსულ ლიტერატურას და საერთოდ კულტურას მეტად მნიშვნელოვანი გავლენა ჰქონდა ქართულ მწერლობაზე. ქრისტიანული საქართველო ყველაზე ფართოდ ეცნობოდა სპარსულ პოეზიას, აღმოსავლურ კულტურას და მისი კვალი როგორც ლიტერატურულ ძეგლებში, ჩვენს სალიტერატურო ენაშიც აშკარა და გამოკვეთილია.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ლიტერატურული გავლენა იგრძნობა არა მხოლოდ ლიტერატურაში, არამედ არქიტექტურაში, მუსიკაში და სხვა.

ასე რომ, ქალბატონო მანანა, ასეთი ზეგავლენის ქვეშ მყოფ, ირანში გაზრდილ და აღზრდილ კალმოსანს, გასაკვირი არაა მსგავსი რამ ეთქვა.

ნუცა ტაბიძე...

გუშინ, 4 ნოემბერს ჭყვიშის მშობლიურ მიწას მივაბარეთ 92 წლის ქალბატონი ნუცა ტაბიძე, ბებიაჩემის, მამაჩემის დედის ზინაიდა ჩომახიძის უმცროსი ძმის შალვას მეუღლე. უდიდესი სიყვარული და სითბო მამზევეებს ამ ოჯახთან. ჩემი ბავშვობის ანგელოზური დღეების უმშვენიერესი მოგონებები უკავშირდება ამ საოცარ ალაგს, უგენიალურეს და ულამაზეს ჭყვიშს, განსაკუთრებით კი დიდი გალაკტიონისა და ტიცინანის ეზო-გარემოს. ჩემები ტაბიძეების სახლ-მუზეუმის გვერდით, უფრო ზუსტად – ეზოს გაგრძელებაზე დავანებული სასაფლაოს წინ ცხოვრობენ. კოპნია ეზო-კარი, იმერული – კოინდარზე შემოსკუპებული, ბირდაბირით ზეითქვეითად ნახერხი ფართო და სქელი ფიცრებისგან მკვრივად ნაგები ოდა, ორთვალისანი კოპნია სამზადი, წეროს ფეხებზე შემომდგარი ნალია – საფურჩეფე ლასტებითა და ლობიოს გამოსაშრობი სადგარებით წელდამშვენიებული, საქათმე, საღორე და კიდევ – საჭირო რამეებისთვის მიფარდაგულ – მოფარდაგულები. კარალიოკის, ტყემლის, ალუჩისა და სხვა ხეხილების ჩრდილოვანი მწკრივები, ნასათუთევი, შაბიამნით გასაოცრებული ვენახი, იქით ბაღჩა-ბოსტანი, უკან საყანე მიწები და რიონისპირის დაშლამული ჭალა, ყუმურის შენაკადითა და თვალუნვდენელ სივრცეში ჩაძირული სანისლეთით – ასეთად შემორჩა ჩემს გონებას გენიოსების მშობლიური სოფლის ერთი ძარღვიანი, დღენიადაგ სტუმარს დალოდებული ოჯახი და მისი სათვალსანიერო. აქ ყველა სახლი ერთნაირი იყო თითქმის, ხალხი თბილი და ღიმილნათელი. ბებია იტყოდა ხოლმე: რიონი მთვარის ძარღვიდან გადმოჩქეფს და მიტომაა ეგეთი ჩუმი, ფიქრიანი და მდორე, მთვარის გაგრძელებაა. გაგიჟებაც ისეთი იცის, როგორც მდუმარებას ეკადრებაო! კიდევ საოცარი რამეების თქმა იცოდა ბებია, ამაყობდა, რომ ტაბიძეების მეცეცხლური მეზობელი იყო და კიდევ უფრო ის ახარებდა, რომ ნუცა ტაბიძე, დიდი გალაკტიონისა და ტიცინანის სისხლი და ხორცი, მისი მშობლიური სახლის დიასახლისი და ფუძის მენაგელოზე ბრძანდებოდა.

ჩვენ, ტაბიძეები აქაურები არა ვართ ძირეულ-ფუძისეულად, ოთხი ძმა ჩამოსულა ჭყვიშში, იმის განაყრები გახლავართო, იტყოდა ნუცა ბიცოლა და ამაყობდა თავისი გვართა და უცამალლესი ბიძაშვილებით!

მეზობლებს, შალვას, იგივე ხიტო ჩომახიძესა და ნუცა ტაბიძეს შეჰყვარებიათ ერთმანეთი, მშობლები უარობდნენ თურმე, არიქა, მეზობლები ხართ და ეგეთი რამე ვის გოუგია, და-ძმასავით უნდა იყვნეთო, მარა სიყვარული იმფერი

რამეა, რომე ღმერთის გარდა კი არ უჯერის არევის და ჩვენც ეგრე მოგვივიდაო, იტყოდა სულმნათი ნუცა ბიცოლა. ოღონდ ხიტოიეს იგრე ადვილად კი არ დავეთანხმე, ნადი, გენაცვალე, თუ ეგრე გიყვარვარ, ლექსი დამინერეთქვა. გაგიჟდა საწყალი, მე იმ შენი გადარეული ტაბიძეების მსგავსი კი არა ვარ, რაცხეები გინერო და გიჯღაბნოო... აუჰ-თქო, გადევრიე მეც, ქვა ავაგდე და თავი შევეუშვირე, არ გინდა და ნუ გინდა, ეგერ ხონელ ფოცხვერიას მოვწონვარ და მაინც იმას მაყოლებენ ჩემები საშემოდგომოდ-თქო. რა დღეში ჩავარდებოდა საწყალი ხიტოიე, იმას მოუკვდა ჩემი თავი, კი ხვდებით ალბათ, მარა არ დევიხიე უკან. სხვა რა გზაი ჰქონდა, დატრიალდა ციბრუტივით, დაუმოყვრდა მთვარეს და ერთი კვირის თავზე მომიტანა ლექსი. თურმე, ნუ იტყვით, შუამთაში წასულიყო ცხონებული, მეგენიშვილი ცხოვრობდა იქინე ერთი მეღექსე, ორი ჩაფი ღვინო მიეტანა და დაუნერინებია ლექსი. დიდი აფერი, მარა ლექსითა და სიმღერით უნდა დეინყოს ყოლიფერი, სიმღერა იმან არ იცოდა და რაი მექნა...

„ჭყვიშში არის ერთი გოგო,
ტაბიძეა იგი ნუცა,
დავინახე კოკით ხელში
შემიყვარდა ისე უცბად,
რომ სიკვდილი დავაპირე,
თუკი ჩემი არ გახდება,
დედაჩემის სიზმარი კი
გეფიცვებით რომ ახდება.
თურმე რიონს ჩაეძირა
ჩემი სახლი და ვენახი,
მე კი გიჟი დავდიოდი,
რომ ვერავინ ველარ ვნახე.
ნუცა არის ჩემი შველა,
ნუცა არის ჩემი ღმერთი,
მე სხვა არვინ აღარ მინდა,
იგი არის ერთადერთი.“

ასე ლექსითა და უნამდვილესი სიყვარულით შექმნილა ეს კარგი ოჯახი. შალვა, იგივე ხიტო ბიძია ადრე გარდაიცვალა, ნუცა ბიცოლა ახლა გავაცილეთ და დავასაფლავეთ საყვარელი თანამეცხედრის გვერდით. სახლიდან სამარემდე სულ ორი ნაბიჯია, მე შევეუმხარდი და მივასვენე ბოლო სახლამდე. იმ მოკლე მანძილზე იმდენი რამის დაბარება მოვასწარი, იმდენი რამის თქმა, რომ... თუმცა ამაზე მერმის ვისაუბრებ. რა თქმა უნდა, დიდ გალაკტიონთანაც დავაბარე რალაცები, კი მერიდებოდა, მაგრამ ღმერთსაც უნდა შებედო ადამიანმა, თუ ზეცისკენ მზერას არ იშლი!..

ნათელი დაგადგეს, ტაბიძის ქალო!..

უბის წიგნაკდან:

მთავარი და აუცილებელი, რაც დღეს ლიტერატურამ უნდა ახსნას და იკვილოს, კაცობრიობის უპირველესი დარდის მიღმა დარჩენა, საკუთარი არარაობის შეგნებისგან, ამ გრძნობით გამოწვეული განცდებისგან: ამა თუ იმ საზოგადოებაში მცხოვრებთა შელახული თავმოყვარეობის, იმედგაცრუების, განაწყენების, დამცირების, მრავალგვარი აღშფოთებისა და სიბრაზის, გაუთავებელი, შეურაცხმყოფელი ილუზიებისა და მათი ძმისა და მეგობრის, ეროვნული თავმოთნეობისა და გადიდვაცებისაგან განთავისუფლება!..

ახალი ორიენტირი – ახლებური შემოქმედებისა და გააზრების საფუძველიცაა. ეს კერძოდ ნიშნავს იმას, რომ აღორძინება მსოფლიო კულტურაში არის არა ანტიკური ხელოვნების განმეორება, არამედ მისი სრულყოფისა და ჰარმონიულობის რღვევა, მასში სუბიექტური მომენტის გაძლიერება. რენესანსი ქრისტიანულ განცდაში გარდატეხილი ანტიკურობაა, მისი ფენომენოლოგიზაცია. თავისუფლება, რომელიც აღორძინებაში გამოსჭვივის, არის პროტესტი არა ქრისტიანობის მიმართ, არამედ პროტესტი დოგმატიზმის წინააღმდეგ, დაბრუნება ქრისტიანობის განცდისმიერ სათავეებთან, საიდანაც სამყარო აღიქმება როგორც სუბიექტი!..

ეს განმარტება დღევანდელი კამათის გამო, ერთ საკუთარ თავში ზედმეტად დაჯერებულ თეოლოგთან, დამჭირდა, რომელსაც ჩუმად, ჩემდა გასაკვირად ჩემი იქვე მყოფი ზოგიერთი ფეისმეგობარიც დაეთანხმა. დავაზუსტებ კიდევ ერთხელ – ჭეშმარიტი მწერლობა არასდროსაა გალაშქვრა ეკლესიაზე, ის დრომოჭმული დოგმატიზმის დამანგრეველი შეიძლება იყოს მხოლოდ!..

თუ პატრიოტული ვალის მოხდის საშუალება არ იარსებებს, ადამიანი საჭიროდ ვერ იგრძნობს თავს და შესაბამისად ვერ დაიხარჯება. ეს კი, უკმაყოფილების ჯაჭვის „ასხმის“

საფუძველი ხდება ხშირ შემთხვევაში!..

ერთი კარგი სურათის შემსწრე გავხდით დღეს, ამ თავგადაკლული, ძირმოდგმული წვიმების შემდგომ, ვინრო კალაპოტში დინჯად და ფიქრიანად მიბუტბუტებდა ნაკადული. გაფხოკილი ჩექმების ფხაკუნით მოვიდა გაუპარსავ-თმებურძგლა კაცი, ამოათახვალა ჩექმები გაკამკამებულ წყალში და აამღვრია სინმინდე ბუნებისა. არადა, ისეთი თვალკაკაბა იყო ის ნაკადული, მიგულმკერდება მოგინდებოდა ადამიანს, ის კიდე, ის ბოტია კაციი!..

სამშობლო განწყობილებისა და სურვილების შესაბამისი სივრცე კი არა, უფალზე უწინარესად გამარადიულებული ალაგია!..

ტკივილზე დიდი გამოხატულებითი სინრფელე არც ერთ გრძნობას გააჩნია დედამინის ზურგზე... ტკივილი სევდის სიმფონია!..

მოქალაქე არ უნდა დარჩეს სამოქალაქო ფუნქციის გარეშე, თორემ დიდ საფრთხედ ექცევა ქვეყანას, სახელმწიფოს. არაბუნებრივი, უსამართლო, ხელოვნური პოლიტიკური სელექციაც საფრთხილო და საშიშია მეტად!..

მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი გაოცება „რაიმეთი“ ძალიან ძნელია, ერთი რამე, სიმართლე გითხრათ, ძალიან მაკვირვებს, ჩვენს საზოგადოებაში არიან ადამიანები, რომელთაც საკუთარ თუ „ნასესხებ“ წარმოსახვაში ყოფნა, მორალურ-ინტელექტუალური ყოფიერების რენესანსად მიაჩნიათ. ხომ ვცხოვრობთ რალაცნაირად „გამოკინკილავებულ“ სამყაროში?!

ნამცვრევი რომანიდან „მაცილის კუდი“:
უფალი ამბობს: „გეშინოდეს მისი ცრემლეთის, ვისაც შენ უსამართლოდ ექცევი და ჩაგრავ!“

ის ხომ დახმარებას მე მთხოვს“. ყველამ უნდა იღოს ყურად ეს რჩევა და ღალადისი უფლისა, თორემ ადამიანები კი არა, ცივილიზაციები და-ცემულან უზნეობითა და ცოდვებით დამძიმებულნი. ყველაფერი დროებითია, თანამდებობა, სკამი, აღმაფრენები და ა. შ. თვით ცხოვრებაა დროებითი, ამ ქვეყნად ყოფნაა წამიერი და სხვა რაღა უნდა იყოს გაგრძელებული და გასაოცარი... თუ რამ დარჩება ადამიანის შემდგომ ამ ქვეყანაზე, მხოლოდ სახელი და საქმენი მისნი... ავადმოსაგონარიც – მოსაგონარია და კეთილადგასახსენებელიც – მოსაგონარი! ხოლო რომლით შემორჩები ქვეყნიერებას, ეს შენს კაცობასა და ღირსებაზეა დამოკიდებული მხოლოდ, ღმერთთან ვერაფერს ჩაანყოფ, უფალი ყოვლისმჭვრეტია და მხილველი ყოვლის!..

კაცობრიობა ზნეობრივ კრიზისშია, ანუ ზნეობა უმეტესად არც მიაჩნიათ საჭიროდ. ეგოიზმი, შური, გარყვნილება და ტექნიკური ევოლუცია გახდა კაცობრიობის მამოძრავებელი ძალა. არადა, სწორედ ტექნიკისადმი რწმენის შეზღუდვა (ნორმალიზაცია) და სულიერი აღორძინება შეიძლება გახდეს მისი გადარჩენის ერთადერთი და სწორი გზა!

უნდა ახსოვდეს ყველას, რომ კულტურა არ დაიყვანება ადამიანთა მოღვაწეობის საშუალებებისა და ხერხების სისტემაზე, ამიტომაც როცა მასმედიის საშუალებით გამოდიხართ, ეს გაითვალისწინეთ! იმაზეც იფიქრეთ – თქვენზე განათლებულებიც რომ არსებობენ ამ ქვეყანაზე და დილეთანტიზმის ფრქვევას არ „გაპატიებენ“.

კულტურა ორი ძირითადი განზომილებით ვითარდება.

1. კულტურის ძირითადი ფუნქციით, რომელიც გულისხმობს კულტურის თვისებას, იყოს ბუნებაზე გაბატონების „ძალა“, რომელიც ეცდება გარდაქმნას სამყარო და გააფართოოს ჩვენი შესაძლებლობანი, ობიექტურ, ბუნებრივ და სოციალურ სამყაროზე გაბატონების თვალსაზრისით;

2. კულტურის „სუბიექტური განზომილებით“, რომელიც ეხება ჩვენს შინაგან სამყაროს, შემეცნებისა და სულიერი განვითარების

აუცილებლობას; იმას, რომ ჩვენ კულტურას ვაფასებთ, როგორც ჩვენი უნარების გამოვლენის და განვითარების სფეროს, რაც დასტურია იმისა, რომ ღირებულება მთავარი მომენტი კულტურისათვის!

ასე რომ, სულიერი კულტურის სტრუქტურა მასში შემავალი ფორმებით – ასახავს შესაბამისი საზოგადოების სტრუქტურას (დონეს)!..

საზოგადოება არის ადამიანთა თანაცხოვრება განსაზღვრულ კანონიზებულ სისტემაში. მე კი მანუხებს ერთი რამ, როგორი ნორმატიული სისტემის გარშემო მოგვიწევს გაერთიანება და როგორ ჯებირს აღუმართავს „კანონიზებული ნორმა“ ინდივიდს, რა დონეზე შეზღუდავს მის თავისუფლებას!..

მე, ალბათ, ყოველთვის მომიხდება ნორმის დარღვევა!..

თქვენ?

რწმენა გახლავთ საფუძველი ადამიანის სულიერი ნათელიანობისა, ისეთი რწმენა, რომელსაც აცნობიერებ და აღიქვამ მართებულად, გონივრულად, ჭეშმარიტებით. გაუცნობიერებელი და შეუგნებელი რწმენა – საფუძველია რელიგიური ფანატიზმისა, რომელიც ეშმაკული ძალისხმევით ღუპავს ადამიანსა და საზოგადოებას!

მართალ ადამიანად ყოფნა ბედნიერება. მყარად გაყენებს მიწაზე, ფართოდ, მოურიდებლად გახელინებს თვალებს და უშფოთველად გადებინებს თავს ბალიშზე! ხმამაღლობის უფლებასაც გიასმაგებს და საკუთარი თავისადმი რწმენას გიძლიერებს!.. საოცრებაა სიმართლე, ღმერთივით მაღლისა და ძალის მატარებელი!..

ტერენტი გრანელმა გასაოცარი რამ გააკეთა, ესთეტიკურ კატეგორიად აქცია სიკვდილი და ტანჯვა!

ირაციონალურ ფენომენად რომ გააცხადო პოეზია, არამქვეყნიური მასშტაბების შემოქმედი და მოაზროვნე უნდა იყო!

უზნეოდ მიმაჩნია ყველა ის ადამიანი, რომელიც ევროპაზე და დასავლეთზე საუბრისას, მამათმავლებისა და ლესბოსელების საკითხს წამოწევს წინ. ევროპა სულ სხვა სიმაღლეა და მსგავსი სიმდაბლეები აზიაშიც ბევრია, აფრიკაშიც, ჩრდილოეთშიც და სამხრეთშიც. არის გამოცდილება, რომელიც უცილოდ უნდა გაიზიარო, ცოდნა, რომელიც უთუოდ უნდა შეიძინო და მანკიერება, რომელიც წესისამებრ უნდა უარყო და განერიდო. არჩევანი ჩვენზეა და ისე უნდა ვიმოქმედოთ, როგორც თავად მიგვაჩნია სწორად და საჭიროდ. ტბაში თევზთან ერთად ქვეწარმავლები თუ უხსენებლებიც ბინადრობენ, მაგრამ საჭმელად თევზი უნდა დაიჭირო მხოლოდ!..

გახსოვდეთ: სახიფათოა სახეობრივი აზროვნების გამოდევნება როგორც მწერლობაში, ისე საერთოდ ცხოვრებაში. ამაში მრავალგზის დავრწმუნებულვარ!

ტრადიცია წარსულისგან შექმნილი ქვის ზღუდეა, ანმყოს გარშემო შემოვლებული. და ვისაც მომავალში გაღწევა სურს, მას უნდა გადააბიჯოს, რადგან ბუნებას არ უყვარს შეცნობის დაყოვნება, თითქოს წესრიგს მოითხოვს, თუმცაღა, მთელი არსებით მას წყალობს, ვინც ახლებური წესრიგის გამო მასვე უარყოფს და ანგრევს.

მარადიულად ახლის ძიება სულიერი და ხორციელი გადარჩენის გარანტიაა. ჩრჩილმოდებული ბოძი ვერასდროს დაიჭერს ვერც კერიის შუაგულსა და სახლის ძგიდესაც კი...

გაუზუნარი სიცოცხლე მარადიული განახლების ზიარია!..

მოპენჰაუერი „უმალლეს ადამიანად“ თვლის მას, ვინც შეიმეცნა სიცოცხლის ნების შინაგანი კავშირი ტანჯვასთან და ამის საფუძველზე უარი თქვა სიცოცხლის ნებაზე; არა სიცოცხლეზე, რაც ამ ნების გამოვლენაა, არამედ თვით ნებაზე!..

აბსოლუტურად ვეთანხმები ამ უდიდეს მოაზროვნეს და აქედან გამომდინარე, ჩე-

მი, ბევრისგან განსხვავებული საზომი მაქვს „უმალლესი ადამიანის“ შესამეცნებლად, რაც მაძლევს საშუალებას, შევიმეცნო „საშუალო“ და „დაბალი რანგის“ პიროვნებებიც!..

პროცესი მეტად საინტერესოა და მნიშვნელოვანი!..

ადამიანი საკუთარ თავთან უნდა იყოს მართალი, მისი ყოველი ნაბიჯი და მოქმედება სინდისთან თუ არ იქნა შეთანხმებული, განადგურდება და ისე მარტოსულად და მარცხებულად იგრძნობს თავს, რომ ღირსების ველიდან გასულმა, შეიძლება სიცოცხლე ფატალურად დაასრულოს!..

საკუთარი თავი და სინდისი, აი, საზომი ღირსეული ადამიანისა!..

უღირსებობებზე კი ფიქრიც არ ღირს!..

ნებისმიერი შემოქმედი მაშინ სრულდება, როცა მის შემოქმედებით აღმაფრენას თვითკმაყოფილება ჩანთქავს!..

ჰუმანისტური ოპტიმიზმი – აი, ერთადერთი მიდრეკილება და საზრისი, რომელიც შეიძლება ყოველნაირად სრულყოფილ და დასრულებულ ბიბლიას დაერთოს ეპილოგად!..

მხატვრული შემოქმედებისათვის ორი არსებითი მხარეა ხაზგასმულად საჭირო – ფსიქიკური ცხოვრების იდუმალ მოძრაობათა ღრმა ცოდნა, თვისება სულის დიალექტიკის გადმოცემისა, რომელიც ასახავს ფსიქიკური ცხოვრების არა მხოლოდ შედეგს, არამედ თვით პროცესის მსვლელობას; მეორე – ზნეობრივი გრძნობის სინმინდე, ეს ორი ნიშანია უმთავრესი – ნიჭის თვისებად ქცევისა, რომელმაც ახალ თვისებებს უნდა ჩაუყაროს სამერმისო საფუძველი, ადამიანის ქეშმარიტ შემოქმედად ჩამოსაყალიბებლად!

ფარისევლურმა გონებაშეზღუდულობამ თავისი მსახვრალი ხელი დაამჩნია საკაცობ-

რიო კულტურას. მან წინ წამოსწია უღირსი, გონებაზეზღუდული „მასკულტურისტები“ და გვერდზე გასწია ჭეშმარიტად ღვთივგანდობილი გენიოსები. ეს ყველა დროის პლანეტარული დაავადებაა – ჭეშმარიტების დაყოვნებით. თითო-ოროლა გამონაკლისის გარდა.

იყვნენ გენიები, რომელთაც ვერაფერი შეაჩერებდათ, ვიდრე სიკვდილი და გარდაცვალების შემდგომაც გუგუნებდნენ და დღესაც ასევე ხშიანებენ თავინთი უნიკალურობისა და განუმეორებლობის წყალობით!..

ღვთის მიერ განხორციელებული მისტერია ქრისტეს მიწიერი ცხოვრებისა და მონამებრივი სიკვდილის თაობაზე რელიგიურ საიდუმლოდ უნდა დარჩეს მანამ, სანამ მისი პირდაპირი გზით ახსნისა თუ გაგების უფლება არ მიეცემა ადამიანს, რაც აუცილებელია მისი დასაბამისეული ცოდვებისგან გამოსასყიდად მის საბოლოოდ გასაწმენდად!

ცოდვათა ჯაჭვი იწყება ადამით და სრულდება დღევანდელი რიგითი ცოდვილით, თუნდაც ჩვენით...

ეს უბრალო მოკვდავთათვისაა წარმოუდგენლად შორი და ყოველნაირად მიუახლოებელი- პირველი ადამიანი და მისი მოცემულობა, თორემ ისტორიისთვის ის „გუშინაა“, რამეთუ უფრო ადრე იმდენი რამ იყო, სამყარო იმდენჯერ გადაბრუნდა წაღმა- უკუღმა, გასაკვირი არაფერია.

თუნდაც ის რამხელაზე დამაფიქრებელია, რომ ბიბლიაში მოცემული წარღვნა, ბევრად უფრო ადრე აღწერილია ჩვენამდე მოღწეულ, მე-19 საუკუნეში აღმოჩენილ უნუკალურ შუმერულ წერილობით ძეგლში – „გილგამეშის“ ეპოსი. ამ უპირველესი ლიტერატურული ძეგლის აღმოჩენამ, არათუ მეორე ადგილზე გადაიყვანა მხოლოდ, მანამდე გაპირველებული ბრმა გენიოსის უგენიალურესი ქმნილება – „ილიადა“, არამედ თავდაყირა დააყენა პლანეტის მეცნიერული მოცემულობა.

ამიტომაც უნდა ვუწყოდეთ, რომ ნებისმიერ დროსაა შესაძლებელი მსგავსი აღმოჩენები და კიდევ უფრო გათვალსაზიროება ჩვენი წკუ-რუმი წარსულისა.

„ფესტოსის დისკოს“ გაშიფვრა ბატონი გია კვაშილავას მიერ სწორედ ასეთ რანგში უნდა

იქნეს აყვანილი და განხილული!..

ყველაფერი წინაა, 21-ე საუკუნე, მწამს, რომ იქნება უდიდესი რამეების გაცხადების „მოჟამე“!..

მდიდარი სინტაქსით – ამაღლებულად და ძარღვიანად უნდა გადმოიციეს განცდის სიმძაფრე და ემოციური მღელვარება. ენამ უნდა შეიძლოს გამოხატვა იმისა, რასაც ავტორი გრძნობს სამყაროსთან ურთიერთობითა და შემოქმედებითი კანონზომიერებით. ენა ყველაფერი, სუნთქვის რიტმულობა, სისხლის მიმოქცევა და ჩქერალობა, სიზმრის ხატებათა მრავალფეროვნება, ფანტაზია და უსასრულობა – საბოლოოდ სიტყვაში პოეზებს ნავსაყუდელს. ენა ხდება სამშინველი ყველაფრისა და ყოველივესი!..

ყოველ ეპოქას, ახალ საუკუნეთა მიჯნას სიახლისა და განვითარების მისეული მიმართებები და ხედვები ახლავს თან. ევოლუციის გარდაუვალი კანონზომიერება კი ვერ ეხება მაღალმხატვრულ ლიტერატურას, სადაც ზოგადსაკაცობრიო პრობლემებისა და მოვლენების მაღალოსტატურად აღწერისას, თანადროულად გამოვლენილია – შემოქმედებითი პოტენციალის უმაღლესი დონე. მაგალითად მხატვრულ-პოეტური აზროვნების მწვერვალს, ძვ. ნელთალრიცხვით მე-8 საუკუნეში მოღვაწე „უსინათლო მოხუცს“ – ჰომეროსს ვერავის შევადარებთ, თუნდაც ჩვენი თანამედროვეებიდან. დრო და საუკუნეები აქ ვერაფერს აკეთებენ. ყველა ყველაა, სხვა სხვაა, მაგრამ ჰომეროსი და „ილიადა“ პლანეტარული მარადიულობის ნაწილი არიან!..

ორი ბშირი

გილგამეშმა, კაცობრიობის უპირველესმა ლიტერატურულმა გმირმა, რომელიც უკვდავების წყაროს ძებნაში მიწისქვეშეთში ჩავიდა, ვერაფერი ამბავი მოიტანა იქიდან, ვერც ოკეანის სიღრმე ვერ აღწერა ისე, როგორც ეგებოდა და ვერც ვერაფერი..

აი, ოდისევსმა კი, ესოდენ ჭირ-ვარამ გა-მოვლილმა უდიდესმა გმირმა, მეტად საინტე-

რესოდ აღწერა ჰადესის ამბები. ლანდებისა და აგიზგიზებული კოცონების სამყაროდან გასაოცარი სურათები ამოიტანა, თავისივე სისხლით დაწერილი და შიშით ათრთოლებული ბაგეებით აღწერილი... რამაც უბიძგა მტკიცედ განეცხადა, რომ სიკვდილსა და სიცოცხლეს შუა ბინადრობსო რაღაც, რაც აჩრდილსა ჰგავს და ეგააო სწორედ მისი მესამე მდგომარეობა. აი, სრულყოფისკენ მიდრეკილი გმირი და მისი შემოქმედი, რომელმაც შეძლო ჯერაც უცნობი გრძნობების შეთხზვა!..

ამიტომაც შევადარე ორი მითაჟამინდელი გმირი ერთმანეთს...

ავტორებზე არაფერს ვიტყვი!..

გენიოსია დოსტოევსკი, რაღაცნაირად ამოუნურავი და გაგრძელებული. არ გინდა დასრულდეს, გაჩერდეს... არ გინდა კი არა, ასეცაა, არ სრულდება...

ესაა მწერალი, რომელმაც საკუთარ ბედზე ბატონ-პატრონობა თავისავე ბედს ჯერ ნაართვა და მერე უკანვე დაუბრუნა, რამაც მისი ცხოვრება უფრო ძლიერი და მნიშვნელო-

ვანი გახადა, ვიდრე არსებული ეპოქა. ის იყო მარადიული ძალების ქვეშევრდომი და მე-20 საუკუნის მკაფიო დოკუმენტალურ შუქზე მისივე იერსახით ცოცხლდება გარდასულ დროთა მისტიკოსი მწერალი – დემონი. მრავალწერტილი და უსასრულობა, ბედისწერის იმედად არსებული კალმოსანი!..

ერთიანი ეროვნული ენერჯის საფუძველი განათლება და კულტურული ფენომენია, რომელიც საუკუნეების მანძილზე იქმნება ტრადიციისა თუ შესაბამისი სივრცის მართვის ძალისხმევით.

სწორედაც რომ, ჩვენი კულტურით წარმოვადგენთ ცივილიზაციის ცოცხალ სუბიექტს!..

ჩაბარდა წარსულს „პერევეროტების“, „არტისტული გადატრიალებებისა“ და ბამბაზარბაზანობის ჟამი!.. ხელისუფლება შეიცვლება მხოლოდ არჩევნებით. ამიტომაც, მადააღძრულო და პოლიტენებამომზევებულო თანამემამულენო, ემზადეთ არჩევნებისთვის!..

აკა სი რექ იშო...

უმდიდრეს მეგრულ პოლიფონიურ სამშვე-
ნისს ამშვენებს ცნობილი სიმღერა: „აკა სი რექ
იშო...“ ანუ „ერთადერთი შენ ხარ...“ ძალიან
სევდიანი და მასთან საინტერესო ტექსტური
შინაარსის სიმღერაა, მაგრამ იმთავითვე ერთი
სტრიქონი მაფიქრებდა სულ, „ორდე ლეხინი,
ვამაძირექიშო..“ (ვადმყოფი ვერ მოგინახულე,
უფრო ზუსტად კი, რალაც უხილავი მიზეზის
გამო ვერ მოგინახულე!) ახლა ეს ამოდენა
სევდიანი წუხილი, მოსაკითხის უქონლობის
გამო რომ არ იქნებოდა, არ უნდა იყოს ძნე-
ლი გასარკვევი. არსებობდა სხვა რამ დიდი და
მნიშვნელოვანი მიზეზი, რომელმაც შეყვარე-
ბულს, სატრფოს არ მისცა საშუალება ენახა
ავადობის ჟამს გულისწორი. არადა, ტექსტში
ჩანს, როგორი დიდი სიყვარული ტრიალებს ორ
გულს შორის. ისეთი ეპითეტური სიმალეებია
და მეტაფორული სამკაულები, კითხვის ნიშნებს
ვერანაირად გაექცევა დაკვირვებული კაცი!

კორონავირუსი, როგორი სისასტიკით შე-
მოავადდა ჩვენს სამყოფლოში კი არა, მთელს
მსოფლიოში, არახალია, განსაკუთრებით მთე-
ლი ევროპა დააჩოქა ვერაგმა სენმა, შეცვალა
პოლიტიკური დღის წესრიგი, საფრთხე დაე-
მუქრა ეკონომიკას და საერთოდ, უაღრესი ში-
ში დათესა მთელ მიეთ- მოეთში. სიცოცხლეს
უცაბედი და უდროო სიკვდილი დაემუქრა!

ასეთ ამბავს შევესწარი ამას წინათ რუხის
რეფერალურ საავადმყოფოში, სადაც მკურნა-
ლობის კურსს გადიან კოვიდ-19-ით ინფიცირე-
ბული პაციენტები. დგას ასე 20 წლამდე ბიჭი,
უჭირავს ხელში ლუდლუდა ვარდები და წუხს
იმის გამო, რომ ვერ ადის თავის ცირასთან,
რომელმაც ფანჯრიდან ერთი გადმოხედა და
მალევე განერიდა სარკმელს, ეტყობა, ექიმების
მითითებით. ისეთი დროა ყველანაირად უნდა
იფრთხილოს ადამიანმა, მით უფრო ასეთ ქარ-
ნანწალა დღეს. ყმანვილი არ აუშვეს, მისაღე-

ბიდან ნაღველძლეული გამობრუნდა, ადგილს
ვერ პოულობდა, ვერ ისვენებდა, მაგრამ რა
უნდა ექნა? რაც არ შეიძლება – არ შეიძლება!

ამის შემხედვარეს ეს სიმღერა ამომიდულ-
და გულიდან და წავიმღერე: „აკა სი რექ იშო,
ალმასირექიშო, ორდე ლეხინი ვამაძირექიშო,
დედოვ ნანა, მებდინაო ჩქიმი ცოდა!“ .. საოცარი
სიმღერაა, სევდიანზე უფრო სევდიანი, ღმერთს
რომ მოუხდებოდა მისი ამოთქმა, ისეთი!..

ეს დიდებული ტექსტი და მასთან სიმღე-
რა, ვგონებ, შექმნილია მაშინ, როცა მძიმე ჟამი
ედგა ჩვენს კუთხეს, ვინძლო ქვეყანასაც. მძვინ-
ვარებდა ან მალარია, ან შავი ქირი... ან სხვა
რამ... იდგა ისეთი ღურღუმი დრო, ავადმყოფის
მონახულება ავადობის გავრცელებას და სხვა-
თა დასწევანებობას რომ ნიშნავდა. ჰოდა, წუხ-
და მიჯნური: „ორდე ლეხინი-ვამაძირექიშო...“

ისე არაფერი იქმნებოდა, ისე არაფერი
ინერებოდა, მით უფრო ოქრომრავალ და მით-
ლეგენდებით აცამალლებულ კოლხეთში!

ის ბიჭი შემებრაღა, არადა ეს სიმღერა რომ
გახსენებოდა, უთუოდ მოემშვებოდა გულზე.
განა ამისთვის არ შეუქმნიათ ჩვენს გასაოცარ
წინაპრებს მსგავსი რამეები?!

მე ახლაც ტკივილიანა ვლილინებ: „ორდე
ლეხინი-ვამაძირექიშო...“, არადა რამდენი ვინ-
მეს, რამდენი დავირუსებული ადამიანის ნახვა
გამახარებდა. მეც მოემშვებოდა, მათაც იმედს
ჩაუნერგავდა, ადამიანური სიყვარული და ძა-
ლისხმევა ერთი-ორად გაიზრდებოდა, მაგრამ
ვერა და არა!..

„ორდე ლეხინი ვამაძირექიშო, დედოვ ნანა,
მებდინაო, ჩქიმი ცოდა!..“, რას გაუგებ განგების
ჯერჩინებას, იქნებ და მართლაც ვიკარგებით...
თუ სიყვარული, სითბო და მოკითხვა დაიკარგა,
მეტი კი არაფერია ადამიანი და არც ცხოვრებაა
ამის შემდგომ ღირებული!..

„აკა სი რექ იშო...“

ლიბერტარიანელობისა და მორალურ ღირებულებებზე

უცილოდ უნდა გამოვეხმაურო ახალგაზრდა ეკონომისტთა მცდარ შეხედულებებს ლიბერტარიანელობისა და მორალურ ღირებულებებთან დაკავშირებით.

განსაკუთრებით „მომავლის საქართველოს“ ახალგაზრდა ეკონომისტის, ოქსფორდელი ნიკა სამინაშვილის უმნიშვნელოვანეს საკითხებთან ზერელე დამოკიდებულებამ აღმაშფოთა. რამაც გადამაწყვეტინა, ასე რომ ვთქვათ მოკლე, მაგრამ ჩემი აზრით დაფიქრებული პასუხი გამეცა „არაქართულად მოჟღერებული“ ახალგაზრდა ეკონომისტებისა და არა მარტო მათთვის. განსაკუთრებულად კი ბატონი ნიკასთვის.

ჩემო მეგობარო, თქვენ სწორად აღნიშნეთ, რომ მიმდინარეობს სერიოზული მცდელობები, ეკონომიკური მეცნიერება დაბრუნდეს ღირებულებათა სფეროში და ზღვარი დაედოს მას, როგორც პრაქტიკულ უტილიტარულ ექსპლოატაციას, რაც, ჩემი ღრმა რწმენით, უპირველეს ყოვლისა ფილოსოფიური პრობლემაა. ასეთი მცდელობების ნებისმიერი გამოვლენები საერთო სოციოლოგიურ პრობლემათა გააზრებასა და გადანყვეტას მოითხოვს. როდესაც ვაყენებთ საკითხს ადამიანის თავისუფლებისა და უპირველეს ყოვლისა, საკუთრების უფლებების შესახებ, ძალაუვნებურად ჩნდება ასოციაციები იმ სოციოლოგებთან, რომლებიც ეკონომიკურ თავისუფლებას გამოაცალკეებენ ყველა სახის თავისუფლებისგან, რადგან მიაჩნიათ, რომ იგი ყველანაირი თავისუფლების საფუძველია. ეს თვალსაზრისი ახლოა მარქსიზმთან, რომელიც ეკონომიკურ ურთიერთობებს ანიჭებს საზოგადოების ბაზისის მნიშვნელობას და მი-

იჩნევს, რომ სხვა ურთიერთობები ზედნაშენია მასზე. თუმცა მათ შორის არსებობს არსებითი განსხვავება, რადგან ფასეულობათა სისტემა, რომელსაც ემყარებიან არა მარქსისტები, მაგრამ ეკონომიკური თავისუფლების მაღიარებელი სოციოლოგები, პირველადია ეკონომიკური ურთიერთობის მიმართაც. ეს უმნიშვნელოვანესი კორექტივია, რადგანაც საკუთრების თავისუფლება პიროვნების თავისუფლებათა საერთო სისტემაში იძენს შინაარსს და არ განაპირობებს მათ. ამიტომაც, ნიკა ბატონო, ლიბერტარიანელობა ამ აზრით არის – ხელისუფლებისა და მენარმული თავისუფლების ურთიერთობათა გააზრების პრობლემა, რომელიც შეიძლება განყდეს მხოლოდ მაშინ, თუ სახელმწიფოს ეკონომიკური პოლიტიკა დაფუძნდება მორალურ ღირებულებებზე.

ასე რომ, ლიბერტარიანელობის პრობლემა, უპირველეს ყოვლისა განხილულ უნდა იქნეს ფილოსოფიურ ასპექტში. და უნდა გვახსოვდეს როგორი წარმატებითაც არ უნდა განხორციელდეს ქონების სამართლიანი გადანაწილება, იგი არა მარტო ვერ წარმოშობს, არამედ არც შეუძლია წარმოშვას თანასწორობის მყარი საფუძველი და ამის მაგალითი ჩვენთან მიმართებაშიც სახეზეა.

ასე რომ, ჩემო ახალგაზრდა მეგობარო, ეგალიტარისტული მსჯელობები, რომლებიც თქვენ და თქვენს გუნდს ახასიათებს, მყარ თანასწორობაზე საფუძველს მოკლებულია, რადგანაც მუდმივად მოითხოვს განაწილების პროცესში ხელისუფლების ანუ მესამე ძალის მონაწილეობას.

პატივისცემით, ლაშა გვასალია

კაკაბია

(მოთხრობა)

ძველით ახალი წლიდან წყალკურთხევამდე ბაბუა შიმშილობდა. სულ ხუთი დღე, აქედან 4 დღეს ხმელი პურითა და წყლით გასტანდა, მეხუთე დღეს არც წყალს გაეკარებოდა არც პურს. არსად დადიოდა ის დღეები, არაფერს აკეთებდა და დამუნჯებული იყო, ქვეყანა რომ დაქცეულიყო, კრინტს ვერ დააძრევიანებდით. ვიცოდით შვილიშვილებმა და ის ხუთი დღე არ ვეკარებოდით. ზალაში, ტახტზე იძინებდა. დუმდა და ფიქრობდა, ქრისტესავით სევდიანი იყო. განწმენდის დღეები ჰქონდა ბაბუს, ოხვამეკარიდან კაკაბია, ანუ წმინდა წყალი უნდა მოეტანა ოჯახისთვის 19 იანვარს, წყალკურთხევის ბრწყინვალე დღეს. საამისოდ საგანგებოდ მომზადებულიც იყო, თავსაცობიანი, ჯვარამოხატული თიხის 5 ლიტრიანი დოქი ჰქონდა, ბამბაჩაფენილი ბრეზენტის ზურგჩანთა და საგანგებოდ იმ დღისთვის გამოთლილი თხილის სახრე, რომლის შიშითაც არც ეშმაკეული და არც სხვა ვინმე ძე-ხორციელი ვერ უნდა გაგკარებოდა. შიგთავსიდან გამომდინარე, ამ ჭურჭელს კაკაბიას კოკას ვეძახოდით. 19-ში, უთენია, მამალს რომ კრინტი არ ჰქონდა დასცდენილი, ისეთ დროს გავიდოდა სახლიდან და დაახლოებით სამ საათში უკანვე მობრუნდებოდა მთელი წლის საკმარი კაკაბიათი, პირველად თავად დაღვედა ასევე კაკაბიასთვის განკუთვნილი თიხის ჯამიდან, როგორც ოჯახის უფროსი და მერე ჩვეულებრივად, ანუ დანიშნულებისამებრ მოზომილად იყენებდნენ წმინდა წყალს. ბაბუა ხატებს ქვემოთ ნითელხავერდ გადაკრულ სამფეხა ჯორკოზე სიფრთხილით შემოდგამდა წმინდანყლიან დოქს და მომდევნო წყალკურთხევამდე იშვიათად თუ მოიკითხავდა, დანარჩენი ბებიას საქმე იყო, მთელი სოფლის შემლოცველი ეგ იყო და კაკაბიას მოსხურების გარეშე არანაირი შელოცვაც არ ჭრიდა, მოკლედ ამ საოცარ წყალს დიდი მოთხოვნა და გასავალი ჰქონდა.

იშვიათად, მაგრამ შვილიშვილებთან ერთად კაკაბიასაც იფიცებდა ბაბუა, „კაკაბიას გე-

ფიცებით ასეაო“, რომ იტყოდა, მორჩა, სიტყვას ვერვინ შეუბრუნებდა, ეს უფლის დაფიცების ტოლფასი იყო! მამა, ბაბუას ერთადერთი ვაჟი, ავტოკატასტროფაში ადრეულ, სიყმაწვილის ასაკში დაიღუპა, სამი მცირეწლოვანი შვილი – ერთი ბიჭი და ორი გოგო, ახალგაზრდა ქვრივთან ერთად ბაბუას და ბებიას მისახედად დავრჩით. მამაჩემის გარდაცვალებიდან ორი წლის მერე დედაჩემისთვის უთქვამს ბაბუას, შვილივით მიყვარხარ, ვერ გელევი, მაგრამ ახალგაზრდა ქალი ხარ, ცხოვრება წინ გაქვს, ცოდვა ხარ, არ დაიტანჯო თავი, გათხოვდი, ბედს ენიე, ამ ბავშვებს ჩვენ გავზრდით, მოაკითხე, როცა გინდა და შენეული მზრუნველობა არც შენ მოაკლოო. გაგიჟებულა დედაჩემი, ჩემთვის ქმარ-კაცობა დასრულებულია, ბაბა ბატონო, სიკვდილის გარდა ჩემი თანამეცხედრე აწი არავინ იქნებაო და ასე მოვედით დღემდე, ნვალებით, შრომით და ბაბუას მტკიცე ორანიით, რომელიც ტრადიციის ფოლადით იყო გამოკვერილი.

ავად გახდა იმ წელს, 14 წელი მისრულდებოდა 17 იანვარს, ბაბუა ჩემს ყოველ დაბადების დღეს გამორჩეულად და სიხარულით აღნიშნავდა, გვარისა და ფუძის გამგრძელებელია და განსაკუთრებულად უნდა მოვეპყრათო. ამ მხრივ დებზე მეტად განებივრებული გახლდით, მისი სიტყვა კანონი იყო და ვინ გაბედავდა – ან დარღვევას, ან წესისამებრ არ შესრულებას. ჩემს დებს მიუალერსებდა, თვალებს დაუკოცნიდა და ეტყოდა, მართლა თქვენზე მეტად კი არ მიყვარს ბიჭი, მეცოდება, რადგან ყველაფერი მის ზურგზე უნდა გადავიდეს - ყველა საქმითა და საძეხორციელო საქნარით, დიდი ტვირთი უნდა იტვირთოს და მებრალებაო!..

ბებია იტყოდა: აქ, ჩვენთან არ იღებს ხმას, თორემ თვალმიფარებულზე სულ ჩვენს უხანე შვილზე მოთქვამს და ტირისო. ცოტას რომ შეთვრებოდა, მაშინ თუ წამოცდებოდა რამე თავის უსაზღვრო ტრაგედიაზე. შვილი არ უნდა წაართვაო კაცს, ბაბა, ცხოვრების აზრი და

ხალისი არ უნდა დაუკარგო, არ უნდა დასაჯოო ასე. ამასაც ჩემთან იტყოდა, საკაცო ტკივილი გაითავისო უნდაო, იმიტომ.

– მეცოდები, ბაბუ, ჩემო ლამაზო ბიჭო, ჩემო იმედო და სიყვარულო, მაგრამ მოვიდა შენი უფროსკაცობის დრო, შენ უნდა გაუძღვე ოჯახს!

– რას ამბობ, ბაბუა, შენი ჭირიმე, ნუ მეუბნები ასეთ რამეს, – შევტირე ჩემს გამზრდელ, სიცოცხლე შემოხარჯულ ბერიკაცს.

– რა გატირებს, შე კაცო, დიდი კაცი მგონიხარ, ოჯახს, მომავალს, სინდის-ნამუსს და ყველაფერს შენ გაბარებ და რასაა ქალივით რომ მოსთქვამ? უნდა მოსულიყო ეს დრო, შვილო, დღეს თუ ხვალ, ჩვენ-ჩვენი ადგილი უნდა დაგვეკავა ყველას და ა, დადგა ჟამი, კი მინდოდა შენს გაბედნიერებას და ქორწილს შევსწრებოდი, მარა ოხერია მიქელ-გაბრელი, რას გამოაპარებ, დაინახა, რომ დავიღალე, გამოვიფიტე და მივყავარ ჩემს ვაჟკაცთან. თქვენი ჯავრი მიმყვება თვარა, მე რას მომაკლებს ჩემი ბიჭი? – ახლა თვთონაც აუკიაფდა ცრემლი მოხუცს.

– ნუ გეშინია, ბაბუ, ძალიან კარგად გამოიყურები, სად უნდა ნახვიდე, უშენოდ რა გვეშველება? – კინალამ დამახრჩო ცრემლის ბურთმა.

– შენშია გადმოსული მთელი ჩემი ძალა და ღირსება, შეძლება და პატიოსნება, წესიერად რომ იცხოვრებ, შვილო, არაფერი გაგიჭირდება, მე და მამაშენი იქიდან მოგხედავთ, სულ შენს გვერდით ვიქნებით, არაფრის შეგეშინდეს, – მაგრად მიიკრა გულზე ჩემი ხელები, – ბებიას მიხედე, თქვენთვის უდგას სული და არ აწყენინო, დედას გაუფრთხილდი, განსაკუთრებულ პატივისცემასა და სიყვარულს იმსახურებს, შვილებს შემოგწირათ ცალუღლად ახალგაზრდობა და ცოდვაა, რომ არ დაუფასოთ. გოგოები გაათხოვე, ბაბუ, ყველაფერი შემოსავალი და გასავალი ჭკვიანურად გაანანილე და სირცხვილი არ ჭამო. ცოლი სკოლას დაამთავრებ თუ არა, მაშინათვე შეირთე, ნაადრევი ყველაფერი კარგია სიკვდილის გარდა. შვილებს მამაშენისა და ჩემი სახელი არ დაარქვა, უბედონი გამოვდექით და ჩვენი ტვირთი არ აკიდო!..

– ბაბუ, გთხოვ არ დაგვტოვო, – ავზლუ-

ქუნდი ხმამალლა.

– გეყოფა, კაცო, რა ამბავში ხარ, კაცი უნდა წავიდეს აბა როგორ გინდა შენ? ჰო, დაფნა ორად გაყავი, ჭალის მხარე ერთ წელიწადს მოჭერი, ტყისპირისა მომდევნო წელს, ხარკამეჩები კაციდეთ, მეშინია არ მოგპარონ, ის რქენია მეყანე ჭრელაც მოიშორე, ჩემი დასამარხი და მთლიანად სახარჯო ფული ბებიაშენს აქვს და მოგცემს. ჰო, ურემიც გაყიდე, შეგიკლავს ოხერი, ოთხთვალა და ცხენები დაიტოვე. ათივე ცხენი დადალულია, შენი სახელის პირველი ასო აქვთ ამოღამლული უკანა ფეხზე, კამეჩებიც ასე მაქვს მონიშნული. ნახევარი საჟენი შეშა გურამის გემართებს, შემოდგომის პირზე გაისტუმრე. კაი, ახლა დავიღალე და დამტოვე, დავისვენო მინდა. წადი, ნუ გეშინია წყალკურთხევამდე არ მოკვდები, შენი მოტანილი კაკაბია დავლიო უნდა!

კუჩხას, ბედობას და ანგელოზობას ლოგინად დახვდა. მე დამეკისრა მეკვლეობა, ყველაფერი ისე გავაკეთე, როგორც ბაბუას გაუხარდებოდა. მერე შიმშილობა დავიწყე, ანუ განწმენდა წყალკურთხობისთვის. ბებია მითხრა: რომ ვუთხარი შიმშილობს და იწმინდება წესისამებრ-მეთქი, გაიხარა და უფალს მადლობა გადაუხადა ასეთი შვილიშვილის ჩუქებისთვისო. ისე მომერია ცრემლი, ვერაფერი ვუთხარი ბებიას, არ მქონდა უფლება, მომიტანა პური, წყალი და გავიდა ოთახიდან. ასე მშინი და უქეიფოდ შევხვდი დაბადების დღეს. ფრთხილად, ფეხაკრეფით შევდიოდი ბაბუას საძინებელში და ცრემლიანი თვალებით ვეთხოვებოდი მოხუცს, რომელსაც ცვილისფერი დასდებოდა და დაუხამხამებლად მიმტერებოდა ერთ წერტილს, მამაჩემს დაუძახებდა ხოლმე და რალაცას ჩურჩულებდა.

დადგა ოხვამეკარში გამგზავრების დღე. მოვიკიდე ზურგჩანთა და გავეშურე ოხვამეკარისკენ, წკვარამი ღამე იყო, სათოვლოდ მოქუფრულიყო ცა. ჩვენს მეზობელს წამოვეწიე, შევხედეთ ერთმანეთს და გაკრინტულმა გავუსწარი, უფრო ავუჩქარე ნაბიჯს. გული ცუდს მიგრძნობდა, იქნებ ვერ მივუსწრო-მეთქი და სირბილით ავუყევი აღმართს. გული ამოვარდნას მქონდა, სუნთქვა მეკვროდა, ნელ-ნელა თოვლიც გაიმეტა ცამ. გზაში მხვდებოდნენ ვი-

ლაცები, ჭურჭელ და დოქმოკიდებულნი, მაგრამ არც შემხედვას არავისთვის.

ოხვამეკარის წყაროსთან მისულმა, დარიგებისამებრ, ხელ-პირი დავიბანე, ლოცვა წარმოვსთქვი, კოკა ავაესე, მოვიკიდე ზურგზე და წამოვედი. მოუმატა თოვას, მამლებმაც მოუხშირეს ყვილის, ძაღლებიც გაბმულად ყეფდნენ. უკვე თავდაუზოგავად ბარდნიდა, ირგვლივ არაფერი ჩანდა. თოვლი ყრუა, ახშობს ხმასა და ჩქამს. ეზოში შესულს ტირილის ხმა შემომესმა. დამერღვა მთელი სხეული, ძალა წამერთვა, ძლივს ავიკიბე ოდის საფეხურები, კარი მძიმედ შევადე, უმცროსმა დამ ბაბუა მოკვდაო, შემომტირა, ჩავიხუტე აცრემლებული პატარა. მერე ფრთხილად მოვისხენი კაკაბია, იქვე კუთხეში დავდე და დავემხე ქვითინით ჩემს გამზრდელსა და იმედს, ჩემს უშურველ ბაბუას. ცოტა ხნის მერე, ბებია და დედამ ამაყენეს, მომწყვიტეს ბაბუას მკერდიდან, მაშინ ვიგრძენი მისი შემაჯრულებლად გამყინავი სიცივე. სიკვდილის

წინ გონზე მოვიდა და გვითხრა, ბიჭს ცხელი წყალი დაახვედრეთ, ფეხები ჩაადგმევინეთ, შესცივდებოდაო. თან, ნაშიმშილევია და უცებ ბევრი არ ჭამოსო. ეს უთქვამს და გადავანებულა მარადისობაში.

უცებ მისი ხმა ჩამესმა, მოხვედი, ბაბუ, ხო არ შეგცივდა? რას გაშეშებულხარ, შე კაცო, მომიტანე, დამალევინე კაკაბია, ჯერ მე ვარ ოჯახის უფროსიო, გამოვცოცხლდი, გავიქეცი, მოვარბენინე ფიალა თიხის, გადმოვასხი კაკაბია და მივუტანე ჩემს უსულო იმედს. მერე ოდნავ გაღებულ ტუჩებში ჩავუწვეთე, თვალეზი და პირ-სახე მოვბანე... ეჰ... ახლა ალბათ სხედან იმქვეყნად მონატრებული მამა-შვილი და უყვება მოხუცი: მოგესწრო შვილი, ბაბა, წელს მაგან მოიტანა კაკაბია... ვგრძელდებით, ვგრძელდებით, ბაბაია!..

მე კიდევ მთელი ცხოვრება მედო წინ წვალებით, განსაცდელებითა და ცოტაოდენი გახარებებით სავსე!..

ქა

(მოთხრობა)

სიცოცხლის მზე წყალია, თოლიგე!

როგორც კი კოპიტის სამასალე მორებისგან, ბირდაბირი ხერხით გამოფიცრული, ოდა ააგო და კრამიტით გადახურა, ქის მთხრელების მოძიება დაიწყო მამაო აბომ. სოფელი ისედაც შურით შეჰყურებდა ტაძარში ახლად მოვლენილ ახალგაზრდა მოძღვარს, რომელსაც მიუხედავად თავისი ასაკისა, ბევრი რამის გაკეთება მოესწრო, სწავლა-განათლების მიღება ქუთაისის სასულიერო სემინარიაში, მერე ბერად აღკვეცა, აგერ ახლა ეკლესიის წინამძღვრად მოუფლება, ეზოს აკაცის მესრებით შემორაგვა, გარშემო ტრიფოლიატის დათესვა, ვეებერთელა ოდის კონინდარებზე შემოსკუპება, სამზადისა და საკვამურის წამოკობტება, გომურის გამართვა და აგერ ახლა კი – ჭაო!..

– ეს გამჩერებელი არაა, გენაცვალეთ, ისეთი მიზანკაცაა, მალე თავზე წამოგვასკუპდება და მერე ვნახოთ რაც მოგვივა!- ნაუსისინა სოფლის ჭორდედოფალმა ზოზიმ ქალებს.

– შემძენი და მშოვნელია, ჩემო კარგო,

თორემ კი იყო მის მოსვლამდე მამა გიორგი და ცხოვრებდა პატიოსნად და უპრეტენზიოდ ტაძრის კელიაში. – თემის გაღრმავება სცადა ასევე სოფლის ენაკვესია ქაქუხამ.

– აბა, აბა, ქალო, ის მართლა უპატიოსნესი და ნამდვილი ღვთისმსახური იყო, არასდროს უფიქრია, ცხონებულს, ქონებასა და საშოვარზე. ლალიკო, – სხვისი ჩართვაც მოისურვა საუბარში ზოზიმ, – არ გახსოვს, ქალო, როგორი კეთილი და უბრალო ადამიანი იყო, ან სად ცხოვრობდა, ქალოოო, – აქ, თითებით, ფრჩხილების ჩაურევლად, ჩამოიქუსნა მარჯვენა ლოყა, – ისეთ სიღარიბაში ცხოვრობდა, წარმოდგენა და გახსენებაც რომ ტანში გზარავს.

– აპა, აპა, – არ დარჩა ვალში დაქალებს ფუფული, – ეგ იყო მოძღვარი თუ იყო, სულსა და გულს მოურიდებლად გადაუფენდი, ან რა ღიმილი ჰქონდა, ქალო?

– არა, ცოდვას ვერ ვიტყვი, მახარა და მაცდური ღიმილი ამასაც არ აკლია, ამაცა თორემ, ქალო, უკარებაა რაღაცნაირად. როგორ ზემო-

დან დაგვეყურებს, მისი ვალი რომ გვემართოს ისე.

– ოჰო – ჰო, ნახავ მაგან რამდენს მიაღწიოს?

– ხო იცი, მაგათ ცოლის შერთვის უფლებაცა აქვთ...

– ეგენი რას იკლებენ, ჩვენ ვიკითხოთ თორემ...

– რა ვიცი, ჟირაფივით სულ მალლა უჭირავს თავი, ჩვენ ზედაც არ გვიყურებს და..

საუბარში, წყლის ნასალეზად ოცლიტრიანი ბიდონით მოსული, ღორონთიაც ჩაერთო, – აგერ ვბერდები კაცი და თქვენისთანა ენა-ნაგდებული ქალები არც შემხვედრია და არც გამიგია, რომ დაინახავთ, ხელებს უკოცნით იმ პატიოსან კაცს და აქ კი ლანძღავთ და აქილიკებთ. თქვენი მოსაწონი ადამიანი ხომ არ დაბადებულა ცისქვეშეთში, ნადით, ბიძიკოებო, ნადით სახლებში და თქვენს საქმეებს მიხედეთ. იმ ღვთისმოსავ კაცს კი ჯვარი სწერია თქვენგანაც და საერთოდ ყველა ბოროტი და უსაქმურისგან.

– ჩვენ ცუდად არაფერი გვითქვამს, უბრალოდ... – სცადა შეპასუხება ქაქუსამ, რომელიც ღორონთიას რძალი იყო, ძმის ცოლი, მაგრამ სიტყვა ენაზე მიაყინა ღორონთიამ.

– ძალიან კარგადაც ვიცი, რასაც მაზაკვალობთ, ადრე იმ სანყალ მოხუც მღვდელს დასცინოდით, ღორი რომ არ იცხოვრებს, ისეთ პირობებში ცხოვრობსო, ამან ჩვენ რა უნდა გვასწავლოს, ტურტლიანი ანაფორა ვერ გაურეცხია თავისიო და, ენას ძვალი არა აქვს და დაიმოკლეთ მაინცაა. – აავსო ჭურჭელი, შემოიდგა მოხერხებულად მხარზე, ერთხელაც მოავლო რისხვიანი მზერა წყაროსთან შეკრებილ ჭორიკანათა საფიხვნოს და წავიდა.

– ეს შენი მაზლი ადამიანი ხო არაა, ქალო, ამას როგორ უძლებთ, ღმერთო, როგორ?

– მონად დაისვა ცოლი, სანყალი ნანო, გახსოვს, რა გოგო იყო, შველივით მზერას გაჯიბრებული ცირა...

– ახლა ნახე, ახლა, სუ გამოახმო და გამოაფუჩეჩა, დღედაღამ საქმეში აქვს თავი ჩარგული.

– ვერა ხედავ წყალზეც არ უშვებს, ქალო, წყალზეც, თვითონ დაიარება ყველგან, გაუშვი, თვალს წყალი დააღვეინოს, დაისვენოს ქალმა,

გული გადააყოლოს რასმე, არა, გაგიგონია?

– როგორი ენამდულარეცა ბრძანდება, საქციელიცა და მიდგომაც ეგეთი აქვს.

– რავიცი, სოფლის თავი კია და...

– ვის დაუთმობდა, ან მაგის შემპასუხებელი ვინა გყავს?

– ჰო, აბა, აბა... ეს ჩვენი ქმრები კიდევე, ობოლი ცხვრებივით დაიარებიან, მიწიდან თავს არ ასწევენ და სხვასთან რა გინდა?!..

წირვაზე თითო-ოროლა გამონაკლისის გარდა, მთელი სოფელი დადიოდა. იმ გამონაკლისთ კიდევე, თავიანთი გასაჭირი ჰქონდათ. დამუნჯებულ პაპუნას უბედობისა სჭირდა, ტყეში ტყაშმაფა გადაყროდა და დაედუმებინა. თუ ლოგინში არ იწვა, სახლისწინ ჯირკზე ჩამომჯდარი, გაყინულ-გასანყლებული მზერით, ჭალას შავი ბერივით გადმომცქირალ ირმის გორაკისკენ იმზირებოდა. სწორედ იქ შეფეთებოდა მისი ცოდვით დაბუგული ტყის ქალი და იმედოვნებდა, რომ ერთხელაც მოვიდოდა გუნებაზე და დაუძახებდა: პა-პუ-ნააა, პა-პუ-ნაა, პა-პუ-ნაა-ო და აეხსნებოდა დამხართავი ჯადო!

ცირა-ბატონებ შეყრილ სვისვალ ელისოსთან ბებიას მეჩონგურე მლოცავები დაჰყავდა და იმათი რჩევით გარეთ გასვლა ეკრძალებოდა. მღვდელი სახლში ეწვია ავადმყოფს, დავლოცავ, გავესაუბრებო, მაგრამ ბებია ვარვალამ ქვა აავდო და თავი შეუშვირა, არ ვიზამ მაგას, ბოლომდე მიყვანილ მკურნალობას არ ჩავაშლევინებ არავისო. – ეგა, ქალბატონო ვარვალა, წარმართული აზროვნების გადმონაშთი და ღმერთის უარყოფააო, – სცადა მობრუნება ურწმუნოსი მოძღვარმა, მაგრამ ჯორზე შემჯდარ ქალს რალა მოაკეთილებდა?

ტლუ კოკია მეტყევემ, ტყე-ღრე ოჩოკოჩივით რომ დაბურხულობდა, ჩემი ღმერთი და ბატონ-პატრონი მთვარეა, ეგაა ჩემი ღამეული გზისა და ყოფის გამნათებელიო. ეკლესიაში უსაქმურებთან რა მესაქმება, იმდენი მაგათი ასე და ისეო. მთვარეს სცემდა თაყვანს, მისებურად ლოცულობდა და საკლავსაც სწირავდა ახალმთვარეობის პირველ კვირას.

წინამძღვარი აბო – მაღალი, ხმელ-ხმელი, გრძელი, უშველებელი ხელებით, ყანჩასავით მაღალი ფეხებით, შავი წვერ-უღვაშით მოსილი მოგრძო პირისახით, უკან გადავარცხნილი

თმების გასწვრივ ფართო შუბლითა და ცისფერი თვალებით ფრესკიდან გადმოსულ, გაცოცხლებულ წმინდანს მოგაგონებდათ, დღენიადაგ სუფთა ანაფორითა და ტყავის გალაპლაპებული ჩექმებით. ღიმილმიუკარებლობა სიმკაცრის ბეჭედს უსვამდა მის სიმპათიურ იერ-სახეს. თუმცა, ტკბილმოუბარი გახლდათ, ერთ რამედ ღირდა მისი ღრმაშინაარსიანი ქადაგების მოსმენა. ისეთი გულმისანდო და ენანათელი საუბარი იცოდა, არ შეიძლებოდა მსმენელი არ მოენუსხა. საქმე – წესრიგისა და გახლდათ მამაო. ჯერ იყო და ტაძარში მოაკრიალა ყველაფერი, კედლებსა და ჭერს, ხატებსა და თუ ფრესკებს, შანდლებსა თუ სასანთლებს ნათელი დააყენა. ეკლესიის ეზო-გარემოსაც მოუსხივა შუქი, გასხევა, განმინდა, ამოძირკვა და მოჭრა ხმელი თუ უსახური ხე-ბურღები, მათ ადგილას ხეხილი ჩაყარა. ღობეს სარები გამოუცვალა. დღე და ღამე მუშაობდა, მრევლსაც იხმარიებდა და ბაღნარად აქცია ეზოცა და თვალმოსავლები ალაგებიც. ქადაგებისას სმირად უმეორებდა მრევლს: ხეხილი დარგეთ ყველგან, თუნდაც ტრიალ მინდორში, საძოვრების განაპირა ადგილებში, საქონელმა რომ არ გადატკვეროს, ან ხეხვით არ მოარყიოს, ეკლებითა და ნემსი-ჩხვლეტითა ტოტებით შემოლობეთო.

ჰოდა, ჭაო!.. ჭის გარეშე ოჯახი არაფერიაო.

კი, ბატონო, მაგრამ ჩვენთან ქვალორღიანი ნიადაგია, გათხრილი კედელი პირს ვერ იჭერს, მალევე ირღვევა და იშლებო. თანაც, თუ ძალიან ღრმად არ ჩახვედი, წყალი თავს არ გამოაჩენს და ძირღრმულიდან არ გადმოდინდებაო. – სცადეს გულის აცრუება მეზობლებმა, მაგრამ მოჩემარის ნებისყოფისა გამოდგა მოძღვარი, – აქ კი არა, ქვიშით დაფარულ უდაბნოში თხრიან ჭას და ამოჰყავთ წყალიო.

კაკოია დიაკვანს დაავალა ჭის მთხრელების მოძიება. მიდგა-მოდგა ნდობაგამოცხადებული კაკოია და სენაკის სოფელ ეკში გამოცდილ ჭისმთხრელ ძმებს ცხვიტავებს მიადგა. კი გამოდგნენ მეძვირეები, მაგრამ თავისი საქმის ნამეტანი კარგად მცოდნე ოსტატები ირწმუნებოდნენ, რომ სადაც ბარს დაარტყამდნენ, იქ წყალს უთუოდ ამოიყვანდნენ. მოურიგდა მამაო აბო სამ ძმას, ვერცხლისწყალივით მოუსვენრებს, ტანად პატარებს, მაგრამ დაუღლელებ-

სა და ჯანიანებს. ადრე გაზაფხულზე დაიწყეს ჭისთვის საჭირო და ვარგისი ადგილის მოძიება. თავდაღმა დაპირქვავებული შუშის ჭიქებითა და ქილებით ეძებდნენ. ერთი კვირის თავზე რომელმა ჭურჭელმაც მოიკიდა მეტი ორთქლი, ის ადგილი მონიშნეს და ივლისის ბოლოს, აგვისტოს დასაწყისში დაიწყეს თხრა. მანამდე კი ჭის ქვით ამომწყობ-ამომკირავებიც მოუყვანეს მამაოს, რომლებმაც მდინარის ნაპირიდან, მრევლის დახმარებით, ურმებით ამოზიდეს საჭირო ფორმისა და რაოდენობის ქვა.

ფიქრობდნენ, რადგანაც მდინარე ახლოს ჩამოუდიოდა ეზოს, წყალს ადვილად ამოიყვანდნენ, მაგრამ 22 მეტრის სიღრმემდე სანამ არ დავიდნენ, არ გამოჩნდა ქვიშა და სიხარულით ცას შეწვდენილმა ცხვიტავებმა უკვე ნახევარი ბარის სიღრმეზე წყლის თვალი დაიჭირეს და ეჰეე, ჰეე... ამორაკრაკდა სამოთხის მზე... მუშაობა თანშენწყობილად მიდიოდა, ეკელები თხრიდნენ, ხორშელები ქვებით აშენებდნენ კედელს, სიტყვებივით აწყობდნენ ერთმანეთზე რიყის ლაფართია, წყლით გამოკვერილ და გამოსლიპინებულ ქვებს. არაფერი სჯობდა ამომძივებული, დევის თვალებით მიწყობილად ამოლეგავებული, ძირამოკოხტავებული ჭის ხილვას. სამგზის ამოხაპეს წყალი, ძირსმოკიდებულმა ქვიშამაც თავისი ქნა და ზევიდან ჩამოსუნთქულ ჰაერთან ერთად, ცის გულიდან წამოდინებულივით დაწმინდა, გაარაკრაკა დალოცვილი. ქვაცივი ხომ იყო და ნამეტანი კარგი გემოც დაიყენა უპირველესმა სითხემ.

სამი თვის მუხლმოუყრელი შრომის შედეგი სახეზე იყო. ჭის თავი, ანუ ჩვენებურად-გვიმცთვალდასარჩენად ამოაკირწყლეს. ნეროსფეხება ონინარი კაკოია დურგალმა გაუმართა აკაციის გამომწვარი ბოძებითა და რკინის შიგმტარით. ბიკი მჭედლისგან ოცდახუთი მეტრი სიგრძის ჯაჭვი იყიდა მღვდელმა და ჩამოახრიალა ვედრომობმული ონინარზე, რომლის ბოლოს ასევე ლაკაციის მძიმე კუნძი ეძალეობდა. პირველი მოპირთავებული ვედრო ოსტატებმა ამოასკუპეს და პირჯვრის თანხლებით გადახუხეს კაკაბივით წყალი.

მერე იმ ჭაში მთვარე ჩასკუპდა და იქ დაიდო ბინა. კედელს თანდათან ხავსი და ფომფოლო მოედო, უფრო ჩამაგრდნენ და ჩამარადისდნენ

ქვებიც. წყალი კი დაყენდა კაკაბანა და ცივგულა, საამოდ და მადლიანად დამარწყულებელი. რა დონეზეც ფეხი მოიკიდა, იმ დონეზე იდგა – ზამთარ-ზაფხულ მოუკლებ-მოუმატებლად. საიდან არ მოდიოდნენ ჭის სანახავად და წყლის დასაგემოვნებლად. ოქროს ფულით გათხრილი ჭაა და იქნება, ბატონო, კარგი აბა რაო, – ამბობდნენ სოფელში.

ყველაფერს ხომ აქვს დასასრული ამ ქვეყანაზე, და აბო მღვდლის უფლის ნებეირა ცხოვრებაც დასრულდა. თან მეტად სავალალოდ და სანუხილოდ. ის დრო მოდგა, როცა ცოდვაძლეულმა ბოლშევიკებმა ღმერთი ძირს ჩამოსწიეს და ბელადი გააღმერთეს, ცამდე აზიდეს ცრუ იდეური ოწინარებით. სისხლად და ცრემლად მოვარდნენ, სიკვდილი და სასონარკვეთა მოიყოლეს. მღვდელი დააბეზლა ვილაცამ, ანტიბოლშევიკურ რამეებს ქადაგებსო და ამბიონიდან ჩამოიყვანეს, ანაფორა შემოახიეს, მრევლის თვალწინ გაკრიჭეს და წაიყვანეს. ტაძარი დაარბიეს, წაბილწეს და ტყავის მოკლე ქურთუკსა და ტყავისავე აზიურებში გამოწკებილმა, უწვევრ-ულვაშო, მეთაურად მიჩნეულმა ახალგაზრდამ მედიდური იერ-სახით განაცხადა: აქ კოლექტივის საწყობი და თავლა გაიხსნებაო! მერე მღვდლის, ანუ მათი ტერმინით მავნებლის ოჯახს მიუბრუნდნენ, დაარბიეს, რაც მოეწონათ წაიღეს და მტრედით მოლულუნე სახლში ვილაც რუს-ქართველა თუ გაურკვეველი ეროვნების ცოლ-ქმარი ჩაასახლეს. რაც ამ უკანასკნელებმა პირველად გააკეთეს, გახლდათ ის, რომ მღვდლის უნიკალური ბიბლიოთეკიდან წიგნები გამოზიდეს, შუა ეზოში დაახვავეს და ცეცხლი წაუკიდეს. ამ ადგილზე დღესაც ხარობენ გაურკვეველი ჯიშისა და სახეობის ულამაზესი ყვავილები, რომელთაც სოფლელები წიგნის ყვავილებს ეძახიან, ცეცხლმოკიდებული წიგნებიდან ჩამომდნარი სიტყვების ნიადაგზე ამომზევდნენ ეს ფერადი საოცრებანიო!

სააღდგომოდ სოფელში ამბავი მოიტანეს-მღვდელი აბო სხვა ანაფორიანებთან ერთად, ზესტაფონთან, ვაგონში ჩაცხრილესო! ის აღდგომა შავად გაუთენდა სოფელს, ჩუმად ღებავდნენ კვერცხებს და ჩურჩულით ეუბნებოდნენ ერთმანეთს: „ქრისტე აღსდგა“, – „ჭემმარიტადო!“

მღვდლის ეზოს გარშემო შემოვლებულ ტრიფოლიატის დუყებს ჯოხით თავი რომ არავინ წააცალა, ავარდა, გაიფორჩხა და სამი კაცის სიმაღლით გადაებურა ირგვლივით. გაუსხეპავი ხეხილი გაიჩხვარკა უშნოდ და თვალშეუდგამად. ალვისა და აკაციის ხეები აქეთ-იქით გაიბურჩხნენ ქართამამა ტოტებით. ჩაღრუბლდა და ჩაიზნიქა მღვდლის ეზო-კარი. იმ ცოლ-ქმარს ბიჭი შეეძინათ, ისეთი – მკვდრებს აკლდებათ და ცოცხლებს რომ ემატებათ, ხლაპია დაარქვეს. იმ უბედურ დღეზე გაჩენილს არც სოფლისა გაეგებოდა რამე და არც იმის იქით სამყოფლოსი. უშვილძიროდ ამოვარდა და ამოიძირკვა ფუძე-სამყოფლოდან! მისი სიკვდილის მერე ვილაც გამოჩნდა, იმ ხლაპიას მიერ მემკვიდრედ და ნათესავად აღიარებული. ახლა იმ ვილაცამ მოიფუძევა უმადურად მღვდლის ნაწვალე და ნალოლიავებ ეზო-კარში. მოვიდა თუ არა, უშველებელი, უზარმაზარი ხეების აჩეხვას, შეშად გაყიდვა-გასაჩუქრებას მიჰყო ხელი. მერე ჭას მიადგა, ნაგვითა და ნარჩენ-ნაბურით ამოვსება დაუნყო, რაში მადგია, ონკანი შემოიყვანეს, მაინც არ ვხმარობ, თანაც რა ჯანდაბად მიწდა ამ სიღრმის ჭა, ვინმე რომ ჩავარდესო? – ასე წაბილწა და სასუნთქი ამოუქოლა მიწაში ჩაგუბებულ მზის ანკარა ცრემლებს.

ჭის გაუქმების მერე, ყოველდამით ძილთაშორის მეზობლებს ეცხადებათ მალალი, ტანხმელი, თეთრწვერა, ანაფორიანი მოხუცი და ცრემლმძლეულად, გასაწყლებული სახით ივედრება: ხალხნი არა ხართ, ღმერთი არა გწამთ, ერთი ჭიქა ჩემი ჭის წყალი დამალევინეთ, სხვა წყალი არ გადამდის ყელში, ამოვშრი, ამოვიწვეთე, წყურვილისგან ვიხრუკებო!.. ერთმანეთს უყვებიან ერთნაირად მოლამებულ სიზმარს მეზობლები, არ იციან რა ქნან, რა მოიმოქმედონ?!..

მთვარისას კიდევ ნუ იტყვით, ამ ჭის ამოვსების მერე თვალთ არავის უხილავს ბადრი მთვარე. არ ვიცი, ჩემო კარგებო, მიწიდან ჯერ არავინ ამოცოცხლებულა და იმას რა ამოიყვანს!.. ვერ მოასწრო ამოსკუპება და არისო ახლა იმ კაკაბანა წყალთან ერთად დასამარებული!..

ნუხს ყველა!..

პატარა ბიჭმა ღვთისომ, ამოვწმინდოთო ჭა... იქნებ, იქნებო!..

ქართული ლექსები

* * *

სათოვლედ ემზადებიან
 ურთას თვალწამა ქედები,
 მინელაობენ აღსავლით
 ღრუბლის გრძელყელა გედები...
 ტყე შემკრთალია სიცივით,
 მგელს ეზარება ყმუილი,
 უკვე რამდენჯერ წამოსცდა
 ცას მისებური ტყუილი,
 მოვთოვო, მაგრამ ვერაფრით
 ჩამოიბერტყა სითეთრე,
 და ჯეგეთიდან გადმოსულ
 ფიქრებს ნისლეზად იერთებს...
 აწნალაც ჩამონვერილა –
 ზამთრის უძილო დარაჯი,
 ჩამონენვია წვიმისგან ჩალა –
 კალთები ფარაჯის...
 გზებზე განოლილ ღამეებს
 კვლავ აფხიზლებენ ძაღლები,
 მოადგებიან რიჟრაჟად ჭიშკრებს
 სისხამი მძახლები...
 წელსაც უთოვლოდ ირთვება
 ჩვენი ოცნების ფარჩები,
 თუ თებერვალმაც იძუნა –
 პირჩალიანი დავრჩებით!..

* * *

დრო მიდის ჩუმად,
 იანვარმა დაკეცა ფრთები,
 დაფარა თოვლმა
 თეთრი მთისკენ მავალი გზები.
 ახლა თებერვალს მოუნკეპავს
 ზამთარი მუნდირს,
 სიცოცხლის ჟივილს შემოაფრენს
 ჩიტების გუნდი,
 მარტი საძირეს მოუმზადებს
 სამყნობად აპრილს,
 და გადაქარავს რილო-ჟრილოს
 ჭორფლებად დაყრილს.
 იების ჩრდილში მიიძინებს
 ნამგალა მთვარე,
 ტყემლის თეთრი ცა გამოაღებს
 უღრუბლო კარებს.
 დაფარა თოვლმა
 უსასრულოდ მავალი გზები,
 მიდის დრო ჩუმად,
 იანვარმა დაკეცა ფრთები!..

მეომ გურაღა...

როცა ახსნიან პოეზიას, აღარ ვიქნებით,
 ჩვენ ერთმანეთიც ვერ ავხსენით, ჩემო გურაღე,
 არ დაგვიცლია სატრფიალო სავესე ჭიქები,
 და ვერ ჩავყევით ამ სიყვარულს გრძნობით გულამდე...
 ჩვენ მზით ვიყავით, მზეში ვპოვეთ საერთმანეთო,
 არადა მთვარეს უფრო ძალუძს გულის გაღება,
 ახლა ერთმანეთს ველარ ვხედავთ უკვე საერთოდ,
 და გვევალება უღიმღამოდ დღეთა წაღება...
 მე ვკანკალებდი, სურვილს ძლივს ვეჭირე ხელში,
 შენი ღიმილი ჩემი სულის იყო დარობა,
 ის ამონთება დღესაც ისე ტკივილად ხვნეშის,
 აკლებს ვერაფერს წყება წლების, ჟამთა ქარობა...
 იყავი ნორჩი, უბღალავი წყალი, კაკაბი,
 მღეროდი გრძნობის აფრენამდე, მზეო გურაღე,
 შვენოდი ზაფხულს ღიმილით და ზღვისფერი კაბით,
 მე ვცახვახებდი ჩაძირული ზღვაში გულამდე...
 ახლა ყველაფერს გარდასულის დაჰკვრია ფერი,
 მზემ თავისთავში ვერ იპოვა მდუმარე მთვარე,
 ცხოვრებას უკვე გვიღამაზებს ოჯახის ჭერი
 და მეუღლეებს თუ გაუღლებთ მხოლოდლა კარებს...
 მოპირთავებით მზერენ სივრცეს ჩვენი ჭიქები,
 ძნელია მეტად გზის გაკაფვა დუმილ გულამდე,
 გაზაფხულების საპირწონედ რომ არ ვიქნებით,
 იქ მაინც ვიყოთ ერთმანეთით, ჩემო გურაღე!..

სიტყვა...

ბაბუაჩემმა თქმა იცოდა-
 სიტყვაა ღონე,
 თუ სიტყვა მოსდგამს-
 მდიდარია არაფრის მქონეც.
 სიტყვას ძალუძსო, ბაბაია,
 მოსრა ყოველის,
 დანდობას მისგან თუ ინდომა
 ნურვინ მოელის!
 ასევე, მეტად ტკბილია და
 თბილია სიტყვა,
 პატრონობს ნათქვამს, უფრო მეტიც –
 რაც უნდა ითქვას.
 ტრიალებს მუდამ ციბრუტივით,
 საკაცეთს უვლის,
 სიტყვა დედაა სამყაროსი,
 მამაა უფლის!
 თუ სიტყვა მოსდგამს-
 მდიდარია არაფრის მქონე,
 სიტყვა – გულია სიყვარულის,
 სიტყვაა ღონე!..

ბადო ჩემო...

ნისლი იკიდებს კანკალს ცინვის,
 ნისლი იმ მთათა,
 წვებიან სადაც წერონი ღრუბლის,
 გზები არაკთა
 მიდინდებიან კრიალით ლურჯის
 ჯეგეთას ფერდით,
 მოდი, გამოჩნდი, მზეო ნიავთა,
 ბავშვივით გვედრი...
 არ გამიყვითლდე,
 ველო სიზმრის- სამყაროს ძალო,
 არ დამესიზმრო ძველებურად,
 ტანქარო ქალო,
 აღარ წამართვა დრო ძილისა-
 სიკვდილის ჟამი,
 რათა შევიგრძნო არაობა
 უსახო წამის...
 ნისლად ქცეულო, დარდო სოფლის,
 მანვეხარ გულზე,
 ნულარ იცეკვებ, ბედო ჩემო,
 დროის დაკრულზე!..

ნისლი მოედო ნაცრისფერ ჭალას...

სამყარო ისევ ჩქარობს და მიდის,
 ცას მიბმულია კვამლ-ბანრით სახლი.
 და ყველაფერია ისეა მშვიდი,
 არღვევს სინყნარეს დაღლილი ძაღლი...

ნისლი მოედო ნაცრისფერ ჭალას,
 ნისლი ფიქრის და სევდის მყოფელი,
 გამომხმარია ბოლომდე ჩალა
 და შემოდგომას იხდის სოფელი!..

უნდა დამალოს...

**“ქალი ყოველთვის რაღაცას მალავს”
 ვახტანგ ხარჩილავა**

გვეპატიება კაცებს ყოველი-
 შეცდომაა თუ შეცოდებაა,
 რატომ? – იმიტომ რომ ვართ კაცები
 ჩვენი სქესის და ღონის წყალობით,
 პატრიარქალურ მომრეობით და
 ყვირილის ძალუმ, მედგრად შეძლებით...
 თან შეგვიძლია გაქცევა, წასვლა
 და სხვაგან პოვნა თავშესაფარის...
 ქალი კი დარდობს, ოჯახზე შიშობს,
 ამინებს მარტო შვილებთან ყოფნა...

ფიქრი პურზე და ფიქრი სითბოზე,
 თვალეზდაჭყეტილ ბავშვების განცდით
 გაელვებაზე – წამით, რომ ერთ დღეს
 მოვა შიმშილი და თვალეზს დათხრის
 უდარელობის თბილ, ნათელ კერას...
 ქალს ეშინია დაკაკუნების, ვაითუ
 ვინმემ შემოალაჯოს
 და უსირცხვილოდ, დარობროხებით
 ახადოს ფარდა ფარულ გაზაფხულს,
 გულში კვირტებად რომ ჩასხივულა...
 რომ ჩამოიქცეს ჭერი და ბოძი,
 გაქვავდეს თბილი კუთხე, და სახლი –
 იქცეს ყვირილად, ცრემლად, გინებად...
 დასრულდეს ბუდის ფილოსოფია,
 ტრადიციული ყრუ შემღერებით...

და ამიტომაც სულ მალავს ქალი,
 ყველაფერს მალავს:
 იმ პირველ კოცნას, ვნებამკრთალ ალერსს,
 იცის რომ აღარ აპატიებენ – სიყვარულს
 სხივად
 გამობრწყინებულს,
 ბავშვურ ანცობას, აფრენას მტრედის თბილ
 უბიდან
 და ხელის შევლებას
 მეზობლის ბიჭის...
 სიმართლეს ჩვენთან ტყული უჯობთ,
 ყოფნა სიცრუის ორომტრიალში!
 სიმართლეს სჯიან, ამართახებენ და
 სიმართლისთვის მიაღირსებენ
 ფურთხსა და წყევლას...
 და დაუნგრევან, რასაც ოცნებით,
 თუ უოცნებოდ შესწირა თავი...

უნდა დამალოს, უნდა დამალოს,
 უნდა დამალოს – ქალმა წარსული,
 და ისიც, რასაც ყოველდღე ტკენით
 საკუთარ გულში კლავს და იმარხავს!..

ბაბიკვირდება

ისე მსურინხარ, ალალო ცრემლო,
 რომ გითხრა მეტად გაგიკვირდება,
 ვდგავარ და სულის სათიბში ვცელობ,
 შენი ქასური რარიგ მჭირდება...
 ჩვენ ეს გზები ხომ ტკივილად ვცანით,
 გადავიღეღე გული სათოვე,
 მესხურებოდი მალამოსავით-
 ველარ ავხსენი რატომ დამტოვე...

ახლა კი მთელი არსით მჭირდები,
როცა ცას ნისლის ღილად ავანყდი,
შენს თავს ვფიცავარ, გაგიკვირდება –
ღმერთის სახება ეშმებს ნავანყდი...
ჰოდა, მოსხურდი- ნუ მტოვებ მარტო!..

შენი...

უკვე ველარ ვგრძნობ სხვა აღმაფრენას,
გაზაფხულივით ფერით მდიდარო,
ვტოვებ სასიტყვეთს – ბრძოლის არენას,
რომ შენში შვებით გავიმდინარო...

თითქოს ჰაერი შეკრთა, არ იძვრის
და დუმს სამყარო დროის სტუმარი,
ფესვების გადგმის სურვილს აღმიძრავს –
შენში ეს მზე და ეს საბუდარი!..

ერთი ამბავი...

ვერ ჩაეტია ვერანაირად
მთვარე ჭაში და მორთო ქურქული,
ონინარივით ვეკიდეთ ლობეს –
მე, კოჩია და ბესო ქურხული.
ვმღეროდით რალაც სასიყვარულო
სიმღერებს არყით გამომთვრალეები,
მაშინ კარგი და დილას სირცხვილით
ვერ გავახილეთ, მახსოვს, თვალეები...

ის ცირა ვისი ხათრითაც გვასვა
კოჩიამ მსხლის და ტყემლის არაყი,
ყოფილა სხვაზე დანიშნული და
რას უშველიდა – ლექსი, არაკი...
და ამიტომაც ძველებურ წესით,
გამოსავალი არ იყო როცა,
მოვიტაცეთ და ავყევით ენგურს
ღრინანცელით, თან საარყე ბოცა
გვათრობდა გიჟურ გზა და გზა ისევ,
მიუუახლოვდით სვანეთს და უშბა
თეთრი ბერივით იდგა სივრცეში...
მოიტაცეთო? – უჰ, არა უშავს,
- გვითხრა სვანმა და ღია ჭიშკარში
შევმდინარდით და ბეჭიდან ხარის
სულ მთვარისხელას ვათლიდით ლუკმას,
და პატარძალის მადევარი- ჯარი,
მოადგა ღრენით ჩართოლან ლუკას...

მურყვამი ყელზე იხვევდა დილას,
მამლის და ხობის მითიურ ხმობით,

სვანურ- მეგრული ვინყეთ ქეიფი
მოტაცებული ცირას თანხმობით...

ჩამოჰკრა, მარა რა ჩამოჰკრა
თითები ჩონგურს,
იმ პატარძალმა დანიშნული
რომ იყო სხვაზე,
მაფშალიები შემოენყვენ
მისი ხმის ქონგურს,
მთვარე საზამთროს ნაჭერივით
ებნია ცაზე...

ელოდებოდა მოუთმენლად დასასრულს სიძე
ქეიფისას და ადუღებულ ძარღვებში სისხლი,
აუჩქროლდა და შეცუნცულდნენ
სასარეცლოში,
ამოიკვნესეს სიყვარული, ჩვენ ღვინო
ვისხით...

სინდისის ქენჯნა შემოგვესხა,
როგორც ბექთარი,
იმ დამნიშნული ბიჭის ცრემლი,
ნუხილი, რამე
და შევიგინეთ ჩვენი ყოფა
ასე ფერმკრთალი,
გავყევით ზღანზვით ჩვენზე ბევრად
კაშკაშა ღამეს...

ვერ ჩაეტია ვერანაირად
მთვარე ჭაში და მორთო ქურქული,
მოუყვებოდით დაღონებულნი
გზას სვანეთიდან მე და ქურხული!..

ჩემი სოფელი

ჯორკოზე იჯდა ბაბუაჩემი
და გაჰყურებდა შორეთს მღუმარი,
ცაზე ღრუბლების ცურავდა გემი –
მიუნვდომელი ლურჯი სტუმარი...

სევდიანობდა ეზო და კარი,
ძალსაც თათებში თავი ჩაერგო,
ეზინებოდა ქვა-ღობეს ხარი,
მე კი პატარას ველარ გამეგო –

რა სატკივილო მოგვენთო ასე,
ბებო უსიტყვოდ მჭადის ფქვილს ცრიდა,
და ირგვლივეთი ღიმლით სავსე
ჩამოღრუბლდა და მეჩვენა ციდად...

შევიტყვე მერე, ძილისნინ მგონი,
მეზობელს თურმე მოუკვდა ბიძა,
და მდუმარებდა ესე სოფელი –
ნეს-ჩვეულების მორდუ და ძიძა!..

ნათლობა... იორღანა...

და სცხო მირონი
იესოს კაცმან,
იქმნა ნათელი,
იბადებოდა ნათლობით ჯვარცმა,
სულის სანთელი
იწვოდა ნელ- ნელ,
ნათლდებოდა სიტყვა მდუმარე,
იდგა ზამთარი, თვე აპნისის,
იშვა მდინარე!..

კესანე

ერთად დაგკრიფეთ კესანე,
იდგა მაისის სიზმარი,
არ მითხრა: “შენი კვნესამე”, –
ახალი რამე მითხარი...
მთიდან ნისლეები დიოდნენ
ცისა და მიწის მისნობად,
მე შენი სული მციოდა –
ოცნების მარადისობად...
წვრილმანიც მახსოვს რატომღაც,
ის დღე – მაისა სიტყვებით,
ახლა ფიქრით მარტო ვარ,
კვლავ მარტოობით ვინყები...
ვეფერებოდით ბალახებს,
მზე იცინოდა პირთამდე,
ვიდრელა რამეს გავამხელ-
ნავიდე უნდა მანამდე!..

საბია...

(ჯემალ აჯიაშვილის ხსოვნას)

დიდო სებია,
დრო თავისად რჩება დაღლილი,
შენ რად დაკარგე განძეული უთაკარესი,
ცა უღრუბლოა, და კამკამა ფერებჩახდილი,
ისმის გრგვინვა და შეძახილი,
ბრდღვინავს არესი...
ველარ გაიდო სოფლებშუა

ხიდი სალექსო,
აქ ყველაფერი გაიცვითა,
იქ კი რა ხდება?
მითხარ, სებია,
მოთმინების ძალი ამევსო,
ერთი მზე დაგვრჩა საფიცარი,
ისიც მოკვდება?
ზურმუხტოვანი ზმანებები
განერთხო სიზმრის
ფსკერზე ხავერდის,
დღეები ჩუმად მოკლდებიან
დარად იმედის,
არ უწერიათ ამოფურჩქვნა
ოცნებებს მიზნის,
რადგან იმ კლდეზე დაღლილები ველარ
ავედით...
სად ვიხილავდით პირველყოფის
აღმოცენებას,
და შევიგრძნობდით
ბიბლიური ნოეს კირთებით,
ვით ამოთენდა ეს დროება
სვენებ- სვენებით,
თან გავიგებდით- რად დაგვყურებს
ცა გაკვირვებით...
თუმც ვერ გპოულობ, მით დაგეძებ,
უკვე წლებია,
სადა ყვავილობ, სიზმრობ ვისთან,
ცაო სებია!..

ვემშვიდობები...

იქ უნდა დავრჩე,
ტოტებს ღრუბლის ვებლაუჭები,
მიყვები სარჩევს,
ველერები ლექსის მუჭებით
სამყაროს მარტო,
უსასოოა მზე ნახანძრები,
ცრემლისად ვდარდობ,
მიყანყალებენ სულის ტაძრები...
ცა გასაოცრად დაცულია
ნისლთა ფარებით,
მთათა უბიდან მოვნებული
ფრენენ ქარები...
გადაფენილა საგულეთი
სიზმრის ლოდებით,
ცაო და მზეო, მოგონებებს
ვემშვიდობები!..

შენ არ ხარ სახლში...

კედელზე კვლავაც ძველი ნახატი –
“ფრთებჩამოყრილი ნაძვის ტოტები”,
ზამთარი გრძელი სიზმრის სახადით,
გათეთრებული თოვლის ოტებით...
შენ, არ ხარ სახლში, სიცარიელე
გამოლეული მოხუცის სახით
შეჰყურებს მომსვლელს, ჩუმად ტრიალებს
და ფიქრებს ქარის სხივით გახლის...
მოგონებები ნისლში მცურავნი
წვებიან ირგვლივ ასე ნებისად,
და ტკივილები- ამომწურავი
დარდით გამომყვინენ განშორებისას!..

ბრანელი...

იმ სილურჯეს ცა ჰქვია,
და ცითა ვარ მაღალი,
ეს ლექსები ცხვრები-
მე კი მათი სარქალი...
შენ სადა ხარ, თოლიგე,
მზერით ველარ გეხები,
აქ კი ისევ თოვლია,
ისევ თეთრი ვერხვები...
გაზაფხულის არ მჯერა-
ტკივილების დედანის,
თოფს შეაჯდა წერისად
ფრთებდაღლილი ქედანი...
ბახ!.. და ესეც დასრულდა,
ბედს ხომ გიჟად დაყავდი,
მინის ბოლო ცას უნდა,
ჰოდა, მიწავ, ნ ა ხ გ ა მ დ ი ს!..

**ფერად ნისლის და ფერად
ღრუბლები...**

წამოიყვანეთ მამის სული ძაფით სახლამდე,
გვთხოვა მამიდამ,
გულს უთუთქავდა ძმის სიკვდილი და
ცახცახებდა.
სჯეროდა სული ბრმა იყო და ისე ზარმაცი,
ველარ შესძლებდა სახლის ზღურბლზე
ფეხის შემოდგმას...
თუმცა სად ჰქონდა სულს ფეხი თუ
მუხლი და ტერფი,
სული – სულია, მას ცის სისხლი
უდგას ძარღვებში,
და ამიტომაც მიმოდგება ასე იოლად

არსში და გონში...
სული უფრორე ფიქრია და აზრის სურვილი –
რომ უკვდავებას შეუერთდეს
ღმერთის ქარაგმად...
მამიდა წუხდა და ჯავრობდა
ძმის სპეტაკ სულზე,
რომელიც თურმე თუ ძაფს არა,
სხვას არაფერს არ გამოჰყვება,
და მარტოსულად იქანავებს
ზამთრის ტოტებზე, ჩიტები მაინც
ფაროსანის წამალს გადაჰყვინენ,
გადარჩენილებს ტყე ინახავს
ბოლო იმედად – იმისა, რომ
ფრთებმა იცოცხლონ,
იცოცხლონ ფრთებმა...
მამიდა წუხს და ვერ ივინყებს
ჩვევას ძველებურს,
ძაფით, ჩონგურით, სიმღერით და
ხვენწა- მუდარით სულს უნდა
ქება შეასხას და სახლში ასე შემოტყუებულს
მზე დაუმკვიდროს...
სული ქარების მემკვიდრეა და სწამს იმისა,
რომ გადარჩენილს შეეძლება
გზნებით შემოსოს მონატრების
შიშველი ცრემლი...
დარდობს მამიდა, ის ძველებური წესის
ქალია და ახლებურის ტკივილზე ნაღვლობს.
მამის სული კი სახლშია და მე მაკვირდება
რომ არაფერი არ მოვაკლო ოჯახურ კერას –
ჩემი სამშობლოს ერთ პატარა განცდის
მონაგლეჯს!..
მამიდა კვლავ წუხს,
მამის სული სახლშია უკვე,
ძაფ- ლოცვების და
ჩონგურ –დოლის დაკვრის გარეშე...
დრო შეიცვალა, სულმაც იგრძნო ახლით
მაღლობა,
მამიდა ისევ ძველებური წესის ჩრდილშია!..
მე ვუფრთხილდები მამის სულს და ოჯახის
ცნებას,
დრო მიდის, როგორც ჩემი სოფლის ჩუმი
მდინარე,
მე კი მარტო ვარ, სრულიად მარტო,
რადგანაც ჩემი აღარ ესმის ირგვლივ არავის,
გარდა მამისა, რომელიც სულად გადაიქცა
ნატვრის გარეშე და უსასრულო სივრცეში
ფერობს –
ფერად ნისლის და ფერად ღრუბლეთის!..

ერთხელ...

ხობბისყანაში სანადიროდ მივდივართ ორნი,
 მე და ბედიშა,
 მიგვყავს სეტერი, დაგვსტრიალებს ჟღალფრთება ქორი,
 უცებ ბედისად
 გადმოცქვიტინდა კურდღელი და მწვეარი ეცა,
 იჭექა თოფმა,
 მიეჭედა გრუხუნი ზეცას,
 ფიქრებში მყოფმა კიდევ ერთხელ ვაძაგე ყოფა,
 და ცხოვრებაზე ჩავიქნიე ისევე ხელი,
 ღრუბელი ჭალას მოუდინდა დოფა და დოფა,
 ვდგავარ და გეტყვით: ამ სოფლისგან
 არაფერს ველი!..

რატომ შემაქეთ?!..

შემაქეს და
 დავკარგე რალაც...
 რალაც ის, რაც ხერხემალს მიმაგრებდა, მმატებდა ძალას,
 შემაქეს და
 ასი ფერიდან
 ოთხმოცს ფერი გაუბაცდა ძალადაკარგულს...
 მთვარეც გამექცა ვერცხლისფერი სამზერელიდან,
 და მზემაც უცებ ამარიდა ბარჩხალი მკაცრი...
 ნეტამც არ გეთქვათ, არ შეგექეთ, არ ჩამკონოდით,
 მიწის სულიდან ამოვთქვამდი ძალობებს ღმერთის,
 თანაც ჰენდელსაც ვაჯობებდი- “ალილუიას”,
 და საოცრების კალმის წვერზე ავაძეგლებდი ღრუბელთა
 ნოტებს...
 მაგრამ აჰა და, შემაშინეთ, დამახეიბრეთ,
 ისე შემაქეთ, რომ საკუთარ თავს გავემიჯნე,
 მაგრამ შევცხადდი,
 ღამეული ვიტვირთე გზნება, ესე უტყვი თუ ხმამაღალი
 გაოცებების,
 სიტყვაო ჩემო. დარღვილიერო, კაკაბა სიტყვაგ...
 ახლა იწყება ქების შემდგომი გაელვებანი.
 მიდით შემაქეთ, შემაქეთ მაგრად,
 რადგან ყოველი დამფრთხალია უკვე ბოლომდე,
 და თუ დღეიდან არ შემაქებთ- გავიყინები,
 სიტყვა და სული გამიშეშდება...
 ჰოდა, შემაქეთ, არ დაიზაროთ...
 მაინც ყველაფერს ერთი აქვს ფასი!..

მეგზული ლექსები

ჭუათი ჩხონაფილ...

თე მარგალურს მუ ბლოლუა,
 ღორონთიმ გურს ჩუალირს,
 ქანომქექე შურს, გოლუა,
 ქემვეხვარე ცას ჭყოლირს...
 მუჭო ჭყონო ეიფალ,
 მუჭო თუთათ ეიფალ,
 ლერსიმ ჩხვეჩხვო გოიფალ,
 ასე ხოლო სიტყვათ ფალ...
 მორკულ რექ დო მოხანტილ,
 ხვარჩალია, ნკონდაფილ,
 მინ სიცორცხლეთ მონკანტილ,
 მინშა ჭუათ ჩხონაფილ...
 ეკი- დიკი ფაფანია,
 მორე- მურე ცანდაფილ,
 თონთორიაშ კაფანია,
 ჩხანას თოლო ჩანაფილ...
 ქანომქექე, შურს, გოლუა,
 ქემვეხვარე ცას ჭყოლირს,
 ქომნი ღურუს მუ ბლოლუა
 ჭარამ ჭუათ ჩუალირს?!..

ართმა ღურ უჯგუ...

დიო ფრევაღმა მერეხ მეძ,
 კუმელ თუთარე,
 ნირს მოფუნაფილ, ცახორცალო
 გვალას კინაკირ,
 ათე ცაშ ეშე შურდანიტირუ
 ცანდილ ხვიარე,
 ზორღამ დალიას გაშერებულ
 ერემ მიკოკირ...
 ჩე უკმელეფშე მორჩიალერ
 ფინქრეფ მოთუნა,
 ლერსცალო სოთინ ვენტირენ დო
 სოთინ ვეძირე,
 ე, გოლვაფირო, მუსხი ზიტყვამ თოლევ
 მორკუნა
 სარკოეფი დო თიშენიე ფინქრმა
 ვეძინე...
 ლურს დღამის ხოლო, სერ ლურშერე

გიმობანტილი,
 აბა სინთოლეს სო აფორე სისმარიშ
 რღვაფა,
 თეზმა ტარკალე ამბეეფი ფერდელ-
 ფანტილი
 სო დუგანტირე, ოტყობინჯემ-
 სერიე მაფა...
 აკიკათეს დო ართო ნთხორნა
 ინჭა- დურუმეფს
 რჩქინელ დო ურჩქინჯ, ლექერთი დო
 ლაგვა-ლაგვირი,
 თიშენრე ნყარმა ვეგინჭუ დო
 ყვერე შურუმეფს
 ხუმლა აფ ჩხვეჩხვ დო ლაიტ ვარე
 გურით ბარგილი...
 დლა ონირზ სინთეს, ეკი- დიკი
 მიკო-მორკინელს,
 დუდშე ჭოფ და ვარ, ჩხომ კუდელშე დღას
 ხომ ვეჭოფე –
 ნარაგად რენ დო მოკოს ჭყვეჭყვილ
 ანზრიმ მორკინეს
 ქავოშურდით დო თიშენიე ბგორუნთ
 მეთოფეს...
 ქათას ეგბა დო დონჭყოლას
 მუნაფამ მაფა,
 აკოსოფას დო საფანტეფით
 ნჯარი დალუას,
 ართმა ღურ უჯგუ გერგეზულო
 დო ჭუამ რღვაფა,
 თეზმა ლერსეფიმ ძღაბუას დო
 თირთოლ-ლაღუას!..

შური...

შურ ვერწყებე, ვეზიმე,
 კოჩანობამ მანგიე,
 ბორზამ შურიშ ცხაცხუა
 სიმონიემ თანგიე...
 ღორონთ კოცს ვაუძირ,
 უძირაფრე შურ ხოლო,
 ვართ ფერ უღ დო ვართ წონა,
 ვართ ნწარე რე, ვართ კოლო...

მარა გაჭ დო გასარსხალუ,
ტიბუ რენ დო ჟინიერი,
შურობუმუმ კიდირცალო
ხვამელი დო ბჟამიერი...
ვესვანჯუ დო ხორციმ ტკვას
ეკი- დიკი გილესოფუ,
ასე ლერსო გინმართუ დო
ხორხოტაშე გეშასოფუ...
ვართ ფერ უდ დო ვართ წონა,
ვართ ნწარე რე, ვართ კოლო,
ლორონთ კოცს ვაუძირ,
უძირაფრე შურ ხოლო!..

ნჭყოლირ გური

გელამსკირე ჩილამური
სქან ცახორციმ ფატიათი,
შურქ ვადმანტირ ოშურეს-
ფსუალეფიში ნარქიაქი.
მუჭო უცფას ქაშმოდინუ –
თირიმ ფუფქო სისქვამეკი,
კვარჩხან ღვანწკი ქუოძირ დო
ვამაჭირნეს მარძგვან ხეკი...
ხვათა- ხვალე გეკლაბგორ
ჭყიმ დინაფილ თხა დო შხური,
გილამიდ ხვენათ, მარა
ვაკო მითინს ნჭყოლირ გური!..

ჩე ნჯა...

მუაჩქიმცალო ეკირთუ დო
შარა გოხიბუ,
გილათქვამ დემიმ მერეხი დო
რინამ მარქია,
მუნაფამ ფრიმულქ აკირქუ დო
ჰავაქ გოტიბუ,
ფინქრ მისოფუანს გურჭვილი დო
ლურუმ მარჩია...
ჭკირნა ჩე ნჯალეფს, რჩინუეფს დო
ფოსვეფ ნტკვარილეფს,
ორო დიხაშა ენმურსი დო
სერეფს ახოლუ,
თხუმუეფ-ჭველეფს თემ გენონო
ნკვირალ-ნძღვარილეფს,
მევოჯინექ დო შურ მახურუ
ნჯარით მახოლო...

სისქვამე ლურუ, ძლონძლოეფი
ემე ფალუნა,
მარქვალიმ მასქვალი ქოთომცალო
კარკალანსი ბრელი,
ულუ თინეფი-ლარიბეფიმ მეტო
თვალუნა,
თეშენრე ქანა ქოთოლირ დო
ბირგულო ჭყელი...
ვო, მახა, ქომნი მის დუტუა
გურიმ მენდი დო
ცას მუბლოლუა ცოდაცალო
ეკოქიმინელს,
არძოქ მიმოტუ-მიდგას შურით,
გურით ვენდი დო
მის ვოკოქ ანნი-სოდგა ვებდა,
მუდგა ფქიმინე?!
ფინქრ მიქანჩუანს გურჭვილი დო
ლურუმ მარჩია,
მუნაფაქ ფრიმულ აკირქუ დო
ჰავაქ გოტიბუ,
გილათქვამ ჩე ნჯა დემურო დო
რინამ მარქია,
მუაჩქიმცალო ეკორთელ დო
შარა გოხიბუ!..

გეთანდე მერცხას...

ოკო გედირთე, გემწოსოფე, გიკურცხინუე,
გეთანდე მერცხას, ვასქვანს თელას ლურუმ თოლეფი,
თე ტყამ ნვეწვეფი ლანდარულო აკირცხონუე,
ქეგნიფაფუე ბურჩხეფი დო ჭველე-ჭოლეფი...
ბჭა ვამორწონს დო ორო-ოროს გორუნქ დანტირუს,
ტყობა-ტყობაშე შურმა მენდო ვადიხვანცუე,
ქიანა ჯიხას მუთუნენრო ვადგანტირინე,
კით სალორონთო ონჭაფეფშა ვენკიცაცუე...
მუთ ვაშინერსინ თიშა „ჰამენ“ კოცს ვარაგადე,
ვემეილენს ქირსტე-ეთანაფილ სარკო სარკალი,
ნირსო გობძუნა მითაჟამიმ ფინქრეფიმ ბადე
დო უკვანწუნანს დუდიმ ტყურას – ონწეს მარგალი...
მუმ არტახი დო მუმ კალამი, დო მუმ კვანწაფა,
ზორლას მეკირილ ონარლემო ფინქრეფს გუართუქ,
თე ონტყოლეშის მუქ დომოსქიდ გურიმ მარწაფათ,
თეშენრე შურიმ ორწოფუო მუთუნს ვავორთუქ...
ქემერთ, გედირთი, გემწოსოფ დო გემწიბირგულე,
მერცხამ გეთანას ვასქვანს, მახა, ნკურილ თოლეფი!..

ჰე, ჯიმაღლევი...

ბირათ დოჭყაფილქ-
ბირათ ოკო აკითანუას,
ბორია იჭყანს რშეინუას დო
გურჭვილ თვალუას...
გურმეჭვიეფი გილაკონენა
სინთემ ქურჭულეფს,
ჩიტეფქ ყოროფამ ობირემო
აკილურჭულეს...
დღათ მოფშაფილი
სერ მუშობურ ფინქრო ინჭაფუ,
ჰე, ჯიმაღლევი, დღახუე დო
შუმა იჭყაფუ!..

ნაკურთხია

შურ ბორზალერ ნძალა რენ დო
ხორციში მონკა საკურთხიე,
გიმოჭვათანს სამირონო -
ქირსტემ თოლშე- ნაკურთხია!..
სადავოი დო, სადამ ვარი,
სადავოი ცაში თია...
თე ქიანა, გოლვაფირო-
ჟინ ქიანამ საკურთხიე...
სადავოი, სი ვარადა,
სადავოი ნაკურთხია!..

მემიჩქ...

მემიჩქ: ათე უდიდამ გვალეფ
ჩქიმ პაპუეფს მადლირკუნა
ნახანდ პუხუშა,
მუაჩქიმქ ხოლო ქემიადინ დო
ლორონთიმ ოლაღს,
ექექაფილო ვორწყექუ დო
ასე თის ფიბქრექ:
მა ნამ მანგუა მაი ათარნალ?
გვალო მონკაქ ქუმაუდა-
მუჭო იბიბრა,
ვარა ლერს მის ოკო ნაშქვიდა დო
ეკნაფიჟვინა?!

მუ გლოლუა?

დღა ილიებ ტყურეფით,
უია დო ვაიათი,
ურზუქ თეზმა ცურაფეფსი-
ქოიათ დო ვარიათი...
ნეტე ჩქიმნკმა ქორსუასი,

გურს ქალმორზანდ მერეთის,
დონთხაფილს გევოდგინა,
მუ ბლოლუა გერენ თის?!

შელხეშ ნაბირა

ჩქიმ მოჭყუდალამ
დაჩხერ დო ნორცხვა-
ქომომურიცხეს
ტუტამ კირუათ,
ირფელ მიჩქუდუნ
მიმოჩქუდ, მარა
გით ვადმაგურუ
ნირსიმ ქკირუაქ!..
ვართ თუთაქ მაყვარ,
ჯინათ შულადირქ,
ვართ ბჟაშა ეშმართ
ტკვათ დო ჩართითუ,
თე მონკათ გვალეფს
ჭველათ ხართილეფს
ჯინათ ვოდღირკუქ,
ნჯარ დო კვარტითუ-
ცა ვენგარაყე
გვიმ დო ინჭაშა,
ყილო ვადლანდლე
ჭინკეს დო ტურას,
ლურუშა ნგარას
მუთა დარკინე,
მით ვასქილადე ჭუა
მანგ ტყურას...
ჩქიმ მოჭყუდალამ
დაჩხერ დო ნორცხვა,
ქომომურიცხეს
ტუტამ კირუათ,
ირფელს ვონჭუდინ
მიმოჩქუდ, მარა
გით ვადმაგურუ
ნჯარიმ ცვილუაქ!..

საახალწანო...

ელია დო მალია რე,
ეფოფორელ დაღია რე,
ფითქინიაშ მარჩია რე,
სერ დო დღაშიმ ნარქია რე...
თე ქიანამ მენცარ თოლ
სიზმარონას ქემვონყორ,
შურქ მუთუნით ვამმახირუ,
შურ ბორზამ- ჯაბიმ ქკორ...
დღა დღალეფს ელმაზირუ,

მარდობუაში დანტიათ,
 თუთა ქირსტეს მუკმატყობ
 ლანდიმ გვერდო მორქიათი...
 ბორჯ ჩხორიეფს აკმობვადუ
 ბჟამ უხანე კორკონტის,
 თოლს უნკურუნს ომნერეფს,
 ამაღალენს ოკონ თის...
 დღამ დო სერი ივალუნა,
 მუნთირუნა ართიან,
 მარდობუა ქოდომპირეთი
 ღორონთ დო მარდიან...
 თირ- თირელიმ მარჩია რე,
 სარკოეფიმ ნარქია რე,
 ჯვემნანამ დალია რე,
 ახალნანამ მალია რე!..

ოკმაფუე კოჩიმ რინ...

ვეიფშაფე ურძღელ ქვარა,
 ოკმაფუე კოჩიმ რინ,
 უთართუანს მოკონ ქარა
 დღალეფს, მუჭოთ ჩხოუს გინ,
 ჩქინ შულადას მი ნუხენს?
 გურით ოკო ქოფთქუათ,
 გეგმოფქაქით ცოდა დიხა
 ხონუა დო ბარგუათ...
 ახალქ მუთუნქ ვედიჭყინ,
 ჯვეშიქ ხოლო დომშურდეს,
 მემცარენთ დო ვეგეგინ
 მუ მელუნა ომურეს...
 ქავოსკიდით დიარას
 უგა- მაგე ქაქაფით,
 მეურთ ართო ოდინაფშა-
 პოტიკეფიში ხარხაფით!..

ჯიმა

კონ ბგორუნქ ღორონს სქან ოხვამალო,
 გიჩქ-შურ მაფ ჯაბით აკობონდლილ,
 თუთას გაბარბანჩ ჩხანამ ქიშაფა,
 იკილოთ გვალას ნირსი ბორკილ...
 ვართ ღურუ და ვართ ცოფუა,
 შხვა შარა,
 შხვა დღა,
 შხვა გახარება,
 ვართ გოტება,
 ვართ ჭოფუა,
 გუმორე ფინქრო ცა დო ხარება...
 მუოხვარ, ჯიმა, ათე გითოხშე
 შურიმ ღალას დო გურიმ ჭუასუ,

მეტებულ დიხას ზისხირ გიოხე,
 დაჩხერ ონტ – ჯას დო ცურუმ ქუასუ...
 დღალეფს იმენდიმ რსხებათ მეტცანდუნქ,
 დუს, გოლვაფირო, კონ გოილუა,
 სქანო ღურუმე ჩხანათ გეფთანდუნქ,
 მეტის ვაონჭუქ დო მუ ბლოლუა?!..

ოდოია...

(პოლიკარპე ხუბულას)

ოდოია, ოდო დინა,
 რგორუნქუ დო ვემემდინა,
 მუნაფაშე მიჯინექ თუ
 თოლეფს ნირსის ელმუძინა...
 სქან ხონარიმ ეტორუა
 ცას სოფუნს დო მერეხანს,
 სი რექ ჩქინ მენდიმ ჭუა-
 ვამატყობათ თეზმა ხანს...
 აკა ჭვემას ქელათირ,
 აკითოლე მერეკეფ,
 სქან თოლეფშე მოთირელ
 ქუგმოთანეთ მერეთეფ...
 ოდო, ენდი, დინა ქარდი,
 მურიცხეფით გოფანელ,
 თიმ- თარია, ქარე- ქარი,
 ჩელაიათ გოთანელ...
 ათე გურელ ნოხორეფს
 უჯინექ დო ვარე ძინა,
 ეშალანდღვირ მერეთეფს-
 გურს კაკაბო ელმუძინა...
 მუნაფაშე მიჯინექ თუ
 თოლეფს ნირსის ელმათინა,
 ოდოია – ოდო დინა
 ქორნანქუ და ვემემდინა!..

კოლოშ...

მიჩანს ცუდეს კოლოშ,
 ბჟალარაშე მონწილი,
 მორთელ, თოლნკმა ხოლოს,
 მობინეხელ- მონწყილი.
 მურიცხცალო კონკილი,
 კაკალია გურიში,
 თუთამ ქარათ მორთილი,
 მამფერაფალი შურიში...
 დირფელი დო გვირილი,
 ცას მეზუნელ ხანწკით,
 გიმოხვავხვილ ნირსით,
 ეშახვამილ ყანწით...

გემჩანს მენდიმ ნძალო,
ჯარგვალნკუმა ხოლოს,
ქირსტემ თოლცალ ლალირ-
ჩქიმ ჩხვიჩხვ-ცალა კოლომ!..

მაჭირხოლევი...

მერნკაფუნა მაჭირხოლეფ,
გეუძუნა შარა გირძე,
ქარ-ბორიამ ცანდილ ჭკოლეფს
მი უყუნა ცამ მეტ მინჯე?
მეთხოზუნა თავრენ ჭუა,
თავრენ ძიცა დო ხიოლ,
ეჰ, ბედცალო უჩა ფსუათ
დღალეფ ჯაბით მირსიოლ...
მისურქ, შურო ვადართან,
ჭირხოლეფს, რნკაფიფს,
მუოხვარნა გითორულერ
მობოშიებფს, ძღაბიფს?
მი გაგენა ჩე გოთანამ
უხონარეთი გორკიას,
მუნაფაშა მიშასოფილ
ჩხორიეფიმ ორგიას.
მი მიკოდგუნს ცუდეშ ცვას
ქირსტემ თოლიმ დანტიას,
ემმაკეფიმ გათოლარს,
მაზაკვალიმ გარკიალს...
ქარ-ბორიამ ცანდილ ჭკოლეფს
მი უუნა ცამ მეტ მინჯე,
მერნკაფუნა მაჭირხოლეფ –
გეუძუნა შარა გირძე!..

ქუორქ დო ქურზუქ ირფელს...

ქუორქ დო ქურზუქ რინას,
ქოთ დიხაშე დო ქოთ ცაშე,
ქემვარჩქვან მენდიმ ჯინას,
ნანეფიე მუთას ვაშე...
ჭუა ბრელ გინომღალ
ჩილამურით ეფუნელ,
მუმობ ფინქრო ბჟამ ოღალ
სიზმარონას ეყუნელ...
ჩქიმ ბინეხიქ დელულან
ღურუმ გეშა ეულირქ,
თუთას შურ გეშუქაქ
მეულირქ დო მოულირქ...
მუთუნ ვამკვე ქიანას,
რჩქინა ჯიმათ ელაპუნს,
ხვალე თინა მაკვირვენს

ცაშე მუჭო ელაფუნს –
ნირს ეკვათილ ზისხირცალო,
მარდ დო ცოდაშ გინნატებ,
ათეჯგურეფს ფიმქრენქუ დო
ბარბანჩიათ მუმანტებ
ლერს დო შურს მინონუნს
ჩილამურიმ მამონკას,
ხეფაჩილო მიხარჯენს
მენდის – ძიუთ ნაკონკას...
ქავოსქიდ დღამ დო სერ
უმარდობათ ნჭყოლირ გურს,
ცოროფაშა მუ ილოლე –
ბირაცალო ეშმაფუნს!

ჩქიმ გურფული...

მელე – მოლე ონინდალე,
შქას ხობნყარიმ რჩხიალეფი,
კოკ – მუხურშე მუნაფანთა
მაკვაზიამ რსხიალეფი...
ეკი-დიკი ლა-ჭუბერი
შკა რეჭეხიმ გითნანირა,
ენიშქვართალ ნვერედია,
ოჩხომეშიმ ცუნდირ ცირა...
ოხვამეშე ჭანთ ილანდ,
ცაცხ დო ნუზუმ ნალანდირა,
მასქურს მუფარფალუაფ
ჩქიმ ჯგირ ბაბუმ აღნაბირა...
მუაჩქიმიმ ხუმა ცანდ
აღმასცალო ცას ჭკირუნსი,
მოზარბანჩელ გურს დარანა
ხირიმშორო შურს რხინუნსი...
მაჭინკიამ ნანჭარეფი,
ოჩოკოჩიმ ნახიორა,
მიგვართალნა ჩელალუთი
მიხართუნა: ხორა, ხორა...
დღა სკიბურო გატრიალუ
ხორც დო შურიმ დანტიას,
ლორონთ მარდო უზიმუნს
კოს მეხვამელ ჩე თიასი...
მუ ბორბოლო ემორჩქინი,
უდუნტირუ რსხიალით,
ვენმანტირ შურქ სოთინ,
ხვამათი დო რკიალით...
ელე-მოლე ქარქანთია,
ჩე გოთანამ ჩხოროფილი,
გურფულ-ბჟალარ მახარია,
ჩქიმ თოლმანა ცოროფილი!..

შურობაში

ქირსტეცალო გეთანდ
მარდობუაში რსხებათ,
გინმაჯინექ გვალეფს
ძინათ დო რკებათ...
ჩონგურ დო გურიმ
შურმოხირილ სანთელ,
მურიცხებს დო ნირსის
მასქურცალო კათელ...
სქან ვორექ დო ჩქიმ რექ,
სალორონთო ქანა,
უმალალაშ ცაშე –
ნანაია, ნანა!..

აფუნი

ბორია ყ-უმურს ჩე პეულო ფურცელანს,
წყარ გვალაშე მიკილოთ დო მოსოფუნს,
მინდორეფი გეგნუხონუ ჩელას,
ხოზწყარ ამსერ ნაფაცერუს გოსოფუნს...
მაჭირხოლემს ქუმურთუმნა ოჩხანეშე,
კიდირშორო იტყვიცინანს აფუნი,
მუმფერუენ მოკო, მარა მუჭო?
ნეტე ასე საცოდება ქოპუნი!..

ჰე, გერგეხე...

ჰე, გერგეხე, მესიაკონი
სარკოეფი ქომნი კონი,
შორშე მუსრე მიჯინექი
აშ, ხოლოშა ქამნიკონი...
მუმულეფიში ციონეფსი

ქემუთანგე ცა დო შარა,
აკულანდღვე ხიოლეფსი
ქუგაშინი ჯაბ დო ჭარა...
მუს ციონნა მოკო-მოკო
ჩილამურით აკორჩელსი,
თით გარჩქილე მენცარულო –
მი ჭყვიდეს დო მი გორჩვესი...
მუქ ელგასიმ გაცანცალე
ბუძგურიეფ გოჩანელსი,
ონჯუაში ნაწიონაქი
გეურთესო გოთანელსი?
სო დიგურე ათე ნინა,
ცოდა-მარდით ეფუნელი,
სი სარალო, ვეგნაუნა
ცურუმეფს ეფურნელსი...
წყარმალუსი სქანი სისმარი,
მოძირაფეფი – მერეთეფი,
ქანუენე ჯგირობუათი
ზალეზა დო შელორსეფი...
ნაჭვიცალო ქუდიკვარჩხე,
მუნაფეფშა გეშეკონი,
მუმულეფშა ქომიკითხი –
კოლხეთი ჟინ ცას ქიციხო კონი?!..

ოგურაში

ჩქიმ ჯინჯიშა მეტონილემქ
ქუდომჭყესი ჩალუა,
მარა მუსუ დუმარკენც
გერც ცუცქეფიშ ლალუა...
მუჟამსი რდღ უჯინჯეთ
ჯამ ნოჲელა ფალუნდუნი,
ვარა ყამა ჩუალირო
ვარკალანდღ დო ვალუნდუნი

ჩქიმ ნანაბა...

ჩქიმ უშკირატ სინთე დო უქვიჯელე ხიოლი, ჩქიმ ნძალა დო მენდი, ჩქიმ შურიშ მონწე, ჩქიმ დი-
და, არძო დლა სკან ვარენო გოლვაფირო, არძა დლა დო სერ სკანით ვარენო ეუნელი, მარა დიდაშ
დლათ მოთანელ 3 მარტის მიგახვამა. მილიონ ნანას ქოპუნდა ჩქიმ დო ჩქინ ფანიამ მასქვამებელო,
მერთიშ მაძირაფალო და მანგიშ მიმარჩქინალო!..
რჯუნუნქ ჩქიმ ქიანაშ უსქვამაშ დო ირკოჩიშ ოსხუნულ ნანა... ჩქიმ შურიშ პეურ დიდა!..
არძა დიდას, არძა ნანას მივახვამანქ დიდალობაშ სასვებას!..
ქოგგალეთ, დიდალეფ!..

„ლოცვით დაქმნილი გონი“ – ლაშა გვასალიას ანთროპოლოგიური მწკრილობა

დიდი ხანი არ არის, რაც ქართულმა მხატვრულმა და ფილოსოფიურ-ესთეტიკურმა აზროვნებამ თავი დააღწია ყალბ, ტოტალიტარულ იდეოლოგიას, რის შედეგადაც შემოქმედებით კვლევა-ძიებას თავისუფალი ასპარეზი მიეცა. ამიტომაც ჩვენში მრავლად იქმნება თავისუფალი მხატვრული ნაწარმოებები, იქნება ეს ლექსი, მოთხრობა, ნოველა თუ რომანი. მხატვრულ ნაწარმოებთა ამ სიმრავლეში ცოტა თუ ატარებს ნამდვილი შემოქმედის დამლას. შეიძლება ითქვას, ეს ბუნებრივიც არის, რადგანაც ჭეშმარიტი შემოქმედებითი ნიჭი ღვთის მიერ ბოძებული ის მაღლია, რომლითაც უფალი მხოლოდ რჩეულთ აჯილდოებს. სწორედ ამგვარ იშვიათ გამონაკლისს წარმოადგენს უნიჭიერესი ქართველი მწერლის ლაშა გვასალიას შემოქმედება. დარწმუნებული ვართ, რომ ორიგინალური შემოქმედის მრავალფეროვანი, ეროვნული სულიერების, განმაცვიფრებელი შეგრძნებებისა და მხატვრულად საოცრად დახვეწილი შემოქმედების აღიარების დრო დადგა. ჩვენთვისაც ძნელია ერთ მცირე წერილში განვიხილოთ და სრულყოფილი სახით წარმოვადგინოთ გამორჩეული ხელწერის მქონე მწერლის ორიგინალური შემოქმედება. ამჯერად ყურადღებას ვამახვილებთ მის ნოველების კრებულზე: **„ყველაფერსა და არაფერს შუა“, რადგანაც მიგვაჩნია, რომ ეს არის სრულიად ახალი, ორიგინალური სიტყვა ქართულ მხატვრულ პროზაში, რომელსაც ღრმა თეორიული, ფილოსოფიური, უფრო სწორად, ფილოსოფიურ-ანთროპოლოგიური და აქსიოლოგიური საფუძვლები გააჩნია. ზემოაღნიშნულის მართებულობისათვის ცოტა შორიდან დავინყებთ.**

კაცობრიობის წინაშე ყოველთვის იდგა ერთდროულად ურთულესი და უმარტივესი კითხვა – რა არის ადამიანი? „ვინ არის, სიღამ მოსულა, სად არის, წავა სადაო?..“ ადამიანის პრობლემა მხატვრული და ფილოსოფიურ-ესთეტიკური აზროვნების მარადიულ ე. წ. „დან-

ყველილ“ პრობლემათა რიგს განეკუთვნება. ყველაზე მწვავედ ეს პრობლემა XX ს-ში დადგა, რასაც ადასტურებს ადამიანის შემსწავლელი სპეციალური მეცნიერული დისციპლინის „ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის“ წარმოშობა და პოპულარობა. ადამიანური აზროვნება და შემოქმედებითი გენია, როგორც იქნა, მიუბრუნდა სოკრატესა და პლატონის მიერ მონიშნულ, ჭეშმარიტად ფილოსოფიურ პრობლემატიკას – ადამიანის რაობას; მისი ყოფიერების შესახებ მრავალი კონცეფცია გაჩნდა. თუმცა ადამიანის ამოუწურავი და არაჩვეულებრივად მრავალსახიანი სამყარო სულ ახალ-ახალ სიურპრიზებს და საჭირობოროტო საკითხებს სთავაზობს მაძიებელ გონებას. თანამედროვე, გაუცხოებულ სამყაროში კიდევ უფრო გართულდა ცვალებადობის სუბიექტის – ადამიანის არსის მოხელთება. ერთიმეორეში აირია ემპირიული და ზეემპირიული ადამიანი. ასეთ ვითარებაში, ხშირ შემთხვევაში მეცნიერული ცნება უძლური აღმოჩნდა (ადამიანის შემეცნების რთულ გზაზე). ამ შემთხვევაში მშველელის როლში მითოსი, პოეზია – შემოქმედება მოველინა კაცობრიობას და იქ, სადაც წმინდა გონებამ მყარად ვერ იგრძნო თავი, მხატვრულ სახეებსა და სიმბოლოებს მიმართა (ყველაზე კრიტიკულ მომენტებში თვით გენიალური პლატონიც კი მხატვრულ-ესთეტიკურ სახეებსა და სიმბოლოებს მიმართავდა). ამ მიზნით წარმოიშვა ახალი მეცნიერება — ჰერმენევტიკა. წინა პლანზე გადმოვიდა ტექსტის ინტერპრეტაცია, გაგება. ფილოსოფიურმა მოძღვრებებმა ადამიანის შესახებ მხატვრული ტექსტის ანალიზს მიჰყო ხელი. ამ მხრივ მრავალი საერთო აღმოაჩნდა ფილოსოფიასა და ლიტერატურას. საერთოდ, უნდა აღინიშნოს, რომ მწერლობა უაღრესად ფილოსოფიურ-ანთროპოლოგიური ფენომენია, მაგრამ თანამედროვე მწერლებს შორის ცოტა თუ იმსახურებს ჭეშმარიტი ანთროპოლოგი-მწერლის სახელს. გადაუჭარბებლად

შეიძლება ითქვას, რომ ქართველ მწერალთა ამ რიგს მიეკუთვნება გენიალური მწერალი ლაშა გვასალია, რომელიც ჩვენი აზრით, მხატვრულ პროზაში ახალი — გონითი მიმართულების ორიგინალური წარმომადგენელია.

ლაშა გვასალიას გმირები ჭეშმარიტად გონითი ადამიანები არიან, რომელთათვისაც ნიშანდობლივია უანგარობა, საოცარი, უფლისმიერი სიმდაბლე, გონითი სიყვარული და, რაც მთავარია, გონის ძირითადი ნიშანი — თავისუფლება. აკი თავად ამბობს მწერალი: „სული, როგორი გასპეტაკებულიც და კეთილი არ უნდა იყოს, სიყვარულის მზესთან მაინც ვერ მოვა. ასეა გონიც...“ „ლოცვით დაწმენდილ გონსა და სულს მეტი ფიქრი შესძლება...“ (იხ. ლაშა გვასალიას წიგნი „ყველაფერსა და არაფერს შუა“, გამომცემლობა „ზანი“, თბ., 2004, რედაქტორი ჯემალ შონია, გვ. 11).

მწერლის შემოქმედების ძირითადი თემა ადამიანია, მაგრამ ეს არ არის საკმარისი იმისათვის, რომ იგი ანთროპოლოგ-მწერალთა რიგს მივაკუთვნოთ. ამისათვის აუცილებელია, სულ მცირე, რომ იგი გარკვეული კონცეპტუალური ანთროპოლოგიური საფუძვლიდან ამოდიოდეს, ეს საფუძველი კი ლაშა გვასალიასათვის არის გონითი ანთროპოლოგია, რომელიც ჭეშმარიტი თავისუფლებითა და რელიგიურობით ხასიათდება.

მისი ნოველები გონითი პათოსითაა გაჯერებული, რაც საშუალებას აძლევს მწერალს ორიგინალურად წარმოაჩინოს სამშობლოს სიყვარულის, სიკვდილ-სიცოცხლის, სიკეთისა და ბოროტების, სიყვარულისა და სიძულვილის, ემპირიული ადამიანის ყოველდღიურობისა და რელიგიური ცხოვრების საჭირბოროტო საკითხები. მისი შემოქმედების ძირითადი ნიშანი გონითი უშუალობა და უშურველობაა. ლაშა გვასალიას ნოველები აღსავსეა უსაზღვრო ჰუმანიზმითა და ტოლერანტობით.

ნოველა „ყველაფერსა და არაფერს შუა“ ყოფიერების უკანასკნელი საიდუმლოს მხატვრული მანიფესტაციაა; ორიგინალურია აგრეთვე თავისუფლების ცნების გაგება. კერძოდ: სოციალურ სინამდვილეში თავისუფლება პარადოქსია და მრავალ წინააღმდეგობას ბადებს. როგორც ბერდიაევი ამბობს, დღეს „თავისუფლება გაცრუპენტელდა.“ ასეთ ვითარებაში, მწერლის აზრით, გამოსავალი გონით ღირებულებებში უნდა ვეძებოთ.

საყურადღებოა, აგრეთვე, ლაშა გვასალიას ლიტერატურული მეტყველება. მისი ნაწარმოებები შინაგანად თავისუფალია არა მარტო შინაარსის, არამედ ფორმის, ენის მიხედვითაც. ავტორს საკუთარი გრძნობები, საფიქრალი და სატკივარი გადმოცემული აქვს იშვიათი ქართულით. მეტყველებას ახასიათებს სისრულე, რაც დიდ ესთეტიკურ სიამოვნებას ანიჭებს გამომწვევებთან მკითხველს.

გონის ცნების შემოტანით ქართულ მხატვრულ პროზაში, ლაშა გვასალია ახალი, ორიგინალური გონითი ანთროპოლოგიური მიმართულების ღირსეულ წარმომადგენლად გვევლინება, რაც სიახლეა და მისასალმებელია.

ჩვენ შეგვეძლო უფრო ვრცლად გადმოგვეცა ლაშა გვასალიას წიგნში შესული თხზულებების თემატური ანალიზი, მაგრამ ამჯერად ყურადღება გავამახვილეთ მისი შემოქმედების მხოლოდ ერთ ზოგად-თეორიულ ასპექტზე, რაც უდავოდ ახალი და საინტერესოა. დარწმუნებული ვართ, რომ მწერალი მომავალში კიდევ არაერთი ჭეშმარიტი ლიტერატურული ქმნილებებით შეახსენებს თავს საზოგადოებას და კიდევ უფრო მაღალ დონეზე აიყვანს გონით ანთროპოლოგიურ მიამართულებას მხატვრულ აზროვნებაში. ამ ეტაპზე კი ისლა დაგვრჩენია, რომ ორიგინალურ, ნიჭიერ მწერალს საიუბილეო თარიღი მივულოცოთ და წარმატება ვუსურვოთ შემოქმედებით ასპარეზზე და პირად ცხოვრებაში.

კახა ქეცბაია,

**ფილოსოფიის მეცნ. დოქტორი, პროფესორი,
საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი**

აზრის და კალმის სინათლით!..

ლაშა გვასალია იმნაირი ფიზიკური და სულიერი გენის მატარებელია, რომ მის საქმესაც და ფიქრსაც უფლის მადლი მოსავს. ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ ეს თანდაყოლილი გენი თავისთავად, ავტომატურად ახდენს ადამიანში სურვილების ახდენას და უფრო იოლს ხდის ცხოვრების გზების გაკაფვას. ნურას უკაცრავად! პირიქით უფრო ხდება: ღვთის მადლის დამსახურება ძნელი გზით სიარულს, ზნეობრივ ნებისყოფასა და თვითგვემასაც კი მოითხოვს, რადგანაც უფლისაგან ბოძებულ გენსა და ნიჭს მისი მფლობელისაგან პატრონობა და გამუდმებული მხარდაჭერა სჭირდება, რაც ნესიერი შრომით, სწორი ცხოვრებისეული პოზიციითა და პიროვნული შეგნებით მოიპოვება.

...და როდესაც ფიზიკურ გენზე ვლაპარაკობთ, იმას ვგულისხმობთ, რომ ლაშა გვასალია დიდებული დედ-მამის შვილია; მის მშობლებსაც, თავის მხრივ, ასეთივე სამაგალითო წინაპრები ჰყავდათ და მათი ყველა ეს დიდებულება ლაშაშია თავმოყრილი, მის გონშია აკუმულირებული და როდესაც თვალს გადაავლებთ ლაშას ნაწერებს, ლექსებსა თუ მოთხრობებს, ნახავთ, თუ როგორ მოკამკამებს მისი სტრიქონებიდან წინაპართა, მათი ტრადიციების, საქმიების, წესჩვეულებებისა თუ ხალხური ჰანგების საოცარი სიყვარული, მონივნება და თაყვანისცემა.

რომან გვასალია, მართლაც დიდი კოლხი, დიდბუნებოვანი ქართველი ადამიანი, კანონიერად ამაყობდა თავისი ერთადერთი ძით და სანამ ლაშას დაბადების 50 წლის იუბილეს მივულოცავდე, გულისტკივილით ვიტყვი, რომ ამ ლაშაზე თარიღს ბატონი რომანი ვერ მოესწრო, რადგანაც ამ რამდენიმე წლის წინათ ვერაგი სიკვდილი სრულიად მოულოდნელად გადაუდგანინ, შვილების ბედნიერებით, შვილიშვილების კარგი მომავლით ტკობის საშუალება წაართვა. ჩვენ მხოლოდ იმით შეიძლება თავი ვინუგემოთ, რომ იგი სწორედ შვილებისა და შვილიშვილების საქმიებასა და ხსოვნაში ცოცხლობს.

...ხოლო როდესაც სულიერ გენზე ვლაპარაკობთ, ვგულისხმობთ, რომ ლაშა გვასალი-

ას ბავშვობიდან ჭაბუკობაში გადასვლა ჩვენი სამშობლოს ყოფის იმ პერიოდს დაემთხვა, როდესაც ქართველი ხალხის შინაგანი ენერგია მზად იყო იმისთვის, რომ წმინდა გიორგის მახვილით შეებოდა უსასტიკეს ურჩხულს და დაემარცხებინა იგი. ლაშა გვასალია სწორედ წმინდა გიორგის ლაშქრის ერთ-ერთი მხედარია და გამარჯვებებთან ერთად ტკივილიც საკმაოდ იწვნია – ფიზიკური და სულიერი იარები, რომლებიც სიჭაბუკიდანვე მრავლად მიიღო ლაშამაც საქართველოს დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების მტრებისაგან. სწორედ ეროვნულმა მოძრაობამ გაგვაცნო და დაგვაკავშირა ჩვენ ერთმანეთს და აი, აქ უნდა ამოტივტივდეს ჩემს წერილში ცნება „ტაშკენტის ოცდახუთი“, ცნება და არა, უბრალოდ, მისამართი, ცნება და არა ჩვეულებრივი რამ სახელდება!

სწორედ თბილისში, ტაშკენტის ქუჩის ოცდახუთში, ქალბატონი ლუარა (დოდო) გამყრელიძის დალოცვილ ბინაში, აფხაზეთიდან დევნილი გაზეთ „აღდგომის“ გამომცემლისა და მესვეურის ბატონი მურმან ზაქარაიას გარემოცვაში გავიცანი ახალგაზრდა, მაგრამ უკვე საკუთარი ხელწერისა და სტილის მქონე შემოქმედი ლაშა გვასალია. ეს იყო გასული საუკუნის 90-იანი წლების შუა პერიოდი, პუტჩისტური ხელისუფლების თარეშის, შევარდნაძის რეპრესიების დრო.

სწორედ ლაშა გვასალიამ აქცია მაშინ ცნებად გამოთქმა „ტაშკენტის ოცდახუთი“, როდესაც მასში მისამართი კი არა, ქართული სულიერების კერა, კანონიერებისა და სამართლიანობის აღდგენისათვის თავდადებული ბრძოლის სიმბოლო იგულისხმება, აქ იზრდებოდა და იწრთობოდა თვითონაც, თანამშრომლობდა ეროვნულ გაზეთებში, თვითონაც გამოსცემდა და რედაქტორობდა ახალგაზრდულ ლიტერატურულ-საზოგადოებრივ გაზეთებს, ჟურნალებს, ტაშკენტის ოცდახუთში ლაშა გვასალიას ურთიერთობა და თანამშრომლობა უხდებოდა ისეთ გამოჩენილ ეროვნულ მოღვაწეებთან, რომელთა სახელები მთელი საქართველოსთვის-

საა ცნობილი, მათ შორის უნდა დავასახელოთ მუხრან მაჭავარიანი, ედიშერ გიორგაძე, ანტონ არნანია, მიხეილ ჩაჩუა, ომარ გოჩელაშვილი, ნოდარ ჯალალონია, ლია ანდლულაძე, რევაზ ურუშაძე, გელა ნიკურაძე, იოსებ პატარაშვილი, აპოლონ ჟორდანიანი, ზაურ მოლაშხია და სხვები; დღემდე განუყრელი კავშირი აქვთ ლაშასთან ჩვენს საერთო თანამებრძოლებს ირინე ტალიაშვილს, გურამ აბსანძეს, რობერტ პეტრიაშვილს, ნემო ბურჭულაძეს, თენგიზ კუბლაშვილს, გიორგი სიჭინავას, ედემ კვირტიას, მანგული ხუბუას, გაი ხუბუას, ირაკლი კალანდიას, კახა ქეცბაიას, გურამ მოლაშხიასა და სხვებს.

ლაშა გვასალიას სიყვარულით სავსე, ლამაზი ოჯახის შექმნაც ტაშკენტის ოცდახუთთან არის დაკავშირებული: აქ გაიცნეს ერთმანეთი და აქედან შექმნეს მტკიცე ოჯახური კერა თანა ზაქარიამ და ლაშა გვასალიამ, რომლებიც დღეს უნიჭიერეს და უმშვენიერეს გოგო-ბიჭს – დემეტრე და თათე გვასალიებს უზრდიან სამშობლოს.

დღეს ლაშა გვასალია რამდენიმე პოეტური და პროზაული კრებულის ავტორია, იგი ერთნაირად ძლიერია პოეზიაშიც და პროზაშიც და ეს მის უნიკალურ ნიჭიერებაზე მეტყველებს.

ლაშა 33 წლის იყო, როდესაც ერთი ლექსი მივუძღვენი, ეს ლექსი ახლახან კიდევ ერთხელ გადავიკითხე და დავასკვენი, რომ უკეთეს ლექსს ვერ დავუნერდი, თუმცა უკეთესის ღირსი მართლაც არის, ამ ლექსს ახლაც, 17 წლის მერე, ხელახლა ვაქვეყნებ და თავს იმით გავიმართლებ, რომ ლექსში გამოთქმული სურვილები დღესაც აქტუალურია; დრო მიდის, მაგრამ სურვილები არ ბერდება:

ქრისტეს ასაკი

ლაშა გვასალიას

აჰა, მოსულა ქრისტეს ასაკი,
შეგაკრთო მეხით ცათა ლენვამა,
მაგრამ გოლგოთის არ ჩანს ნასახი,
რადგან შენთვისაც ქრისტე ენამა.

გული იტირებს თუ ილიმილებს,
იმ წამებულის გზები გიტაცებს

და ეძებ კაცში უფლის ტკივილებს,
ეძებ ცას ცოდვილ დედამინაზე,

ეძებ აზრის და კალმის სინათლით,
სიტყვით, სათქმელად რაიც მოგროვდა...
აი, ეს არის შენი სიმართლე,
აი, ეს არის შენი გოლგოთა!

კვლავაც იესოს მადლი გფარავდეს
იმ მართალი და წრფელი განცდებით,
მაგრამ შემდგომაც, როგორც მანამდე,
ჯვარცმულის აღმართს ველარ ასცდები.

შენ მაინც უნდა კაფო ბარდები,
თუ სადმე ბნელმა სული გაცვიოთა,
და მამულს ასე აუმაღლდები
მწერლის ღვთიური წვით და ჯვარცმითა.

თუ დაუკვირდებით, ჩემი მისალოცი წერილის სათაურიც ამ ლექსიდან არის აღებული. მართლაც, ლაშა გვასალია აზრისა და კალმის სინათლით შეიარაღებული შემოქმედი, რომელიც დაუცხრომელი ბრძოლით ეძებს და პოვებს ახალ შემოქმედებით სიმალეებს და ეს ძიება ჩვენც არნახულ გამარჯვებათა მოწმეებად გვაქცევს!..

აი, უკვე 50 წლისაც გახდი!

გილოცავ, ჩემო უმცროსო ძმაო და მეგობარო, ჩემი შვილის ტოლავ და შვილივით საყვარელო!

კიდევ ერთი ამდენი გაგველოს ისევე ზურგამართულად და თავანუულად, როგორც აქამდე მოხვედი!

შენი ოჯახით გაიხარე! მარტო შენმა გვარმა და კუთხემ კი არა, მთელმა საქართველომ უნდა იამაყოს შენი საოცარი შვილებით!

შენ კი ქართულ სიტყვასთან ჭიდილში ისეთ გამარჯვებებს გისურვებ, რომ შენი წიგნებით თაობიდან თაობამდე ამაყობდეს მთელი ქართული მწერლობა, შენი მშობლიური ერი!

უფალმა გაგამარჯვებინოს ყველგან!

ჯეჰალ შონია,

პოეტი, საქართველოს რესპუბლიკის
უზენაესი საბჭოს დეპუტატი

კალმით, სიმღერით თუ სიტყვით

50 წელი უკვე ის ასაკია, რომელიც ადამიანს განაწყობს როგორც განვლილი ცხოვრების თვალის გადავლების და თვითშეფასებისათვის, ისე სხვათა აზრის მოსასმენადაც...

ხდება ხოლმე, განსაკუთრებით გაშლილ სუფრასთან, კაცი უნდა ადღეგრძელო, მაგრამ არაფერი გაქვს კონკრეტული რამ სათქმელი და გასაჭირში ვარდები. ცდილობ, ისე დალოცო, ისე შემოუთარო საქმეს, ისეთი რამ თქვა, რაც იმას ღირსებას შეუნარჩუნებს, შენ კი – საკუთარი თავის პატივისცემას. ლაშას შემთხვევაში პირიქითაა... სიძნელე გაკეთებულ საქმეთა სიმრავლითაა შექმნილი...

სანერ მაგიდას რომ მივუჯექი და მისალოც წერილზე დავიწყე ფიქრი, ნაღდი ფილოსოფოსისა და ღირსეული მამულიშვილის, თამაზ ბუაჩიძის სიტყვები გამახსენდა, ნიციშეზე რომ ამბობს: „გერმანელი ფილოსოფოსის მსოფლგანცდა ნათესაურია ჭეშმარიტი (და არა გადაგვარებული) ქართული ადამიანის მსოფლგანცდისა... ქართული სულის მისწრაფებებიდან ახლოსაა ნიციშე, როცა ეთაყვანება მოძრაობით, ბრძო-

ლით, ხიფათითა და რისკით აღსავსე „დიონისეს“ ცხოვრებას, უშურველ, ანგარიშიანი განსჯის მოთხოვნათა უარმყოფელ, ლალ, გულუხვად გამცემ, ბრძენსა და მამაც ადამიანს“.

სწორედ ასეთ, ჭეშმარიტ (გადაუგვარებელ) ქართველს ვხედავ ლაშას განვლილ ცხოვრებაში; მის დამოკიდებულებაში სამშობლოსადმი, კუთხისადმი, ოჯახისადმი, მშობლების, წინაპრებისა და მეგობრებისადმი...

მარადიული ღირებულებების: სამართლიანობის, სიმართლის, სიყვარულის, სილამაზის, სიკეთის. მსახურებაში ხედავს თავის მონოდებას და ოხვამეკარიდან გვარიანად მომარაგებული კაკაბია, კამკამა, მადლით სავსე წყლით ლოცავს, სულიერად არწყულებს სრულიად საქართველოს – კალმით, სიმღერით თუ სიტყვით ეროვნული სულის უკვდავებაში შეაქვს თავისი ღირსეული წვლილი.

დიდხანს გელურჭულოს შენს ლამაზ ოჯახში, ლაშა!

გვენახოს ჩვენი სახაფიფო საქართველო განათებული და გაბრწყინებული!

რობერტ პეტრიაშვილი, გურამ აბსანძე

P.S. წერილის წერა თითქმის დასრულებული მქონდა, როცა გურამ აბსანძემ დამირეკა... ვუთხარი, ვერ ვიჯერებ, მაგრამ ფაქტი ჯიუტია – ლაშა გვასალია 50 წლის გამხდარამეთქი. წავუკითხე ჩემი მილოცვის ტექსტი. უხერხულია თორემ შენს მილოცვას ხელს მეც სიამოვნებით მოვანერდიო... და აწერს კიდევ!

ქეშარიჭი ჩაინდი პოეზიისა

ჩემს გამორჩეულ უმცროს მეგობარსა და თანამებრძოლს ლაშა გვასალიას 50 წელი შეუსრულდა! ტაშკენტის ოცდახუთში ლაშას მოღვაწეობის თითქმის მთელმა პერიოდმა ჩემს თვალწინ ჩაიარა და ყოველთვის აღფრთოვანებული ვიყავი მისი ნიჭით, მრწამსითა და იმ ენთუზიაზმით, რომელსაც იგი ყოველთვის იჩენდა ნებისმიერი საქმის კეთებისას – იყო ეს წერა, რომელიმე ღონისძიების ორგანიზატორობა თუ ჩვეულებრივი ყოფითი ამბები, მაგალითად, მისეული ლალი და ხალისიანი თამაძობა ჩვენი კეთილი დიასახლისის ლუარა გამყრელიძისა და მურმან ზაქარაიას მიერ განწყობილ ღარიბულ, მაგრამ გულით მდიდარ სუფრაზე.

ეს იმ 90-იანი წლების შავბნელ, უმძიმეს დროს იყო. მაშინ ჩვენ ერთმანეთს ასეთი თანადგომით ვაძლებინებდით და ერთმანეთის გამხნეებაში ლაშა სწორედ რომ სწორუპოვარი იყო. იგი არავის უნახავს დათრგუნული და ხელებჩამოშვებული, სამაგიეროდ, გადამდები იყო ლაშას ოპტიმიზმი, შემართება და ხვალინდელი დღის რწმენა.

ისე უცებ გადის დღეები, მოხედვას და დათვლასაც ვერ ასწრებ ადამიანი. გამიკვირდა კიდეც, როცა მითხრეს, რომ უკვე ჩვენი ლაშას იუბილე წამოგვეწია. საოცარია ჩემი უმცროსი მეგობრის შესაძლებლობანი. პოეზია მისი სულის ნაწილია, პროზა, პუბლიცისტიკა მისი

გულიდან ამოძახილია თანამედროვეობის უმწვავეს პრობლემებზე. კოლხური ღირსებითა და მაღლით შეზავებული მისი სიტყვები და სტრიქონები თავის დაუნებურად განზოგადებული ქართული ენის მაღლი და ღირსებაა...

ჩემო კარგო პოეტო, ჩემო ლექსით მოჭირნახულევ და ქართულ ღირსებით შემკულო რაინდო! გილოცავ დაბადების დღეს! ბევრი კარგი სიტყვის თქმა და დალოცვა მინდა, მაგრამ ვერ ვახერხებ ისე, როგორც შენ გეკადრება...

მრავალ მრავლისმთქმელ და მჭევრმეტყველ სტრიქონს და ლექსს დაგილოცავ, ჩემო კარგო!..

აჰა, უკვე არც შენ ხარ პატარა და იმ საგულისხმო წარმატებებს, რომელთაც ახალგაზრდობიდანვე აღწევდი, მჯერა, ძალიან დიდი სიმალეებით დაამშვენებ. ცხოვრება წინ მიდის, დრო იცვლება, მაგრამ არ იცვლება ჩვენი ერთობა, სამშობლოსთვის ჩვენი თავდადება, არ იცვლება ტაშკენტის ოცდახუთის სითბო, სიყვარული და მოფერება, რომლის ერთ-ერთი გამორჩეული შემოქმედი შენ ხარ!

გაიხარე! დიდხანს ჰყავდე შენს ქვეყანას ერთგულ ჯარისკაცად, ნუგეშისმცემლად და მეხოტბედ!

ირინე ტალიაშვილი,

მწერალი, საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს დეპუტატი

გზა, რომელიც ტაძრისაკენ მიდის

ლაშა გვასალიასთან დიდი ხნის ნაცნობობა მაკავშირებს. კარგად მახსოვს მისი ყმანვილკაცობა, რომელიც იმ არეულ დროებას დაემთხვა, როცა საქართველოში სიძულვილის ქარიშხალი მძვინვარებდა, როცა ქართველი ქართველს სამკვდრო-სასიცოცხლოდ დაუპირისპირდა და ერთმანეთისა არა ესმოდა რა.

ყველასათვის ცნობილია ის მარტივი ჭეშმარიტება, რომ გარემო პირობები დიდ გავლენას ახდენს ადამიანის ხასიათის ჩამოყალიბებაში. დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, სად და რა გარემოში გიხდება ცხოვრება, რა ამბები ტრიალებს შენს გარშემო, რას ხედავ და რა განსაცდელებს ებრძვი თავის გადასარჩენად. იმ სულიერი კრიზისიდან ბევრმა ვერ პოვა გამოსავალი, გზა აებნა, თვალი ვერ გაახილა და სამუდამოდ ჩარჩა ცოდვის მორევში.

ასეთ პირობებში ყველაზე მეტად უჭირთ შემოქმედ ადამიანებს, რომელთათვის ღმერთს მოუცია ნიჭი და უნარი, რომ ყველაზე მეტად გამიჯნონ ერთმანეთისგან შავი და თეთრი, ბოროტება და სიკეთე. ისინი არიან პირველ რიგში მოვალენი, ხალხს უთხრან სიმართლე, უჩვენონ საღვთო გზა და თავიანთი შემოქმედებითი უნარებით დაეხმარონ ძეშეცდომილებს საკუთარი თავის პოვნაში... მაგრამ ვაი, რომ ასე არ ხდებოდა: მომღერალმა ნებსით თუ უნებლიეთ შიშით თუ საკუთარი სურვილით ბოროტებას უმღერა, მხატვარმა მოლაღატეთა პორტრეტები ხატა, პოეტმა ლექსი მიუძღვნა, კომპოზიტორმა სიმღერა დაუნერა...

მერე და მერე გამოჩნდა, რომ ეს ყოველივე ახალი მოვლენა არ იყო ქართულ ცხოვრებაში. გასული საუკუნის 90-იან წლებში და შემდგომ რაც ხდებოდა, ეს გაგრძელება იყო იმ უკულმართობისა, რამაც ფესვი გაიდგა ერის სულიერ ნიადაგზე. იმპერიის ჩრდილქვეშ ხალხს ფიზიკური გადარჩენის ერთგვარი ხერხი გამოუმუშავდა, – შეეგუა მონობას და თავისუფლებისათვის მეტად სახიფათო ბრძოლას მონობაში გადიდკაცება არჩია.

ასეთ პირობებში ყველაფერი დასაშვები იყო და მლიქვნელობა, მოსყიდვა, დასმენა და ბევრი სხვა მანკიერი ქმედება ცხოვრების ნორმად იქცა. ისინი აზრადაც არ გაივლებდნენ იმას, რომ შესაძლებელი იყო რუსეთის იმპერიის დაშლა, მაგრამ მოხდა ის, რასაც დანინაურებული და პატივმიგებული ეგრეთ წოდებული ელიტარული ნაწილი არ მოელოდა. იმპერია დაიშალა და ეროვნულ ავანსცენაზე სხვა ხალხი გამოჩნდა.

ეს მათთვის კატასტროფა იყო. ერთბაშად ხაზი გადაესვა ყველაფერს, რასაც მათ პირფერობითა და ქვემძრომობით მიაღნიეს. გაუქმდა და ფასი დაკარგეს მათ მიერ იმპერიის ერთგულებისათვის ბოძებულმა მედლებმა და ორდენებმა, ლაურეატობამ და ტიტულებმა... და, აი გაბოროტებულმა „ინტელიგენციამ“ ხელში აიღო იარაღი და სასტიკი ომი გააჩაღა საქართველოს ყველა კუთხეში. ყველაფერს ფარდა აეხადა. თვალნათლივ გამოჩნდა, თუ როგორ უყვარდათ მათ თავიანთი სამშობლო. რამდენად შეუთავსებადი იყო მათი სიტყვა და საქმე ერთმანეთთან. აქვე არ შეიძლება არ გაგახსენდეს ქართველი გენერალი, რომელიც ერთდროულად თავისი ქვეყნის დამპყრობელი სახელმწიფოს ერთგული გენერალი იყო და ამავე დროს საქართველოზე – თავის სამშობლოზე, ურუანტელისმომგვრელ პატრიოტულ ლექსებს წერდა. დავრწმუნდებით, რომ ანალოგს სხვაგან ვერ იპოვით.

ლაშა გვასალიაზე რომ ვწერ, არ შემიძლო ამ ყველაფრისთვის გვერდი ამევლო. მაშინ მკითხველს ველარ მივანვდიდი და ვერ დავანახებდი მის ნამდვილ სახეს. ის შავბნელი წლები ლაშამ ყმანვილკაცობისას გამოიარა, ყველაფერი თავის თვალთ ნახა, ყოველივე მტკივნეულად განიცადა, ოღონდ არა გარედან მაყურებელმა, არამედ მოვლენების ეპიცენტრში მყოფმა, თავისუფლებისათვის თავდაუზოგავმა მებრძოლმა.

ლაშა გვასალიას შემოქმედება მრავალმხრივი და ძალზე საინტერესოა. მას გამოცემული აქვს როგორც პოეტური, ასევე პროზაული კრებულები. ქვეყანაზე მობობოქრე სიძულვილის ქარიშხალგამოვლილი მწერალი სიყვარულის მეხოტბეა. მთელ თავის პოეტურ თუ პროზაულ ნაწარმოებებს ლაიტმოტივად გასდევს უდიდესი და უშრეტე სითბო კაცთმოყვარეობისა. ის ყოველ სტრიქონში სიკეთეს თესავს, გვარწმუნებს იმაში, რომ ბოროტება მხოლოდ სიკეთით დაიძლევა. ალბათ, ბუნებამაც უშველა, რომ იმ შავბნელ ხანაში სულ უვნებლად გამოატარა და შეურყეველ დარჩა თავის რწმენაში, შეინარჩუნა თავისი მეობა და თავმოყვარეობა (თავმოყვარეობა და არა პატივმოყვარეობა!). ბუნებით თავმდაბალი არასდროს საუბრობს საკუთარ ნაწარმოებებზე. არადა, ბევრი რამ აქვს სათქმელი, საამაყო, სატრაბახო... ოღონდ ეს საეჭვო თვისებები ძალზე შორსაა მისგან. ის წერს ხალხისთვის და ჩუმად იტყვის, ხალხმა განსაჯოსო.

ჩვენ ამ პატარა წერილში არა გვაქვს საშუალება მისი ნაწარმოებები განვიხილოთ. ამას

დიდი „ფართობი“ და დიდი შრომა სჭირდება დღეს, იძულებული ვართ საიუბილეო თარიღის მოლოცვით დავეკმაყოფილდეთ, ხოლო რაც შეეხება მისი მრავალფეროვანი ნაწარმოებების განხილვა-განსჯას, ეს მომავლის საქმეა და იმედია, ობიექტური პირუთვნელი შემფასებლებიც არ დააყოვნებენ (აქვე გაგიმხელთ, მათ შორის მეც მოვიაზრებ საკუთარ თავს).

ლაშა გვასალია 50 წლის გახდა. ო, რა მალე გარბიან წლები! გილოცავ დაბადების დღეს, ამ საიუბილეო თარიღს და გისურვებ ყველა ჩანაფიქრის, ყველა ნატვრის ახდენას. შენს ფარულ ფიქრებსაც, ოცნებებსაც და ნატვრასაც დაუფიქრებლად ვენდობი. მჯერა, მარტო საკუთარ თავზე მოფიქრალი კაცი არა ხარ და ამ შენს ლამაზ ოცნებებში სხვათა სიკეთეც მოიაზრება.

არ შემიძლია ეს პატარა მოსალოცი წერილი აქვე დავამთავრო და არ გავიხსენო ის ტრაგიკული ამბამდე მისული ეპიზოდი შენი ცხოვრებიდან, რომელიც დროთა სვლამ არაფრის დადებით არ უნდა წაგვიშალოს.

გასული საუკუნის 90-იანი წლებია. მხედრიონელები ხობში შემოვიდნენ და ტანკებით დათარეშობენ. ისმის ავტომატური ცეცხლსასროლი იარაღის კაკანი. ლაშა იმ დღეს სახლიდან დილით გავიდა. უკვე საღამოვდება და არ ჩანს. გურიფულშიც იციან, რომ ხობში მხედრიონია შემოსული. ლაშას მამა – რომან გვასალია შვილს დაეძებს, გუმანით გრძნობს, რომ რაღაც ცუდი ამბავი მოელის. ხობის ქუჩები ცარიელია. მოსახლეობა გარეთ არ გამოდის. რომანი ვერავის ხედავს, რომ რამე გამოკითხოს. ამ დროს ვიღაც ქალი ფანჯარას ალებს და აქეთ-იქით იხედება, სურს გაიგოს, შეიარაღებულები ისევ დადიან თუ არა ქუჩაში. რომანი სარგებლობს შემთხვევით და ეკითხება, ასეთი და ისეთი ბიჭი ხომ არ გინახავთ და მისგან გეზულობს, რომ ვიღაც ახალგაზრდა უცემიათ „ბოევიკებს“ და მერე ცოცხალ-მკვდარი სადგურთან რკინიგზის რელსებზე მდგარ ბენზინის ცისტერნაში ჩაუგდიათ.

ცისტერნიდან გასისხლიანებული ლაშა ამოიყვანეს. ბედად, ცისტერნა ცარიელი იყო და სწრაფ დახრჩობას ამიტომ გადაურჩა. დიდი ხნის მეცადინეობის შემდეგ, როგორც იქნა, მოასულიერეს იგი და გონს რომ მოეგო, მოჰყვა ის საზარელი ამბავი, რაც მოხდა. თურმე, შეზარხოშებულ თუ ნარკოტიკით გაბრუებულ მხედრიონელებს მცირეწლოვანი, დაახლოებით 15-16 წლის გოგო დაუჭერიათ და გასაუპატიურებლად პარკში მიათრევდნენ. სასონარკვეთილი გოგო კიოდა, შველას ითხოვდა, მაგრამ მშვე-

ლელი არავინ ჩანდა, ვინაიდან მასთან მიახლოება სიკვდილის ტოლფასი იყო. ლაშა გვასალია შემთხვევით გადაეყარა ამ ამბავს. დიდხანს არ უფიქრია, მივიდა მოძალადესთან და გოგოს წართმევა მოუნდომა. მოძალადეები ლაშას მისცვივდნენ, ამით ისარგებლა მსხვერპლმა და გაიქცა. „ბოევიკებს“ ეგონათ, რომ ბიჭი შემოაკვდათ და კვალის დასაფარავად ცისტერნაში ჩააგდეს...

მას შემდეგ, როგორც იცყვიან, ბევრმა წყალმა ჩაიარა. ის გოგო ალბათ დედა გახდა, შეიძლება ბებიაც იყოს. ლაშა არავის მოუკითხავს. არც ლაშამ იცის მისი ამბავი. სიკეთე კი მაინც სიკეთედ დარჩა. ის არასდროს იკარგება... სიკეთე მაშინაც ცოცხლობს, როცა ყველას დავინყებული ჰგონია.

ლაშა ორმოცდაათი წლისაა. ის ისეთივე გულწრფელი დარჩა, როგორც სიჭაბუკეში იყო. ჭირში მყოფს არავითარ შემთხვევაში ზურგს არ შეაქცევს. მისი მოთხრობების გმირები ასეთები არიან. საკუთარ თავს არასოდეს გაურბოდა, მაგრამ კარჩაკეტილ ცხოვრებას მაინც არ ეწეოდა. მუდამ ხალხში იყო და ალბათ ამიტომ არიან მისი პროზაული ნაწარმოების გმირები ასე ბუნებრივი, ყველასათვის ნაცნობი ადამიანები, რომლებიც ხშირად გვხვდებიან ყოველდღიურ ცხოვრებაში. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ლაშა გვასალია შესანიშნავი მოქართულეა. ის ქართულ სიტყვას გრძნობს მთელი თავისი სიღრმისეული არსით. როცა კითხულობ მის პროზას, ასე გვგონია, თითქოს ქართულ სიტყვას სადღაც კოსმიურ სამყაროში აქვს ფესვები გადგმული და ისინი იმაზე მეტს გვეუბნებიან, რასაც ჩვეულებრივი ყურით აღვიქვამთ ხოლმე.

„არჯალნი მებრძვიანო“, – წერს ერთ-ერთ ლექსში ლაშა გვასალია. გახსოვდეს ერთი ბრძენკაცის ნათქვამი: „მე ჩემზე უკეთესი არ შემებრძოლება, ჩემზე უკეთეს ჩემთვის არ სცალია“-ო.

გებრძვიან? გებრძოლონ! ღმერთმა ნუ ქნას, რომ ყველას უყვარდე! ყველამ რომ შეგიყვაროს, დაგეძინება; დატკბები საკუთარი თავით და იზარალებ. იარე იმ გზით, რომელი გზითაც აქამდე გივლია. მწამს, რომ შენი გზა ტაძრისკენ მიდის. ჩემი პატარა წერილი მინდა შენდამი მოძღვნილი სახელდახელოდ დაწერილი მეგრული ლექსით დავამთავრო:

გურიფულიში დინაბად ჩქინი
ლაშა ხობური რე,
თინა ზიტყვას თქუანსინი,
ნჭყოლირ გურიში თოფური რე,
ლერსის მუგორჩქილუანს,
ცაშა ოკო ქოფურიწე.

გიორგი სიჭინავა

კულოცავ ბატონ ლაშა გვასლიას!

გაგიცანით, როგორც ეროვნული მოძრაობიდან მოსული მწერლობაში. თქვენს ნიჭიერებაზე და შემოქმედებაზე, თქვენს პოეზიაზე, თქვენეული ემოციების, ტკივილების, სათუთ თემებთან ჭიდილზე, გვიყვებოდა ზაური. ის ყოველთვის აღნიშნავდა, რომ თქვენი შემოქმედება უდავოდ ღირსეულ ადგილს დაიმკვიდრებს თანამედროვე ლიტერატურულ მემკვიდრეობაში.

როგორც მწერალი, ხართ განსხვავებული მოქართულე, გამოირჩევით სიტყვაკაზმულობით, წყობით, ინტონაციით, წერის თქვენეული სტილით.

მწერალთან ერთად აქტიური საზოგადო მოღვაწე ხართ, არ გაკლიათ საქართველოსთვის მრავალმხრივი საქმიანობა. მაგრამ ემსახურო ქვეყანას, როგორც მწერალი, დიდი ტვირთია და ღვთისგან რჩეულების ხვედრია. გისურვებთ, თქვენს კალამს კიდევ მრავალი შედეგრი შეექმნას.

გამოირჩევით უბრალოებითა და ადამიანებისადმი თავდადებით. ამიტომაც იმსახურებთ დიდ სიყვარულს, პატივისცემას, ხართ მისაბაძი ადამიანი, რისთვისაც გინოდებენ ჩვენი მხარის, ჩვენი რეგიონის მშვიდობის ელჩს!

ჩემთვის დაუვიწყარია ჩვენი უბედურების უამს თქვენი თანადგომა (სხვა მეგობრებთან ერთად), როცა საჭირო იყო ზაურისთვის სამუდამო განსასვენებლის მიკუთვნება. აგრეთვე, უღრმეს მადლობას გიხდით, ზუგდიდში, ზაურის ხსოვნისადმი მიძღვნილ საღამოზე თქვენგან განეული საქმიანობისთვის. მაქვს იმედი, მომავალშიც აქტიურად გაგრძელდება თქვენი და ზაურის სულიერი მეგობრობა.

გისურვებთ ჯანმრთელობას მეუღლესთან, შვილებთან და უახლოესებთან ერთად, თქვენს საუკუნოვან იუბილეზე ბედის ისე ამონათებას, ამომზიანებას, როგორც ეს დემეტრესადმი მიძღვნილ ლექსში გაქვთ – ცხოვრების ტკობით, იმედის ღმერთად მოვლენილებთან მღეროდეთ.

ზაურისგან დაგაკლდათ მისეული საიუბილეო მოლოცვა. მე კი ვეცადე, მოკრძალებულად მომელოცა 50 წლის იუბილე.

ზაურის მეუღლე – ნატო

ერგასი წლის ჩვენი ლაშა გვასალია

– გადაუდაებელი საქმე მაქვსო, – მირეკავს ჩემი უმცროსი ძმობილი ლაშა გვასალია. მე მას ოცი წლით ვეუფროსები, ლამის შვილად მეკუთვნის. საამხანაგოდ ოთხმოცდაათიანი წლიდან შევეწყობით ერთმანეთს, ტაშკენტის ქუჩიდან, სადაც ჩემი სიყრმის მეგობრები, ჩინებული პოეტები და ეროვნული მოღვაწენი – **ზაურ მოლაშხია, ჯემალ შონია, გიორგი სიჭინავა, მურმან ზაქარაია, რობერტ პეტრიაშვილი** და კიდევ ორი ათეული პატრიოტი იყრიდა ხოლმე თავს.

უჩვეულოდ გულწრფელი ღიმილი ახასიათებდა ლაშას სულმუდამ. ამ უშუალოდამ დაგვამეგობრა.

მას შემდეგ ლამის მთელი საუკუნე გამომხდარა.

- ეროვნული მოძრაობის პიკი;
- რუსთაველზე მრავალათასიანი მიტინგები გვერდიგვერდ;
- დემონსტრაციების დარბევა კავალერიით, ავტომატების კაკანით;
- სამეგრელოს დალაშქვრები „მხედრონით“;
- ინსპირირებული ძმათამკვლელი ომი აფხაზეთში, უთანასწორო ბრძოლაში მარცხი წინასწარ განწირულ ორომტრიალში;
- გოლგოთა საკენი, რა არა?!

მე „ნობელიატების“ სერიალს გამოვცემ იმ პერიოდში გეპ-ს (გაერთიანებული ქართული ბანკი) სესხით და კუპონები ყოველთვის მომეძევება.

გასაოცარი მესხიერებით გამოირჩეოდა და გამოირჩევა დღესაც ჩვენი ლაშა. მე მიხარია მსგავსი უნარის ადამიანთან ურთიერთობა საერთოდ.

ჩვენი ლაშას იშვიათი მესხიერების უნარი მხედველობიდან არ გამოორჩენიათ ე. წ. „ნაციონალებს“. ამის ნყალობით, ლამის წელიწადს თურქეთში მიავლინეს საარჩევნო საქმეების შესასწავლად. როგორც იტყვიან, თავიანთ თავს ჭირი უსართეს. მოგვიანებით, ამ ცოდნის ნყალობით, შეუძლებელი გახდება ლაშასთან

სამეგრელოში არჩევნების გაყალბება.

მესხიერებით აღარც მე ჩამოვუვარდები ვინმეს. მილიონობით ბაიტის ინფორმაციაა ჩემს თითოეულ რომანში და ყველა დეტალი მათემატიკური სიზუსტით მახსოვს. აი, ფეხსაცმლის ზონარს რომ მიითრევს ესა თუ ის პერსონაჟი, ეს არ უნდა გამოგრჩეს მწერალს, სადმე უნდა ჩაატენვიანო იგი, სერვანტესივით მოპარული ვირის კურობები რომ არ დაგემართოს (არადა, ტელეფონის ნომრები მაგინყდება უკვე ასაკმოყრილს). ბევრი ვინმე მახსოვს ლაშასნაირი მესხიერების იშვიათი უნარით გამორჩეული – სიმამრი ჩემი, **ოთარ ხუფენია, ერასტოვიჩი**. ის ცოცხალი მატიაწე იყო, მთელი აღმოსავლეთ-დასავლეთის ცნობადი თუ მივინყებულები სახეების გამგებელი. სულ ხელისგულზე გადმოგიშლიდა, ვინ რომელს ერგებოდა ქვისლად; ვისმა ნათლულმა სად დურთა თავი ლელეში ველოსიპედიანად, არაყით გამომტყვრალმა; რომელს სად წაექცა ცხენი მარულას დროს, **კუჭუ გელენავას** თუ **ეკატერინე ჭავჭავაძის – დადიას** რჩეულ **კაკა ჟვანიას** და ვინ მოსთვლის.

ამგვარი გახლავთ ჩემი რომანი „როკის“ პროტაგონისტი **შაქრო ჭითანავაც**; ზუსტად მათი ალიკვალია **ბაკურ გულუა, დავიდოვიჩი**. მისი მესხიერების დიაპაზონი მიტაცებდა გალიდან მოყოლებული, ფაზის-ქალაქის თავსხმებსა თუ ბოლოდრონდელ მასლაათში უნივერსიტეტის ბაღში, ივანე ჯავახიშვილის ძეგლის სიახლოვეს.

ამათი სადაგი გახლდათ სულცხონებული **ოთარ ფაცაცია**ს ხალასი გონებაც. გარდაცვალებამდე ათი დღით ადრე დამიბარა და ორ დღე-ღამეში, სამ-ოთხსაათიან ბაბანში, მისხალ-მისხალ ჩამომითვალა, ვინ იყო „სუკ“-ის აგენტი; ვინ ვისი ვალი შეიტყაპუნა; ისიც არ გამოორჩენია საქციო საზოგადოება „ზუგდქალაღკომბინატიში“ ორი პროცენტით მეტი დივიდენდი, 7 პროცენტი, რატომ და რის გამო ჰქონდა. მიყვებოდა მის ერთგულ რაიკომის მდივან **ქვარცხავაზე** და დაუძინებელ მტრებზეც, რომელთაც „არძას

ქეკაჯინ“ (ყველა გააცილა მოუსავლეთში); ვინ იყო „ოცნებას“ შეფარებული ე. წ. „ნაციონალი“ (ამათ „ეგრეთ ნოდებულ“ს იმიტომაც ვანიჭებ ეპითეტად, რადგანაც ნაციონალური ეროვნულს ნიშნავს, ესენი კი იაპონური ცხვრის ქურქა მგელი სარაუსავით არიან შეხიზნულები ამ ამალღებულ ტერმინს); ვის უნდა მივნიშნოთ ბილომდე. ასეთად ჩვენი ლაშა გვასალთა კი არ დამისახელა, რომელიც უსამართლოდ სამეგრელოს გუბერნატორი შონიას კაცად წარმომისახა, არამედ ყველასთვის სათაყვანებელი ბატონი **ნოდარ ქითანავა**.

– კოჩანიერ კოჩ რე – კაცური კაციაო, ბრძანა. – მხოლოდ მას მიჰყევი ბილომდე. ის გაგატანინებს ლელოსო.

არ დავტოვებ უყურადღებოდ ლაშას მიმართ გამოთქმულ ორჭოფობას და გულლიად გავუმხელ:

– ჯერ ერთი, ამბაკოევიჩ, ლაშა გუბერნატორის კაცი რომ ყოფილიყო, გამუდმებით რისთვის ირბენდა ლევან ბორისოვიჩი მთავრობაში, „კრიჭაში მიდგას უსაფუძვლოდ, გასაქანს არ მადღევს, ჭორებს მივრცელებსო“; მერედა, ლაშა რომ არა, შენი მაკომპრომატებელი ის ნიგნი ახლა დიდი ტირაჟით გამოცემული იქნებოდა-მეთქი.

გაირინდება ერთხანობას.

– ამისთვის მადლობაო, – გამომხედავს შეწყლიანებული ლაჟვარდისფერი თვალებით და ისევ თავისას გააგრძელებს.

– მხოლოდ ნოდარ ქითანავას ენდე ბოლომდეო.

ასე რომ, გადამიხსნიდა გულს, ჰქონდა ამისი საბაბი ბატონ ოთარს, რადგანაც რამდენჯერმე მეხამრიდად მოვევლინე მის ურთულეს ცხოვრებას და სამაგიეროს მიხდიდა მსგავსი მამაშვილური დაკვალვანებით.

პირადად მე მეხსიერების ჯილდო ხელოვნების საპირწონედ უფრო მესახება. ლაშას ნაუკითხავი არაფერი რჩება დუნიაზე. საინტერესო ავტორების გამოჩენა ალაფრთოვანებს ეროვნულ ბელეტრისტიკაში, გნებავთ მსოფლიოს ოთხივე კუთხით. მოხიბლულია **ბესიკ ხარანაულის „მთავარი გამთამაშებლით“**, **აკა მორჩილაძის „ობოლეთი“**, **ნინო ხარატიშვილის „მერვე სიცოცხლეთი“**, **ნაირა გელაშვილის „ჩე-**

მი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარეთი“. ეგრევე გამოცხმაურება ხოლმე მათ ავან-ჩავანს.

„ცნობიერების ნაკადის“ სტილის მწერლები ხომ სალაპარაკოდაც არ ღირს: **ჯეიმზ ჯოისი** და **უილიამ ფოლკნერი**, **კამიუ** და **სარტრი**, **რობ გრიე** და **ნატალი საროტი**, **მო – თავისი ბარაქიანი გავა-ძუძუებიანი გმირით**.

ხშირად მიუბრუნდება კლასიკას და აქ ერთმანეთს ეჯიბრებიან **სერვანტესი**, **ტოლსტოი** და **დოსტოევსკი**. ლაშა საბოლოოდ უბრალოებისკენ იხრება, დონ კიხოტის ფენომენს მიიჩნევს პლანეტარული გმირის ნიმუშად. ახლა ამისთანა დიაპაზონის ლიტერატორთან ძნელია რამე ფასეული გამოაჩინო და მაინც ყურადღებით ეკიდება იგი ჩემს ლიტერატურულ გმირებს, **ჟინი ანთარს**, **ბონდო ჰალიძონიას**, **ჭიჭე კვეკვეს**, **როკის**, **ოდოიას**.

პოლიტიკური არეალი, ლარივით გამუდმებული დაჭიმულობა, დაღს ასვამს მის ცინცხალ შემოქმედებით უნარებს, ზეზეურად აცლის არაქათს და მაინც ლექსებისა და მოთხრობების ათამდე კრებული გამოსცა. არადა, უფრო ვრცელტანიანი რომანისთვის ვერაფრით იცლის; სულ საარჩევნო განამანიაშია ჩართული, სულ დანის პირზე უწევს სიარული.

თავად განსაჯეთ, მერამდენე წელიწადია, ჩვენი ლაშა მეუბნება, რომანზე ვმუშაობ, დღეს თუ ხვალ-ზეგ მზად მექნებაო, მაგრამ არა და არ ჩანს ეს თხზულება. პოლიტიკური მამითადის ოთხი წელიწადი თვალსა და ხელს შუა გარბის. ისევ აგორდება ახალი საარჩევნო ტალღა, ისევ დაიწყება ელექტორატთან კარდაკარ სიარული. ისევ დაზეპირებული სიტყვების ტრიალია. არადა, ცხადლივ ვხედავ, როგორ აბომონებს თითქოსდა ეს უმაღური სივრცე ჩემი უმცროსი ძმობილის შემოქმედებით ენერგიას.

ჰო, ასეა, თავისთავად მეხსიერების უნარი ბევრს არაფერს წარმოადგენს, ყველაზე უკეთესი ხსომიერებით მაგნიტოფონი გამოირჩევა, თუმცა ახალს ვერაფერს ქმნის. სულ ერთსა და იმავეს გაიძახის ჩემი რომანის თახსირი პერსონაჟი არდაშელ ჰალიძონიას თუთიყუშვიტით:

– ნოჩოევიჩ, ტვარ! ნოჩოევიჩ, ტვარ!

იგივე სურათია შუკო ჯიქიას „დამატებითი დროს“ მიმართაც.

– აჰა, დასრულებული მაქვს! აჰა, გადასათეთრებელად მიმაქვს თბილისსო.

– ე, ბიჭო, მომეცი-მეთქი, – ვუბლვერ, – მე ავაკრეფინებ და გამოცემაზეც არ შეგანუხებ-მეთქი.

წმინდა წყლის სიცრუე. მერე ეს დაუსრულებელი ჩინებული წიგნი მთლად რომ არ დაკარგულიყო, ჩემი მესამე რომანის გმირს „მარდუქი“-ს (anT mill – ბებე, მოვიდა გუდიანი) გმირის, ასევე უნიკალური მესხიერებით გამორჩეულ ბებე ანთარიას მონათხრობში ჩავანანი სათვალჩინო მასალად და ამ გზით შემოვუნახე კაცობრიობას.

როგორც ჩანს, იგივე დღეში მაგდებს ჩემი ძმობილი ლამაც. თუმცა რა ძმობილი, რის ძმობილი.

– მამის სამაგიერო თმა უნდა მოგაკვეციონო. – ელდასავით დამკრავს ეს ხმა. ვიცი მე, მითოსურ სამეგრელოში გაზრდილმა, რას ნიშნავს „თუმაშ მიკოცოთამა“ (თმის მოკვეცვა). რომანშიც აღმინერია მსგავსი რამ.

შვილის სანაცვლოდ აყვანა გამიგონია და ჩემი თვალითაც მინახავს. ძმის მაგივრობასაც

შევსწრებოვარ. მამის მაგივრობის პატივი არ მქონია დღემდე და გავსაგნდები.

გაილლაჭუნებს მაკრატელი ერთ-ორს, ვერცხლის ქალაქში შეიხვევა ეს ხუჭუჭელა კულული. შემდეგ მაკრატელიცა და დასახელებული თილისმაც პირსახოცში შეიკვრება და ეგრევე მოყურდება „კურტკის“ გულის ჯიბეში...

გური ოტობაია,
მწერალი.

P. S.

შუმერში, შუამდინარეთში, მესოპოტამიასაც რომ ეძახიან, კაცს აფქალად, სათათბიროში არაფრით აირჩევდნენ, თუკი სამოცი წელი არ შეუსრულდებოდა. ჩვენი ლაშა ძლივს ერგასის (50) გამხდარა და თავისი უმნიკვლო, მეომრული ბუნებით უკვე დაუმსახურებია დასახელებული ჯილდო, და დარწმუნებულიცა ვარ, ერთ, სახელმწიფოებრივად ბრძნულად მომართულ თვალსაც არაფრით გამორჩება ეს სამამულე ძალისხმევა ადრე თუ გვიან.

გ. ო.

ლაშა გვასალიას „მასტერკლასები“

...დილიდან იწყება ეს მისტერია. ჩვენთვის – მკითხველებისთვის და მისტვის განმანათლებელ როლმორგებული მწერლისთვის – ეს წმინდა დროდ მოიაზრება.

დღის ამ მონაკვეთში „სუფთა წერის“ რეჟივით ჩამორიგებული პოეზიის ნიმუშებით, ბრძენკაცთა შეგონებებით, საკუთარი, საოცრად გემოვნებიანი მზეჩანული ქმნილებებით, შემოდის ჩვენში, უჩუმრად გვზრდის და... ვიზრდებით, გემოვნებას გვიყალიბებს და ჩვენგან თუ პოეტი ვერ დადგება... მკითხველებად ხომ დავრჩებით. ეს არის ლაშა გვასალიას „მასტერკლასების“ საიდუმლო ფეისსივრცეში.

დიახ, ეს საზრდოა, სულის უნიკალური საზრდო, დღემუდამ რომ სჭირდება ქართულ

სიტყვაზე ამეტყველებულ და ამავე ენაზე გზაგანათებულ მკითხველს.

სამეგრელო მისი ფესვი და ძირია, მისი წყალ-ჭალაა. აქ მიიჩნევენ მწერალ ლაშა გვასალიას ქართული ენის მოამაგედ და „გადანაწილებულ ტერიტორიაზე“... სამეგრელოს „უკანონებენ“!

50 წლის იუბილეს ბევრი მიულოცავს: თანამოკალმეები, ახლობელ-მეგობრები, მისი ნიჭის თაყვანისცემლები.

შეუქებენ კალამს და ელვარე პოეზიას.

თავადაც იტყვის სათქმელს.

ჩვენი ხმა ფეისსივრციდანაა. ჩვენ – ჩვენი ვთქვით!

სვეტლანა კვიკინია,
ჟურნალისტი აფხაზეთიდან

ლაშას!

მე ცოტა პათეტიკურად უნდა ვთქვა, სხვაგვარად არ გამომივა; თუმცა არ ვიცი, როგორ დავინყო და რით დავინყო. ჩემო (და არა მარტო ჩემთვის, მთელი საქართველოსთვის) სასახელო შვილო, ჩემო დიდო ადამიანო, ჩემო ლაშა, შენი გაკეთებული საქმეებით უნდა იამაყო და სასიამოვნოა, რომ შთამომავლობასაც უტოვებ საამაყოდ შენს წმინდად, სუფთად განვლილ გზას, შენს გულწრფელ და დიდ შემოქმედებას, მქუხარე საზოგადოებრივ საქმეებს, ჩვენი კუთხისთვის ეტალონად რომ არის ქცეული. შენთან საუბარი ხომ ცხოვრებისეული გაკვეთილია ყოველი ასაკის ადამიანისთვის. შენი სპონტანურად გაფრქვეული ლექსიკა-ესეები სივრცეში მუსიკად განვრცობილი. შენი უანგარობა კოლეგებთან მიმართებაში საოცარ შთაბეჭდილებას ტოვებს საზოგადოებაზე. არ

ვიცი, ამას გრძნობ თუ არა, მაგრამ შენს ირგვლივ მყოფნი ამას სიამაყით განვიცდით.

შენს ლიტერატურულ ღვანლზე საუბარი ჩემთვის, დილექტანტისთვის ძნელია, კაცისთვის, რომელსაც შეუძლია მხოლოდ ის თქვას, რომ შენ დიდი ქართველი ხარ, დიდი მესიტყვე, ღრმააზროვანი ქარგით. ერთხელ გავბედე და გინოდე მესიტყვეთა მარშალი და ასეცაა. ისიც გითხარი, შენი შემოქმედება ცად რომ არის ასული, აღვლენილი და კოლხური სული და კაცობა შენში საოცრადაა აკუმულირებული და კულტირებული. სად ვიპოვო სიტყვა შესაფერი, რომ შეგამკო ისე, როგორც გეკუთვნის.

იცოცხლე, ჩემო სათაყვანებლო შვილო, ადამიანო და დიდო მოღვაწე.

შენი თაყვანისმცემელი კლიმენტი ბიძია-ბაბუა კიკალიშვილი.

კლიმენტი კიკალიშვილი

ჩვენს ბუდეში დაფრთხილებული!

ლაშა თითქმის სულ ბავშვი იყო, როდესაც იგი ტაშკენტის ოცდახუთში მოვიდა. ასაკის მიუხედავად, მას უკვე ნათლად ჰქონდა ჩამოყალიბებული თავისი მომავალი მიზნები და ინტერესები, რაც კანონიერი ხელისუფლების ერთგულებაში, კანონიერების აღდგენისთვის ბრძოლაში გამოიხატებოდა. პირველი შეხვედრიდანვე ეტყობოდა, რომ წესიერი, პატიოსანი ოჯახის შვილი იყო; მუდამ თავაზიანი და განონასწორებული ხასიათის ჭაბუკი გაბედული და შეურიგებელი იყო ქვეყნის დამაქცევრების, იმ გაავებული ქართველების მიმართ, რომლებიც იმ დროს მთელ საქართველოში დათარეშობდნენ. თვითონაც არ დაჰკლებია ცემა და რეპრესიები, მაგრამ უკანდაუხეველად, ცეცხლოვანი ენთუზიაზმით აგრძელებდა ბრძოლას მანქურთთა წინააღმდეგ. ტაშკენტის ოცდახუთიც ბევრჯერ დაუცავს, იცოდნენ, რომ ჩვენს ბინაში მისი სახით ძალიან უშიშარი ჭაბუკი ყოველდღე დადიოდა და ამ ფაქტორმა ბევრჯერ გადაგვარჩინა დარბევასა და რეპრესიებს.

მთავარი მაინც ლაშას შემოქმედებითი საქმიანობა იყო. იგი თავიდანვე ერთგულად ამოუდგა გვერდით უფროსებს და თავისი მახვილი კალამიც შეუერთა ჩვენს საერთო ბრძოლას. „აღდგომის“ თანამშრომლობიდან დაწყებული, შემდგომში უკვე თვითონ გამოსცემდა და რედაქტორობდა ყურნალ-გაზეთებს – „მაფშალიას“, „მწერლობა – XXI“-სა და სხვებს.

ლაშა გვასალია ჩემი ნამდვილი შვილობი-

ლია; მეც მშობელივით ვუყვარვარ და პატივს მცემს. ამგვარი ურთიერთობა იმან უფრო შეადუღა, რომ იგი ჩემს მეორე შვილობილსა თუ ძმისშვილზე, თეანა ზაქარაიაზე დაქორწინდა და ახლა მათი ოჯახის ბრწყინვალეობა განსაკუთრებით მაბედნიერებს. მას შემდეგ გვასალიებისა და ზაქარაიების ოჯახების წევრად ვთვლი თავს, იმდენ ყურადღებას, სითბოსა და სიყვარულს ავლენენ ისინი ჩემ მიმართ. ლაშას მამა, ბატონი რომანი ტაშკენტის ოცდახუთის ხშირი სტუმარი იყო და გული მწყდება, რომ ეს საოცრად კეთილი, დიდი გულის ადამიანი ცოცხალი არ არის, რომ ვერ მოესწრო დღევანდელ დღეს და ვერც ლაშას შვილების დაზრდა-წარმატებას იხილავს.

დღეს ჩვენი ლაშა 50 წლის გახდა! ეს უკვე სერიოზული ასაკია, ცხოვრების შუა პერიოდი, როდესაც წინილებსაც ითვლიან და თან ახალი სიმალღებებისკენ უჭირავთ თვალი. რა უნდა უსურვო შვილივით საყვარელ ადამიანს იმაზე უკეთესი, რომ დაეპყროს ყველა მწვერვალი, გადაელახოს ყველა ჯებირი, ისე დაეფრთიანებინოს თავისი მზეთუნახავი და ნიჭიერი შვილები, რომ მთელ საქართველოში ქუხდეს მათი სახელი!

გილოცავ, ჩემო ლაშა!

თუ რამ მნიშვნელოვანი დამრჩება ჩემი წუთისოფლიდან, ერთ-ერთი შენი სითბო და სიყვარულია, ამიტომაც მეამაყები და მეიმედები...

ლუარა გამყრელიძე

ირაკლი კალანდია – 75

ცნობილ ქართველ ფილოსოფოსს, კულტურის ფილოსოფიური პრობლემების თვალსაჩინო მკვლევარს, საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტს, ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორს, პროფესორ ირაკლი კალანდიას 75 წელი შეუსრულდა.

ირაკლი ჯოტოს ძე კალანდია დაიბადა 1947 წ. 15 მაისს აფხაზეთში (ოჩამჩირე, კოჩარა). 1965 წელს მედალზე დაამთავრა კოჩარის შოთა რუსთაველის სახ. საშუალო სკოლა. იმავე წელს ჩაირიცხა საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში, ხოლო 1968 წელს ჩაირიცხა და

1973 წელს წარჩინებით დაამთავრა ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოსოფია-ფსიქოლოგიის ფაკულტეტი; 1977 წ. დაამთავრა ამავე ფაკულტეტის ასპირანტურა.

1991-92 წ.წ. იყო საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს წევრი. «პოლიტიკის» მთავარი რედაქტორი.

1992-98 წ.წ იყო თბილისის კრიტიკული მედიცინის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილე;

1998-2006 წ.წ. მუშაობდა თბილისის პოლიტიკური აკადემიის პრორექტორად.

1992-2007 წ.წ. სხვადასხვა დროს იყო თბილისის პოლიტოლოგიისა და ადამიან-თმცოდნეობის ინსტიტუტის სწავლული მდივანი, კათედრის გამგე, პრორექტორი, ხოლო 2005-2007 წლებში – ინსტიტუტის რექტორი და სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე.

არის ახალგაზრდა მეცნიერ-მუშაკთა რესპუბლიკური კონკურსის გამარჯვებული (1977 წ. II პრემია)

2000 წ. აშშ-ს ბიოგრაფიის ინსტიტუტში აღიარა წლის ადამიანად.

სხვადასხვა დროს კითხულობდა ლექციების კურსს (ფილოსოფია, ფსიქოლოგია, პოლიტოლოგია, ესთეტიკა, ლოგიკა) ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ტექნიკურ უნივერსიტეტში, თბილისის სხვა უმაღლეს სასწავლებლებში.

გამოქვეყნებული აქვს 100-ზე მეტი სამეცნიერო ნაშრომი (მათ შორის 7 მონოგრაფია) მეცნიერულ-ტექნიკური რევილუციის, სოციალური პროგრესისა და კულტურის ფილოსოფიურ პრობლემებზე ქართულ, რუსულ და ინგლისურ ენებზე.

2016-22 წლებში იყო საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი და სოციალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე. ამჟამად ამავე უნივერსიტეტის მონვეული პროფესორია. არის მრავალი სამეცნიერო კონფერენციის ორგანიზატორი და მონაწილე.

ი. კალანდია, როგორც პიროვნება, გამოირჩევა თავისი უანგარობით, ადამიანებისადმი სიყვარულით, სამართლიანობით, ახლობლებისა და მეგობრების, განსაკუთრებით უმცროსი კოლეგებისადმი თანადგომითა და ზრუნვით.

საინტერესო პედაგოგი და მეცნიერი ერთობ მომხიბვლელი ხდება მეგობრებისა და ახლობლების, მისი საყვარელი კოლეგების წრეში, ქართულ სუფრასთან, ვინც ერთხელ მაინც ყოფილა მასთან ერთად ასეთ შეხვედრაზე, არასოდეს დაავიწყდება ირაკლი კალანდიას შთამბეჭდავი თამადობა, მჭევრმეტყველება და სტუმართმოყვარეობა.

ირაკლი კალანდია თავისი ყოველდღიური ცხოვრებით, შემოქმედებითი საქმიანობით, სამშობლოს ერთგულებითა და სიყვარულით, ფილოსოფიისადმი დამოკიდებულებით ადასტურებს, რომ იგი ღირსეული ადამიანია, რომელიც პატივისცემასა და დაფასებას იმსახურებს.

ირაკლი კალანდია უბადლო მეოჯახე და მზრუნველი ადამიანია. ჰყავს მეუღლე, სამი შვილი და 6 შვილიშვილი. 75 წლის ასაკში იგი კვლავაც მხნედ და იმედიანად გამოიყურება.

ტაშკენტის 25-ის მთელი შემადგენლობა გულითადად ულოცავს ბატონ ირაკლის საიუბილეო თარიღს და ჯანმრთელობას, დიდი ხნის სიცოცხლესა და წარმატებებს უსურვებს.

იზაკლი გოცირიძე – 100

საქართველოში ეროვნული მოძრაობის აღორძინებიდანვე, გასული საუკუნის 80-იანი წლებიდან, ქართველი ხალხის სამსახურში ერთგულად ჩადგა ეროვნული ჟურნალისტიკა, რომელიც პრინციპულად დაუპირისპირდა კომუნისტური რეჟიმის ხელით გამოზრდილ და გამონვრთნილ, მედროვე და კონფორმისტულ იდეოლოგიურ მანქანას. ამ მანქანამ, ნამდვილმა მონსტრმა, თავისი შავი საქმე გააკეთა ეროვნული მოძრაობისა და ეროვნული ხელისუფლების დისკრედიტაციის, მოვლენათა გაყალბებისა და კომუნისტურ-პუტჩისტური, ანტიეროვნული და ანტისახელმწიფოებრივი იდეოლოგიის პროპაგანდის მხრივ. უმძიმესი იყო ამ მონსტრის დახვეწილი ხერხებისთვის წინააღმდეგობის განევა, საბჭოთა კულუარებში დამუშავებულ-აპრობირებული სიცრუეების

მხილება, მით უმეტეს, რომ ანტიეროვნული და ბევრად მრავალრიცხოვან ვაი-ჟურნალისტთა კორპუსს ზურგს უმაგრებდნენ ძალაუფლების მქონე სტრუქტურები, ფინანსურ-ოლიგარქიული კლანები, რომლებიც დღესაც კი არა მარტო ამგვარ ჟურნალისტებს, არამედ სახელმწიფოს მთელ იდეოლოგიურ სფეროს აფინანსებენ და აკონტროლებენ.

ამიტომ, როდესაც ვახსენებთ ეროვნულ ჟურნალისტიკას, ვგულისხმობთ თითო-ორთა გამოცემების და იმ თითზე ჩამოსათვლელ ყეშმარიტ მამულიშვილებს, სიმართლის მსახურ ნამდვილ რაინდებს, რომლებმაც არ უღალატეს მართალ სიტყვას და, ხუნტის რეაქციის პირობებში გაუძლეს სასტიკ რეპრესიებს, ციხეს, ტყვეებს, დევნას, დარბევას, აკრძალვებს, ათას სხვა უბედურებას, მაგრამ მაინც ვერ ჩააჩუმეს,

ხმა ვერ ჩააგდებინეს.

ასეთ იშვიათ მამულიშვილთაგან ერთ-ერთი გამორჩეული იყო ირაკლი გოცირიძე, რომლის დაბადებიდან 100 წელი 2023 წლის 27 იანვარს შესრულდა.

ირაკლი გოცირიძე დიდი ქართველი კლასიკოსის დავით კლდიაშვილის პირველი შვილიშვილი იყო და ბაბუასგან დაჰყვა პრინციპულობა და სიმამაცე. ჩვენი ეროვნული ჟურნალისტიკის ისტორიაში მისი სახელი სამუდამოდ დამკვიდრდა იმით, რომ ჯერ ერთი, არნახული რეზონანსი გამოიწვია მის მიერ ჩატარებულმა ჟურნალისტურმა გამოძიებამ 1989 წლის 9 აპრილის დანაშაულებრივი ხოცვა-ჟლეტის გარემოებებთან დაკავშირებით, მეორეც, გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისიდან ახალი საუკუნის გარიჟრაჟამდე, ირაკლი გოცირიძე გამოსცემდა და რედაქტორობდა ყოველკვირეულ გაზეთ „იბერია სპექტრს“, რომელიც გაზეთ „აღდგომასთან“ და კიდევ რამდენიმე გაზეთთან ერთად თამამად გამოხატავდა მოსახლეობის აზრს და უშიშრად ამბობდა ხალხის სათქმელს.

1989 წლის 9 აპრილთან დაკავშირებით ირაკლი გოცირიძის მიერ წამოწყებული და ბოლომდე მიყვანილი კერძო ჟურნალისტური გამოძიება დროისა და მასშტაბის გათვალისწინებით უნიკალური და უპრეცედენტო იყო. ამ საქმეს განსაკუთრებული მოქალაქეობრივი გამბედაობა სჭირდებოდა, რადგანაც ღიად უნდა დაჰპირისპირებოდა საბჭოთა იმპერიის დანაშაულებრივ მანქანას; გამოძიების მიზანი იო 9 აპრილის ხოცვა-ჟლეტის არა მარტო შემსრულებელთა, არამედ აგრეთვე ბრძანების გამცემთა, დარბევის ინიციატორთა გამოვლენა და მხილება.

ჟურნალისტური გამოძიების მოთხოვნით ირაკლი გოცირიძემ, რომელიც იმ დროს კინოსტუდია „ქართული ფილმის“ მულტიპლიკაციის განყოფილების რედაქტორად მუშაობდა, 1989 წლის 12 აპრილს განუცხადა კრემლიდან გამოგზავნილ ემისრებს, შევარდნაძესა და რაზუმოვსკის ქართული ინტელიგენციის წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე. კრემლის გა-

მოგზავნილები დაჟინებით აცხადებდნენ, რომ გადაწყვეტილება დემონსტრაციის დაშლაზე საქართველოს ხელისუფლებამ მიიღო და, ამდენად, ქართველებს თითი მოსკოვისკენ არ უნდა გაეშვირათ. ამგვარი განცხადება თავიდანვე უქმნიდა სერიოზულ ბარიერს ირაკლი გოცირიძეს, მაგრამ ჟურნალისტმა კარგად იცოდა, რომ ძირმორყეულ კომუნისტურ ხელმძღვანელობას უკვე აღარ შეეძლო ამკარად წინ აღსდგომოდა სიმართლის ძიების პროცესს. უკვე მეორე დღესვე ირაკლი გოცირიძე მიიღო ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის ჯარების სარდალმა ი. როდიონოვმა, რომელიც თბილისში კომენდანტის საათის შემოღების მომენტიდან ქალაქის სამხედრო კომენდანტიც იყო. ჟურნალისტს ძირითადად აინტერესებდა 9 აპრილის ტრაგედიის სამართლებრივი მხარე, ის პოლიტიკური გადაწყვეტილება, რომლის მიზეზით მოხდა ეს უბედურება. ამ პირველი შეხვედრის შედეგი ის იყო, რომ ნათელი მოეფინა ორ ფაქტს: დემონსტრაციის აღსაკვეთად შეიარაღებული ძალის გამოყენების ნებართვა გასცა იმპერიის უმაღლესმა მმართველმა ინსტანციამ – პოლიტიბიურომ, დარბევის ოპერაციის ხელმძღვანელად კი როდიონოვი უშუალოდ თავდაცვის მინისტრმა იაზოვმა დანიშნა. როდიონოვმა შემდეგში უკან წაიღო თავისი სიტყვები, მაგრამ ირაკლი გოცირიძეს საუბრის აუდიოჩანაწერი ხელთ ჰქონდა.

შემდეგმა შეხვედრამ, ახლა უკვე პატიაშვილთან, ჟურნალისტი დაარწმუნა, რომ დემონსტრაციის დარბევა მოსკოვში იყო დაგეგმილი და გამოძიების პროცესმაც მოსკოვში გადაინაცვლა. მოსკოვში იგი შეხვდა ცეკას მდივანს ჩებრიკოვს, თავდაცვის მინისტრს იაზოვს. ირაკლი გოცირიძის მიერ მოძიებული მასალები შემდგომში რესპუბლიკური და საკავშირო ოფიციალური საგამოძიებო კომისიების დასკვნებში აისახა; გარდა ამისა ჟურნალისტი ახალ-ახალ მოკვლეულ ფაქტებს სისტემატურად აქვეყნებდა პრესაში.

ირაკლი გოცირიძის ჟურნალისტურ გამოძიებას დიდი გამოხმაურება მოჰყვა იმპერიის საზღვრებს გარეთაც. იმ დროს, საბჭოთა სი-

ნამდვილეში, მსგავსი ჟურნალისტური ქმედების მომსწრე არავინ არ იყო და ამიტომაც იქნა იგი აღიარებული უპრეცედენტოდ და უნიკალურად.

ჟურნალისტური გამოძიების ყველა მასალას, მანამდე სხვადასხვა გაზეთში დაბეჭდილს თუ დაუბეჭდავს, ირაკლი გოცირიძემ თავის ორ ნიგნში მოუყარა თავი. პირველი მათგანი, „სიმართლის კვალდაკვალ“, 1990 წელს ქართულ ენაზე გამოიცა თბილისში; მისი წინასიტყვაობის ავტორი, ცნობილი სამართალმცოდნე ლ. ალექსიძე აღნიშნავს, რომ ი. გოცირიძემ კეთილშობილური წვლილი შეიტანა არა მარტო 9 აპრილის ტრაგედიასთან დაკავშირებული საკითხების გარკვევაში, არამედ პირველმა მიაპყრობინა საზოგადოებას ყურადღება იმაზე, თუ სად უნდა ვეძებოთ მართლსაწინააღმდეგო ქმედებების ჯაჭვის თავი...

1991 წელს რუსულ ენაზე გამოიცა ირაკლი გოცირიძის მეორე ნიგნი „მე ჩავიხედე ხელისუფლების სეიფებში“. ეს ნიგნი მოსკოვში უნდა გამოცემულიყო, მაგრამ კრემლის ბოზოლების ზეგავლენით მის ბეჭდვაზე უარი თქვეს. თვით ავტორისთვისაც უცნობი იყო, თუ როგორ მოახერხეს პატრიოტმა ადამიანებმა ხელნაწერის მოსკოვის გამომცემლობიდან გამოტანა და რიგაში დაბეჭდვა, აღნიშნული ნიგნიც ფრიად საყურადღებო წინასიტყვაობით იწყება, რომლის ავტორი გახლავთ ცნობილი რუსი მწერალი ალ. გელმანი; მისი სათაურია – „როგორ შევიდა ირაკლი გოცირიძე ისტორიაში“. მასში ასეთ სიტყვებს ვკითხულობთ: „ქართველ ხალხს აღარ სურს იყოს მოსკოვის სამეურვეო ტერიტორიის მოსახლეობა, საქართველოს სურს თავად წყვეტდეს და განაგებდეს თავის სვე-ბედს“...

ასევე განსაკუთრებულია ირაკლი გოცირიძის მოღვაწეობა, როგორც გაზეთ „იბერია-სპექტრის“ დამაარსებლისა და რედაქტორისა. ნიშანდობლივია, რომ ამ გაზეთის პირველი ნომერი საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტის მიღების წინააღმდეგ – 1991 წლის 8 აპრილს გამოვიდა და 9 აპრილის მოვლენების 2 წლისთავს მიეძ-

ღვნა. კანონიერი ხელისუფლების პუტჩის გზით დამხობის შემდეგ ეს გაზეთი საქართველოს იარაღით დათრგუნული, უფლებანართმეული მოსახლეობის ერთგული თანამდგომი გახდა და მთელი 90-იანი წლების განმავლობაში პირუთვნელად ამხელდა სისხლიანი გადატრიალებით მოსულ ხელისუფლებას. როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, „იბერია-სპექტრი“ „აღდგომასთან“ და სხვა თითზე ჩამოსათვლელ გაზეთებთან ერთად უშიშრად ახმოვანებდა სამართლიანობის აღდგენისათვის მეტრძოლი ქართველი ხალხის გულისხმას, უამრავი რეპრესიის, დაპატიმრებების, ფიზიკური წამების, რედაქციის დარბევის, გაზეთის გამოცემის აკრძალვების, საცხოვრებელი ბინის ტყვეებით დაცხრილვის მიუხედავად, მამაც ჟურნალისტს, მოუსყიდველ მამულიშვილს, ირაკლი გოცირიძეს ბოლომდე არ დაუყრია ფარ-ხმალი.

მან სამშობლოსთვის გაიღო ყველაფერი და ამ გაღებულ მსხვერპლთაგან პირველ რიგში უნდა დავასახელოთ ირაკლი გოცირიძის ორი ვაჟიშვილის ტრაგიკული აღსასრული. ძალადობით მოსული ხელისუფლების მიმართ ჟურნალისტის შეურიგებელ დამოკიდებულებას პირდაპირ უკავშირდება ერთ-ერთი მათგანის, მხატვარ გოგი გოცირიძის მკვლელობა 1992 წლის 28 თებერვალს. გოგი გოცირიძე მაშინ, მავთულით გაკოჭილი, ხეზე ჩამომხრჩვალ იპოვეს; ასე გაუსწორდნენ მას იმის გამო, რომ იგი პუტჩის დროს ე.წ. „ბუნკერში“ კანონიერი ხელისუფლების მომხრეთა პორტრეტებს ხატავდა. რამდენიმე წლის შემდეგ ი.გოცირიძის მეორე ვაჟი, კინორეჟისორი და სცენარისტი თამაზ გოცირიძე, მოსკოვში კავკასიელი ეროვნების ადამიანების მიმართ გაჩაღებულ ძალადობას შეეწირა.

ტრაგიკული განსაცდელების ჩაუხედავად, ირაკლი გოცირიძემ თავისი გაზეთი შევარდნაძის უკანონო ხელისუფლების მამხილებელ მძლავრ რუპორად აქცია, რომელსაც დასავლეთის დემოკრატიულ ქვეყნებშიც უსმენდნენ. „იბერია-სპექტრის“ ფურცლებზე ნამდვილად საყოველთაო რეფერენდუმი მოეწყო შევარ-

დნადის გადადგომის მოთხოვნით. ეს იყო არ-
ნახულად მასობრივი გამოხმაურება თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის 103 მეცნიერისა
და თანამშრომლის წერილისა, რომელიც გაზე-
თის 1993 წლის 27 აპრილს გამოქვეყნდა. არა
მარტო საქართველოში, დასავლეთშიც ფართო
რეზონანსი პოვა 1999 წლის 5 მაისს გამოქვეყ-
ნებულმა ი.გოცირიძის წერილმა იმის შესახებ,
თუ რატომ იყო აუცილებელი ქვეყნის მამინდე-
ლი მმართველის მიმართ სისხლის სამართლის
საქმის აღძვრა... ერთი სიტყვით, ირაკლი გოცი-
რიძის მთელი ჟურნალისტური საქმიანობა იყო
წარმატებული გაგრძელება მშობლიური ერის
ღირსების დაცვისათვის თავდადებისა, რომე-
ლიც მან 9 აპრილის მოვლენების გამოძიების
დროს გამოიჩინა.

ირაკლი გოცირიძე 2004 წლის 3 მარტს,

მძიმე და სწრაფად განვითარებული ავადმყო-
ფობის შემდეგ, 81 წლის ასაკში გარდაიცვალა.

სამწუხაროდ, ჩვენმა საზოგადოებამ დღემ-
დე ვერ მოიცალა ამ მამაცი და პირუთვნელი
ჟურნალისტის, კოლორიტული და ფრიად გა-
ნათლებული პიროვნების ღვაწლისა და დამ-
სახურების სათანადოდ დასაფასებლად; ეს
მოხდება მაშინ, როდესაც ქართველთა გული
და გონება საბოლოოდ განინმინდება საბჭოური
და პუტჩისტური ჭუჭყისაგან, როდესაც ნამდვი-
ლად დემოკრატიული, ეროვნული სახელმწიფო
გვექნება და ქართულ ჟურნალისტიკას ოქროს
ასოებით სამუდამოდ შერჩება სიმართლის, მარ-
თალი კალმისა და მამულის უანგარო მცველის
– ირაკლი გოცირიძის სახელი და სამაგალითო
ღვაწლი.

*ჟურნალ „მიჯნის“ სახელით
ჯემალ შონია*

ნანა ჭურღულია

რუს...

შემოიხვიე თავშალი ნისლის,
გაცდი ნაპირებს დაფარულს სელით,
აღბათ, არ გეყო ამქვეყნად ძილი,
ალარ გვეძახი:

- დროებით!
- გელით!

ისე საოცრად, როგორც შენ იცი,
ილიმის სხივი ზეცის კიდეზე.
აღბათ, გემძიმა ამდენი დარდი,
ბავშვივით ჯდომა სახლის კიბეზე.
შენს თლილ თითებზე ცურავს ჰაერი,
როგორ დალლილხარ ამ ქაოსებად...
აღბათ, არ გეყო საოცრებები,
ან ეს სამყარო არ გაოცებდა...
შემოიხვიე ნისლის თავშალი...

სხვანაირი ვარ!

სხვანაირად ვხედავ მზერებსაც
და სხვანაირად მეჩვენება სიტყვა ართქმული.
სულ სხვანაირებს ვაციმციმებ ჩემსას მზეებსაც,
სხვანაირად მაქვს ოცნებები ცაში ჩათქმული.

...

უცნაური ვარ!

უცნაურად ვწერ და გიყურებ,
როდესაც რაღაც უცნაურად მიფეთქავს გული.
უცნაურია, რომ არ მყოფნის თავდავიწყება
და მეფანტება უცნაურად რაც მაქვს დათქმული.

...

სხვანაირი ვარ!

არ შემეძლო სხვაგვარად აღბათ.
ყველა სიტყვასაც უცნაურად ბოლომდე ვუვლი.
საოცარია, რომ არ მყოფნის თავდავიწყება
და ოცნებები სხვანაირად ცაში ჩათქმული.

ცისარტყელაზე აუცდათ ფეხი ჩემს მოგონებებს.
გადატყავებულ მუხლისთავეებს მიუგავთ ფიქრი,
ასიათასჯერ გახსენებულ და დავინწყებულ
ნაბიჯებს ვითვლი...

გავცდი ღრუბლებს და ჩავცდი მწვერვალებს,
ფრთის მოსაქნევად სუნთქვა არ მყოფნის.
ცისარტყელაზე ფეხაცდენილ სურვილებს ვუცდი,
გადარჩენილი მხოლოდ ანმყოთი...

მე გავიხადე კანი
და შენს გამოწვდილ ხელებს,
შემოვაფარე ტანი,
სული, რომელიც ეძებს...
მე მოვიშორე თმები
და დაგაფინე მხრებზე,
დაგიცავს შორ და მრუდე,
ეკალ-ბარდიან გზებზე.
მე შევიკავე სუნთქვა
და მოგეშველე თვალით,
რაც კი აქამდე უთქვამთ,
რასაც გეტყვიან ხვალის

მერე და მერე ნახავ,
რომ მჭირდებოდი მეტად,
რომ მჭირდებოდი მუდამ,
რომ არ მინდოდა „ნეტა“...

მე გავიხადე კანი
და შენს გამოწვდილ ხელებს
შემოვაფარე ტანი,
სულიც, რომელიც გეძებს...

თაროზე წიგნებთან და ნახატებთან
შემოვდე დაღლილი და მტვრიანი
კანგადაქერცილი სევდები...

მითხრეს – გაიღიმე ხანდახან,
არსებობს დღეები მზიანი,
მეც უსაყვედუროდ ვნებდები.

მხრები მიუშვირე იმედებს,
ფაქიზებს საპნის ბუმბუკით.
ვცდილობ არ გამექცნენ ძალიან.

ბედი რა საოცრად მიმეტებს,
მასწავლის სიარულს ურჩევით.
თითქოს საამისოდ მცალია.

თაროზე წიგნებთან და ნახატებთან
შემოვდე დაღლილი და მტვრიანი
კანგადაქერცილი სევდები.

როცა უსაშველოდ აღარ ხარ,
არასდროს არ არის გვიანი
და უსაყვედუროდ ვნებდები...

მეტროში

იდგა ძალიან გამხდარი ქალი,
ძველი ფეხსაცმლით,
ლაქით შარვალზე,
ფართო ქურთუკით,
ღეჭავდა რეზინს,
ფიქრობდა ბედზე, მტარვალზე.
იდგა და იყო პრობლემა ქვეყნის,
კაცის ქუდით და მამრის ხელებით,
შემფოთებული საოცრად ხვედრით,
როგორც დიდი და უცხო ქვეყნები.
იდგა ძალიან გამხდარი ქალი,
უშნო ტანსაცმლით, უშნო ხელებით
და დალაქული უჩანდა თვალი,
ამოქოლილი ბედის ყვედრებით...

როგორ აუტანლად წვიმდა წუხელ...
არსად არ ისმოდა წუხილი ქარის...
სხივებით მოსასვლელად კარებს ვუღებ
მას, ვინც მომსვლელი არ არის.
როგორ აუტანლად მივდივარ საკუთარ
თავიდან, მხრებიდან და მერე სარჩევად
გიტოვებ საფიქრალს, გიტოვებ საფიქრალს,
რალატომ არ რჩება?!
რალატომ არ რჩება?!
ასე აუტანლად წვიმდა წუხელ,
ველოდი მოსასვლელად ძალიან შორიდან.
საკუთარ ფიქრს და გულს კარებს ვუღებ,
მოვიდა! მოვიდა! მოვიდა!

ჩემს ტირილს გილოცავ,
შენ რომ შეგიძლია,
ჩემს აღმოდებულ სინდისს,
გადათელილია.
ჩემს სიამაყეს გილოცავ,
დამხობილს, თავში ქვაჩარტყმულს,
ხელებს უძრაობა მითიშავს,
თავმოყვარეობა გალახულს.
სიმებდანყვეტილ გიტარას,
წელში გადამტვრეულ კალამს,
ამ გულმა წელანაც გინატრა,
ურცხვად გიფრიალებს ალამს!
როცა უმიზეზოდ დაგითოვს,
ბილიკიც მრავალგზის გადათელილია...
იტირე ჩემს მაგივრად, გეხვეწები...
მე არ შემიძლია!

ჩემს ვინრო მხრებზე
გამოტილა მთელი სამყარო.
ჩემს ხელისგულზე არ ეტევა
ფანტელი თოვლის.
გადასარჩენად სხივები რომ
ცაში ავყარო,
ვინ მოთვლის?!
ჩემი შავ-თეთრი ფერებიდან
წვეთავს ანამყოლ
მზერა და სისხლში გაჩერდება
თეთრი ბურთები.
ვგავდი პატარძალს,
ცისქვეშეთში ძალით განაყოფს.
მიმაქანებდნენ ელვასავით
ღმერთის ურჩები.
ჩემს სიახლოვეს გამოტილა
სხვისი სამყარო,
სხვისი ცხოვრებით გაჟღენთილა
სხვისი არული.
გადასარჩენად...
სხივები რომ ცაში ავყარო?!
დავრჩე ცასა და მიწას შორის
კვლავ მოარული...

* * *

ცარიელ სურვილებად გაშლილი,
ვნების უსასრულო ნამცეცებით
ქრიან ჩემს გარშემო დაშლილი
ფუნჯის და ფერების საცეცები...
და იხატება ვარვარა მზე,
ცხოვრების ჩვეული ირიბები.
ამბავი, თუ როგორ გაგაბრაზე
და ჩემთან აღარ ირითმები.
როგორ შევაქციე ყველა ვნებას
ზურგი და დავდექი ქარიანი...
და მერე როგორ მენანება
ყველა დღე ავდარ-დარიანი.
ცარიელ სურვილებად დაშლილი,
ვნების უსასრულო ნამცეცებით
ყრია ჩემს გარშემო გაშლილი
ფუნჯი და ცხოვრების საცეცები...

ჩემს სისხლს, ურცხვენელს, ვერ ნაბილწავს მსურველი ავის,
მოსული შორით, მოსული ომით ან თუნდაც ზავით.
აიზვირთება, გაბვერდება, ვითარცა ზვავი
და გადაყლაპავს უსუსურებს, ძლიერთ ღვავით.
ჩემს სისხლს, ურცხვენელს, საუკუნოდ უდგას ფესვები.
მხრებში გაშლილა ჩემი ჯიში და ჩემი გენი,
არ მოაკლდება სიზვიადე, მოკვდავთა ენით.
ან თუ როგორმე ვინმეს გულზე ეკლად ვესვებით!
ჩემს სისხლს, ქუჯიდან აქამომდე, სათქმელი უთქვამს.
სისხლი მტარვალთა, სხვაზე მეტი, ხშირადაც უსვამს.
ტახტზე მეფენი საკუთარი ხელით დაუსვამს,
ჩემს სისხლს, ქუჯიდან აქამომდე, სათქმელი უთქვამს!
ვამთავრებ სიტყვით! სხვანაირად რომ არც ეგების,
სამარადჟამოდ, საუკუნოდ – მე ვარ მეგრელი!

ეკატერინე სოჭოლავა

მადლობა

ყველა გენიდან, ყველა სიტყვიდან,
ყველა ფიქრიდან, ყველა ნუთიდან,
ყველა ცრემლიდან, ყველა დარდიდან,
ყველა ნვეთიდან, ყველა კვირტიდან,
ყველა ქვეყნიდან, ყველა ერიდან,
ყველა გზებიდან, ყველა ხედვიდან,
ყველა მნათიდან, ყველა ჟამიდან,
ყველა დილიდან, ყველა ღამიდან,
ყველა სარკმლიდან, ყველა კარიდან,
ყველა ქალიდან, ყველა კაციდან,
ყველა სანთლიდან, ყველა ლოცვიდან,
ყველა ღმერთიდან, ერთადერთიდან,
სიყვარულისთვის ვამბობ მადლობას.

* * *

ჩემში ახლა კოსმოსია, უნონობა, ვვარდები.
თუმცა ვიცი ამ სივრცეში მე ველარ დავვარდები.

მეშინია, ვხედავ, ზეცა არასოდეს მთავრდება,
როცა ფრენით დავიღლები, მე რა დამემართება?

მე არ ვიცი, როგორია ყოფის უსასრულობა.
როგორია სიყვარულში, გრძნობის უსახურობა.

სულ რომ რაღაც გიხაროდეს, არ ყოფილა ადვილი.
გულში უნდა გქონდეს თურმე ყველასათვის ადვილი.

ახლა ვხვდები, ჩემი სული რატომ არის თავნება.
იმან იცის, რომ სიცოცხლე არასოდეს მთავრდება.

კი არ მებრძვის, ენატრება ხელთუქმნელი სამყარო.
ვხვდები, რატომ მეუბნება, შემქმნელს აღარ ჰგავხარო.

ამიტომაც მინდა ახლა გავიხადო სხეული.
იქნებ არ ვარ, იქნებ არ ვარ ფრენას გადაჩვეული.

ანწყობა ფიქრი

რა შემოდის ამ წუთას?
მხოლოდ ანწყობა ფიქრი.

რა შემოდის ამ ფიქრით?
ის, რომ დავძლიო შიში.

შიში როგორღა დავძლიო,
ჩემი სისუსტე იცის.

სისუსტე ვინც აღიარა,
ცოდნით გატეხა ფიცი.

ფიცი რა გასატეხია,
თუ ვალი არ გაქვს სხვისი?

ან ვალი რად უნდა გქონდეს,
თუ ხარ მიღების ღირსი.

მიღება რატომ გჭირდება,
არ გაგიცია სხვისთვის?

სხვა ვინღა არის ამქვეყნად?
ყველა შვილია მისთვის.

უფალი თუ წამს, ძვირფასო!
მისი გიგრძენია შიში.

მისი შიში კი სიყვარულს,
ატარებს როგორც გვირგვინს.

რა შემოდის ამ წუთას?
მხოლოდ ანწყობა ფიქრი.

* * *

ჯერ არის ორი ძალის შეხება,
მერე კი მათი შერწყმით, შევსება.

ამ შევსებით კი ჩნდება სიცოცხლე
და გეუბნება, რწმენით იცოცხლე.

მერე კი არის შავი და თეთრი,
დღეს ღამე მისდევს და მკრთალს კი მკვეთრი.

ამით შენ იწყებ მიზნის არჩევას,
ცუდისგან კარგის სწავლობ გარჩევას.

მერე კი არის ტკბილი და მწარე,
რომ ყველა სურვილს აქვს ორი მხარე,

მაგას კი მოსდევს მტყუან-მართალი,
უსამართლობა და სამართალი,

მერე იწყება სიტყვა-პასუხი
ხდები მდუმარე, ხან სიტყვაუხვი.

მერე მიწაზე ველარ ჩერდება
და ლოცვით ზეცას მიაჩერდება.

მერე კი იტყვი უცებ, დამთავრდა.
შესჩვილებ უფალს, რატომ დაგკარგა

და მხოლოდ მაშინ გაიგებ მის ხმას.

„ახლა ჩემია, ნახეთ როგორ მგავს“!

ბთხოვ, არ დამალო!

ჩამოიხედე, დამანვიმდა ცრემლად თვალებზე,
მე არც მანამდე ვერთობოდი წვიმის წვეთებით.
შემოიხედე, გული გააქვთ, ცვლიან ვალებზე
და ნანილ-ნანილ ვიფერფლები დარდთან შეხებით.

ზოგჯერ ერთ ცრემლში იწრეტება სული სამხილად,
უფრო მეტყველი ხდება, ვიდრე ზღვა, ოკეანე...
გრძნობის ადგილი რატომ მტკივა ასე საშინლად,
შენ დამანახე, სულთა მხსნელი მე ვერ ვიპოვე.

მესტუმრე ერთხელ, სასთუმალთან დარდს ჩაენაცვლე,
ტკივილუხლები დამანახე ჩემი სამყარო.

თვალი მადევნე და მიხვდები, რომ, დავიმარცვლე,
ქარმა გამფანტოს სიყვარულში, გთხოვ არ დამალო!

ქალს

ულამაზესი სურვილების ხარ თაიგული.
ფიქრში ჩანწული სინატიფე, – უიარალო.
სულისკენ ლტოლვით შემოსილი გაქვს სუფთა გული.
ქალო მორჩილო. უფლის ნების რწმენით ამაყო.

სიცოცხლის კარი, შენი, სიმწრის ოფლით იღება.
ტკბილი ნანინა სიყვარულის არის მდინარე,
ზეციდან შენი ბაგის გავლით სითბოდ იღვრება.
შიშისგან იცავს ფხიზელსა თუ ღამე მძინარეს.

დგახარ სიმშვიდის და სიცოცხლის სადარაჯოზე.
ასჯერ გაზომავ და მერეც კი ლოცვით გადაჭრი
და ის ოცნება, რომ შვილები წინაპარს სჯობდეს,
ყველა ნაბიჯზე გეუბნება: მიზნით გამაგრდი.

ულამაზესი სურვილების ხარ თაიგული.
ფიქრში ჩანწული სინატიფე, –უიარალო.
სულისკენ ლტოლვით შემოსილი გაქვს სუფთა გული.
ქალო მორჩილო. უფლის ნების რწმენით ამაყო.

არის ის სამყარო სადაც, აღარ დამჭირდება სიტყვა.
მაშინ შემოგხედავ მხოლოდ, როცა მომინდება გითხრა.
მე შენ გულისცემით გიცნობ და მე სუნთქვა შენით მიყვარს.
არის ის სამყარო სადაც, ვინ ხარ, აღარავინ გკითხავს.

* * *

განვმეორდებით

ამ ლაბირინთში დარჩენა არ მსურს,
მხოლოდ ზეცა ჩანს სუფთა, გახსნილად.
მე არც კედლები, არც გზები არ მძულს,
თითქმის ვიქეცი იმათ ნაწილად

და არც ის მხიბლავს, რაა ბოლოში,
ეს ადრე ჭკუას სურდა დასტურად,
რომ შეუძლია მოუგოს ლოდინს,
სანამდის რწმენა გეწვევა სტუმრად.

მე ყველა ხლართის ვიგრძენი ძალა,
ზოგს მე მოვუგე, ზოგმა დამძლია
და ზოგჯერ ერთი ნაბიჯის გავლამ
სიკვდილ-სიცოცხლის გემო მანვინია.

ეს ლაბირინთი უკვე დავძლიე,
განა გონებით გადაუფრინე...
შიშის კედლები ფრთებით გავწიე
და მინა ზეცად გადავაქციე.

გინდა ტკივილში დამაბრუნო? აღარ გამოვა
ეს სალამო არ შეხვედრის ბოლო სალამოა.
ტოტიდან ტოტზე გადაფრინდა,
ხომ გახსოვს ჩიტი?

ახლა იმ ტოტზე თავს იწონებს ხასხასა კვირტი
მე შენს არნახვას, არშეხებას სიყვარულს ვანდობ,
ჩემს ოცნებაში რომ იყავი ამისთვის გმადლობ.
...ფერგადასული მერე ზამთარს დაველოდებით.
ფოთოლი კვირტში, მე კი შენში განვმეორდებით.

* * *

ადამიანი ოცნებობს ფრთებზე.
ფიქრებით ჩუმად ნავარდობს ცაში.
რადგანაც ფრთები გაცვალა მხრებზე,
რომ გონებისთვის დაეკრა ტაში.

გაგად ქცეული

ახლა, ამ წუთას, ამ ფიქრისთვის და ამ ლოცვისთვის
განვლილი წლები ყველა ნაბიჯს წინ მიუძღოდა.
რა და რამდენი ტკივილია, ამას ვინ მოთვლის,
თუ რამდენ რამეს მოუთმენლად გული ელოდა.

ახლა, ამ წუთას შეგვიძლია მხილება ფიქრის
და ოცნებებში გაბნეული მრწამსის ცხადყოფა.
რაც არ გახდება სამლოცველო დღეს სიყვარულის,
სიძულვილით და გამეტებით ხვალ გაიყოფა.

ახლა, ამ წუთას აღიმართოს თეთრი ალამი,
ღმერთმა ინებოს რწმენისა და საქმის თანხვედრა.
სისხლმა აკურთოს მშვიდობისთვის მხოლოდ კალამი,
აქ და ამ წუთას შედგეს ჩვენი ღმერთთან შეხვედრა.

თუკი სიმართლით შევძლებთ მისი სახის დანახვას,
მამად ქცეული, დაანებებს კვლავ თავს მეფობას
და თუ გაუძლებს მის სამართალს ჩვენი განზრახვა,
აქვე შევიძენთ უძლეველ და ერთგულ მეგობარს.

ახლა, ამ წუთას, ამ ფიქრისთვის და ამ ლოცვისთვის...

აღსარება

* * *

პასუხები ჩემში ეძებს შეკითხვებს.
გონებასთან გრძნობა ისევ თამაშობს.
უძლურობა შიშს უგზავნის შეგირდებს,
ცოცხალი ვარ და სიკვდილი არ მანყობს.
მეცოტავა არსებობის შეგრძნება,
უსასრულოდ ყოფნა არის მიზანი,
მაგრამ სივრცის სიყვარულით შევსებას
ვერ ვახერხებ, რადგან ვერ შევიცანი.
ჩემი სული სხეულიდან გასვლას მთხოვს,
ყოფიერი სურვილებით დაღლილი.
მე ვინა ვარ, მის გარეშე არ მახსოვს.
აღარ მახსოვს უფლის ხელში განცდილი.
თუ სიცოცხლე ჰქვია დროში ხეტიალს,
უკვდავება სულის მაშინ მითია.
თვალეებს ზეცის მონატრებით სევდიანს
ვერ ვუყურებ, ჩემთვის მძიმე ტვირთია.
უსასრულო ალბათ ჩემში გზას იკვლევს.
მიბრაზდება, რომ მაშინებს სიკვდილი.
დავძლევ ამ გზას, იცის, გული გამიძლევს.
რწმენით დავძლევ, ცოდვით ღონემიხდილი.
შეკითხვები ჩემში ეძებს პასუხებს,
ალბათობის თეორია მცდარია.
მე უფალთან განშორება მანუხებს.
მე მანუხებს, რომ კვლავ მხედავს დარდიანს.

“მეგრელი ქალი ფიცხია.
თავს გაუფრთხილდი, ბიძია.“
(ავტორი უცნობია)

ფიცხია, მაგრამ კეთილი.
თბილი კერისთვის შექმნილი.
სახე გაშლილი სტუმრისთვის.
მალამო მწუხრი გულისთვის.
ჭირის და ლხინის ზიარი.
მოყვრისთვის პირმოცინარი.
თუ აქვს მიზეზი, ფიცხია
ენამახვილი, მკვირცხლია.
მოსიყვარულე, ერთგული.
ტკბილი ხმით ბევრჯერ ქებული.
სისხლში გამჯდარი დედობით,
მიმტევებელი, შემნდობი.
ნუ გააბრაზებ მეგრელ ქალს
და ნუ დაიდებ უფლის ვალს.

ჩარლზ ბუკოვსკი (აშშ)*(თარგმნა თორნიკე ქავშბაიამ)***ცრემლი და მოთქმა დაივიწყეთ**

როცა მოვკვდები, მე არც ცრემლი მსურს და არცა მოთქმა. ყოველივე წარიმართოს მშვიდად. მე მდიდრული ყოფის მრავალგვარობით ვიყავ ალესილი. ამქვეყნად ვინმეს თუ გაუმართლა, სწორედ რომ მე გამიმართლა. ვინც არ უნდა იყოს, ეს მისთვის არის სავსებით საკმარისი. საერთო ჯამში, ჩვენ ერთმანეთს ბედმა დაგვამსგავსა, ამიტომ იყავით მდუმარენი, იმ შემთხვევის გარდა, თუკი თქვენ გადანყვიტეთ თქვათ, ცხენთა მარულაზე ჩემი დახელოვნებული ოსტატობის შესახებ რამე.

თქვენ ჩემს შემდეგ მოკვდებით. მე უკვე ის რაღაცა ვიცი, რაზეც თქვენ, შესაძლოა არ გქონდეთ წვდომა.

დაბადების დღის მილოცვა

როცა
დაბერიკაცდა
ვაგნერი,
მან
დაბადების
დღეს
მიიღო საერთო
მილოცვები.
მაღლა ავარდა
ვილაცების ხელში გაუაზრებლად მოხვედრილი,
მისი ყმანვილკაცობის დროინდელი
კომპოზიციები.
მან ბოლოს იკითხა:
„ვინ არის მისი შემთხვეველი?“
„თქვენ“, მიუგეს
მას,
„ოჰ“, წარმოთქვა მან,
„ამას მე ყოველთვის ვგუჟანობდი:
მაშასადამე,
სიკვდილს რაღაცნაირი
ღირსება მაინც აქვს დარჩენილი“.

სიკვდილი ეწევა ჩემს სიბარას

იცით, მე ისევ გავხდი დალაზვრული რადიოში ჩაიკოვსკის მოსმენის შემდეგ. ღმერთო ჩემო, მე მას 47 წლის უკან მოვუსმინე, მაშინ როცა მე გახლდით დამშეული მწერალი და მე დროში, როგორც მწერალმა შესამჩნევ წარმატებას მივაღწიე. მე ახლა, ამ ოთახში, ჩემი სიგარის გაბოლებით წინ და უკან მექაჩება მოახლოებული სიკვდილი. ის ჩემს ღვინოსთანაა შერწყმული, ის არის ჩემი ჩაის სმის გამათხავი. ის – პათეტიკით აღსავსე. ის – საკუთარი თავის უხსოვარი. მე მიკვირს, რა ძნელზე ძნელი სავალი ბილიკი მექნა გასავლელი,

მე თუ რამეში გამიმართლა, ეს იმიტომ რომ
 მე უმეტესადაა ვაგაგორე კამათელი:
 მე ჩემი წერისთვის ვიშიმშილე.
 ვიშიმშილე, რომ მომეპარა 5 დანყველილი
 წუთი, 5 საათი,
 5 დღე –
 მე მსურდა ქალაქებზე დამემაგრებინა სიტყვები.
 მსურდა, სახელგანთქმა, ფული – ყველაფერი
 სისულელე.
 მე მსურდა დამეჭირა სიტყვები.
 სხვებს კი უნდოდათ, პერფორატორისთვის,
 კონვეირისთვის გავეგზავნე.
 მათ უნდოდათ, უნივერსალში სანყობის გამგედ
 მემუშავა.
 კარგი, მეუბნება ჩემს გვერდით მიმავალი
 სიკვდილი,
 მე შენ მოგწვდები მაინც,
 ვინც არ უნდა იყო:
 მწერალი, ტაქსის მძღოლი, სუტინიორი,
 ყასაბი,
 პარაშუტისტი, მე მაინც მოგწვდები შენ...
 მე მას ვპასუხობ, კარგი, ჩემო პანანავ.
 მე მასთან ერთად ვსვამ ღამის პირველ
 საათზე და მივსრიალებ ორისკენ,
 მხოლოდ მან იცის შესაფერისი მომენტი,
 მაგრამ ის იძარცვება ჩემგან:
 საკუთარი დანყველილი 5 წუთი,
 მე უკვე მივიღე – და არა მარტო ის...

არწივის გული

რას დანერგ
 2000 წლის შემდეგ,
 თუ ისინი
 ამქვეყნად იცხოვრებენ
 ისევ?
 აგერ, მე ახლა
 თეთრ კაბერნეს ავინიონს ვსვამ
 და მანჯღრევს ბახი.
 აქ რაცაა საკვირველი,
 ესაა
 დაუსრულებელი სიკვდილი.
 ესაა
 დაუსრულებელი სიცოცხლე.

როცა მე ამ ხელებს დავცქერი,
 რომლებსაც უჭირავთ სიგარეტი,
 ვგრძნობ, თითქოს მე აქ
 სულმუდამ ვზივარ.
 აგერ,
 ქვემოთ,
 იარაღასხმული
 ჯარი
 გარშემოერტყა ქალაქს.
 მილიმის მე,
 ჩემი
 პესიკ ტონი.*
 კარგია, როცა
 თავსა გრძნობ კარგად,
 უბრალოდ, მიზეზის გარეშე,
 თორემ
 განსაზღვრული
 შესაძლებლობის ძალისხმევით,
 მაინც
 მოგიწევს თავის გადარჩენა.
 ან კიდევ
 გვიშველის თანმხლები
 სიმძულვარის გარეშე
 მცირედი სიყვარულის გამოვლენა.
 ძმაო, ჩვენი სასო-ჩაგონება
 გამომდინარეობს ჩვენგან
 და არა ღმერთებისგან.
 რაც გინდა თქვი,
 ოღონდ ამაზე მეტს ნურაფერს მკითხავ.
 ძმაო, გეუბნები:
 ასეთი მშვენიერი მუსიკა
 ჩვენ მხოლოდ
 ჯოჯოხეთის გრილოებში
 გველოდება.

*პესიკ ტონი – მსუბუქი სათამაშო

21-ე საუკუნესთან შესახებ

მაშინ ახალი წლის დადგომას ჩემთან
 აღვნიშნავდით.
 მე სავსე ჭიქით ხელში ფეხზე ვიდექი, როცა
 ოდნავ შეზარხოშებული
 უცნაური ახალგაზრდა ტიპი მომიახლოვდა
 და მითხრა:
 „ჰენკ, მე ერთი დედაკაცი გავიცანი, რომლის

მტკიცებით, ის შენზე
 2 წელი იყო თურმე გათხოვილი“.
 „მართლა?
 რა ერქვა მას?“
 „ლოლა
 ედუარდსი“.
 „მე არაფერი არ მსმენია მასზე.“
 „კარგი რა, ძმაო, არ გინდა. მან თვითონ
 თქვა“...
 „მე მას არ ვიცნობ,
 პატარავ...“
 მე ნამდვილად არ ვიცოდი, ვინ
 იყო ის...
 მე ზატყით ბოლომდე გამოვცალე ჭიქა
 და ხელახლა შევაავსე.
 მივიხედ-მოვიხედე: ნაცნობი
 სამზარეულო. მე შინ
 ვიყავი.
 ღმერთო, კიდევ ერთი
 ბედნიერი ახალი წელი.
 მე სტუმრების შესახვედრად
 სამზარეულოდან
 გავედი.

ბამარჯობა, ჰამსუნ

მე შნაპსის ორჯერ-ორნახევარჯერ
 გადაკვრის შემდეგ,
 დანაღვლიანებული,
 არ მოლონიერებული
 გულით,
 ბნელად გამყუდროებულ
 საძინებლის
 გვერდით გამოღწეული,
 იმ ჰამსუნზე ვფიქრობ,
 რომელიც გახდა
 საკუთარი ხორცის მჭამელი,
 რომ დრო გამოენახა
 და ეწერა.
 მე კაცი
 დაბეხრეკებული,
 მეორე ოთახის
 სანოლში დავეგდე.
 შუალამის თევზ-დემონი,
 ჩემდა სატანჯველად,
 ზემოტივტივია
 პირუკუ....

ხელოვნების აქტი

იატაკზე გატეხილი კვერცხისთვის,
 5 ივლისისთვის,
 კასრის თევზებისთვის,
 მე-9 ოთახში მყოფ დროთაგან მოყრილისთვის,
 გალავანზე მჯდომი კატისთვის,
 საკუთარი თავისთვის,
 არა ქება-დიდებასთვის,
 არა ფულისთვის
 საჭიროა მეტი და მეტი გზის გაკვლევა.
 წლების მატებასთან ერთად
 მქრქალდება ბრწყინვა.
 როცა ახალგაზრდა ხარ, ყოველი
 ენცობა უკეთესად.
 ნებისმიერს ძალუძს დროდადრო ააღწიოს
 მწვერვალზე
 პაროლით –
 სიმტკიცე.
 ყველაფერი, რაც მას სჭირდება,
 რაც მას შეახურებს,
 ეს არის მისი სიკვდილთან აცეკვებული
 სიცოცხლე.

შეტყობინება

ტრიუმის წყალში ინთქმებიან გედები.
 ჩამოხსენით ნიშები.
 შესვით ბალღამები.
 ერთმანეთს განაშორეთ ფური
 და ხარი,
 მზე და პიონი.
 ჩემს ღამეს წაართვით ლავანდისებური ამბორი.
 ქუჩებს მოჰფინეთ სიმფონიები.
 კერძებად
 გამოიყენეთ სამსჭვალეები.
 ელვარებას მოკლებული ზურგებით გამოსახეთ
 წმინდანები.
 გააბრუეთ ბაყაყები და კატის სულიანი თაგვები.
 დაწვით წარმოუდგენელი სილამაზის ფერწერა.
 განწირულია ან აქ
 ჩემი სიყვარული.

მერე ახლა რა?

სათქმელი მოვიდა და წავიდა.
ვზივარ მოარული.
რეკავს ტელეფონი, ძილქუმობენ კატები.
ლინდა
მტვერსასრუტით იატაკის
დაგვა-მონმენდითაა დაკავებული.
ველოდები: როდის დავინყებ ცხოვრებას,
ანდა
როდის მოვკვდები.
მე საპატიო ანკრიალუბის ვიყავ მოწადინე.
ეს ადგილი კი აღმოჩნდა ყოვლად
საძულველი,
მაგრამ ფანჯრის იქით მდგარი ხე
ვერაფრით აცნობიერებს ამას.
ვხედავ, ნაშუადღევ მზის ქვეშ
როგორ აძრწოლებს მას ქარი.
აქ არაფერი ჩანს სადეკლარაციო,
განა რამეა მოლოდინი...
ამ ყველაფერს ყოველი ჩვენგანი შეხვდება
სათითაოდ.
იყო დრო, როცა მე ვიყავი ძალიან
ახალგაზრდა,
საკვირველი ახალგაზრდა.

სროვა

ძველი ჩვეულებისამებრ ძაღლები
აგრძელებენ
სროლას. წინ მიინევენ, უკან იხევენ, ერთ
ადგილზე ტრიალებენ
და შეტევაზე გადადიან ისევ.
მე კი მეგონა, ისინი გადაშენდნენ
და დავინყებას მიეცნენ უკვე.
თურმე მათ სიმრავლეს უფრო მოემატა.
ჩემი წლებიც წინ გაქროლდნენ,
მაგრამ ძაღლები
არ ბერდებიან.
როგორც ყოველთვის, ისინი არა მარტო სხე-
ულში, არამედ
ამჯერად
ისინი ჩემი მოალყეები გახდნენ,

აი, ამ ოთახში.
ისინი ავთვალადები
არიან,
შავი ქვესკნელიდან
მოვარდნილებს ჰგვანან.
ისინი შენ კვალდაკვალ
მოგყვებიან.
ისინი შენამდეც
მოაღწევენ,
თუმცა შენ ერთ-ერთი
მათგანი
ხარ ახლა.

სროვა

ძველი ჩვეულებისამებრ ძაღლები
აგრძელებენ
სროლას. წინ მიინევენ, უკან იხევენ,
ერთ ადგილზე ტრიალებენ
და შეტევაზე გადადიან ისევ.
მე კი მეგონა, ისინი გადაშენდნენ
და დავინყებას მიეცნენ უკვე.
თურმე მათ სიმრავლეს უფრო მოემატა.
ჩემი წლებიც წინ გაქროლდნენ,
მაგრამ ძაღლები
არ ბერდებიან.
როგორც ყოველთვის, ისინი არა მარტო
სხეულში, არამედ
გონსა და სულში იკბინებიან.
ამჯერად
ისინი ჩემი მოალყეები გახდნენ,
აი, ამ ოთახში.
ისინი ავთვალადები
არიან,
შავი ქვესკნელიდან
მოვარდნილებს ჰგვანან.
ისინი შენ კვალდაკვალ
მოგყვებიან.
ისინი შენამდეც
მოაღწევენ,
თუმცა შენ ერთ-ერთი
მათგანი
ხარ ახლა.

შეიქლება, მე ვიტყვი

ნაწილ-ნაწილ,
 აგურ-აგურ
 შენდება
 ჯოჯოხეთი.
 ჩვენ თვითონ
 გავაქვესკნელეთ
 ჩვენი თავი.
 ჯოჯოხეთი
 თვითონაა
 საკუთარი
 თავის გამაჯოჯოხეთებელი.
 ჯოჯოხეთი –
 გარდამავალი
 ჯოჯოხეთი:
 თქვენი ჯოჯოხეთი.
 ჩვენი ჯოჯოხეთი.
 ჯოჯოხეთი.
 ჯოჯოხეთი.
 ჯოჯოხეთი. ჯოჯოხეთი.
 მღერა –
 ჯოჯოხეთი.
 ყოველ გათენებულზე
 ჩაიცვა
 მაღალყელიანი
 ფეხსაცმელი –
 ჯოჯოხეთი.

ტელეფონი

თქვენ სატელეფონო ზარების საშუალებით
 მოგეტმასნებიან
 ადამიანები.
 ადამიანები, რომლებმაც
 არ იციან, რა უყონ
 საკუთარ დროს.
 მით უმეტეს, მათ მწვავე
 ტკივილამდე
 სურთ, შორი მანძილიდან
 მოახდინონ
 თქვენზე ზეგავლენა
 (თუმცა სინამდვილეში, მათ ერჩივნათ,
 თქვენთან ერთად
 ერთ ოთახში ყოფილიყვნენ,

რომ პირადი არარაობის პროცირება
 უკეთესად მოეხდინათ თქვენზე).
 ტელეფონი – მხოლოდ
 ექსტრემალური საჭიროებისთვისაა
 განკუთვნილი,
 ეს ადამიანები
 არ არიან
 ექსტრემალური საჭიროებისთვის
 მოვლენილები.
 ისინი სტიქიურ უბედურებას წარმოადგენენ.
 მე სატელეფონო ზარანკრიალების მიზეზით
 არასოდეს ვყოფილვარ
 სიხარულით აღსავსე.
 „ალო“, სიფრთხილით ვპასუხობდი მე.
 „ეს მე ვარ, დუაიტი!..“
 თქვენ უკეთ იგრძენით მათი იმბეცილური*
 შემოჭრის მიზანსწრაფვა.
 ისინი მუდამ ფსიქიკაზე მცოცავ
 ადამიან-რწყილებსა ჰგვანან.
 „დიახ... რაშია საქმე?“
 „ჰო, მე ქალაქში ვარ ამ საღამოს და
 ვიფიქრე...“
 „მისმინე, დუაიტი, მე ახლა ძალიან ვარ
 დაკავებული.
 არ შემიძლია...“
 „კარგი, ხომ შეიძლება სხვა დროს?“
 „თუკი აუცილებლობამ მოითხოვა, არადა, რა
 საჭიროა?..“
 თითოეულ ადამიანს მხოლოდ რამდენიმე
 საღამო ეთმობა
 და ყოველი დახარჯული
 საღამო, –
 ამ ერთხელ მოცემულ სიცოცხლეში
 თქვენი ბუნებრივი სვლაგანზრახვის
 გავლენებაა.
 გარდა ამისა,
 ორი თუ სამი დღე
 პირში რჩება უნელებელი,
 ინტერვენტზე დამოკიდებული
 გემო.
 ტელეფონი – მხოლოდ
 ექსტრემალური საჭიროებისთვისაა
 განკუთვნილი.
 მე ძალიან დიდი ხანი
 მისით ვიყავით დაკავებული.
 მე ბოლოს და ბოლოს მივხვდი

როგორ უნდა ვუპასუხო
„არა“.

თქვენ მათზე არ იღარდოთ, გეთაყვა:
ისინი სხვაგან დარეკავენ.
შეიძლება, თქვენი ნომერიც კი აკრიფონ.
„ალო“, ეტყვი თქვენ.
თქვენ პასუხს მოისმენთ:
„მე ვარ, დუაიტი“.
უმალ თქვენ
გახდებით კეთილი
და მორჩილი
სული...

*იმპეცილორობა – ჭკუასუსტობა

წრებადასული მოლხენა

მთვრალი, გზააბნეული
ქალაქის ჩაბნელებულ ქუჩებში დაეძებ,
სად შეიძლება იყოს შენი სახლი?
შედიხარ ბარში, რომ დაიბრუნო ფხიზელი
გონი.
შენ დაუკვეთე ნყალი.
შენ,
რალაცისგან
განუნულმა დახლმა
დაგისველა
იდაყვები?..
მოგიახლოვდა მადამ სიკვდილი.
ის დაჯდა. შენ მას გაუმასპინძლდი ლუდით.
ის ისე ყარს, როგორც ჭაობი.
ის ბარძაყით გეკვრის. რიდმიცემულად
იღიმის ბარმენი.
შენ მას აფორიაქებ.
მან არ იცის შენი
ვინაობა, იქნებ შენ იყო ჭკუით შეშლილი
ან მკვლელი, ან
იდიოტი.
პირდაპირ ყელში უშვებ
ლუდის ბოთლიდან
არაყს. ღამის პირველი
საათია. ქალაქში იყიდება დეკეული.
კითხულობ, მის კისერში რამდენს ითხოვენ.
პირში მანქანის ზეთის გემოთი,
ბოთლი ბოლომდე გამოცალე.

შენგან მიდის მადამ სიკვდილი.
შენ გალიმებულ ბარმენს ეთხოვები.

შენ გაგახსენდა, სად მდებარეობს შენი
სახლი.
შენ გაგახსენდა ღვინით სავსე ბოთლი
მაგიდაზე
შენს ოთახში ტარაკანები
როკავენ.

შენთვის ვარსკვლავის ლავაშია ყოფნა
სრულყოფილი,
სადაც სიცილის წასკდომით ალესრულა
კაცთა სიყვარული.

სვამთ?

მე, გაჭირვებაში ჩავარდნილმა, ძველი,
გაყვითლებული უბის ნიგნაკი ავიღე
და როგორც გასულ წელიწადს, ახლაც
ლოგინში წამონოლილი
ვწერ.
მე უსათუოდ, დღე
ორშაბათს ექიმთან
მომინევს წასვლა.
„ღიას, დოქტორო, უღონოა ჩემი ფეხები.
მტკივა თავი.
თავბრუ მესხმის და მტეხიარობს ზურგი“.
„სვამთ?“ მეკითხება ის.
„გააკეთეთ ვარჯიში, მიიღეთ თუ არა
ვიტამინები?“
ვფიქრობ, მე ამ ცხოვრების მუდმივი
ცვალებადობის ფაქტორებით ვარ ავად.
აგერ, მე ცხენთა მარულას ვესწრები,
თუმცა მასზეც მე დიდი გულგაცივება
ვიგრძენი.
მე უკანასკნელ გარბენაზე ვიყიდე ბილეთი,
მაგრამ აქაურობა მალე დავტოვე.
„გადანყვიტეთ დასვენება?“ პოტელის
მომსახურე
მეკითხება.
„ჰო, მომბეზრდა ყველაფერი“,
ვეუბნები.
„თუ ფიქრობთ, იქ მოსაბეზრებელია ყოველი“,
ამბობს ის, „მაშინ უკეთესი იქნება აქ
დარჩეთ“.

და მეც აქ ვსახლობ უკვე.
 ისევ
 თავსასთუმლის მკერდზე –
 მხოლოდ და მხოლოდ ძველი ნანგრევები.
 მოხუცი მწერალი
 გაყვითლებულ
 უბის ნიგნაკს
 ჩავკირკიტებ.
 იატაკზე განოლილი
 უცნაური რამ მოიპარება
 ჩემკენ.
 მაგრამ ამჯერად, ეს ჩემი კატუნიაა
 თურმე.

ჰაერი და სინათლე და დრო და სივრცე

„იცოდე, მეც შენსავით მყავდა სახლეული*.
 მქონდა სამუშაო, მუდამ
 მიშლიდა
 ხელს რალაცა.
 მე ახლა
 სახლი გავყიდე, ვიპოვე
 აი, ეს ადგილი, დიდი სტუდია. ერთი გენახა,
 რამდენი სივრცეა აქ,
 რამდენი
 სინათლე.
 მე ცხოვრებაში თავისუფალ დროსთან ერთად
 საკუთარი ადგილი
 პირველად მერგო, რომ რამე ხელშესახები
 შევქმნა.“

არა გეთაყვა, თუ შენ გინდა,
 რამე ხელშესახები შექმნა,
 მაშინ ყოველდღე 16 საათი მალაროში გასწიე
 შრომა,
 ანდა სასტუმროში 3 ბავშვის მომვლელი
 გახდი.
 შენ რამე ნიშნულს შექმნი მაშინ,
 როცა სოციალურ შემწეობაში მყოფი
 შენი ტვინი და სხეული
 სანახევროდ
 მიმოიფანტებიან ნაჭრებად.
 შექმნი მაშინ,
 როცა იქნები გაუსინათლებელი,
 დახეიბრებული,

გონდაკარგული.
 მაშინაც შექმნი,
 როცა კატა შენ ზურგზე მოგექცევა,
 ხოლო მთელ
 ქალაქს შეაქანებს მიწისძვრა, ჩამოცვენილი
 ბომბები,
 წარღვნა და ცეცხლის ალი.

გეთაყვა, ჰაერს და სინათლეს და დროს და
 სივრცეს, არაფერი არა აქვთ ამასთან
 საერთო და არაფერიც არ წარმოიქმნება
 მათგან,
 თუკი არ ვიქნებით, ჩვენი გაგრძელებული
 არსებობისთვის ახალი თავგამართლების
 გამომგონებლები.

*სახლეული – ოჯახი

ბიძაჩემი ჯეკი

ბიძაჩემი ჯეკი –
 ის არის თავგი
 ის არის ახანძრებული სახლი
 ის არის აღმავალი ჟღერა
 ის არის ზურგში ჩარჭობილი დანით
 გაქცეული ადამიანი.

ბიძაჩემი ჯეკი –
 ის არის სანტა-მონიკას* პირსი*,
 ის არის გამტვრიანებული ცისფერი
 სასთუმალი
 ის არის კბილებლრჭენია შავ-თეთრი ქოფაკი
 ის არის ცალხელა, და ის ვინც ცალი ხელით
 უკიდებს სიგარეტს.

ბიძაჩემი ჯეკი –
 ის არის დამწვარი თვალსადენის
 უმნიშვნელო ნაკუნნი
 ის არის ადგილი, სადაც დაგავინყდა
 გადამალული საკეტი
 ის არის საკუჭნაოში 3 შეკვრა ტუალეტის
 ქალაქის მიგნებისთვის მოგვრილი
 სიამოვნება
 ის არის ცხოვრებაში ყველაზე ცუდი სიზმარი,
 რომლის ხსოვნაა გადაულახავი.

ბიძაჩემი ჯეკი –
ის არის ჩემს ხელში აფეთქებული
ორომტრიალი
ის არის დილის 10:30-ზე კუტიკარს
იქით გასული კატა
ის არის სანტა-ანიტეს გაჩერებაზე კამათლით
მოგებული თამაში
ის არის კაცი, ვისთანაც იმ ღამით უღარიბეს
სასტუმრო ნომერში წავიდა
შენი ქალი.

ბიძაჩემი ჯეკი –
არის ბიძაშენი ჯეკი
ის არის სატვირთო მატარებლით
მოვარდნილი სიკვდილი
ის არის თვალცრემლიანი მასხარა
ის არის შენი დომკრატი და შენი ფრჩხილები
და ყველაზე დიდი
საცოდობის ქვითინი ახლა.

*სანტა-მონიკა – ქალაქი კალიფორნიაში
*პირსი – ზღვაში შეჭრილი ნაგებობა, ორივე მხრიდან
გემების მისადგომად

ჯოჯოხეთი — ეს არის დაკეტილი კარი

როცა მე ვიყავი დამშეული,
მაშინაც კი მე არ მალეღებდა ჩემი
უარყოფითად
შეფასების წერილი:
მე რედაქტორები, როგორც გონებაჩლუნგი
არსებები,
ისე მივიჩნე.
მე უკანმოუხედავ გზაზე მდგომი
თავგამოდებით ვწერდი.
მე მოქმედების ნიშნად მივიღე
უარყოფა; არ არსებობს იმაზე უარესი, ვიდრე
ცარიელი
საფოსტო ყუთი.

მე, ფიქრზრახვებით აღვსილი, რალაცნაირ
სისუსტეს თუ ვიჩენდი,
ეს იყო –
ჩემი უარყოფელი
რედაქტორები

მსურდა დამენახა.
დამენახა, მათი სახე, მათი ჩაცმულობა.
დამენახა, აუღერებული
ხმებით როგორ მიმოდიოდნენ ისინი
თავიანთ ოთახებში
და რა ესახებოდათ მათ თვალეებში.
რომელიმე მათგანს, იქნებ ჩემკენ გამოეხედა.

საქმე ის გახლავთ: როცა თქვენ
თვალწინ გიდევეთ ქალაქის ნაკუნნი,
სადაც დაბეჭდილია, რომ თქვენ არაფერში არ
ვარგინხართ, მაშინ ჩნდება ტენდენცია
იფიქრო, რომ რედაქტორები
ღმერთებსა ჰგვანან,
რაც ძალიან დიდ მანძილზეა
რეალობიდან დაშორებული.

ჯოჯოხეთი – ეს არის დაკეტილი კარი,
როცა ღმერთებისგან დაკრულვილ
ხელოვნებისთვის შიმშილობ,
მაგრამ დროდადრო, უკიდურეს შემთხვევაში
შეგიძლია შენ
საკლიტე
ჭუჭრუტანაში ყურება.

ბებერია თუ ახალგაზრდა, სათნოა თუ
ხელიდან წასული,
მე ვფიქრობ, ამქვეყნად არაფერი არ კვდება,
ისე ნელა
და ისე მძიმედ, როგორც
მწერალი.

სან-პედროსთვის გაბრაზება

მე ჩემს დედაკაცს ვეუბნები: დიდებული
პოეტი იყო ჯეფერსი. „მზისთვის გაბრაზდი,“
მხოლოდ ამ სიტყვებს დაუკვირდი,
რა მოსწრებულადაა ნათქვამი.

„შენ ნეგატივი მოგწონს“, ამბობს
ის.

„კი“, ვეთანხმები მე. ჭიქას ვცვლი და
ისევ პირთამდე ვავსებ.
„ჯეფერსის, ოღონდ არა მზის ლექსში, სხვა

ლექსში ულაცთან ქალი
სწადის გარყვნას, რადგან მისი ქმარია მყრალი
მებრუვე. მერე ქმარი
ცდილობს მოკლას ულაცი,
მაგრამ ულაცი
თვითონ კლავს მას.“

„ჯეფერსზე მე არაფერი არ მსმენია,“ ამბობს ის.

„შენ ნუთუ არ გაგიგია ბიგ სურზე რამე?
ჯეფერსმა
ბიგ სური ისე განადიდა, როგორც
დ.ჰ. ლოურენსმა ტაოსი
განადიდა. როცა დიდი მწერალი
იმ ადგილს აღწერს, სადაც
ის მოღვაწეობს, იქ ვიგინდარები
ჩამოდიან და ყველაფერს არარად
გადააქცევენ ხოლმე.“

„შენ სან-პედროზე ხომ წერ,“ მეუბნება ის.

„ჰო“, ვამბობ მე, „შენ თუ ნაიკითხე
ბოლოდროინდელი გაზეთები? თურმე
აქ უნდათ ააშენონ
მსოფლიოში ერთ-ერთი უდიდესი ნავსაბელი,
უზარმაზარი სავაჭრო ცენტრი. მილიონი და
მილიონი დოლარია დახარჯული. იახტები და
კონ-დომინიუმები* სუყველგან“.

„უყურე შენ,“ ამბობს ჩემი მომლიმარი
დედაკაცი:
„შენ მხოლოდ სამი წელია, რაც აქ ცხოვრობ!“

მე საუბრის თემას ვცვლი და ვეუბნები:
„მე ვფიქრობ, რომ
შენ მაინც უნდა ნაიკითხო ჯეფერსი.“

*კონდომინიუმი – როცა რამოდენიმე სახელმწიფო ერთ-
თდროულად ფლობს გარკვეულ ტერიტორიას (საერთა-
შორისო სამართალში მიღებული ფორმა).

ლურჯი ფრინველი

მე გულში მიზის ლურჯი ფრინველი,
რომელსაც სწადის გარეთ ლივლივი,
მაგრამ მე ფრიად გაჯიუტებული
მას ვეუბნები: „იჯექი შიგნით. მე არ დავუშვებ,
შენ იქნე საქვეყნოდ გამოჩინებული.“
მე გულში მიზის ლურჯი ფრინველი,
რომელსაც სწადის გარეთ ლივლივი.
მე მას ვისკი გადავასხი.
მე მას სიგარეტის კვამლი შევაბოლე.
ვერც მსიძავები, ვერც ბარმენები,
ვერც მედახლეები,
ვერასდროს მიხვდებიან,
რომ ის არის
აი, აქ.

მე გულში მიზის ლურჯი ფრინველი,
რომელსაც სწადის გარეთ ლივლივი.
მე მას ვეუბნები, ხომ არ გინდა კრძალულად
არ იყო და
თავზე დამასკლინტო?
ხომ არ გინდა, ჩემი ამდენი ხნის ნაამაგი
შეარცხვინო და ევროპაში გასაყიდი ჩემი
ნიგნები
ემმისგან იქნეს გათვალული?
მე გულში მიზის ლურჯი ფრინველი,
რომელსაც სწადის გარეთ ლივლივი.
შუალამით, როცა სუყველას დაუფლებია ძილი,
მე მხოლოდ მაშინ,
როგორც გონუარესი ადამიანი,
ნებას ვრთავ მას,
იქიდან ამოფრინდეს.
მე მას ვეუბნები: „შენ აქ ხარ ჩემთან.
შენ ამაო ჭმუნვებს განეშორე.“
მერე მე ვაბრუნებ მას უკან,
თუმცა ის მაინც თავისას მღერის ჩუმად,
იქ შიგნით. ისე არ იქნება, რომ მე
ის სრულიად მოვკლა.
ჩვენ ერთმანეთთან საიდუმლო საუბრებით
შერწყმულები,
ერთიან ძილს ვეძლევიტ,
რაც არის კარგი და ძვირფასი,
რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ჩვენში ცრემ-
ლების ფრქვევა,
მაგრამ მე ხომ არასდროს მეტირება.
თქვენ?

**ვხედავ მოკლეკაზიან გომონას,
რომელიც კითხულობს გიზლიას**

კვირადღე. ვჭამ
გრეიფუტს. ფანჯრის მოპირდაპირე მხარეს
რუსული
მართლმადიდებლური საყდარი.

ის არის მუქთმიანი,
აღმოსავლური ტიპის.
მისი თაფლისფერი თვალები
შორდებიან ბიბლიას. როცა ის კითხულობს,
მისი ფეხები
მოძრაობენ, მოძრაობენ.
ის ბიბლიის კითხვისას ცეკვავს ნელა.
ცეკვავს რიტმულად...

მას ოქროს საყურეები
და ოქროს სამაჯურები ამშვენებს.
მე გაოცნებებულმა დავინახე, რომ მისი
კუნტალა* კაბა
დაღივლივებს საკუთარი სხეულის ირგვლივ
და მსუბუქი ნამზეურის სახისაა ქსოვილი.
ის ფეხებს კეცავს. ის ფეხებს ასწორებს. ხან
ასე დგამს. ხან ისე.
მისი გრძელი ფეხები – გამთბარნი
მზეზე.
მისი აქ ყოფნა თავიდან აიცილო, გახლავთ
სრულიად შეუძლებელი.
რამე რომ ქნა, ამაზე, – არავითარი სურვილი.

ჩემს რადიომიმღებში სიმფონიური მუსიკა
ჟღერს ისევ.
მას არ ძალუძს, ის მოისმინოს, მაგრამ მისი
მოძრაობა ამ
სიმფონიას
ემთხვევა
ზუსტად...

ის არის მუქთმიანი, მუქთმიანი.
ის ღმერთუზესთაესზე კითხულობს –
მე ვარო უფალი ღმერთი....

*კუნტალა – მოკლე

ისინი ისე არ ჭამენ, როგორც ჩვენ

საჭმელს შეექცეოდა მამაჩემი.
მისი ყურები მოძრაობდნენ.
ის გოლიათური ენერგიით იღვწებოდა.
მე ჯოჯოხეთურ ცეცხლში მერჩივნა მისი
ამობუგვა.
მე მის ხელში მოძრავ ჩანგალს თვალს
ვაყოლებდი.
მე ვხედავდი, როგორ ჩასდიოდა მას პირში
საჭმელი.
ჩემი ჭამა კი იყო გემოვნებას მოკლებული და
გამასიკვდილებელი.
მე მამაჩემის სიუხემისგან გავხდი
ტვინდასერილი.
მე ხერხემლებამდე დამიარეს მისმა
სიტყვებმა.
„ჭამე, ჰენრი“, მეუბნებოდა მე დედაჩემი,
ხოლო მან მითხრა: „ბევრი ადამიანი
შიმშილობს და ისე კარგად არ ჭამენ,
როგორც ჩვენ!“
მე ის ჯოჯოხეთში რომ ამობუგულიყო, ის
მერჩივნა.
მე მის ხელში მოძრავ ჩანგალს
თვალს ვაყოლებდი,
რომელიც უფრო და უფრო მეტ საჭმელს აგ-
როვებდა და მას პირში უდებდა.
ის პირს ძალღურად ალავლავებდა.
მისი ყურები მოძრაობდნენ.
მას თავისი ჩვეული მრისხანებით რომ
გავეროზგე, მე ყაბულს ვიყავი,
მაგრამ როცა ის ჭამდა, ჩემთვის აუტანელ
ბნელდაფენას ჰქონდა ადგილი
პირდაპირი მუშაობაზე.
პირდაპირ ხელსახოცებისთვის განკუთვნილ
ლურჯ და მწვანე ქვესადგამზე.
„ჭამე, თუ არა და მე შენს დაწყველილ
უკანალს წკეპლით აგიწვავ,“
მეუბნებოდა ის მე.
მე მას ცხოვრებაში, სხვა დროს, ბევრი ვალი
გადავახდევინე.
მე მისთვის ვერც ერთი მოვალეობის
შესრულება, ვერ ვიკისრე.

გერმანელი

წარმოგიდგენიათ, ოციანი წლების
ლოს-ანჯელესი
და გერმანელი ახალგაზრდის იქ ყოფნა.
მე მძიმე ვითარებაში აღმოვჩნდი გახვეული.
ანტიგერმანული ზნე-ჩვეულებები
უშველებელ აფუგებით ყვავილობდნენ –
პირველი მსოფლიო ომის ამაზრზენი შედეგი.
ადგილობრივი მოზარდები
ყვირილით დამსდევდნენ:
„დაიჭირე, დაიჭირე გერმანელი“.
მე ვერ მომიხელთეს ვერც ერთხელ.
მე კატას დავემსგავსე.
მე სკვერების და მოსახვევების ყველა
შესასვლელ-გამოსასვლელი მქონდა
შესწავლილი.
მე თვალის დახამხამებამდე ექვსი ფუტის
ზღუდეებს გადავევლე.
მე უკანა ეზოებში და შორეულ კვარტალებში
დავიკარგე.
მე გარაჟის სახურავებზე და ასეულობით სხვა
თავშესაფრებში
აღმოვჩნდი დამალული.
მათ დიდად არ გამოუდვიათ თავი, რომ
დავეჭირეთ,
მათ დაჰყვებოდათ შიში, – შეიძლება, მათ
მიმართ მეხმარა დანა,
ან ამომეძრო მათთვის თვალები.
ეს უმსგავსობა წელიწად-ნახევარზე
ცოტახნით ადრე დასრულდა.
მკვეთრად, ერთბაშად დასრულდა.
მე ასე თუ ისე მაღიარეს
(თუმცა არასრულად).
მე ამაზე მეტის არ მქონდა ნატვრა.

ამერიკელობით ამაყოფნენ ეს ძალის
შვილები.
ისინი აქ მოველინენ სოფელს, როგორც მათი
დედები და მამები.
მათ ერქვათ ბეიკერები, სალივანები,
ჯონსონები.
მათ ჰქონდათ ფერმკრთალი სახეები და
ხშირად, – გამობერილი მუცლები.
ისინი ცხვირდან ვინტლულები დადიოდნენ.
მათ ქამრებს ამშვენებდა
დიდი ზომის ბალთები.
მე გადავწყვიტე, არასოდეს არ ვიქნებოდი
ამერიკელი!
ჩემი გმირი გახლდათ ბარონ მანფრედ ფონ
რიხტჰოფენი,
ლეგენდარული გერმანელი ასი.*
მან მონინააღმდეგის ოთხმოცი საუკეთესო
მფრინავი
გაანადგურა და ვერავინ ვერაფერს ვერ
გახდა მის წინაშე...
მათი მშობლები ჩემს მშობლებს ვერ
იტანდნენ
(სხვათა შორის, ვერც მე ვიტანდი).
მე ჩემს თავს ვუთხარი: როცა გავიზრდები,
ალბათ სადღაც ისლანდიის მსგავს ქვეყანაში
ვიცხოვრებ.
არასოდეს არავის კარებს არ გავუღებ.
რასაც ღმერთი გამომიგზავნის, იმით ვიქნები.
ვიცხოვრებ მშვენიერ მეუღლესთან და ველურ
მხეცებთან ერთად.
და ჰა, მართლაც, თითქმის ყველაფერი
ამგვარად გამოვიდა!

*ასი – მფრინავი-ასი

(საჰაერო ბრძოლების დიდოსტატი)

უჩა ოქროპირიძე

თანამედროვე ქართული ერთეული მოძრაობა და სამხრეთ-დასავლეთო საქართველო ქართული ანათონომალური პრესის მიხედვით

ვფიქრობთ, ისტორიაში შემთხვევით არაფერი ხდება და საქართველოში ჩამონოლილი „დიდი ლამის“ შემამზადებელი გარემოებანი საბჭოური ლოგიკის ულოგიკო ფორმატში, თავისთავად, ყოველგვარი გადამეტების გარეშე ჯდება. 1989 წლის 9 აპრილს საბჭოთა საქართველოს ისტორიული კრახის შემდეგ, კომუნისტებმა საქართველოში თავიანთი ქმედებების სტრატეგია და ტაქტიკა რადიკალურად შეცვალეს – გარეგნულად სიმართლისა და სამართლიანობის უპირველეს მაძიებლებად გამოაცხადეს თავი, შინაგანად კი საბჭოთა რუსული სისტემის ერთგულ მსახურებად და სამშობლოს ბედისადმი კოლაბორაციონისტულად განწყობილ კონდოტიერებად დარჩნენ. მათ, უპირველეს ყოვლისა, ყველაფერი გააკეთეს თბილისის 1989 წლის 9 აპრილის ტრაგედიის ნამდვილ შემოქმედთა მისაჩქმალავად და ეცადნენ ზოგიერთი მათგანი (მაგალითად, ედუარდ შევარდნაძე), საქართველოსათვის თავსმოხვეული საბჭოთა რეპრესიული მანქანის შემჩერებელ-გამანეიტრალებლად გამოეყვანათ და ამ საშინელების ერთ-ერთი მთავარი ორგანიზატორისთვის არა მარტო მართებული ბრალდებები აეცილებინათ, არამედ 9 აპრილის ტრაგედიის ხარჯზე, საშუალება მისცეს მას დადებითი ქულები ჩაენერა, საქართველოს რესპუბლიკის ბედზე მზრუნველ პატრიოტად წარმოეჩინათ. და ეს მაშინ, როდესაც გენერალი ლებედი თავის ჩვენებაში პირდაპირ ამბობს, რომ მან ე. შევარდნაძე თბილისში ჯერ კიდევ 1989 წლის 8 აპრილს ნახა. მაგრამ საბჭოური ინსპირაციის საშუალებით, ეს ფაქტი ფართო საზოგადოებისთვის დღემდე მიჩქმალული და უცნობია; შევარდნაძის „საგმირო საქმეებზე“ კი ფართოდ ახდენენ აპელირებას მისი ქართველი კომპანიონ-თანამზრახველნი.

მათ, ნაცვლად იმისა, საქართველოს ინტერესები დაეცვათ, ერთგულად ამოუდგნენ მხარში საბჭოთა იმპერიის მსახურებს საკუთარ ქვეყა-

ნაში და გააჩაღეს დემაგოგიური კომპანია ქართველი ხალხის გასაბიბრებლად. ქართველი კომუნისტების გამცემლური იმიჯის შენიღბვის მიზნით, თითქოსდა ისინი 9 აპრილის შემდეგ შეიცვალნენ და ქართველი ხალხის სამსახურში უპირობოდ ჩადგნენ, მიიღეს რამდენიმე კანონი და დადგენილება საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენისათვის გასატარებელ ღონისძიებათა შესახებ, შემდეგ კი დაიწყეს მათი ექსპლოატაცია საკუთარი ავტორიტეტის რეაბილიტაცია-განმტკიცებისათვის.

ცნობილმა რეჟისორმა გიგა ლორთქიფანიძემ 1989 წლის 17 ნოემბერს გამართულ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სესიაზე განაცხადა: „სულ არ გამიკვირდება, სერგო ორჯონიკიძე რომ ამოვიდეს ტრიბუნაზე და გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს, შესძახოსო“ [2. ბერიძე კ.,]; ხოლო რეჟისორმა ლანა ლოლობერიძემ იმავე სესიის შესახებ, რომელმაც მიიღო საქართველოს კონსტიტუციაში შესატანი ე. წ. შესწორებები, 20 ნოემბერს გადაცემისათვის „ვრემია“ მიცემულ ინტერვიუში განაცხადა: „...სესიაზე მიღებული კონსტიტუციის შესწორებები უფრო მეტია, ვიდრე რესპუბლიკის სუვერენიტეტი...“ [იქვე]. ეტყობა, საბჭოთა სისტემის ერთგულ მსახურებას შეწირულ დეპუტატს, წარმოდგენაც არა აქვს, რას ნიშნავს ცნება სუვერენიტეტი, თორემ ასეთი რა უნდა მიელო მოსკოვის პირში მაცქერალ მარიონეტ დეპუტატთა აღნიშნულ სესიას, რომ დეპუტატს თავისთვის ასეთი შეფასების უფლება მიეცა და ამით კიდევ ერთხელ დაემტკიცებინა „მეტსაც გეტყვით“-ის მათი კასტისთვის დამახასიათებელი სინდრომი. და ეს მაშინ, როდესაც საყოველთაო გაგებით „ცენტრიდან სსრ კავშირის ტერიტორიაზე ინსპირირებულ ყოველ აქციას წინ უსწრებს საზოგადოებრივი აზრის მისთვის ხელსაყრელად დასამუშავებელი პუბლიკაციები დასავლეთის პრესაში, ამიტომ თვით აქციას დასავლეთი შემზადებული ხვდება.

ჩვენი სოციალისტური სისტემის კარგად მცოდნე „სოვეტოლოგებიც“ კი ვერ ჩანდნენ ჩვენს პრობლემებს ღრმად“, – ამბობს პუბლიცისტი და იქვე განაგრძობს, – „რამეთუ ისინი ჭეშმარიტი თავისუფლებისა და დემოკრატიის პრინციპებზე აღზრდილი და მოაზროვნე ადამიანები, ვერც კი უშვებენ მრავალფეროვანი და ყოვლისმომცველი ტოტალიტარიზმის, უნესიერობის, ძალადობისა და ქაოსის სისტემაში დამკვიდრებული იმ უპატიოსნო ქმედებების უკვე ავტომატურად მოქმედი მექანიზმების არსებობას, რომელიც ხანგრძლივ მოქმედი ნაღმივით დაპროგრამდა და ჩაიდო საბჭოთა ბოლშევიკური სისტემის თეორიულ და პრაქტიკულ სათავეებში“ [5: 3].

ასეთ დროს კი როგორ იქცევა საბჭოთა დემაგოგიით აღზრდილ-დაპროგრამებული ე. წ. ქართული ჟურნალისტიკა?... იგი „მიუხედავად 9 აპრილისა და თავისივე ფიცის აღიარებისა: „ჩვენ, ქართველი ჟურნალისტები უკვე ერის მსახურნი ვართ და ერთ ტყუილსაც არ ვიტყვით“-ო – „დეზინფორმაციის წყაროა; კვლავ არ აშუქებენ იმას, რაც რეალობაა დღეს... დიქტორები მომლიმარი სახეებით... კვლავ ომანხანად გვიკითხავენ შინაგან საქმეთა პრეს-ჯგუფის დეზინფორმაციებს... ერთი სიტყვით, რაც იყვნენ, იგივენი დარჩნენ სავარძლებსა და იაფფასიან რეკლამებს ჩაბლაუჭებულნი, არაქრისტიანული გზით მიმავალნი... ერთი სენი გჭირთ, – მიმართავენ მათ წერილის ავტორები, – ოპერატიულები ნამდვილად ხართ, ეროვნულის გარდა ყველაფერში...“

პროტესტს გიცხადებთ ქართველი ერის, სრულიად საქართველოს ამ განსაცდელის დროს ანტიქართული მოქმედებისათვის, რუსიფიკატორული მისიის განვრცობა-გაღვივებისათვის – ... დიახ, თქვენ კვლავ კრემლის ბრმა და მოქნილ იარაღად რჩებით, საკუთარ ხალხს დაპირისპირებულნი...

ვაშა, თქვენს ინტერნაციონალურ-რუსულ ჟურნალისტურ – რა თქმა უნდა, დიდმპყრობელურ შემოქმედებას!“ – საპროტესტო წერილს ხელს აწერს 14 პირი [11: 10-11].

ასეთ მძიმე ვითარებაში, ვნახოთ რა დღეშია საბჭოთა იდეოლოგიური პრესის მიერ დაბოლებული, ე. წ. დასავლეთის საინფორმაციო

ველი. ამ მხრივ ძალზე საინტერესოა გაზეთის „ელ ჯორნალი“ მთავარი რედაქტორის ინდრო მონტელის დაუფარავი პოზიცია, რომ „... ეს ტრაგიკული და სევდიანი მოვლენები ჩვენ მიერ აღიქმება, როგორც შედეგი ისეთი ევოლუციისა, რომელიც არ შეიძლება იყოს წყნარი, უხარვეზო და რომელიც შესაძლოა ძალზე ძვირი დაჯდეს... ამიტომაც ის ჩვენში აღშფოთებას ვერ გამოიწვევს,“ – სრული გახსნილობით ამბობს მონტელი და ამ მისი გახსნილობის გამო მადლობელიც უნდა ვიყოთ, რადგან ზოგიერთივით არ ფარისევლობს და მისეულ სიმართლეს პირდაპირ გვეუბნება. რედაქცია იქვე აგრძელებს – „ამ სიტყვების გამო სენიორ მონტელის სიამოვნებით უწვდის ხელს, როგორც 40 წლის სტაჟიანი კომუნისტი, გაზეთ „იზვესტიის“ პოლიტიკური მიმომხილველი ა. ბოვინი... (ამაზე უკეთესს თვით ბოვინიც კი ვერ მოიფიქრებდა, საბჭოთა პოზიციის გასამართლებლად,, – უ. ო.), ხოლო გაზეთი მონტელის პირით იქვე განაგრძობს, – „...სოციალისტურ პლურალიზმს არაფერი საერთო არა აქვს პლურალიზმთან, ხოლო კომუნისტური პარტიის გენერალური მდივანი ყოველთვის რჩება კომუნისტური პარტიის გენერალურ მდივნად, როგორ სიტყვებსაც არ უნდა წარმოთქვამდეს იგი...“ [20 და 21]. გაზეთის „ქართული ქრონიკა“ იმავე ნომერში კი ვკითხულობთ – „თბილისის „სისხლიანი კვირა“ ჩაფიქრებული იყო, როგორც გაკვეთილი ყველასათვის, ვინც ბედავს და ხმამაღლა აცხადებს კომუნისტური დიქტატურისადმი თავისი უარყოფითი დამოკიდებულების შესახებ“ (იქვე).

საერთაშორისო თუ საშინაო საინფორმაციო საშუალებების ასეთი განწყობის ფონზე დასავლელი პოლიტოლოგები გვთავაზობენ საბჭოთა საფრთხის წინააღმდეგ თავიანთ სტრატეგიას დღეს და მომავალში [12. რიჩარდ პაიპსი...].

ასეთ საერთაშორისო და საშინაო გარემოში საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური ორგანიზაციები თავიანთ ერთობლივ კომუნიკეში პირდაპირ აცხადებენ: „ჩვენი მიზანი ერთია, საქართველოს დამოუკიდებლობა“, რომელსაც 1989 წლის 29 ოქტომბერს თბილისში ხელს აწერენ – ზვიად გამსახურდია, ირაკლი ქადაგიძე, ირინა სარიშვილი, გიორგი ჭანტურია, ირაკლი წერეთელი, ირაკლი ბათიაშვილი და

სხვები. ხოლო ზუსტად ერთი წლის შემდეგ, მრავალპარტიულ არჩევნებში გამარჯვების მეორე დღეს, 1990 წლის 29 ოქტომბერს თბილისში მთავრობის სახლის წინ გამართულ საზეიმო მიტინგზე ზვიად გამსახურდია თავის საპროგრამო სიტყვაში პირდაპირ ამბობს: „ჩვენი უმთავრესი მიზანია – ეროვნული შემწყნარებლობა, შერიგება, სიყვარული, ურთიერთ გაგება“ [13].

აღბათ, ბევრი იგრძნობს, თუ როგორ ჰგავს აქ ზოგიერთი მომენტი ჩვენი თანამედროვე პოლიტიკური ცხოვრების სურათებს და მაშინაც ზუსტად ისევე, როგორც დღეს, გონიერების ხმა დარჩა ხმად მლაღადებლისა უდაბნოსა შინა და გარკვეულ ე. წ. ოპოზიციურ ძალებს ქვეყანა შეგნებულად კატასტროფისკენ მიჰყავდათ, რაც 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის სამხედრო-კრიმინალური გადატრიალებით დაავირგვინეს, რომლის დამლუპველი პოლიტიკური და განსაკუთრებით სამართლებრივი შედეგები დღემდე არ არის აღმოფხვრილი და ჩვენი სამშობლოს თავზე დამოკლეს მახვილივით ჰკიდიდა. დღევანდელი დღეებში კი უკვე პირიქით ხდება და საქართველოს ხელისუფლება არ მიდის არავითარ კომპრომისსა და შერიგებაზე, თუმცა ამჯერადაც ქვეყნის ინტერესების საზიანოდ.

უნდა ითქვას, რომ საქართველოს მაშინდელი კომუნისტური ხელისუფლებაც, მიუხედავად 9 აპრილს მომხდარი საკუთარი კატასტროფისა, აგრძელებდა თავის მარიონეტულ პოლიტიკას და დემაგოგიითა და ტყუილით ცდილობდა ფონს გასვლას. მაგრამ ეროვნული მიმართულების საინფორმაციო საშუალებები, თავგანწირვის ფასად, არ ერიდებიან სიმართლის სააშკარაოზე გამოტანას და სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლას უცხადებენ ოფიციალურ, კოლაბორაციონისტულ პოლიტიკას. ეს ბრძოლა პრინციპულ ხასიათს ღებულობს სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოშიც, განსაკუთრებით 1989 წლის თბილისის 9 აპრილის ტრაგიკული ამბების შემდეგ. საყოველთაო გამოსვლა-მანიფესტაციებმა და მიტინგებმა მოიცვა ბათუმი, ქობულეთი, ოზურგეთი, ახალციხე და სხვა [14: 4]. შეუწყვეტლივ ქვეყნდება საქართველოს ხელისუფლებისა და საბჭოთა მთავრობის მამხილებელი წერილები – „როგორ აპირებენ

კომუნისტები „დემოკრატიული“ არჩევნების ჩატარებას“ [15: 1], „ვინ არის დამნაშავე? მსხვერპლი თუ ჯალათი?“, რომელშიც მხილებული იყო 9 აპრილის ტრაგიკული ამბების სადამსჯელო ხასიათი, აგრეთვე „გარდაქმნის“ ნამდვილი სახე. განსაკუთრებით რეზონანსული იყო სტატია „ქიმიური იარაღი ხალხის წინააღმდეგ“, რომელსაც გაზეთ „ქართული ქრონიკა“-ს ნომრებში სერიאלები მიეძღვნა [16].

დაიწყო აქციები საქართველოს გასაბჭოებისა და საოკუპაციო არმიის ნაწილებში ქართველი ახალგაზრდების განწვევის წინააღმდეგ და აქტიური გახდა ლოზუნგი: „ძირს საბჭოთა იმპერიას!“ [17]. მაგრამ უნდა ითქვას ისიც, რომ დასავლეთი დღესაც რჩება საქართველოსთან მეგობრობის მოსურნე იმ ახლობლად, რომელიც მისი რეალური გაჭირვების მომენტში, ძალიან შორს აღმოჩნდება ხოლმე და მას საკმაოდ ილუზორული იმედებით კვებავს. ეს ასე იყო 1921 წლის ბოლშევიკური ექსპანსიისა თუ 1991-1992 წლების სამხედრო-კრიმინალური გადატრიალების დროს. ყველაფერი გააკეთა, რომ ამ საქმიდან „სუფთად“ გამოსულიყო, პირიქით, ჩვენი გამტყუნების მცდელობის ხარჯზე, თავიც კი ემართლებინა (ევროპის რეგიონთა ასამბლეის ეგიდით 2000 წლის აპრილში გამართულ ბათუმის კონფერენციაზე, რომელსაც ქართული ეროვნულ მოძრაობის ცნობილ ლიდერებთან, – აკადემიკოს ვახტანგ ბოჭორიშვილთან, საქართველოს უზენაესი საბჭოს დეპუტატ ირაკლი კენჭოშვილთან და სოსო სიგუასთან ერთად მეც ვესწრებოდი. ბატონმა ვახტანგმა ვერაფრით მიაღწია, რომ კონფერენციის უცხოელ მესვეურთ შეეფასებინათ საქართველოში 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვარში მომხდარი სამხედრო-კრიმინალური გადატრიალება და პროტესტის ნიშნად კონფერენციის დარბაზი მხლებლებთან ერთად დატოვა. ჩვენმა რადიკალურმა გამოსვლამ და განსაკუთრებით იმაზე მითითებამ, რომ მათ არ ჰქონდათ ამ კონფერენციის გაგრძელების უფლება, თუ არ უპასუხებდნენ ქართველი ხალხისათვის ამ ყველაზე საჭირობოროტო კითხვაზე, ისინი აიძულა სათანადო პასუხი გაეცათ მასზე და ამით თავიდან აეცილებინათ ღონისძიების საბოლოო კრახი).

ამ პერიოდში ეროვნული მოძრაობის ყურადღების ცენტრშია მოქცეული სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში არსებული პრობლემები. კიდევ ერთხელ მხილებულ იქნა ჯერ კიდევ დეკაბრისტ ნ. პ. პესტელისეულ „რუსსკაია პრავდაში“ ასახული რუსეთის დიდმპყრობელური პოლიტიკა კავკასიაში, – „დავარსოთ კავკასიის მიწებზე რუსული დასახლებები და ამ რუს გადმოსახლებულებს შორის დავანანილოთ ურჩი ხალხების მიწები, რათა ამ ხერხით წაიშალოს კავკასიაში ყოფილ (ანუ ახლანდელ) მცხოვრებთა ყველა ნიშანი და გახდეს ეს მხარე მშვიდ და კეთილმოწყობილ რუსულ ოლქად“ [28: 48] და მისი განხორციელების თანამედროვე საბჭოური მეთოდები. სტატიაში „აჭარელი ლტოლვილნი“ (რიბაკოვის გეგმა მოქმედებაში). [აღნიშნული სტატიის საბეჭდ მანქანაზე აკრეფილი ასლი, ჯერ კიდევ 1983 წლის ზაფხულში, ქობულეთში სტუმრობისას გადმომცა პოეტმა თემურ ჩალაბაშვილმა – უ. ო.], განხილულია ზემო აჭარიდან რუსეთში, კერძოდ, კრასნოდარის მხარეში გადასახლებულთა პრობლემები და საბჭოთა ხელისუფლების დემოგრაფიული პოლიტიკა საქართველოს კიდევ უფრო ინტერნაციონალიზაციისა და რუსეთის ფედერაციაში ქართველთა გადასახლების ნახალისების მიზნით [18: 5-6].

ამავე გაზეთში საუბარია ე. წ. თურქი მესხების პრობლემის ხელოვნურად შექმნისა და მისი მიზნების შესახებ; კიდევ ერთხელ მხილებულია საბჭოთა კავშირის მახინჯი ეროვნული პოლიტიკა. მოცემულია „მოსკოვსკიე ნოვოსტის“ კორესპონდენტ სტანისლავ გოვორუხინის ვრცელი სტატია საბჭოთა არმიის მიერ ბაქოში დატრიალებული საშინელებების შესახებ [8 და 23].

საქართველოსთვის მეტად მგრძობიარე და მტკივნეული იყო ფერდანაში ე. წ. თურქი-მესხების თავს დამტყდარი ტრაგედია, როდესაც 1944 წელს შუა აზიაში გადასახლებული მესხეთის მოსახლეობას პროვოკაციები მოუწყვეს და მათი საქართველოს წინააღმდეგ გამოყენება სცადეს აქ დესტაბილიზაციისა და დაძაბულობის შექმნის მიზნით [24: 21].

საქართველოში ფართო ხასიათი მიიღო აქციებმა საბჭოთა საოკუპაციო არმიაში ქართველ ახალგაზრდათა განვევის წინააღმდეგ.

აღნიშნულ საკითხზე ჯერ კიდევ 1988 წლის აგვისტოში დაწერილ წერილში „რატომაა საჭირო ნაციონალური არმია“ გამამხვილა ყურადღება მერაბ კოსტავამ [22]. ამავე ბიულეტენში გამოქვეყნდა „მიმართვა ქართველი ახალგაზრდობისადმი!“, რომელშიც პირდაპირ იყო გაცხადებული, რომ „ქართველმა კაცმა უნდა თქვას უარი დამპყრობლის არმიაში სამსახურზე!“ – მიმართვას ხელს აწერდნენ ზვიად გამსახურდია, მერაბ კოსტავა, ირაკლი წერეთელი, ირაკლი ბათიაშვილი [იქვე: 3]. ბიულეტენის შემდეგი გვერდები ეძღვნება საბჭოთა არმიაში გაბატონებულ მხეცობათა აღწერას და ბოლოს აქვე მოცემულია სია იმ ქართველი სამხედრო მოსამსახურეებისა, რომლებიც მხოლოდ 1989 წელს დაიღუპნენ სამხედრო სავალდებულო სამსახურის დროს (63 ახალგაზრდა). ამიტომაც საბჭოთა არმიაში ქართველი ახალგაზრდების განვევის საწინააღმდეგო აქციებმა საქართველოში ფართო ხასიათი მიიღო. ამ მოთხოვნით 1989 წლის 11 ოქტომბერს დაიწყო აქცია თბილისში სპორტის სასახლის წინ, რომელსაც შეუერთდნენ საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებიდან – გორიდან, ქუთაისიდან, რუსთავიდან, ახალციხიდან... აქციის მონაწილეებმა თანადგომას გამოუცხადეს ქობულეთელ წვევამდელებს, რომელთა მშვიდობიანი მჯდომარე პროტესტი აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა სამინისტროს განკარგულებით მილიციელებმა დაარბიეს, ხოლო მისი მონაწილეები დააპატიმრეს [9]. (მათ შორის მეც, დოდო გუგემაშვილთან და კოტე ბერიძესთან ერთად – უ. ო.)

ეროვნული მოძრაობის შიგნით გაჩაღდა პოლემიკა „თურქი-მესხების“ პრობლემათა შესახებ. გ. ჭანტურია აღნიშნულ თემაზე გამოაქვეყნა წერილი – „ვინ არიან თურქი-მესხები?, სადაც ის წერდა: „...ედვ თვლის, რომ უნდა შეიქმნას სპეციალური კომისია ქართველი ინტელიგენციის ნაწილის და ოპოზიციურ გაერთიანებათა წარმომადგენლებისაგან, რომელიც სამშობლოში დააბრუნებს ნამდვილ მესხებს, პასპორტებში მათი ეროვნების ქართველებად აღნიშვნის შემდეგ და დაასახლებს მათ არა კომპაქტურად, არა ერთ რეგიონში, არამედ ხუთ-ხუთი ოჯახით საქართველოს სხვადასხვა

კუთხეში... (?! – უ. ო.) ასევე აუცილებელია დაისვას საკითხი თურქების თურქეთში დაბრუნების თაობაზე... ასე რომ არავითარი თურქი მესხები არ არსებობენ... ანუ არიან მესხები, რომლებსაც საქართველო გულში ჩაიკრავს და არიან თურქები...“ [20].

ედპ-ს ამ პოზიციის გაგრძელებად შეიძლება ჩაითვალოს აჭარის ა. რ-ის ხელისუფალთა მიერ 1988 წლის დეკემბრის მოვლენების შემდეგ, აქ მდგომარეობის ხელოვნურად დაძაბვის ცდა და აფხაზეთის ავტონომიაშიც ვითარების ესკალაცია. გაზეთში „ქართული ქრონიკა“ 1989 წლის 30 ივლისს გამოქვეყნებული ცნობა, რომ „16 ივლისიდან (ანუ სოხუმში პროვოცირებული ტრაგიკული ამბების მეორე დღიდან – უ. ო.) თბილისში მიმდინარეობს მიტინგები და დემონსტრაციები ეთნიკურ პრობლემებთან დაკავშირებით... კრემლის გეგმა ნათელია – ამბობს გაზეთი – მთელს საქართველოში სამხედრო რეჟიმის დამყარება, იმის განხორციელება, რაც მან ვერ შეძლო აპრილში და ქართველი ხალხის გენოციდის განხორციელება საქართველოში მცხოვრები მუსულმანების ხელით“ – ნათქვამია გაზეთში და შემდეგ „საქართველოს დემოკრატიული ალიანსი“, ედპ-ს მეთაურობით გაკეთებულ მიმართვაში აშშ-ს კონგრესს წარუდგენს საქართველოში მდგომარეობის დეტალური ანგარიშის, მათი აზრით, გასატარებელ აუცილებელ ღონისძიებათა შესახებ თავის მოთხოვნებს, რომელშიც მთავარი ადგილი უჭირავს აფხაზეთის ხელისუფლებიდან კრემლის ყველა აგენტის განთავისუფლებას და აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის თბილისიდან სპეციალური კომისიის მეშვეობით მართვის მოთხოვნას. შემდეგ კი იქვე ნათქვამია, რომ „დემოკრატიული ალიანსი ქმნის თავდაცვის შტაბებს აფხაზეთად წოდებული ჩრდილო-დასავლეთ საქართველოში ქართველთა სიცოცხლის დაცვის მიზნით, ეძებს გზებს აფხაზ მოსახლეობასთან, რათა აუხსნას მას, რომ იგი მხოლოდ და მხოლოდ ბრმა იარაღია კრემლის ხელში და რომ ქართველებსა და აფხაზებს არაფერი აქვთ გასაყოფი...“. იქვე ნათქვამია რომ „ისლამისა და კრემლის ალიანსი უფრო და უფრო საშიშ ფორმებს იძენს. იქმნება ისეთი შთაბეჭდილება... რომ ქართველები მართლა ჩაგრავენ და ავინრობენ

საქართველოში მცხოვრებ ეთნიკურ უმცირესობებს. მტკიცება იმისა, რომ ეს ასე არ არის, ზედმეტად მიგვაჩნია...“ და ბოლოს მიმართვა ასე მთავრდება: „ვეყრდნობით რა სენატის N 110 რეზოლუციას, საქართველოს ედპ-ს სახელით ვთხოვთ აშშ-ს კონგრესს აქტიურად ჩაერთოს საქართველოში დღეს მიმდინარე პროცესებში, რათა თავიდან იქნეს აცილებული კრემლის ჩანაფიქრი – საქართველოში სამხედრო რეჟიმის დამყარების გზით ქართველი ხალხის გენოციდის განხორციელება“ [19].

ფაქტია, რომ კრემლმა საქართველოში ყველა მისი ბერკეტი აამუშავა ქართული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობისა და ქართველი ხალხის წინააღმდეგ, მაგრამ ჩვენ ვფიქრობთ, ქართული ეროვნული მოძრაობის ავანგარდში ყოფნაზე პრეტენზიის მქონე ძალებსაც მეტი სიფრთხილე და დიპლომატიური ტაქტი უნდა გამოეჩინათ, როდესაც ჯერ კიდევ საბჭოთა საქართველოში კონსტიტუციურად დაკანონებულ ავტონომიურ ერთეულზე საუბრობდნენ. მით უმეტეს, როდესაც მასთან დიალოგის აუცილებლობაზე ლაპარაკობ, ამ დიალოგისათვის საჭირო სივრცე მაინც უნდა დატოვო... რის უნარიც, როგორც ჩანს, აღნიშნულ ალიანსის ამ ფრთას ნამდვილად აკლდა.

ამასთან, საქართველოს კომუნისტური ხელისუფლება აგრძელებს რესპუბლიკაში ვითარების ხელოვნურად დაძაბვის პოლიტიკას და გაზეთში „ოზურგეთის მოამბე“ კორესპონდენტს აძლევს საშუალებას სტატიის სათაურშივე დასვას კითხვა: „შემთხვევითობა თუ მასირებული შეტევის გაგრძელება?“ – მასში საუბარია ოზურგეთის რაიონის სოფელ შემოქმედის, ძიმითის, მე-2 საშუალო სკოლაში მოსწავლეთა მონამღვის ფაქტებზე, ხოლო ქობულეთის რაიონის სოფელ აჭყვისთავში სკოლის ადმინისტრაციამ 9 აპრილს სწავლა არ შეწყვიტა...[3].

1989 წლის 9 აპრილის თბილისის ტრაგედიის შემდეგ საქართველოში დაიწყო კომუნისტური სტრუქტურების შეუქცევადი დემონტაჟის პროცესი. კომუნისტური პარტიიდან და მისი სატელიტი კომკავშირული ორგანიზაციის რიგებიდან დაიწყო პიროვნებათა გასვლა და სათანადო აქციები ამ პროცესის დასაჩქარებ-

ლად. მან სასწრაფო გამოხმაურება პოვა ქალაქ ბათუმში, ქობულეთისა და ხელვაჩაურის რაიონებში. ქალაქ ბათუმში, გაზეთ „აჭარის“ ყოფილ რედაქციაში (ახლანდელ მემედ აბაშიძის ქუჩაზე), აჭარაში მოქმედ კომკავშირული ორგანიზაციის საოლქო კომიტეტს, ედუარდ სურმანიძით სათავეში, მოლაპარაკების მაგიდასთან შევხვდით ეროვნული მოძრაობის ადგილობრივი წარმომადგენლები – კობა ხაბაზი, ედუ-ს ბათუმის ორგანიზაციის თავმჯდომარე მერაბ კოპლატაძე, უჩა ოქროპირიძე. შეხვედრას არსებითი შედეგი არ მოჰყოლია.

აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლება, საქართველოს მარიონეტულ მთავრობასთან ტანდემში, ეროვნული ძალების დიდი წინააღმდეგობის მიუხედავად, მაინც ცდილობდა გაეგრძელებინა თავის ანტიეროვნული, კოლაბორაციონისტული პოლიტიკა რეგიონში. ასეთი ვითარების ფონზე აჭარის მეზობელ გურიაშიც, კიდევ უფრო ძლიერდება ეროვნული ძალისხმევა და 1990 წლის გაზაფხულზე იქმნება 9 აპრილს თბილისში დაღუპული ნინო თოიძის საზოგადოება, რომელმაც მოიცვა გურიის მახლობელი აჭარის ადმინისტრაციულ საზღვრებში შემავალი სოფლები – აჭი, ქაქუთი, ნაცხავატევი, ტყემაკარავი [29], ხოლო შედარებით უფრო ადრე, 1989 წლის ზაფხულში შეიქმნა ოზურგეთის სახალხო ფრონტი [30].

1990 წლის დასაწყისიდან წინ წამოინია კიდევ უფრო რადიკალური მოთხოვნები: „ა) საქართველოს საბჭოთა ხელისუფლებისა და წყობილების გაუქმება, ბ) რუსეთის მოდერნიზებული იმპერიის საოკუპაციო ჯარების მიერ საქართველოს ტერიტორიების დატოვება, გ) საქართველოში დემოკრატიული ქვეყნებიდან და საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან სპეციალური მისიებისა და დელეგაციების ჩამოსვლა, დ) საყოველთაო კენჭისყრით ნამდვილი ეროვნული მთავრობის არჩევა: ბოლოს-„ჯვაროსნული ომი კომუნისტებს! წინ თავისუფლებისაკენ! 5. 01. 1990“ [4].

ძალიან მძიმე ვითარებაა საქართველოს მეზობელ აზერბაიჯანშიც, რის შესახებაც მოგვითხრობს ცნობილი რუსი კინორეჟისორი სტანისლავ გოვორუხინი: – „სუმგაითის გზაზე, ქუჩის პირას, რათა ტანკების კოლონისათვის

გზა დაეთმო, იდგა მსუბუქი ავტომანქანა. მასში ისხდნენ აზერბაიჯანის მეცნიერებათა აკადემიის სამი მეცნიერი, პროფესორი, მათ შორის ერთი ქალი. უცებ კოლონიდან გამოვიდა ერთი ტანკი, ლითონზე მუხლუხების ღრჭიალით გადაუარა მანქანას, გაჭყლიტა შიგ მსხდომნი. კოლონა არ შეჩერებულა – წავიდა ქალაქში შეფარებული მტრის გასანადგურებლად [23, სტანისლავ ...].

აზერბაიჯანისა და ბაქოს საშინელებებმა ფართო გამოხმაურება პოვეს უცხოეთის პრესაში. გაზეთში „ლუმანიტი“ კორესპონდენტმა დრაპო რუჟემ გამოაქვეყნა წერილი „მგლოვიარე ბაქო“, რომელიც ფრანგულიდან ქართულად თარგმნა რუსუდან ორაგველიძემ. მასში, უპირველეს ყოვლისა, ხაზგასმულია ბაქოში გამოფენილი ტრანსპარანტები: „გორბაჩოვი ჯალათია – ყაზახი, ქართველი და აზერბაიჯანელი ხალხისა! ვინ იქნება შემდეგი?“, „ძირს ფაშისტური კომუნისტური პარტია“ და ა. შ. „...მრავალი ასეული აზერბაიჯანელია მკვდარი და დაკარგული... აზერბაიჯანის სახალხო ფრონტის ცნობით, 20 იანვრის 12 საათისთვის საბუთების მქონე დაღუპულთა რიცხვი 124 იყო... დაჭრილებთან ექიმებს არ უშვებენ, არამედ მათ ტყვიების დამატებითი ჯერით უმასპინძლებიან. ბაქოში 1990 წლის 22 იანვარს 119 საფლავი გაიჭრა [14. ბაქოს...].

საქართველოსა და აზერბაიჯანში საბჭოთა არმიის მიერ ჩადენილ მხეცობათა განმცდელი ქართველი ავტორი იგორ გიორგაძე სტატიამი – „9 აპრილი მარტო ტკივილი არ არის“ აკეთებს დასკვნას: – „ინგლისის მლენავ ველურ ვანდალებს, ეს ნითელარმიელები შეგირდებადაც არ აიყვანდნენ“ [31: 2]. და იქვე – „დაღუპულთა ნათესავებმა, ჭირისუფლებმა სამძიმრის დეპეშები მიიღეს სსრ კავშირის მთავრობისა და პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიუროსაგან – ცინიზმის ეს რეკორდი, უდავოდ, გინესის წიგნშია შესატანი“.

და ბოლოს, ავტორს მოაქვს ჩაადაევის ცნობილი პოსტულატი: „რუსეთი არსებობს მხოლოდ იმისთვის, რომ მსოფლიოს საშინელებათა გაკვეთილები მისცეს“ [იქვე].

ქართული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის უდიდესმა გაქანებამ გავლენა

მოახდინა მეზობელი თურქეთის რესპუბლიკის ქართულ ისტორიულ ტერიტორიებზე მცხოვრებ და განსაკუთრებით ძნელბედობისას იქ გადასახლებულ ქართველ მუჰაჯირთა შთამომავლებზე, რომელთა ერთ-ერთი წარმომადგენელი ქ. ფაცაძან, სულეიმან ინაიშვილი ლექსში „წმინდა ილიასადმი“ ასე მიმართავს საქართველოს კათალიკოს პატრიარქს ილია მეორეს – „შენ ჩვენი რწმენის აღმშენებლო კათალიკოსო...“ და შემდეგ, ეხება რა ზოგად ქართულ სატკივარს, ამბობს:

„საქართველოს ახლა სჭირია შეკავშრება და ერთობა,
ჩვენ ძმანები ვართ, არ იქნება აფხაზობა,
აჭარლობა და ოსეთობა,
...გვჭირია ჩვენ ჩვენი სახელმწიფო და თავისუფლება!
ხოლო 9 აპრილის ტრაგედიის შესახებ, ავტორი განცდით აღნიშნავს:
„ჩვენთვის დასავიწყარი დღე არ არის, შავი დღეა 9 აპრილი,
იმ დაუმინყარ დღეში იყო ქართველები ქუჩაში დაყრილი,
ჩვენ თავისუფლება გვინდაო, ყველგან თავი ჰქონდათ მოყრილი,...“
„...კაი რამე არ გეგონოთ აგი საბჭოთა კავშირი, –
...სულ რომ ტვირთი ჩვენ მოგვკიდეს, გაგვხადეს მაგენმა ვირი,
გადავირჩინოთ უნდა თავი ღმერთით, განა რა იქნება სულზე ძვირი“

[10. დარეჯან კიკნაველიძე...: 5].

აი, რაც ასეთი უბრალო და გასაგები იყო ქართველ მუჰაჯირთა შთამომავლებისათვის, რატომღაც დღემდე ძალიან რთული და გაუგებარი აღმოჩნდა ქართული ნომენკლატურისა და მისი სატელიტი წითელი ინტელიგენციის უდიდესი ნაწილისთვის, და ესეც მასში აღზრდილი საბჭოთა რუსული იმპერიული აზროვნების უშუალო შედეგია.

თუმცა საქართველოს კომუნისტური ორგანიზაციები მაინც ვერ ელეოდნენ საკუთარი სტრუქტურების გაეროვნულების ილუზიას, (იმდენად დიდი იყო ხელისუფლებაში დარჩენის ცდუნება) და ამიტომაც დღის წესრიგში დადგა მათი თვითლიკვიდაციის აუცილებლობა. მაგ-

რამ ამ აუცილებლობას მათ ახალი სიყალბითა და დემაგოგიით უპასუხეს, რაც გამოიხატა „საქართველოს კომუნისტური პარტიის მიმართვაში კომუნისტებისა და მშრომელებისადმი, უპარტიო ინტელიგენციის, ახალგაზრდობისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისადმი“, სადაც ისინი, მიუხედავად ყველაფრისა, უტიფრად აცხადებდნენ, რომ „**კომუნისტებს სურთ დარჩნენ საზოგადოების ავანგარდში**“, **ურთიერთობის აუცილებლობად აღიარებენ „პოლიტიკურ დიალოგს და ოპონენტის დარწმუნების ფორმას**“, და რომ „**კომუნისტური პარტიისათვის დასაშვებია აზრთა ჭეშმარიტი პლურალიზმი**“ [32: 3]. ამის პარალელურად კი ცდილობენ ეროვნული მიმართულების ორგანიზაციებში შელწევას და იქ დომინანტური პოზიციის მოპოვებით, თავიანთ სასარგებლოდ მათ დეზორიენტაციას. იგივე საინფორმაციო საშუალება გვატყობინებს, რომ „ყაზბეგის რაიონის სახალხო ფრონტი კომპარტიის ადგილობრივი ორგანოს პარტუჯრედია“; აქვე აღნიშნულია კომუნისტური ნომენკლატურის გაბატონებული მდგომარეობა სახალხო ფრონტის ზოგიერთ სხვა რაიონულ ორგანიზაციებშიც [იქვე].

ამასთანავე აღსანიშნავია ადგილობრივი კომუნისტური ნომენკლატურის თვითნებობა და ანტიეროვნული პოზა საქართველოს რეგიონებში. სწორედ ამის შესახებ გვიამბობს საქართველოს რადიკალური კავშირი“ ეროვნული სამართლიანობის კავშირის წევრების გიორგი გოდერძიშვილისა და ბესო საბაშვილის ინიციატივით 1990 წლის 29 ივლისს ასპინძაში ჩატარებული მიტინგი, რომლის დროსაც ასპინძის მილიციის უფროსი ტივაძე აცხადებდა, რომ ასპინძა მისია და იქ მიტინგს ვერავინ ჩაატარებს, თან იმუქრებოდა მომიტინგეთა დაპატიმრებით. მიუხედავად ამისა მიტინგი მაინც შედგა და მისი მონაწილენი გაეცნენ ადგილობრივი მმართველების მიერ შესრულებულ მათ მოთხოვნებს და მიიღეს რეზოლუცია, რომლის მიხედვითაც, მოთხოვნათა დარჩენილი პუნქტების შეუსრულებლობის შემთხვევაში შეუერთდებოდნენ ეროვნულ დაუმორჩილებლობას [იქვე: 4]

ანტიქართულ გამოხდომებს ააქტიურებენ ოსები და 1990 წლის თებერვალში „ადამონ ნიხასი“ ითხოვს საქართველოში „თურქი-მეს-

ხების“ ჩამოსახლებას. პარალელურად ოსი მოსახლეობის მიერ დაზიანებულ იქნა ცხინვალში მიმავალი სარკინიგზო ლიანდაგი.

თბილისში კინოს სახლთან საქართველოს ჰელსინკის კავშირმა და ილია მართლის საზოგადოებამ გამართა მიტინგი „თურქი მესხების“ საკითხთან დაკავშირებით. მასზე სიტყვით გამოვიდა ზვიად გამსახურდია, რომელმაც დაგმო ილია ჭავჭავაძის საზოგადოებისა და ცალკეულ პიროვნებათა – რ. ჩხეიძე, ნ. გელაშვილი, გ. მამულია, – პოზიცია აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით; აქვე სიტყვით გამოვიდნენ სამცხე-ჯავახეთიდან ჩამოსული მესხები, რომელთაც მოიგონეს „თურქ-მესხებთან“ თანაცხოვრების წლები და დაუშვებლად მიიჩნიეს მათი საქართველოში ჩამოსახლება“ [26: 1]. უფრო ადრე, 1989 წლის 14 დეკემბერს მოენწყო ოზურგეთის საზოგადოების წარმომადგენელთა შეხვედრა მერაბ კოსტავასთან, თამარ ჩხეიძესა და ზ. მამალაძესთან, საქართველოში 10 „თურქი-მესხის“ ჩამოსახლების საკითხთან დაკავშირებით, რამაც აღნიშნული საზოგადოების სასტიკი წინააღმდეგობა და შემფოთება გამოიწვია, რადგანაც ისინი ფიქრობდნენ, რომ ეს გახდებოდა დასაწყისი საქართველოში თურქების ჩამოსახლებისა“ [33]

1990 წლის 2 მარტს წმიდა ილია მართლის საზოგადოებისა და საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის ინიციატივით „თურქი-მესხების“ საკითხზე მიტინგი ჩატარდა ოზურგეთში. სულ ცოტა ხანში ანალოგიური აქცია გაიმართა ლანჩხუთშიც, სადაც მოსახლეობამ მიიღო რეზოლუცია, რომ „იგი სასტიკი წინააღმდეგია „თურქი-მესხების“ საქართველოში ჩამოსახლებისა. მიტინგის დადგენილებაში აგრეთვე ნათქვამია, – „სანამ საქართველო დამოუკიდებლობას არ აღიდგენს, ყოველგვარ ჩამოსახლებაზე ლაპარაკი ზედმეტია“ [26: 8].

დიდი ყურადღება ექცეოდა გურიაში ჩამოყალიბებული ორგანიზაციების საქმიანობასა და მათ მჭიდრო ურთიერთობას მეზობელ აჭარასთან. 1989 წლის სექტემბერში ლანჩხუთსა და ოზურგეთში არსებულ ედუ-ს ქვეკომიტეტებისაგან შეიქმნა ერთიანი, გურიის ედუ-ს კომიტეტი. ამავე წლის 7 სექტემბერს ოზურგეთში მოენწყო ედუ-ს ბათუმის, ლანჩხუ-

თისა და ადგილობრივი (ოზურგეთის) კომიტეტების წარმომადგენელთა შეხვედრა, სადაც გადაწყდა შექმნილიყო ედუ-ს გურია-აჭარის ბიურო – ბიძინა აფხაზავას (ბათუმი), ვახტანგ ზენეიშვილის, ბეჟან თავართქილაძის, მერაბ სადღობელაშვილის, მერაბ ფირცხალაიშვილის და გურამ ჩახვადის შემადგენლობით [33].

ამავე პერიოდში ბორჯომში წმ. ილია მართლის საზოგადოებამ ულტიმატუმი წარუდგინა ბორჯომის რაიკომის პირველ მდივანს გ. პეტრიაშვილს ლენინის ძეგლის აღების მოთხოვნით. მასზე უარის მიღების შემდეგ დასვეს საკითხი რაიკომის მდივნის გადაყენების შესახებ. 1990 წლის 18 მარტს ზვიად გამსახურდიასა და ადგილობრივ ეროვნულ ორგანიზაციათა ძალისხმევით ლენინის ძეგლები ჩამოგდებული იქნა ქობულეთსა და ბათუმში, ხოლო ცოტა მოგვიანებით ხულოსა და აჭარის სხვა რაიონულ ცენტრებში.

საქართველოსადმი საბჭოთა მთავრობის ვერაგული მტრობის კიდევ ერთ გამოვლინებას წარმოადგენდა ჩერნობილის ოლქიდან საქართველოში რადიაციით დასხივებული ხორცის დიდი რაოდენობით შემოტანა, რომლის ბათუმის სანჯობებში გამოვლენასა და გატანაში, შემდგომ კი მის რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ გაგზავნაში, მერაბ კუტუბიძესა და ბათუმის სახალხო ფრონტის აქტივისტებთან ერთად ვმონანილეობდი. 1990 წლის 1 მარტს ჩატარებული მიტინგის შედეგად ასეთივე ხორცი გატანილი და ბელორუსიაში გაგზავნილ იქნა გორიდანაც [26].

განსაკუთრებით შემზარავ ხასიათს ატარებდა ოსი ექსტრემისტის მიერ აკვანში ჩაკლული საკუთარი დისშვილის, 9 თვის ქართველი ყრმის გიორგი ნიკორიშვილის მკვლელობის გარშემო დატრიალებული ამბები, – როდესაც მოკლული ბავშვის ბებია, ვარვარა გაგლოევა-თედევა, ცხინვალის სამშობიარო სახლში მიეჭრა ექიმ ნათელა ნიჟარაძეს და აძალებდა ბავშვის მკვლელობა თავის თავზე აეღებინა მოკლული ბავშვის მამისთვის [იქვე, გვ. 2].

ალბათ, ყველა დაგვეთანხმება, რომ ადამიანური სიმდაბლე და ნაძირალობა ამაზე ქვემოთ ვერ დაეშვება, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს არის ქართულ-ოსურ ურთიერთობაში საბჭოური

სიმახინჯის მიერ გაღვივებული არაადამიანობის კიდევ ერთი გამოვლინება, რომელიც მის ავტორთათვის ისეთ მითურ სისაძაგლედ წარმოჩნდა, რომელიც მხოლოდ კორინთელების მიერ ბერძენი ტრაგიკოსის, ევრიპიდეს მოსყიდვას შეიძლება დაედაროს მედეას საკუთარი შვილების მკვლელად გამოყვანის მიზნით. ასეთ საქმეთა ჩამდენნი კი არა მარტო აგრძელებენ ქართულ მინაზე ცხოვრებას, არამედ მათ მართლმსაჯულებისაგან თავგამოდებით იცავს რუსული არმია და სახელმწიფო.

მოკლედ, ასეთია ის გარემოებანი, რომლებიც წინ უძღოდა და ფაქტიურად განაპირობა ანტიეროვნული, ანტისახელმწიფოებრივი, უკანონო პროცესების შემზადება საქართველოს უახლოეს წარსულში. როდესაც ვლადიმერ ვლასოვმა ზემომოყვანილ ფაქტებზე და ვაანალიზებთ ქვეყნისათვის მისგან გამომდინარე სამომავლო განვითარების ისტორიულ პერსპექტივას, სხვა არაფერი დაგვრჩენია ვალდაროთ, რომ ასეთ ფსიქო-იდეოლოგიურ და პოლიტიკური გარემოცვის პირობებში საქართველოს უახლოეს წარსულში რა უბედურებაც დატრიალდა, ამ ყოველგვარ ზნეობას მოკლებულ სასტიკ დანაშაულობათა ჩვეულებრივ გაგრძელებად უნდა ჩაითვალოს.

გამოყენებული ლიტერატურა და წყაროები

1. გაზ. „გზა“, პერიოდული თვითგამოცემა, ტყიბული, 1, 09, 1989 წ., სერგეი ესენინის უჩა ძიძავასეული თარგმანი;
2. ბერიძე კ., გაზ. „ოზურგეთის მოამბე“, N 1, ნოემბერი;
3. გაზ. „ოზურგეთის მოამბე“, N 5, 1990;
4. გაზ. „ქართველის დედა“, N 1(8), 13 იანვარი, 1990 წ.; აქვე: მიმართვა ქართველი ერისადმი;
5. გაზ. „ქართველის დედა“, N 7, 1989 წ., 30 ნოემბერი, გვ. 3;
6. გაზ. „ქართველის დედა“, N 6, 6 ნოემბერი, 1989, გვ. 6;
7. გაზ. „ქართველის დედა“, N 6, 1989, 6 ნოემბერი, არჩილ ხანთაძის მოხსენება „პარიზი 89“ – ქრისტიან-დემოკრატიის შეკრებაზე];
8. გაზ. „ქართველის დედა“, N 9, 16 მარტი, 1990; იქვე, გვ. 5, (ც. ჟორჯოლიანის 27. 02. 90 დაწერილი სტატია)].
9. გაზ. „ქართველის დედა“, N 7, 30 ნოემბერი, 1989 წ.;
10. დარეჯან კიკნაველიძე, სხვა საქართველო სად არის, გაზ. „ქართველის დედა“, N 9, 16 მარტი, 1990, გვ. 5;
11. საინფორმაციო წყარო, N 1, ქრსტეშობის-თვე, 1989, საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღდგენა-ალორძინების პარტია, გვ. 10-11;
12. რიჩარდ პაიპსი, რა უნდა ვიღონოთ საბჭოთა საფრთხის წინააღმდეგ . დასავლეთის სტრატეგია დღეს და მომავალში, საქართველოს ედუ-ს მოამბე, N 10, 1990;
13. „შავლეგო“, N1, 1990 წ., ოქტომბერი, სრულიად საქართველოს წმ. ილია მართლის საზოგადოების ბიულეტენი.
14. „ამბიონი“, 1990 წ., რეგიონალური საინფორმაციო ბიულეტენი – სდპ-IV დასი, ქვემო ქართლისა და სამცხე-ჯავახეთის კომიტეტი, გვ. 4; **ბაქოს ტრაგიკული ამბები, გაზ. „ამბიონი“, N 1, 1990].**
15. საქართველოს რესპუბლიკის ფედერალური პარტიის კონსტიტუციური ფრაქცია, N 1, 1990 წლის 25 მარტამდე, გვ. 1;
16. გაზ. „ქართული ქრონიკა“, N N 39, 40, 41, 44, 45, 1989 წ.;
17. გაზ. ქართული ქრონიკა, N 3 (60), 1990, 25 თებერვალი;
18. გაზ. „ქართული ქრონიკა“, N 3(60, 1990, 25 თებერვალი, გვ. 5-6;
19. გაზ. „ქართული ქრონიკა“, N 45, 1989, 30 ივლისი;
20. გაზ. „ქართული ქრონიკა“, ედუ-ს გაზეთი, N41, 1989, 20 ივნისი;
21. ვლადიმერ კორსუნსკი, გაზ. „ექსპრეს-ქრონიკა“, N 18, 1989;
22. წმ. ილია მართლის საზოგადოების სამხედრო საქმეთა საინფორმაციო ბიულეტენი N 2, 1989;
23. **მოსკოვსკიე ნოვოსტი, N 7, 17 თებერვალი, 1990** ([სტანისლავ გოგორუხინი, რეპეტიცია, Moskovskie Novosti, N 7, 17 Fevralia,, 1990 g.);
24. „დღესი“, N 2, 1989 წ., 9 აგვისტო, გვ. 21;

25. გაზ. „დღესი“, N2, 1989, 9 აგვისტო, გვ. 2;
26. პრეს-ბიულეტენი, N 7, 4 მარტი, 1990, ქართული საინფორმაციო ცენტრი, გვ. 1;
27. ეროვნულ დემოკრატი, საქართველოს ედპ-IV დასის კახეთის კომიტეტის ბიულეტენი, N 1, 1990;
28. ნ. პ. პესტელი, „RUSSKAIA PRAVDA“, SPB, 1906, CTR. 48;
29. გაზ. „ლესაური“, N 2, 26 მაისი, 1990;
30. გაზ. „ოზურგეთის მოამბე, N11, ოზურგეთის სახალხო ფრონტი, ნოემბერი, 1989;
31. გაზ. „ქართლი“, ქართლის სახალხო ფრონტი, N 4, 1990, იგრიკა, გვ. 2;
32. გაზ. „დღესი“, N2, 1989, 9 აგვისტო, გვ. 3;
33. გაზ. „გურია“, ედპ-IV დასი, N 2, 1989;

რეზიუმე

ნაშრომში მოცემულია საქართველოში 1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის სმხედრო-კრიმინალური გადატრიალებისა თუ მის შემდეგ განვითარებული მოვლენების შემამზადებელ გარემოებათა გააზრება ქართული არაფორმალური (ძირითადად ეროვნული) პრესის მასალების (1988-1990 წ.წ.) ანალიზის მიხედვით და მის ფონზე ამავე პერიოდში სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოში განვითარებული მოვლენები. აქვე მოთხრობილია საბჭოთა პრესისა და საინფორმაციო საშუალებების თუ ქართული ოფიციალური ჟურნალისტიკის როლის, აგრეთვე მათ მიერ უცხოეთში (დასავლეთი) ქართული ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობისათვის შექმნილი, წინმსწრები არაობიექტური, უსამართლო და გაუკუღმართებული ფონის შესახებ.

მასში გადმოცემულია 1989 წლის 9 აპრილს თბილისში დატრიალებული ტრაგედიის გავლენა საერთოდ საქართველოში და, კერძოდ მის სამხრეთ-დასავლეთ რეგიონებში მიმდინარე მოვლენებზე. ქართული საბჭოთა ნომენკლატურის კოლაბორაციონისტულ-მაამებლური, კონდოტიერული პოზიცია და საქმიანობა მოსკოვის ცენტრალური საბჭოთა ხელისუფ-

ლებისადმი, მისი ფარისევლური დამოკიდებულება ქართველი ხალხის ინტერესებისადმი, თუ ანტიქართული, გამცემლური პოლიტიკა აქ არსებულ ავტონომიურ ფორმირებებში ნელი მოქმედების „ბომბების“ აფეთქების საშუალებით. „თურქი-მესხებისა“ და ფერლანის ტრაგედიათა ქართული ეროვნული მოძრაობის წინააღმდეგ გამოყენების მცდელობანი. პარალელურად მოთხრობილია მეზობელ აზერბაიჯანში საბჭოთა ჯარების მიერ დატრიალებულ სამინელებებზე; აგრეთვე საქართველოს სხვა რეგიონებში ამავე პერიოდში მომხდარი სხვა საინტერესო მოვლენების შესახებ.

Уча Окропиридзе

... ЮГО-ЗАПАДНАЯ ГРУЗИЯ ПО ДАННЫМ ГРУЗИНСКОЙ НЕОФИЦИАЛЬНОЙ ПРЕССЫ

В статье представлено осмысление обстоятельств подготовки декабрьско-январского военно-преступного переворота 1991-1992 гг. в Грузии и последовавших за ним событий по материалам грузинской неофициальной прессы (1988-1990 гг.). На его фоне нынешние события на юго-западе Грузии. При этом анализируется роль советской прессы и СМИ, а также грузинской официальной журналистики _ необъективного и несправедливого, искаженного фона, созданного ими для Грузинского национально-освободительного движения за рубежом.

Обсуждается влияние трагедии, произошедшей в Тбилиси 9 апреля 1989 года, на происходящие здесь процессы. Сотрудническо-льстивая позиция советско-грузинской номенклатуры по отношению к Кремлю и ее лицемерное отношение к жизненным интересам грузинского народа. Антигрузинская политика путем подрыва бомб замедленного действия, ранее заложенных здесь в автономных формированиях.

Попытки использовать турецко-месхетинскую и ферганскую трагедии против Грузинского национального движения, а также другие интересные события, происходящие в этих регионах Грузии.

ИГОРЬ АВАНЕСОВ

«Besa me mucho»*
(прощание креола со славянкой)

Besa me, besa me mucho,
Como si fuera esta noche
la ultima vez.
Besa me...

Память не мучай!
Счастье уже не вернуть
ни с тобою, ни без.
Странно созвучен был той снежной ночи
далёкий креольский мотив.
Утром оставишь мне цепь многоточий
ты, недопоняв – отлюбив.

Бес во мне! Не встречу лучше...
Ночью морозной останься
в последний ты раз.
Besa me...
Дарит нам случай
Час безвозвратный, чтоб факел
любви не угас.

*Перевод испанского текста
Строки вначале:
«Целуй меня, целуй меня крепче,
Как проносится эта ночь
В последний раз...»
Последние строки:
«...Целуй меня крепче!
Ведь я должен потерять тебя...»*

Но ты уже за двоих порешила,
И завтра я стану чужим.
Сердце мне ранив, перо обострила
И в песне останешься жить.

Будь со мной! Хоть потому что
Песня моя прорвала
эту снежную ночь.
Не судьба...
Besa me mucho!
Que tengo miedo perder te...
И после – всё прочь!

1989.

ДИОСКУРИЯ

(город на дне)
*Транскрипция мотива
сухумского поэта Эдуарда Дзыба*

Радости предков и горе,
Таинства, страсти, кручины –
Скрыты из ревности морем,
Синью бесстрастной пучины.

Там всё покойно. Но хмуро.
Эллинских строк ажур
Не огласить – всё немо.
Храмов пустые громады
Ввек не коснутся неба,
Солнечных бликов бравады –
Всё схоронили волны...

Всё сохранили невольню
В шуме прибоя анналы –
Эллинских шум вакханалий,
Стоны неравных баталий.
И солонь, как волны,
Все Диоскурии слёзы.

А на земле привольны
Все Диоскурии грёзы:
Снова пиры фивольны,
Страсти и битвы раздольны.
Буйствуют вешние грозы,
Терпко желтеют мимозы.
Вновь улетают птицы,
Взмыв в многокрылом шуме...

И Диоскурии снится
Ветреный сын-
Сухуми.

Ноябрь, 2002.

* * *

Любимую львиную леди

Ласкать бы мне лапою львиной.
И ласки, сливаясь лавиной
Ломают условностей клетки.
30 июля, 1997.

ЧУЖИЕ ФОТО

На фото чужом маникюром жемчужным
Чей-то выделен облик – особо мне чуждый ...
А образ мне близкий: на фото чужом
Случайными лицами он окружен.
Случаен и я, что с ней рядом сию
И фото чужие ревниво гляжу.
Могло быть иначе: тот рядом, несмел,
На фото мои также чуждо глядел.
Кто больше случаен, кто более прав –
Друг новых исканий иль прежних забав?
Понятно... Ничто под луною не новь,
И опыт приходит скорей, чем любовь.
А после её нам уже не настичь,
Как кошке домашней таёжную дичь...
Журавль, что не в небе, то наглый щегол.
Король же в постели особенно гол.
Хоть спутник случаен, не просто уйти:
Боимся одни оказаться в пути –
С тоской и расчётом...
Да что это я!
Бог весть что болтаю, себя не тая.
Спокойно. Искания – повод для всех,
Но лишь единичен открытий успех.
Я верить хочу, что с другими не схож –
В потёмки души чьей-то с факелом вхож.
Пойду, но иначе, чем кто-то прошел –
Нашедший не больше, чем ... рифма `нашел`.
Найду в нераскрытой ещё глубине
Те россыпи, что предназначены мне!
Неровен мой стих... Такова же и жизнь:
Погони, запои ... и вновь миражи.
Ломаю бокалы, когда не допил.
Ревную вершины, что не покорил!...

На фото своём маникюром жемчужным
Прикрой невзначай тот облик,
мне чуждый.

П. 1987.

* * *

Вид на тихие заводи Дона

Открывался из окон вагона.
Но стремнины бегущей реки
Мне скорее по духу близки:
В них судьбы открываются дали –
И спадают загадок вуали.
Могут замыслы дерзко цвести...
Пока поезд мой будет в пути.

Но лишь спрыгну с подножки вагона,
В безысходность впадаю затона,
Где реки быстротечную даль
Враз опутала плесень-вуаль...
Может, тех, кто достиг своей цели,
Ожидают бесплодные мели?
Значит, чтоб упоение длить,
Может с поезда мне не сходить?

Но ведь поезд – иллюзия действия:
За окном – бег, в купе – всё на месте...
Ощущает вкус прожитых лет
Тот лишь, кто не платил за билет!
Пусть заказаны многие дали,
Куда хода уж нет без «вуали»...
Мне те метры судьбы дороги,
Что **мои** отмеряют шаги.

Лето, 1987.

* * *

Вновь та же снежная лихая благодать.

Но думы – зимние в ночи сокрыты...
В соседней комнате скрипит кровать –
С подружкой – друг, ухожен и упитан.

Пирую у разбитого корыта
И силюсь память в горсти собирать,
Чтоб шрамы посыпать...

А соль рассыпана по снегу тротуара.
В душе зола осталась от пожара.
Но где-то что-то тлеет и дымит –
Быть может, вновь копится динамит?

Тогда ни зря ни раны, ни надрывы...
Пока живу, пусть будут взрывы!

Владимир, декабрь, 1994.

ИЗ ДАЛИ ЮНОСТИ – 68

* * *

Паровозный гудок,
Прилетевший из дали,
Пробудил вдруг во мне
Что-то вроде печали.

Ах, сказать бы: «печаль~ –
Было б просто и строго.
Но на то нет причин,
А вернее – так много...

* * *

Небо роняет капли,
Дождь на лице твоём,
Пальцы твои озябли
На рукаве моем.
Я их сейчас согрею —
Дай мне ладонь на грудь:
Искорка в сердце тлеет...
Сможешь ее раздуть?
Улица спит немая,
Сыро и нет огня.
Я ведь еще не знаю,
Ты ли звала меня...

ШЁЛКОВЫЙ ШЛЕЙФ

Шёлковый шлейф
Ваш шелестит,
Шёпотом эльф
Шалость сулит.

Шелест ловлю
В шуме аллей.
Шалый, не сплю,
Ваш шевалье...
1967.

* * *

Отчего сегодня за окном
Розовая ночь?
В жилах растеклась точь-в-точь,
Как гавайский ром.

Отчего пронзительно кричит
Дерево в окне? –
По-осеннему кричит
О своей весне.

Осень 1967-го

ВЫМЫСЕЛ И МЕЧ

«Над вымыслом слезами обольюсь...»
А я – над собственным вымыслом.
Что развращал меня, вводил в искус,
Бесплодил вечными высями.

Меня морочил: «Предназначен ты, ...»
И в ожиданьи знамения,
Стыдясь потуг, чураясь суеты,
Пренебрегал я ступенями.

Не лез...Локтями не толкал.
Интриги больше в мыслях затевал.
Безмерен был лишь в мечтаньи.

А меч судьбы меня везде искал...
Душой сносимый каждый шквал
В ней встречно
навечно
ковал
Нерукоборный Меч Тайны.

*190-летие Пушкина.
Июнь, 1989.*

* * *

Доля не в том, чтоб физически выжить.
Но в том, чтоб строкою заветной продлиться...
Но жизнь не даёт над строкою высидивать
Снующим в суетной сумятице лиц.
1995.

РАИСА МУЗИЧЕНКО

ПРОЗРЕНИЕ

Спало ли сознание моё так беспросыпно и безоглядно вплоть до пяти-шести лет... Может травую безымянной, может улиткой почти безразличной в ёмкости малой ракушки. Ими, мельчайшими ракушками, были усыпаны летние, низкие, выгорающие травинки, да рассыпанные камешки и монолитные скалы родных гор, начинающихся прямо с территории дедовского двора и крошечного, выстрадавшего сада, расположившегося прямо на скальной, почти голой, породе.

Обычный сад, казалось мне, малявке; обычные росы. А что радуги? И они привычные. И росы, и светозарные зори, и райские птицы. Грозы и снега.

Так было всегда. Естественно, как естественно дышать человеку...

Вот такой он – мир моего детства. Мирный, тихий и скромный; смытый дождями, усыпанный неприхотливыми цветами высокогорного плато.

Небо – дна не видеть. Облака сказочных объёмов и форм. Сгребня скалы просматривалась, как мне казалось, вся Ширакская степь.

Десятки голубей, ласточек, и ещё редкостных птиц над нашей округой. Всё естественно, всё, как само собой разумеющееся...

Глаза, что ли, спелёнуты?! Наблюдают; а душа, будто спит. Словно и не видит, словно её и нет.

Ну, что ж, мала была, мурашонок; другого ничего не видела и не знала. Так будто и вылупилась на тёплой, в сентябре, скале. И думалось – весь мир такой, **состоящий** из подобных прозрачных и необъятных панорам, чистоты и молодости. И ещё из чего-то, мне неведомого.

Видела, но не впечатлялась.

Прозрение наступило враз, как –то ранним утром. Босоногая, неодетая, в одной только ситцевой, неуклюжей, (наверное), сшитой сухонькими руками моей старенькой бабо, рубашонке, выскакиваю шустро на одуванчиковых ножках, (таких худеньких), на очень приземистый балкон (завешенный плетями хмеля). Соскакиваю на добротную ступеньку, ведущую прямо в розы. Распахиваю зеленовато-синие глаза... И... хлынуло! Хлынуло

сразу всё, и со всех сторон. И я вижу! Вижу в глубине сердца это многоликое чудо! Я ощущаю солнце. Это солнце! На таком высоченном синем небе...

Старое дерево, яблоня, в одежде самой прелестной невесты. Купоны бело-розовых цветов. Я их увидела впервые, правда, впервые. Половодье соцветий; над ними, и в них – пчёлы! Выписывают себе круги и обороты. Льются потоки нежгучих лучей, золотящихся в эфире. Что-то пронизывает тело до пяток. Наверное, это восторг, или трепет... а, чёрт его знает! Вот оно! Вот!

Теперь уж, повзрослев, уверена. Знаю. Проклюнулся в хрупком теле художник. Может поэт. Народился-таки он – сотворец всего бытующего, (и бунтующего).

Теперь я ждала – Гроз и лиловых туч. Ветров. Ливней – тёплых и холодных. Первых трав, и первых пчёл. Колыханья горных ковылей, и писка птенцов под черепичной низенькой крышей.

И снятся, и видятся до сих пор, как меняющиеся цветные слайды, эти видения. Цветы и бутоны незабвенного сада моих предков. Сад, конечно, самый миниатюрный. Крохотный кусок земли, вписанный, непонятно как, в подножие скал. Снизу от ворот, в гору

тянулась узенькая тропинка, облепленная по краям голубыми глазастыми цветами цикория, шалфея, одуванчика.

Сновали насекомые всех цветов и мастей; были и редкие бабочки: лесные, все тёмных оттенков; а то, бывало, залетали и махаон, и падалиллий. С гор, бывало, проползали, тихонько шурша, змеи. Разные.

А маки! Эти махровые маки моей бабо Пело; и где только она их раздобыла.

Такие, высоко растущие махровые шапки, размером с булку. Да ещё – разных цветов. Сиреневатые, алые, и даже белые.

Ещё прелестней был мелкий ручеёк за нижним поворотом – чистый, как слеза ангела, а там, где он пробегал по овражку с замшелыми камнями, летом смешно, семейной вереницей, прошлёпывали на лапках зелёными султанитами выводки забавных лягушат. К большим мамашам я не притрагивалась, а маленьких набирала в горсточки, пугая ими ребятишек, засыпая им за пазуху.

Всё сказки сказками... Но ни с чем не сравнить дебри Карагачинского леса, изрезанного высотами, провалами, скальными оврагами, с пещерами, и даже подземными, (вернее подскальными) студёными потоками.

Отец, приверженец родных мест, бывало, приезжал из столицы и устраивал вылазки в лес, на природу; чаще всего бывали у крепости Хорнабуджи, обоснованной на неприступном высоченном утёсе; или же пробирались к Орлиной балке, позже задействованной учёными всех мастей.

Там, раньше чем где-либо, расцветали крупные фиалки невиданных оттенков, моих любимых.

В деталях, подробно помню каждое из десяти восхождений на эту глыбу, лесной утёс. Даже первое, когда было лет десять, или девять.

Сейчас мне странно. Но тогда я не ощутила ни на мгновение усталости. Да и время исчезло. Превратилось в ноль. Первой из всей ватаги очутилась на пике. Ну! Невозможно забыть! Это уже не земля; не равнина. Пространство распахнулось сверху, как врата вселенной. Существовать перестало всё! И я сама.

Только высь. Только небо. И позвенькивающая в ушах тишина.

Там, внизу, лес казался просто мелкими

зарослями мха. Напротив тоже гора – вселенская черепаха с морщинистыми кряжами; в складках скал, в расселинах уютилось (а по мне, так царствовало), великое, несчётное племя диких красавцев-голубей.

Необозримая, прозрачная, первая открытая мною даль-небыль. Открытие. Пространство Света встретило меня. А я вписалась в него.

Оно окрылило мою душу непередаваемым ощущением в самой горячей радости. Казалось, тело отрывается от тёплых под моими ступнями скал, от горных гвоздик, и тянется легко и просто, без усилий вверх, вверх...

Доля секунды – и ты улетишь. Куда? Не ведаю... Знаю, что ТАМ неземное, там обитель красоты, пристанище духа.

Назвала б я его уже сейчас – обителью бога. И только одна живая точка, так далеко, так притягивающе призывала мою нематериальную составляющую... Так звала...

Чуть не соскользнула в зияющую пропасть, потянувшись за огненно-алеющими маками. Они прилепились на обрывистом склоне сплочённой семьёй, и так светились, горели и слегка трепетали под лёгким прикосновением ветра, под лучами яростного солнца. На них загостились окружные ветерки. Лишь скользнувшая из-за гущи змея, блеснув на мгновение, заставила отпрянуть от склона к пропасти.

А живая точка в поднебесье всё тянула, как бы намагничивая всё, что могло нас соединить.

То он, сокол, так и реял невесомо и почти неподвижно в бирюзе небес, недостижимый грозный и величественный.

Мне ж, со всеми, пора домой... Позади осталось пространство, раскрытое, аж до золотистых чуждых гор на границе; остались эти армады цветных облаков, плывущих, неизвестно куда, (быть может, в страну заграния), оставшиеся во мне чудесным видением гриновских новелл; преходящими наваждениями снов. А также сбывающейся целью последующих походов в сказки моего кровного леса – неизменного живого друга, источника вдохновения. Надолго. Вернее, навсегда.

Быль, или небыль?

Кануло всё в рационализме, трансмутациях, конца двадцатого века. А ещё резче и неотвратнее – двадцать первого. С его войнами, дележом территорий, их захватом, крушением....

НОЧНЫЕ ДУМЫ МАРО

Слегка поскрипывали столетние доски на чердаке под черепичной крышей. Шебуршали крохотные мыши. Их маленький выводок своей вознёй в чуланчике нарушал устоявшуюся тишину. Полночь. Заунывно сверещал за печной трубой одинокий сверчок, как бы давая знать, что она, старенькая Маро, не одна пытается стряхнуть с себя бессонницу. Далеко по улице, у хевсурских поселений бешено залаяли остервенелые псы.

Полная и холодная лимонного оттенка луна слабо освещала складки древних скал.

Маро всё не спалось. Она притулилась у окна, сидя на своей старой тахте, покрытой домотканым ковриком. Сухонькая и небольшая, в сумраке она показалась бы ребёнком-подростком, если бы не чёрная летняя шаль, плотно закутавшая её. Ясно, ребёнок так не выглядит.

Маро прищуривала старые глаза со слезой, ведь даже полусияние полнощёкой луны слепило её. Сон не одолевал всех безрадостных дум. Темень широкими мазками наступала и царила по углам и у притолки. Она, эта темень, рисовала, то ли сангиной, то ли углём, совсем нерадостные видения.

Днём ей, Маро, как бы была возможность отвлечься, занимаясь будничными делами. Принесёшь воды студёной с родника, проветришь половички, накормишь ослика – помощника в хозяйстве; соберёшь конопатые яички единственной цесарки. Порадуешься белолицей внучкой Цемзико, такой песенницей и хохотуньей, – просто прелесть. Девчушка не ходила, а почти летала по двору, помогая старушке. Только и развевался то там, то тут её пёстрый сарафанчик, а коса, иссиня-чёрной змеёй струилась, чуть не до пят. Цемзико, с такими чудными глазами, блестящими как дикий тёрен, удивительно напоминала отца- таким он был в мальчишестве.

Так, отвлекаясь, и забудешь, порой, о невозвратной потере, о страдании, которое иссушило Маро за многие годы. Проложило глубокие морщинки на маленьком смуглом лице, прикрытом тенями мохнатых ресниц.

На нём застыло выражение сразу двух несопоставимых, казалось, чувств: испепеляющей тоски, и грустной покорности судьбе.

В, совершенно наивных моих глазах, мир искрился и играл всеми цветами радуги. Долго-долго я не знала печали. Быт не существовал.

Всё-всё наполнялось светом и красками, омывалось лиловыми грозами. Дни были осыпаны то цветами, то снегами, фантазийными снегами.

А у моей любимицы Маро, в глазах плескался, как волна, застывший плач.

Улочка наша тянулась, как бы уже за околицей, так как была самая крайняя. Холмом лишь одним размежовывалась она с кладбищем. Осевшие холмики могил срослись с окружающей флорой: фиалками, кустами шиповника, жасмином. Оград почти не было, вокруг паслись телята... И росли миллионы невиданных садовых цветов. Там было всё просто и немо. Контрастно высвистывали, выстукивали, щебетали и заливались трелью птицы.

Но никогда, никогда там не ступала нога Маро. Никто и ничто не ждал её там. Вот это-то и ужасно. Не могла страданица припасть к родному клочку земли и упиться неудержимыми потоками слёз, дать своему горю излиться. Ведь единственный её сыночек, сказка её и надежда, без вести пропал на фронте ещё в сорок первом году, сражаясь где-то на нереально-далёких, чуждых просторах, под городом Минском.

Где такая страна, и как до неё добраться, Маро не знала. Да, и зачем добираться? Где же её отыскивать, его могилку? Тогда же и закатилось погасшее солнце для неё навсегда. И плескалась зелёная тьма в уголочках сознания; и виделись, раздирая душу, картины одна страшнее другой. Видения мученической смерти её Захария, её мальчика, который до войны любил рисовать, изображая красками дорогой ему мир, мир без войн и пожаров. Он и петь мог лучше, гораздо лучше всех. Горы эхом вторили его звонкому голосу.

Захарий... Единственный смысл её прошлой жизни; жизни, такой теперь ненужной, заполненной почти до предела пустотой.

А горы шепчут, шепчут всю ночь. И слышит бабо Маро в их шепоте слова любви, свои слова-молитвы.

Это Природа сопереживала и вторила её, Матери, мыслям.

И скалы склонялись, и небо склонялось.

Горе матерям, пережившим своих сыновей...

Не дано им ни покоя, ни радости.... Их глаза – немеющие бездонные омуты.

В них и страшно, и невозможно заглядывать. А взглянув – леденеешь, или же сгораешь духовно и мгновенно.

ЭТЕРИ АГАРОНОВА

«ОПАСНЫЕ СВЯЗИ»

Пойдём-ка в старое кино,
Ограф экрана будит Овнов,
В нём тот же принцип домино.
Кто не ходил в синематограф?

Скажи, ты плакал, или нет,
Над горем бедной гувернантки?
Ты в южной кассе брал билет,
Перед тобой струились кадры.

И ты смеялся ли, в туше,
Тогда, прильнув к экрану снегу?
Или в тиши своей души
Отождествлял с Лакло ту небыль?

Овеществлённая мечта, –
Весь мир отвечивать по граням.
И воспарять, и возмечтать,
Под мушки серебристых гранул.

А день проламывал окно,
И рушились взаимосвязи.
Маркизу милую Вальмонт
Опутывал, в глухом экстазе.

* * *

Оглянись на этот дол, –
До краёв налиты кринки.
Посылает холм-атолл
С ветром серые песчинки.

С лазурита тишины, –
Облаков громады, – Сфинксом.
Воспаряем в вышину
Неба оникса и «Твигса».

Малахит дарят сады, –
Сети розовых манишек.
Лепестков опавших сор,
И плодов своих излишек.

* * *

Рек неоскудевших ток
Мягким бархатом лазури
Вяжет времени виток,
Всё со всем сообразуя.

Мне уж эта круговерть, –
Средоточья нить живая, –
Польхая, плыть и петь,
За собой вины не зная.

* * *

Сводит всё тоска на нет,
И туманит лик ненастье.
Груз всех прожитых мной лет...
Рок, ответствуй, Карма, властвуй.

Я юдоли и печаль
Отложу, в тоске, в сторонку.
Робко теплится свеча,
Умещающая счастье в строчки.

Роз расцветших палисад,
Катера моей удачи.
Звонко кличет соловей,
Иволга протяжно плачет.

Я за море унесу свои горести.
Лейся речка,
Смог бы клён
Лесом прорасти.

В небе радуга дугой –
семицветная.
Проведу по ней рукой
я приветною.

Лейся песня степью
вольной, цыганскою,
Я счастливая всегда –
твоей ласкою.

* * *

Дня разливая в небесах
Март холодящий зябкий студень,
Пространство держит на весах,
Карает, милует и судит..

Мне не по вкусу канитель, –
Такая глупая реприза.
Уйду, и скроюсь за плетень
Софитов мягких Парадиза.

Как жаль, что, исподволь, к тебе
Слепая ластится Фемида.
А у меня один билет,
И вновь я свой смакую выбор.

И на старинный парапет
Роняют снова листья клёна.
О! Мой бесценный амулет!
Моя монаршая корона!

* * *

*Реквием (на смерть поэта Е. Черняевой)
(Песня)*

Поэты уходят тихо,
Без лишних слов и оваций.
Тем расставаньям сродни
Лишь лебединые танцы.

Струйкою пролегла
Просекой белой озимь.
То их влечёт в небеса,
То их бросает оземь.

И в ореоле любви, –
Необоримо горе,
Поэты, как корабли,
С рассветом уходят в море.

Под звуки Хабанеры,
Космические скитальцы,
Руки к небу возденем,
В последнем стремительном танце.

* * *

Оттолкнулись, и поплыли, –
Взмыли красные качели.
Рядом кони, в светлой сбруе,
Проскакали, пролетели.

Мчатся, мчатся рысаки,
Вышины сминая мрежи,
Полям, полям, – высоки,
В дружной упряжи надежды.

* * *

Не мне чураться вышины,
Чужих не сторониться окон.
Падёт на светлое чело, в тиши,
Мой вороненый локон.

Мной облюбованный фасад,
И филигрань ближайшей арки
Незаурядный тот Пассат,
И те – разнузданные Парки.

И я, что строю мир вовне,
Пространств, порой, далёких, чуждых.
Я упиваюсь, как метель,
Узорами залётной стужи.

Встряхну завьюженные все,
Свои белёсые перина.
Я вам пророчу по весне,
С пургою распеваю в зиму.

А кто-то возразит: – фантом,
И ложны все единороги.
Я унесу весенний дол
В свои высокие чертоги.

О, мой блаженнейший прорыв!
Благоговейно ставлю нарты
В холодном омуте зари,
И расцветающей гирлянды.

ГЛАМУР
(Сонет)

На дефиле Коко Шанель, –
Цветы так обрамляют вазой, –
И в упоительном шале
В который раз теряют разум, –

Отсвечивающий янтарь
Софитов, льющихся, плутоний
И, расточающая шарм,
Лаиса, меж воланов волн,

Всходящая на пьедестал,
И мир пленивши необорный, –
Уже отринула вуаль, –

В очаровательном плюмаже, –
Плывут воздушные боа
Гламурных парий, с флёрдоранжем.

ДИНА БАБИЙ

ПЕРЕМЕНЫ

Это грусть ни о чём, Этот Свет – ни при чём,
Это звёзды в ночи Рассылают лучи.
Мы встречаемся вновь, Потому, что любовь
Отдаст нам приказ, И не важно, что нас
Расстреляют в упор. Нас послала любовь.
И растопчат сердца, Разорвут паруса,
Обманут небеса,....
Но останемся мы На пожаре любви.

СЛЕДЫ НА ПЕСКЕ

– Какого...?
Он замолк, и тут же растянул губы в улыбке.
– А, это ты...
Она прикрыла дверь и, подойдя поближе,
растянулась на песке в лучах лиловейшего
солнца...
... Здесь звёзды рассыпались ярко-ярко. А
океан переходил в бездонный чёрный мир...
– Здравствуй.
Он подтянулся к ней, желая угадать, что
значило это несмелое выражение лица.
– Что, дорогая? Что вдруг не так? Она скривила
губы, прищурил глаз, скосилась на луч солнца:
– Да нет, и нечего сказать... Всё дым...
Он снова улыбнулся.
– Нечего сказать? О тысяче лет?
А это значит, что рассказать обо всём лишь
очень сложно, и что Исида (то была она)
нечаянно запуталась в сетях, шагая по своим же
следам!..
– Послушаю любое из повествований, –
закинул слово он, -задел струнку!!!
– Повествовань? – Что ж! В самом деле!..
... Повествование
О горячем ветре, холодном утре, грязных
ботинках и разбросанных в болотном иле
жемчугах...
... Тот* расхохотался, не сумев сдержаться от
восхищенья.
– Неужто так всё плохо, дорогая?
– Я разве так сказала? – Что ты Мудрейший!

* Тот - один из египетских богов

Это не плохо...
...Это...
... просто ...
...Иногда ветер становится каким-то плотным
и жгучим, почти живым, а сизые облака давят,
путают «мысли», превращая «правильное» в
«глупое», «прямое»- в «поперёк»...
Они растут прямо на глазах, действуют, и
почти что, слышимым шипеньем:
– Ты думаешь, что это просто пешеход?
– Ты думаешь, он просто идёт рядом?!!
– Ты, правда, думаешь – не ЭТО настоящее, а
настоящее, оно какое-то ДРУГОЕ?!!
– Но, дорогая, – так КАКОЕ?!! И как его узнать?
– Тебе, ведь, всё равно ПРИДЁТСЯ его назвать
тем НАСТОЯЩИМ,-
– а иначе, – оно им НИКОГДА НЕ станет!..
.. И, как назло, в это же время разбойник ветер
дует тебе в лицо и спину, одновременно...
... словно заставляет шаг сделать влево или
вправо. А этот чёртов пешеход шагает с тобой в
ногу, наводя своими чуть припухшими губами на
мысль, что, может, сизые тучи – правы?..
... Он – игрушка в руках ветра, которую тебе
подкидывают, чтоб было, чем заняться... Но
... ТЫ ЖЕ ЛЮБОВЬ!
И тогда ветер и этот пешеход, и ВСЕ становится
святою правдой...
... реальным, как сама Вселенная..., а потом
обороты силы увеличиваются, тоны стонуют, а
тональности ревут...
... И выбиваются за край знакомой гаммы...
И наш знакомый, – пешеход, так растерявшись

на незнакомом сложном такте, логично
ВЫБЫВАЕТ из ансамбля, –

– обычно –

ты не сразу это замечаешь, – и так и останешься
с занесённой над клавишей рукой...

...А после всё начинается опять, опять, и
снова:

ветер и облака устраивают очередной
заговор против тебя, – и веселятся...

Исида замолчала, улыбнувшись своей
улыбкой, о которой слагают песни...

«Что же она, всё таки, ЧУВСТВУЕТ?!» –

Подумал Мудрейший – из- Богов, впервые
за всю Вечность, не зная ответ на заданный
вопрос...

– Ах! Ладно, я пойду, – кажется, где-то
сгущаются ионы во Вселенной...

Она поднялась и мягко зашагала по песку,
оставляя следы, с которыми не в силах справиться
ни Свет, ни Тьма, ни Бесконечность...

МЫСЛИ И СЕРДЦА БЕСКОНЕЧНОСТИ

Такой тёплый, нежный и чёрный Космос,
меняющий свои оттенки – от фиолетового до
салатового, такой радужный – то тут, то там
вспыхивал вечно пылающими звёздами...

Где-то, в этом несуществующе-невероятном
пространстве, между тем пресловутым нулём,
антимиром, и про Матерью, Хаосом, можно
было найти, (как, впрочем, и всё, что угодно),
двух золотистых монахов.

Один из них был молод, даже юн, и от него
веяло, время от времени, ароматом лотосов из
весенней долины...

Другой был стар, но сощуренные в две
щёлочки весёлые глаза, и постоянно звякающие
золотистые колокольчики в его руках не давали
подумать о бренности и дряхлости сущего...

Монахи то молчали, неожиданно прерывая
своё молчание смехом, то, напротив, – весело
болтали, вдруг замолкая, и широко открывали
уши, словно боялись пропустить какой-то тонкий
звон, какую-то новую ноту в гамме Вечности...

– А что, Неподражаемый, что ты скажешь
насчёт нас? – улыбаясь уголками губ, нарушил
паузу старший.

– Насчёт Нас, о, Великий Неопознанный,
можно сказать всё, что придёт в голову (и
кому угодно!) – так, что ты сейчас хочешь меня
спросить?

Юноша склонил голову набок, и от него снова

повеяло лотосом...

Старик захихикал, причём хихикал он весь, аж
до кончиков поредевшей бороды.

– Ну, я вот тут с тобой сижу уйму Времени, так
и не соображу – это ты сидишь напротив меня,
– или это я сижу к тебе лицом?!

Неподражаемый, Солнцеликий и Львиногола-
зый застыл в изумлении:

– Ты и вправду величайший умник! – нако-
нец промолвил он, – это ж надо было такое
заметить?!!!

– Ну, ну, Гаутама, – снисходительно замахал
руками старикашка, – при чём тут Величие и всё
такое... Это же просто: попробуй смотреть на
меня, и больше ничего не делать, – и тебе самому
придёт в голову...

– В том то и дело! – восхитился Вечномолодой,
невозможно так искренно и беззаветно
заниматься содержанием и мышлением.

– Да – нет же, нет!

Никакого мышления! Я просто присутствую
там, где присутствую! И сейчас мне интересно:
кто из нас сидит лицом к лицу, один к другому –
или как-то там ещё...

И ты, мой Лотосоподобный, так и не ответил
на вопрос!..

Бывший царевич насупил брови донельзя и
свёл глаза к переносице...

Звёзды, тем временем, всё полыхали и
полыхали, космическая пыль то сгущалась, то
разряжалась, а пространственный мусор валялся
под ногами, как мусору и положено.

Аромат лотоса и звяканье колокольчиков
то дополняли, то сменяли друг друга. Великий
Старикашка всё ещё похихикивал, наблюдая за
напряжённой работой мысли Гуатамы. Ему было
весело от того, что кто-то мог найти глубочайший
смысл в самой простой, не значимой абсолютно
ничего игре фраз...

Ему было весело от того, что он знал- ВСЁ В
БЕСКОНЕЧНОСТИ – ИГРА: теней, цветов, мыслей,
действий и недействий; так почему-бы не
развлечься, и не принять это всерьёз, (ну хотя
бы, вот, ради поддержания разговора?)

Лучезарный и Лотосоподобный, тем
временем, немного прояснил свой лик.

– Мне кажется, Великий умник, – тихо начал
он, – мне почему-то кажется, что ответ на твой
вопрос заключается в желании: если ты желаешь,
– то это я сижу напротив тебя; а если желаешь, –
то это ты сидишь напротив меня...

Лао-Дзы поднял бровь в изумлении, но

Гуатама не дал ему закончить фразу.

– А ещё я думаю, что мне никогда не узнать единственно-правильный ответ на твой вопрос...

– Почему?

– Я слишком доверяю твоему мнению!

И они оба расхохотались, нарушая своим беззаботным смехом торжественную псевдотишину Космоса...

А когда не очень весёлые прохладные дни сменялись на жаркие, трава окончательно позеленела, и пыль стояла столбом, Исида всё брела и брела по каменистой, ухабистой дороге, обивая ноги в кровь. И, как говорят это из той крови и появился новый вид цветов-розы...

– Что ты ищешь, нищенка, куда идёшь?

«Нищенка!» – Можно и так сказать, – недалеко от правды!

– Куда иду, – это не знает никто, даже сама. А ищу чего – знала бы, – уже б нашла...

Когда-то алые кудри, а теперь чёрные змеи волос рассыпались по обожжённой солнцем и ветрами плечам. Тёмные круги, под ещё светлеющими глазами, и давно не смеявшиеся губы – разве это ты, Великая Мать?!

Ну, да. Только не востребованная. Видимо, очень отстала от прогресса...

– Эй!

Кто-то окликнул женщину. Она устало обернулась.

– Что тебе?

Мужчина пристально разглядывал оборванку.

– Ты бродяжка?

Кивок.

– У меня есть работа на сегодня-завтра... Деньги – вперёд.

Ко мне заехал старый друг, – надо его развлечь...

... Что тут делать Великой Богине?

– Растерзать взглядом, наказать вечным холодом, проклясть, или извести потомство, испепелить на месте? Так поступают уважающие себя Великие Силы...

– Хорошо... Но деньги пока оставь при себе...

Простая комната – четыре стены, ковёр, вазы в качестве украшений, диваны, стол...

Вечер затянулся...

– Почему ты всё время смотришь в окно? Тянет бродяжничать?

– Угу..

– Не устала ещё? Хочешь, оставайся у меня

жить?

Она опускает глаза, чему-то усмехается, но не зло... Всего день прошёл, а она уже успела НАВСЕГДА испортить жизнь этому, почти порядочному, человеку. Теперь, и его будут мучить закаты, а запах роз неотступно преследовать во сне...

... Нет... Я уйду на рассвете...

.... Пока ещё не отравила ему душу этой страшной безликой любовью, от которой не радостно самой, – ведь её надо куда-то девать, – а куда...

– Утром она тихонько уходит, чтобы брести по ухабистой каменистой дороге куда-то в даль, где, может быть, ещё не выстроены квадратные стены, а проход в небеса не завален серыми бетонными глыбами...

... Может быть, она ещё найдёт, что ищет... Может быть, ей повезёт...

Великий Разрушитель* присел на Колесо Времени, задумчиво разглядывая тягучую череду человеческих мыслей...

Что-то не так с людьми, что-то его тревожило:

– вот тёмные круги зависти,

– а это жёлтые всплески каких-то желаний,

– тут разбросаны куски порока:

деньги, кровь, деньги, смерть, деньги, страсть...

– и страхи, извращения, невежество.

Но где же эта самая, как её? –

– Любовь?! Они же всегда так ею болели?

– А что, Разрушитель, тебе её тоже не хватает?

... Не свисти, ветер, не надо!

... Не плачь, дождь!

... Не стонай, так страшно, волна, – ты ещё не привыкла разбиваться о скалу? – А уже пора бы!..

Ведь это нормально, когда всё исчезает, пропадает и гаснет...

– Но так ли уж бесследно?

Разрушитель ещё немного поразмыслил насчёт исчезновения Любви из людских сердец и, решив, что он-то уж точно ничего с ним поделаться не может, принялся за свою работу. Но ничего не получилось.

– Не горело, не пылало, не рассыпалось на искры...

Зависть цепко клеилась к страсти, кровь – к деньгам, невежество – к ... счастью! Всё так и текло, цепляясь одно к другому, а потом вытекало в Бесконечность канализаций...

... из которой произрастали медленно, но уверенно, Миры клоаки, Миры мутанты,

набитые щупальцами, слизнями, присосками-вампирами...

... И как ни бился Разрушитель, как ни метал свои огненные столпы смерчи...

– Да, чтоб вы лопнули!- не выдержал Великий!

Он хотел-бы сказать: «Чтоб вы сгорели» – но понял, – но понял – гореть они уже НЕ МОГУТ...

– Но идёт по пыльной дороге Исида, шагает, еле передвигая ноги от усталости. В сторону алого заката лежит её путь; и путники, встречающиеся ей, иногда загораются маленькой искоркой светлячком; хоть изредка, но поглядывают в сторону неба – вверх...

Потому и не жалеет Великая Мать своих ног – это её дело – не дать им угаснуть навсегда. Не выдержит она такой боли, и тогда погаснут даже самые жаркие, самые алые звёзды, застынет бесконечность недоконченной песней, и даже Хаоса не будет в плоской, чёрной луже, которая станет Вечность...

... Золотые Монахи радостно приветствовали Разрушителя, зашедшего к ним на звон колокольчиков.

– Что не весел, Разрушитель? Шива страдальчески изломил брови и развёл руками.

– Не горит! – только и смог объяснить он.

– Да что ты!!!- всплеснули руками оба монаха, -это ж надо! – и сочувственно закачали головами.

– И что собираешься делать? – поинтересовался Великий Бездельник Лао.

Разрушитель пожал плечами: что он тут может сделать? – Это не по его части – заниматься

людскими сердцами, – он и так всю жизнь потратил, разбирая их мусор...

– Значит, будем ждать, – резюмировали Монахи недееспособность разрушения.

– А чего? Чего ждать? – расстроено поинтересовался Шива, точно зная, что ничего само собой не меняется в лучшую сторону...

Монахи, молодой и старый, загадочно заулыбались и закатили глаза, как они одни только и умеют:

– Кажется мне, – заговорил Лотосоподобный, – что где-то заливается закат, – и что цвет у него невозможно алый...

– И тянутся к тому закату, – продолжал Великий Лао, – тянутся к нему бутоны придорожной плетучки, и летят по воздуху семена то ли чертополоха, то ли дурмана...

... Дует, свистит ветер, разнося семена, бросая их на каменистую, сухую землю...

... Плачет небо, взирая сверху на боль, разбросанную по земле; падают слёзы неба дождём – и оживают семена...

Бьются волны о жестокий, грубый оскал берега, разлетаются брызгами, – испаряются от жгучих лучей – и наполняют своими ионами иссушенный, больной воздух...

Шагает Великая Мать по дороге, усеянной мёртвыми сердцами, и от боли чернеют её глаза и волосы, текут ручьём кровавые слёзы ...

... И падают алые капли на чёрную землю и чёрные сердца, – и на какой-то миг оживают они...

А вся Бесконечность, замирая и трепеща, глядит на еле-еле бьющиеся сердца, боясь даже представить, что будет, если перестанет плакать Исида, – остановятся они...

*Шива – индийское божество.

ВАЛЕНТИНА ГВИЛАВА

НОЧНОЙ ПОЕЗД

Всё предначертано, предрешено, –
Мокрый перрон и усталые лица,
И молодая стоит проводница,
И жёлтым светом, – слепое окно.
Лампа на столике, тёплый уют,
И вдоль вагона ковровые ленты.
В крайнем купе под гитару поют
То ли туристы, то ли студенты.
Он – твой попутчик в вагоне ночном.
Что это? Случай, иль предназначенье?
Или же, просто, твоё приключенье? –
Ларчик с секретным счастливым ключом?
Тени, бессонница, шёпот в ночи,
И до утра бесконечна беседа. . .
Как своему ты расскажешь соседу
Всё, что хранила в потёмках души?
Чай остывает, и ложка дрожит
В хрупком стакане, тревожно и звонко,
А за окном вместе с ветром –позёмка
Хлещет по стёклам, и голосит.
Странно на сердце, и грустно, чуть-чуть,
Словно в страну небывалого счастья
Мчишься, сквозь время, – но выбрала путь,
Что предвещает лишь бури, ненастья;
Вот, замелькал встречный поезд. Гудок.

Кто-то обратно по рельсам промчится
За светофорами сотен дорог
В город, где мокрый перрон возвратится.
Может, тебе оглянуться назад?
Может, вернуться, начать всё сначала,
Чтоб не поймать вопросительный взгляд,
В час расставанья, под сводом вокзала?
Встреча случайная. Просто, забудь,
Вновь разойдутся пути и дороги.
Сквозь полустанки, перроны, пороги,
В разных домах ваш закончится путь;
И унесёте в душе чистый лист,
Не написав ни единого слова
Чувств и признаний... Лишь вспомнится снова
Песня, что пел под гитару турист.

Несоразмерностью мгновений
Закованы в цепях времён.
Противоречьем откровений
Наш мир подлунный напоён.
Усладой лжи себя питаем,
Непостижимостью в судьбе;
В мечтах, с друзьями мы витаем,
Ноб вдруг, не вняв ничьей мольбе,
Они уйдут. Внезапно, светло,
Сквозь даль. – От радостей и бед,
Неумолимо и бесследно,
Лишь в сердце оставляя след,
От мира сквозь аллеи парка,
Сквозь море ржи и васильков,
В тот мир, где всё предельно ярко,
В тот мир, где нет мечты и снов;
Где, сбросив брэнности коросту,
И маету земных оков;
Вдруг станет ясно всё, и просто,
Где примут их без лишних слов;
Где нет ни времени, ни боли
Мечтаний зла и суеты;
Сбежав от тяготы юдоли,
Возврата сожжены мосты.
Остались лишь воспоминанья,
Портрета грустные глаза,
И запоздавшие признанья,
И запоздавшая слеза.

Вглядись, прислушайся, природа цепенеет,
В анабиозе дуб стоит.
И жухлый лист согреть свет солнца не сумеет,
Не в силах к жизни возродить.
А в паутинке, ожерельем, солнце льдинки

Развесит. Ими восхитит.
Оденет иней бахромой в лесу тропинки.
Закатный луч – позолотит.
Чиста природа первозданной красотой.
Чиста, спокойна, и проста.
И мы пытаемся писать судьбу с тобою,
Наивно, с чистого листа.

Окружены завесою времён,
Беспечно время жизни прожигаем,
Не наблюдая вечности закон,
Мы жизнью, как игрушкой играем.
Не замечая прожитых часов,
Секунд и дней совсем не замечая,
Не чувствуем мы тяжести веков,
Которые на плечи возлагаем;
Живём, как-будто начерно, подчас.
Рассчитывая, всё начать сначала.
Глядишь, а дух стремления угас,
И сердце биться ровно перестало.
Ты насладиться жизнью спешишь,
Чтоб дни не расточая, как попало,
Но оставляя часть своей души
В сердцах других, как радуги начало,
Как радость, свет, как свечи алтаря,
Как лучик тихой нежности, надежды,
Чтоб снова, счастье в душе творя,
Мог сбросить безнадёжности одежды;
И возродиться в сущности иной,
Где радость бытия к тебе приходит
И божья благодать с небес нисходит,
Смывая горечь жизни земной.

Посвящение Т.А.

Ну, что, мой друг – поэт,
Не пишется, порой?
Не посещает муза вдохновенья?
Или уйти уже собрался на покой?
И мучают тебя жестокие сомненья,
В ненужности в миру чудесных строк твоих,
Написанных взволнованной рукою;
И не дающих тине и застою
Закрыть огонь души, – прекрасных мыслей в
них.
Не властны над тобой ни горе, ни нужда,
Пылает юный дух, пускай, не в юном теле,
И рвётся из него, сжигая на пределе,
Отпущенные дни, недели и года.
Любви пусть не иссякнет свет
В твоей душе, сквозь толщу лет.

Жизнь – такая редкая удача,
Ведь её могло совсем не быть.
Мы живём смеясь, грустя и плача.
Но нельзя, никак нельзя забыть.
Нам дана такая редкая удача!

Из песни – плач, из лёгкой зыби – омут.
Из кокона – тонюсенькая нить,
Любовь с враждой от напряженья стонут,
И сияются друг друга покорить.
Вся наша жизнь – одни переплетенья,
И перекрёстки множества дорог,
Реальности и снов отображенье,
И всем руководит незримый Бог.

Сонный лист на ветке тонкой
Нам качает головою.
Вечеру, звенящей трелью,
Лето славит соловей.
Он живёт за тем оврагом,
Что зимой засыпан снегом,
А весеннею порою
Он пестрит ковром цветов.
Безработной серой птахи
И не видно среди веток,
Но прилежно, каждым утром,
Исполняет свой напев.
И, в согласии с природой,
На рассвете, и закате,
Вместе с трелью соловьиной,
В сердце льётся благодать.

За всё плачу: за жизни неумелость,
Наивность, что беспечною была,
За трусость, и безудержную смелость.
Она вела на добрые дела.
По жизни многое так повторялось,
Несчастьем становилось и судьбой.
С душою близко всё соприкасалось, –
Разлукой становилось и мольбой,
И счастьем новым, и усталым взглядом,
Надеждою, что помогала жить,
А главное: что был всегда ты рядом,
И это никогда не позабыть.
Всё было, всё, и радости, и боли,
И страсть, и нежный шёпот в тишине...
И то, что называется любовью,
Досталось, да, сполна досталось мне,

Всё было, всё авансом, без оплаты...
Пришла пора платить, и не роптать.
И к прошлому, я знаю, нет возврата...
И не хочу я повернуть всё вспять.

Всё так хрупко, эфемерно,
Как нечаянная грусть.
Пусть любовь твоя безмерна,
Я уйду, не оглянусь.
И зарёванный, весь в лужах,
Переулок за углом.
Мокрый ветер гонит стужу...
Я скажу тебе потом,
Как скучала, и мечтала,
Как звонила, и ждала,
Как хотела, чтоб сначала
Возвратилась та пора...
Было просто, и бездумно.
Юность – светлая игра ...
Искромётна, неразумна...
Всё – как-будто бы вчера...

Тот счастлив, кто дорогу выбирает,
По знакам, что судьба нам расставляет.
Он вьётся, иль тайно, знаки видит те,
Которые ведут к его мечте.
Умеет он прочесть незримым глазом,
Куда его ведёт Всевышний Разум
В конце пути его награда ждёт:
Там истины живой цветок цветёт.
И тайна и проста туда дорога.
Кто на пути, с тех спрашивают строго.
Чем дальше – больше, и не жди наград,
И повернуть уже нельзя назад.
Пусть цель одна, но сразу от порога,
У каждого туда своя дорога.

Меня мой ангел, сохрани
От страха, лжи, от болтовни,
И от поступков неразумных,
И от подружек тугодумных
От легкомысленных друзей,
Прошу меня укрой скорей...
Но дай мне силу и терпенье,
Чтобы лишеньям всем назло,
Я говорила : «Повезло!» ...
Пусть снизойдёт благословенье!

НАРИСУЮ

Нарисую тонко-тонко,
(не забыла кисть рука).
Белый снег, зимы позёмка,
В сером небе – облака.
За дорогой лес маячит,
Весь покрытый пеленой.
Рыжей кляксой, белка скачет,
Словно дразнит нас с тобой.
В окнах свет желтеет ярко,
Теплотою дом согрет.
На крылечке след замёрзший,
Тонкой корочкой одет.
И зимы февральской снежность,
И мороза благодать...
... Лишь любви твоей безбрежность, –
Нежность как нарисовать.

Ну, и пусть, гроза и тучи,
И холодный, хлёткий ветер
Растрепал кусты сирени
И черёмух белый цвет.
Это, всё ж, намного лучше,
Чем покой и тишь, на свете,
Беспричинной мягкой ленью
Заглушающей рассвет.
Буду верить в предсказанья
Лишь, когда они о счастье.
Буду светлой и открытой,
Обнимающей зарю.
И все звёзды мирозданья
Принимают в ней участие.
В жизни яркой, безрассудной.
Их за то благодарю.

Головмойкой кажутся события.
Не понимаешь, где начало, где конец.
Из заблуждений – вырастут открытия,
Из славы, блеска – терновый венец.
Из детства – в старость вырастет дорога,
Из света – тьма, когда наступит ночь
И незаметно, прямо от порога
Вновь уведёт тебя дорога прочь.
Дороги, бесконечные дороги,
Ведут сквозь боль и радость, солнца зной.
Сквозь гор вершины, бурные пороги,
Чтоб обрести нам в мудрости покой.
Не замирай на предпоследнем вздохе,

Испей до дна дарованный глоток,
 В высь вознесись при славе и успехе,
 И в кровь разбей колени о порог,
 При неудачном, резком, повороте,
 Который посылает нам судьба...
 И спросит вдруг она: «Опять берёте?
 А отдавать вы будете когда?»

КОВЁР

Персидский выцветший ковёр.
 Так много лет,
 Витиеватый твой узор хранит секрет
 Той мастерицы, что ткала,
 Не зная сна.
 Беспечна, весела была,
 Порой грустна.
 В великолепии цветов,
 Печаль и смех.
 И целомудренность постов,

И тайный грех,
 Когда под полною луной
 Дрожат листы,
 С свиданья крадучись домой,
 Спешила ты.
 А персианин молодой
 Глядел во след...
 Подарок – перстень золотой,
 Так много лет,
 Потом таила и ждала,
 Мечту храня, –
 Услышать поступь со двора
 Его коня...
 Кусочек юности твоей
 Оставил след...
 Хотя, прелестницы тех дней,

 Давно уж нет...

ტექნიკური რედაქტორი: ლუარა გამყრელიძე

კომპიუტერული მომსახურება: ემა ჩიბიროვი

დამკაბადონებელი: ნანა ყანდაშვილი

დიზაინი: ირაკლი უშვერიძე

ავტორებს ვთხოვთ, მოგვანოდონ მასალების ელექტრონული ვერსია

აიწყო და დაკაბადონდა შპს „გამომცემლობა „მიჯნაში“

☒ ტაშენტის ქ. №25, ბ.1, ტელ. 2-38-03-11

დაიბეჭდა გამომცემლობა „უნივერსალის“ სტამბაში

☒ ა. პოლიტკოვსკაიას, №4, ტელ. 5-99-33-52-02

თუ თქვენ დაგაინტერესათ ჩვენმა ჟურნალმა,
მაშინ შეგიძლიათ მისი ელექტრონული ვერსია
მოიძიოთ:

საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკა

იპარქიელი

ცენტრული ბიბლიოთეკა

dspace.nplg.gov.ge

შენ ხარ ვენახი, ანუ ძეგა ვაზისა...

შენ ხარ ვენახი, მზეს მიკრული ხარ ლილიფარა. შენ ხარ ზედაშე ანგელოზთა ნატუჩბაგევი. ხარ სუნთქვა უფლის სიხარული განუსაზღვრელი, საღვთო იმედი უნადინო წუთისოფლისა. შენა ხარ მრწამსი ბედგაკვანძულ სულდაღლილ კაცის და დაგაქვს სითბო ბოლლინოში ჩანვეთებული. ძირძველ ფესვიდან ტანაყრილი ხარ მატიანე და გულისგულში შემოდგომის გიჟლუის მადა.

შენ დიონისოს გაფურჩქნილი ხარ გაზაფხული, მზეუხვა ფერში გენვეთება ცვარი ციური. სატისნაბანო, დაქორქლილო სიმღერებს ბანად,

შენ ხარ ფიქრების ბაბაჭუა, დედა ქეიფის...

ქვევრის და ჭურის, დოქის, ორშიმოს, ხელადის, კასრის, ფიალის, ჭიქის, ყანნის და ტოლჩის, კაცის და ქალის, თამადის, მსმელის – გონთსაგრემნელი...

ვითარც ლულუფრი, ხარ მკურნალი ავადი გრძნობის და გახარება გაპირქული ოცნებებისა...

მოგცილებია ქრქას დარად ტკივილი წარღვნის და კაპწალეებით ჩახვეული სამყაროს ეტრფი!

შენა ხარ ვაზი! ზეცის მარნის ქვევრში ჩაღვრილი, ხარ მრავალღონე პურაძვირი დედამინისა...

ლხინის დედაო, მწუხარების განმქარვებელო, საფლავის მადლო, მირონცხების ჩუმო სატებავ...

გადიდებ, ვაზო, ზე ამსკდარო ზეცის ზენაში, ვლოცულობ შენზე, უფლისაო, ძალაო ფიცის.

შენ ხარ ქართველი, სალოცავი, მზე და სატება, შენ ხარ ვენახი, მზეს მიკრული ხარ ლილიფარა. გეტრფი და გეტყვი: ეს ქვეყანა სისხლია შენი და მოსავს შენი ტან-ფოთლები ტან-სხეულს უფლის!

ნუ გამიქრები, ნუ წამისვალ, ნუ გამექცევი, უშენოდ ჩემი არსებობა იქნება გვაღვა...

ეჰვი, ვაზო, ზე ამსკდარო ზეცის ზენაში, გეტრფი და ველი შენი სისხლის აბობოქრებას. მაპურე, მასვი, გამახარე, გამახალისე და შემოდგომებს დაუბედე ქვევრ-მარნის მადლი.

უბერებელო, დაუღლელო, ნაუქცეველო, შენ ხარ ხარძალა სიყვარულის, შენ ხარ ვენახი...

ძველი ქვევრების ორანო და არდავინყებავ, მარქვი, ვინ იყო პირველკაცი მწურავი ღვინის, ვინაც ფეხებით ჩამონურულს არგუნა ძალა – ტკივილით ეთქვა, – ეს ქვეყანა სულის მზე როა...

შენ ხარ ვენახი, მზეს მიკრული ხარ ლილიფარა...

შენ ხარ ბადაგი ანგელოზთა ნატუჩბაგევი!..

